
D. IVNII
IVVENALIS
et
AVLI PERSII
Flacci
SATYRÆ
Cum Annotationibus
THOMÆ FARNABII.
Amſtelodami,
Ex Officina Boomiana
1670.

AD ILLUSTRISSIMUM
D. D. HENRICUM
MAGNÆ BRITANNIÆ
PRINCIPEM.

ΑΡιστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς, αἰθόμενον πῦρ ἅτε διαπρέπει νυκτὶ, μεγάνορος ἔξοχα πλούτου.

Quænam hæc (Lyrici) aqua optima? Philoſophia. Quiſnam hic ignis rutilus? eadem Philoſophia. Ignis quem Minervæ adminiculo, hoc eſt indagatrice ingenii ala ſubvectus Prometheus è cœlo detulit, eoque rudes hominum animos à terrena ignorantiæ fæce excoxit. Aqua, quæ è Muſarum fonte hauſta fœdas vitiorum maculas luſtrat, eluit, expurgat. E qua puriſſima ſcaturigine cum triplex profluat rivulus, Dialecticis illis Mæandris, ignotiſque Phyſici Nili fontibus, Ethicum Alpheum optimo prætulerint jure quibus ſanior mens, qui ut mare Siculum ſubterlabi dicitur ad ſuam Arethuſam ſine admixtione aquarum: ita vere aureus hic fluvius per affectuum Oceanum intaminatus ad proprium felicitatis fontem remeat. Hujus antiſtites cum ubique ſumma animi propenſione colantur, tum adprime Poëtæ, qui non (Græcarum hoc crepidarum pace dixerim) ut tetrica illa Medis illita porticus ſevera ingerunt monita, ſed cum illecebra quadam adoleſcentum animos irrepunt, quodque peritiſſimi faciunt Medici, qui vitioſo ſtomacho amara cataporia melle miſcent: ita & hi juvenum animis propter ætatis defectum voluptatiſque affectum auſtera hæc, ſed ſalubria reſpuentibus pharmaca, lac caprarum, quas tamen lentiſco paſcunt, propinant; juxta ſeveriorem mandragoram lætas vites ſerunt, & quod ait Venuſinus vates:

Dum prodeſſe volunt & delectare Poëtæ;
Et jucunda ſimul dicunt & idonea vitæ.

Atque univerſo Poëtarum choro cum laurus ſua hederæque ex merito deferantur, tum iis maxime, qui virtutis

veræ rigidi ſatellites cenſoria ſupercilia adverſus vitia deſtringentes Satyrico aceto noxios perfundunt, qui Philoſophiam δογματικὴν & παραινετικὴν παραδειγματικῇ illuſtrant, hoc eſt, jejunis Decretis auſteriſque Præceptis aculeos & vitam exemplorum addunt. Ex his (illuſtriſſime Princeps) quum Flaccus ſuam vel lancem vel caniſtellum primitiis ſaturum Celſitudini Tuæ obtulerit: Et iſti duo, ut integrum habeas Satyricum chorum, & (ut ita dicam) triumviratum, præfidentius aſperis obſcuritatis ſylvis egreſſi, T. Celſ. patrocinio tectos, æquis ac iniquis ſe commendatos expetunt. In quorum condignas laudes, poſt tot antiquorum & recentium, qui Ariſtotelis Ethicis præferre, ipſis Senecæ & Epicteti moralibus unius Juvenalis Satyras adæquare non dubitarunt encomia diſcurrere, eſſet frigide laudare, quo ſatius fuiſſet (teſte Phavorino Gelliano) acerbius vituperaſſe: multo minus deceret me homunculum è trivio, quid ad ἠθικὴν, quid ad πολιτικὴν, conferant, præcipere. Melius hoc illi facient, qui tibi ad manum, imo ad mentem Phœnices. Tu vero, qua es progenie, quo genio, quo ingenio, tibi optime. Hanc itaque Philoſophici ignis particulam, hanc Pierii laticis cotylam (quandoquidem per ſe haud ſatis articulate vocales ſint illi Satyri, neque, ut ſint, è dignitate tamen & libertate eorum eſſet gratiam ambire) rudis ego Hermes, nec tam ipſorum mentis interpres, quam infantiæ meæ proditor, tibi (Princeps illuſtriſſime) conſecro, abunde meæ in his qualicunque operæ gratulaturus, ſi quid ineſſe ſenſero quod læta aſpicias fronte, quodque dum undique litterarum copiam colligis, quam invicem per totum terrarum orbem diſpergas, ſtudiis tuis dignum ſit. Quæ ut feliciter ſuccedant in tuam, publicam, divinam gloriam, Deum Opt. Max. ſerio precor, cui Principum rerumque publicarum ſalus ſemper curæ.

Celſ. Tuæ

Officioſe addictiſſimus

THOM. FARNABIUS.

AD LECTORES.

Q*Uæ pudibunda & ſubtimida primum in publicum proceſſit* 1 *nympha, candoris veſtri (Lectores humaniſſimi) ſole irradiata, faventiæ veſtræ Epithalamio animata, poſito jam flammeo, meliore cum ſui fiducia, in vulgus rurſus hac vice prodit. Per vos, dexteras admiſſivas, ab Oriente bonas aves, præpetes oſcines quæ conſuadetis & confieri jubetis*, Impetritum eſt, inauguratum eſt. *Neque inſtitutum hoc multoties repetitæ editionis ruperunt malæ aves,* bubo, 2 rudens, grus. *quæ recinunt noctivolæ, & in claro meridie lucem deſiderant. Iis quippe cen innato ſtupore gravatis, ceu malitia gratuita præpeditis, non placent Luciferi hi, ocliferia hæc, &, quæ tempori parcunt, ingenium acuunt, refricant memoriam, judicium exercent, faciuntque ut ſibi quodammodo inventa gratuletur, lector, hypomnemata: ſed requirunt, ſi diis placet, illa ad tædium uſque & nauſeam toties repetita,* Ordo eſt, Senſus eſt. *Atque hinc luxuriantis aliquis & ſupini ocii magiſtellus (cui pro cerebro Jovis eſt* 3 *verbalis iſta, quæ conceptis quaſi ſyllabis & litteris prait, conſtructio) ecphraſeis probat & longos commentarios, in Perſium maxime, quaſi vero Sibyllæ ſint oracula vel* 4 *Heracliti myſtica Satyræ ipſius. Cum revera (idque magni illius* 5 *Scaligeri judicio magno)* oſtentator tantum ſit febriculoſæ eruditionis, cujus ſtylus moroſus, ut & ipſe ineptus, &c. *Et quem ſi diligens Horatii lector furtivis nudarit plumis (cui rei prœluxit doctiſſ. Caſauboni opera in imitationibus Horatianis ad Perſium) apparebunt reliqua* inaniis *(ut loquitur* 6 *illa)* oppleta atque araneis. *Cujus denique omnibus Satyris vel unica præferatur pagella Juvenalis* 7 *acuti candidi ac Satyrorum facile principis. qui verſu melior, phraſi mollior, ſententiis acrior* 8 *ardet, inſtat, jugulat, dum Perſius tumide inſultat, Horatius albis tantum dentibus ridet. Atque utinam moderatius in vitia invectus abſtinuiſſet a nudis vocibus! de quibus velandis ceu prorſus prætervehendis (ne vel mihi neceſſe ſit* 9 *pallio operire caput, quod*

1 Editio utraque prior, quæ nova nupta q. νέων ἐφαινε. Euſtath. ad Hom. Odyſſ. α quæ prius ἔνδοθι δόμων παρὰ μητέρι μίμνε. Οὔπω ἔργ' εἰδυῖα πολυχρύσου Ἀφροδίτης. Heſiod. ἔργ. β.

2 Non nautica illa ex verſu Grammaticali in *Propria quæ maribus* nota atque doctiſſime verſa *à Cableroye:* verum Onocrotalus avis de qua Plin. lib. 10. cap. 47. & Gellius ad Ælian. hiſtor. Animal. 16 lib. 4. cap. Cui nomen ab aſini ruditu, neque enim cedit Luciani Lucio ſive ἐγὼ μέγ' ὀγκησάμην τῆς μυστηρίας μηνύσαι.

3. ———

4 Diogen. Laërt. in Heracl. vita.

5 in Hypercritico ſeu lib. 6. Poëtices cap. 6.

6 Staphyla apud Plaut. in Aulularia. 7 Jul. C. Scal. Poëtices lib 6. cap. 6. 8 Idem l. 3. Poët. c. 98. 9 Referente Antonio Juliano apud A. Gel. l. 19. c. 9.

in

in parum pudica oratione feciſſe Socrates fertur; vel vobis opus ſit [10] *follibus, quibus aures muniatis adverſus verba minus caſta) quoniam mihi manet mens eadem, conſilium idem: manebunt certe rationes atque verba eadem. Quorſum enim illa interpreteris, quæ neminem ſcire convenit? atque uti in Phyſicis* [11] *ſuberit occulta natura, quæ homini ignota, ſapienti haudquaquam inveſtiganda erit; ut* [12] *in Politicis & Polemicis tam neſcire quædam cives ac milites quam ſcire decet; ita* [13] *inter virtutes Grammatici habebitur quædam neſcire. Cenſuram verò meam hanc de ipſis Poëtis, curam hanc ad ipſos cenſuræ veſtræ & curæ commendo. vobis, bonis ac multis ſcripſi hæc ad fructum, non paucis illis ac malis ad calumniam: vobis cordatis, qui vel ab hoc indice Mercuriali commonſtrati & commonefacti, ritus, mores, hiſtorias recordamini; non oculatis iſtis, qui nihil, niſi quod ante oculos eſt, vident, intelligunt, ſapiunt.* Animis denique (*ut* [14] *Senecæ utar verbis*) iſta ſcripſi non auribus, & (*quod idem, ſed alias in re*) mores non verba compoſui. *Obſtupeſcant alii* [15] *Annicer in illum, qui curſus plurimos in orbem ſic confecit, ut, cum per eandem orbitam ſæpius agitaverit, in impreſſo veſtigio ſemper inſtiterit: vos cum Platone judicabitis non poſſe eum, qui in re tam temni adhibet curam, de rebus magnis ſollicitum eſſe. Cenſebitis vos cum lepidiſſimo illo Arbitro,* [16] nihil eſſe homini magnificum, quod pueris placet: *vos denique miſereſcet* [17] *eorum* [18] *qui, dum dicunt quæ adoleſcentuli probent, ſoli in ſcholis relinquuntur,* [19] *Ulyſſis inquirentes mala, ſua non animadvertentes. Vobis (animæ candidæ, doctæ, amicæ)* [20] hæc qualiacunque

Arridere velim: doliturus ſi placeant ſpe
Deterius noſtra, Demetri, teque Tigelli
Diſcipulorum inter jubeo plorare cathedras.

Valete.

T. F.

10 Plutarch. de Auditione.
11 I. C. Sca. 344. Exercit. 4. ſect.
12 Otho apud Tacit. Hiſt. 1.
13 Fab. Quintil. lib. 1. cap. 14.
14 Epiſt. 200.
15 Ælian. var. hiſt. l. 2. cap. 26.
16. Petron. Arb. Sat.
17 Meique adeò, cur enim me excludam, quem in eandem molam truſatilem detruſit Deus?
18 Ciceronis citat idem Petron.
19 Bion, vel ut alii, Diogenes, de Grammaticis.
20 Horat Sermon. 10. lib. 1.

D. JUNII JUVENALIS AQUINATIS

* SATYRA I

Deliberanti Poëtæ jamque in animo habenti temporis ſui Poëtis tragœdias recitantibus vicem referre, & pantheram (quod ajunt) leone remunerare, occurrunt urbis Romanæ ſcelera, quæ ipſum ab inſtituta Tragœdia ad Satyram abducant.

Semper ego auditor tantum? nunquamne [1] *repo-*
Vexatus toties [2] *rauci* [3] *Theſeide Codri?* [*nam,*
[4] *Impune ergo mihi recitaverit ille* [5] *togatas,*
Hic [6] *elegos? impune diem conſumpſerit* [7] *ingens*
Telephus? aut ſummi plena jam margine libri
Scriptus, & [8] *in tergo, nec dum finitus,* [9] *Oreſtes?*
* *Nota magis nulli domus eſt ſua, quam mihi* [10] *lucus*
Martis, & [11] *Æoliis vicinum rupibus* [12] *antrum*
Vulcani. quid agant venti, quas [13] *torqueat umbras*
[14] *Æacus.* [15] *unde alius furtivæ devehat aurum*
Pelliculæ, quantas jaculetur [16] *Monychus ornos,*
[17] *Frontonis* [18] *platani,* [19] *convulſaq; marmora* [20]
clamant

* Poëma varium, nonnullis dictum à Satyris, quorum cachinnos & deriſiones hoc carminis genus imitatur. I.C. Scaligero 1. Poëtices, 2. c. A caniſtellis omni pomorum genere plenis quibus prodeuntes Satyri Nymphas alliciebant. Iſ. Caſaub. 2. lib. de Satyra. à ſatura lance, quam antiqui diis agri annua ſolventes vota primitiis omnis fructuum generis refertam offerebant.

1 Scribam, recitabo, *vel* vicem ils referam, eos eadem ſcribendi recitandique moleſtia obtundens, qua illi me? 2 Recitando rauci, *vel* clamoſi. 3 Recitatione illius poëmatis de Theſei geſtis à Codro vili Poëta ſcriptis 4 Nec par pari referam? 5 Comœdias Latinas à toga Romanorum habitu dictas, ut & Græcæ palliatæ dicebantur à Græcorum palliis. 6 Lugubres vel amarorios. 7 Longa tragœdia de Telepho rege Myſiæ, cui *vulnus & auxilium Pelias haſta tulit.* 8 In averſa charta ab exteriore parte *al.* à tergo 9 Trag. de Oreſte, *ſcenis agitato.* * Fabulæ & hiſtoriæ mihi æque notæ ſunt ac alteri cuipiam Poëtarum, ſi velim, quod illi faciunt, Principibus adulari, aut famæ meæ recitando velificari, taxarique hic videtur Val. Flacc. vide Ian. Parrhaſii 2 epiſt. 10 Hiſtoria Romuli & Remi, quos peperit Rhea in luco Martis, *vel* luc. Mar. in Ponto pro quocunque luco, ad deriſionem Poëtarum, qui ſ luci deſcriptione colorem artis petunt. *alii ferunt* locum fuiſſe Romæ in Appia, in quo recitabant Poëtæ. vide Bapt. Egnatii racemationum cap. 6. 11 Septem inſulis Liparæis in mari Tyrrheno. 12 Ætna. 13 Examinet, *vel* judicet torquendas animas. 14 Jovis filius ex Ægina, *al.* ex Europa, unus e tribus apud inferos judicibus. 15 Ut è Colchis Iaſon furtim Medeæ dolo aureum vellus ſuſtulerit. 16 Centaurus: & ponitur pro fab. & pugna Centaurorum cum Lapithis. 17 Iulii Frontonis, nobilis & docti viri, in cujus ædibus recitabant Poëtæ. 18 Porticus, quam adumbrant platani. 19 Frequentia auditorum vel recitatoris clamore, ruptæ columnæ marmoreæ. Sic Sat. 7. v. 85. cum fregit ſubſellia verſu Statius. 20 Reſonant, vel aſſidua recitatione jam edoctæ clamant, quid agant venti, quas torqueat, &c. *& eſt Pathos.*

Semper, & aſſiduo ruptæ lectore columnæ.
Expectes eadem à ſummo minimoque Poëta.
Et [21] *nos ergo manum ferulæ ſubduximus, & nos*
[22] *Conſilium dedimus Syllæ, privatus ut altum*
Dormiret. ſtulta eſt clementia, cum tot ubique
Vatibus occurras, [23] *perituræ parcere chartæ.*
Cur tamen hoc libeat potius decurrere [24] *campo,*
Per quem magnus equos [25] *Auruncæ* * *flexit alumnus;*
Si vacat, & placidi rationem admittitis, edam.
Cum tener uxorem ducat [26] *ſpado,* [27] *Mævia* [28] *Tuſcum*
[29] *Figat aprum, & nuda teneat venabula mamma:*
Patricios omnes opibus cum [30] *provocet unus,*
[31] *Quo tondente gravis juveni mihi barba* [32] *ſonabat:*
Cum [33] *pars* [34] *Niliacæ plebis, cum verna* [35] *Canopi*
[36] *Criſpinus* [37] *Tyrias humero* [38] *revocante lacernas*
[39] *Ventilet* [40] *æſtivum digitis ſudantibus aurum,*
Nec ſufferre queat majoris pondera [41] *gemmæ:*
Difficile eſt ſatyram non ſcribere: nam quis iniquæ
Tam patiens urbis, tam ferreus, ut [42] *teneat ſe?*
Cauſidici [43] *nova cum veniat lectica* [44] *Mathonis*
[45] *Plena ipſo, & poſt hunc* [46] *magni delator amici,*
Et cito rapturus de nobilitate [47] *comeſa*
Quod ſupereſt, quem [48] *Maſſa timet, quem munere palpat*

21 Ego itaque Grammaticorum ferulis & Rhetorum declamationibus valedixi.
22 Ficto themate declamatorio ſuaſi Syllæ ut depoſita dictatura privatus *altum dormiret*.
23 Cui ſi ego pepercero, alia tamen manu peribit. *vel* perituræ, eum aliorum Poëtarum chartis. *vel* etiamſi nihil ei inſcribatur, perituræ.
24 Hoc ſtadio & ſtudio, hoc poëmatis genere i. e. Satyra.
25 Lucilius ex Aurunca Rutulorum civitate natus. Latinæ Satyræ primus autor unde & Turnus Satyrographus, cujus meminere Martialis l. 7, ep. 96. & l. 11, ep. 11. Sidonius carm. 9. & Probus Grammaticus. * Stilum direxit. 26 Spado dicitur, cui teſtes evulſi ſunt, aut nervi è quibus teſtes dependent. Caſtratus, cui colis & teſtes. vide Sat. 6 366 v. 27 Mulier, *Synecdochicè*. Namque fœminas in arenam deſcendiſſe autores ſunt Suetonius Nero. c. 11. Xipil. in Nerone & Tito. Tacit. An. 15. Martial. ep. 6 l. ſpect. 28 Ferociorem, utpote è Tuſcia. 29 In Theatro. 30 Adæquet, divitiis cum ipſis certet. 31 Cinnamus, de quo Martial. lib. 7. alii Licinium Auguſti libertum & tonſorem intelligunt. 32 Sub forfice ſonanti cadebat. 33 Servus è plebe. 34 Ægyptiæ, à Nilo Ægypti fluvio. 35 Civitatis in Ægypto, duodecim miliaribus ab Alexandria diſtantis, fano Serapidis celebris, Strab 17. l. omnium libidinum atque impuritatum domicilii. 36 E ſervo factus magiſter equitum Neronis. 37 Purpureas, à Tyro Sat. 10. v. 38. 38 Rev. lac. quæ vel mollitie vel pondere defluxere, vel quæ rejectæ ſunt in humeros. *Suam qui undantem chlamydem quaſſando facit*. Plaut. Epidico. 39 Ad refrigerium, vel jactando oſtentet. 40 Annulum tenuis bracteæ & levem. 41 Incluſæ in annulo hyberno. 42 Temperet ſibi ne ſcribat. 43 Novi hominis, vel nuper ex quadruplatorio lucro coëmpta, vel ſimpliciter *nova*, namque & hinc ſplendor; ſic Martialis epigr. 57. l. 2. *Sella recens*. 44 Ex advocato delatoris facti. 45 Ut qui craſſus fuerit, *vel* delicatus & ſuperbus. 46 M. Regulum hic intelligi volunt, cum ſuis & imperatoris amicis. tum ipſis quadruplatoribus formidabilem: veriſimilius autem eſt dici Heliodorum ſcoic. Phil quo deferente occiſi ſunt. 47 Per delationes interempta. 48 Maſſa nerio & Carus mimus, Neronis liberti, delatores nequiſſimi.

[48] Carus, & à trepido [49] Thymele [50] ſummiſſa Latino:
Cum te [51] ſummoveant, qui teſtamenta merentur
[52] Noctibus, [53] in cœlum quos evehit optima ſummi
Nunc via proceſſus, vetulæ [54] veſica [55] beatæ:
[56] Unciolam [57] Proculejus habet, ſed [57] Gillo [58] deuncem:
Parteis quiſque ſuas, [59] ad menſuram inguinis hæres:
Accipiat ſane mercedem [60] ſanguinis, & ſic
Palleat, ut nudis preſſit qui calcibus anguem,
Aut [61] Lugdunenſem rhetor dicturus ad aram.
Quid referam, quanta ſiccum jecur ardeat ira
Cum populum gregibus comitum premat hic ſpoliator
Pupilli [62] proſtantis? at [63] hic damnatus [64] inani
Indicio (quid enim ſalvis infamia nummis?)
Exul [65] ab octava Marius bibit & [66] fruitur diis
Iratis: at tu victrix provincia [67] ploras.
Hæc ego non credam [68] Venuſina digna [69] lucerna?
Hæc [70] ego non agitem? Sed quid magis [71] Heracleas,
Aut [72] Diomedeas, aut [73] mugitum Labyrinthi,
Aut mare percuſſum [74] puero [75] fabrumque volantem?
Cum [76] leno accipiat mœchi bona, [77] ſi capiendi
Jus nullum uxori, doctus [78] ſpectare lacunar,
Doctus & ad calicem vigilanti ſtertere naſo.

49 Mima uxor Latini mimi, cui inditum videtur nomen à θυμέλη. quod eſt pulpitum ceu ara theatri. quod hæc vel prima vel optima fuerit ſaltatrix. Sed negat Angel. Politianus 7. lib. ep. Thymelem fuiſſe uxorem Latini. 50 Ut vel uſu corporis vel blanditiis propitium Latino redderet Heliodorum ſeu Regulum. vel *generaliter* uxor à marito miſſa deprecatrix ad delatorem: cujuſmodi aliquid in Mimo repræſentavit Latinus cum Thymele. 51 Hæreditate. 52 Nocturni concubitus opera. 53 Ad opes & dignitatem. 54 Pars ea qua mulier eſt. 55 Divitiis. 56 Duodecimam hæreditatis partem, cum hæreditas ut libra divideretur in duodecim partes ceu uncias. 57 Adulter. 58 Undecim partes. 59 Ad pœnis utriuſque proportionem. 60 Coitu exhauſti. 61 Inſtituit Caligula certamina facundiæ Lugduni in Gallia, in quibus oratores victos ſpongia linguave ſcripta ſua delere oportebat, niſi ferulis objurgari aut flumine mergi maluiſſent: hoc metuentes oratores dicturi ad aram, quæ Lugduni inſignis erat, pallebant. Sueton. Calig. 20. c. 62 Spoliati & eo redacti, ut proſtet, victum corpore meriturus. 63 Marius Priſcus, ab Afris, quos proconſul ſpoliarat, accuſatus eſt: cui 700 nummum in ærarium inferre damnato Italia interdictum. Plin. epiſt. 11. lib. 2. 64 Pecunias provinciæ non reſtituente. 65 Qui Romæ ante nonam non decubuit. 66 Voluptatem capit ex ira deûm, retinens magnam ſpoliationis partem, & ſibi in exilio lautius quam antea indulgens. 67 Non reſtituta pecunia, Cornutus enim Tertullus Conſul deſignatus, cenſuit ſeptuaginta millia, quæ acceperat Marius, ærario inferenda. Plin. l. 2. epiſt. 11. 68 Horatii Venuſini. 69 Satyra elucubrata. 70 Annon hæc potius inſecter, quam fabuler? 71 De Herculis ærumnis fabula. 72 Fabulas de Diomede ab uxore non recepto & ſociis in aves verſis. 73 Fabulam de Theſeo & Minotauro in labyrintho mugiente. 74 Icaro cadenti. 75 Dædalum. 76 Maritus leno, Gallicè, *un Ruffien.* 77 Probroſis fœminis lecticæ uſum, juſque capiendi legata aut hæreditates ademit Domitianus. Suet. 8. c. 78 In obſequium adulteri ſurſum ſpectare, & velut ebrium ſimulare profundum ſomnum ronchiſono naſo.

Cum fas eſſe putet curam ſperare cohortis,
[79] *Qui bona donavit præſepibus, & caret omni*
Majorum cenſu, dum pervolat axe citato
[80] *Flaminiam:* [81] *puer Automedon nam lora tenebat,*
[82] *Ipſe* [83] *lacernatæ cum ſe jactaret amicæ.*
Nonne libet medio [84] *ceras implere capaces*
Quadrivio: cum jam [85] *ſexta cervice feratur*
Hinc atque inde patens, ac [86] *nuda pene cathedra,*
Et multum referens de Mæcenate [87] *ſupino*
[88] *Signator, falſo qui ſe lautum atque beatum*
* *Exiguis tabulis &* [89] *gemma fecerat uda?*
Occurrit matrona potens, quæ molle Calenum
Porrectura viro miſcet ſitiente [90] *rubetam,*
Inſtituitque rudes [91] *melior Locuſta propinquas*
[92] *Per famam & populum* [93] *nigros efferre maritos.*
Aude aliquid [94] brevibus Gyaris & carcere dignum,
Si vis eſſe [95] aliquis. Probitas laudatur & alget.

[79] Sophro-[n]ius Tigellinus, qui per [v]itia præfe[c]turam præ[to]rii ſub Nerone adeptus [e]ſt. Tacit. 1. [h]iſt. vel Corn. Fuſcus, qui patrimonium [e]quis alendis dilapidarat, & puer aurigæ officium Neroni prɶſtiterat, poſtea à Domitiano cohortibus prætorianis præfectus. 80 Viam à Ca. Flaminio ſtratam. 81 Fuſcus auriga Neronis, ut Automedon Achillis. 82 Cum ipſe Nero blanda geſticulatione ſe ingereret & commendaret lacernatæ amicæ. Tacit. Sueton. Dio, Zonaras, Suidas. Neque enim, quod nonnullis placere audio, Acten hic dici puto; neque in ſententiam Baifii. c. 16. de re veſt. ire lubet, ex hoc loco probatum euntis, fœminas lacernis uſas. Erant enim lacernæ *Munimenta togæ*, ut noſter habet, Sat. 9. quibus uſi ſpectaculis potiſſimum operam ſedentariam præſtabant, Martial. epig. 2. l. 4. & 137. epig. l. 14. Ubi autem Feſtus Pompejus *lacernam* dicit *capitio minorem*, diſſentio ab iis qui *breviorem quam capitium eſt* intelligunt, *cucullionemque* fuiſſe putant; atque arbitror fuiſſe penulam capitio carentem, penulam verò & lacernam confundi ab autoribus video. 83 Sporo, quem exectis teſtibus cum dote & flammeo, ſolenni nuptiarum officio ad ſe deductum Nero pro uxore habuit. 84 Tabellas ceratas eaſque amplas Satyrico carmine implere libet, occurrente paſſim & palam per compita ſatyrarum materia. 85 Hexaphoro, lectica quam ſex viri portabant. 86 Aperta, neque plagis cincta, cui remota erant vela ac pellis. Martial. 11. l. 99. ep. 87 Molli & delicato. molliriei autem nomine male audiebat Mæcenas. Senec. epiſt. 114. 88 Domitius Regulus teſtamentorum corruptor. Plin epiſt. 20. lib. 2. vel Sophronius Tigellinus, qui trium patruorum veneno ſublatorum ſubtractis tabulis & falſo ſignatis, hæreditates invaſit. * Compendioſa & brevi opera falſas teſtamentorum tabulas condendi. *vel*, Exiguis, id eſt, paucis verbis teſtamentorum tabulis ſcriptis, quum falſarius ſe hæredem ex aſſe inſcripſerit. 89 Annulo ſignatorio, qui gemmam ectypam, id eſt, effigiatam habet incluſam, ſaliva tacto. 90 Venenum ruberæ. 91. Peritior venefica quam illa Locuſta nuper veneficii damnata & diu inter inſtrumenta regni habita, cujus arte uſa Agrippina boletum venenatum Claudio paraverat, ejuſdemque ex Galliis vocatæ Nero uſus opera Britannicum ſuſtulit. 92 Populo ſciente, vidente, adeoque permittente. 93 Quod indicium eſt veneno ſublatos fuiſſe. 94. Dignum exilio in breves, id eſt, anguſtas inſulas Cycladas, è quibus Gyarus maxime ſterilis & graviſſimi exilii locus, ſic Sat. 10. *ut Gyari clauſus ſcopulis, parvaque Seripho.* 65 In aliquo pretio.

Criminibus [96] *debent hortos,* [97] *prætoria,* [98] *menſas,*
Argentum vetus, & [99] *ſtantem extra pocula caprum.*
Quem patitur [1] *dormire nurus* [2] *corruptor avaræ,*
Quem [3] *ſponſæ turpes, &* [4] *prætextatus adulter?*
Si natura negat, facit indignatio verſum,
Qualemcunque poteſt: *quales ego, vel* [5] *Cluvienus.*
[6] *Ex quo Deucalion* [7] *nimbis tollentibus æquor*
Navigio [8] *montem aſcendit,* [9] *ſorteiſque popoſcit,*
Paulatimque anima caluerunt mollia ſaxa,
Et maribus nudas oſtendit Pyrrha puellas:
Quicquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas,
Gaudia, diſcurſus, noſtri eſt farrago libelli.
Et quando uberior vitiorum copia? quando
Major avaritiæ patuit [10] *ſinus? alea quando*
Hos [11] *animos? neque enim* [12] *loculis comitantibus itur*
Ad [13] *caſum tabulæ, poſita ſed luditur* [14] *arca.*
[15] *Prælia quanta illic diſpenſatore videbis*
[16] *Armigero? ſimplexne furor* [17] *ſeſtertia centum*
Perdere, & horrenti tunicam non [18] *reddere ſervo?*
Quis totidem erexit villas? Quis fercula ſeptem
[19] *Secreto cœnavit* [20] *avus? nunc* [21] *ſportula primo*
Limine parva ſedet, [22] *turbæ rapienda togatæ.*
[23] *Ille tamen faciem prius inſpicit, & trepidat, ne*
Suppoſitus venias, ac falſo nomine poſcas.
Agnitus accipies. jubet à præcone vocari
Ipſos [24] *Trojugenas. nam vexant limen & ipſi*

96 Accepta referunt. namque hæc omnia per fraudes, ſcelera atque crimina nacti ſunt.
97 Ædificia prætoribus digna ceu villas lautiorum civium magnificè exſtructas in ſuburbanis ſuis.
98 Citreas, marmoreas, eburneas.
99 Signum capri ceu Phryxi in cælatura prominens & extuberans.
1 A Satyra ſcribenda quieſcere.
2 Ipſe ſocer.
3 Pueri qui viris nubunt, & fœminæ.
4 Ingenuus puer etiam ante prætextam (ea erat toga alba cujus ora & circuitus purpura prætexebatur) depoſitam. i. e. annum ætatis 16. corruptus adulteriis. 5 Ineptus Poëta. 6 Omnes, inquit, affectus, omnia vitia à diluvio aduſque noſtra tempora materia eſt hujus mei libelli Satyrici. 7 Imbribus mare augentibus. 8 Parnaſſum. 9 Themidos oraculum 10 Receptaculum; *Metaph. à velis ſumpta.* 11 Ellipſis τῦ *habuit.* 12 Non parte vel modica pecunia. 13 Ad fortunam aleæ in tabulam vel abacum luſorium conjectæ. 14 Univerſa re familiari, cujus naufragium faciunt περὶ ὄντω μικρῷ ἔρματι τῷ κύβῳ, ut facete Lucianus 113. τοῖς πρὸς Κρόνον. non ad Maleam ſed Aleam συντριβέντος αὐτοῖς τοῦ σκάφους. 15 Rixas. 16 Servo, qui domino ludenti nummos, aleas & cætera belli illius arma ſubminiſtret, unde *armigero, Metaph. à bellantibus ſumpta.* 17 570. lib. monetæ noſtræ. 18 Donare, al. reſtituere. 19 In ſua domo privatim, ſolus. Priſci enim illi in propatulo & atriis cœnabant frugali & plebejo contenti cibo. Valer. Max. cap. 5. l. 2. Cœnationes habuerunt ſuas novi iſti gumiæ in quibus civium oculos fugerent. 20 Quis è majoribus? 21 Jam vero clientes non ad cœnam rectam, εἰς δεῖπνον admittuntur, ſed iis in domus introitu apponitur ſportula in cibum, vel C. quadrantes continens. Nerone rectam cœnam ad ſportulam revocante. 22 Clientibus & pauperibus, quorum toga eſt. 23 Qui ſportulam diſtribuit. 24 Nobiles ſordide ſportulam petentes, quæ pauperibus parabatur.

Nobiſcum. [25] da Prætori, [26] da deinde Tribuno.
Sed libertinus [27] prior eſt, prior, inquit, ego adſum.
Cur timeam, dubitemve locum defendere? quamvis
Natus ad [28] Euphratem, molles quod in aure [29] feneſtra
Arguerint, licet ipſe negem? ſed [30] quinque tabernæ
[31] Quadringenta parant, quid confert [32] purpura [33] majus
Optandum? ſi Laurenti cuſtodit in agro
Conductas [34] Corvinus oves? ego poſſideo plus
[35] Pallante, & [36] Licinis. Expectent ergo Tribuni:
Vincant divitiæ: [37] ſacro nec cedat honori,
Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat [38] albis.
Quandoquidem inter nos ſanctiſſima divitiarum
Majeſtas, etſi [39] funeſta Pecunia templo
Nondum habitas, nullas nummorum ereximus aras,
Ut colitur Pax, atque Fides, Victoria, Virtus,
Quaque ſalutato [40] crepitat Concordia nido.
Sed cum [41] ſummus honor finito computet anno
Sportula quid referat, quantum rationibus addat:
Quid facient [42] comites, quibus hinc toga, calceus hinc eſt
Et panis * fumuſque domi? [43] denſiſſima centum
Quadranteis lectica petit, ſequiturque maritum
Languida, vel prægnans, & circumducitur uxor.
Hic petit abſenti, nota jam callidus arte.

25 *Inquit Prætor.* 26 *Inquit Tribunus.* 27 Loco *vel opibus & hoc falſe Poëta ſub perſona libertini.* 28 Fl. Meſopotamiæ, qui oritur ex Niphate monte Armeniæ. 29 Fiſſuræ vel foramina in lobis more patrio. in Oriente quidem, etiam viris aurum geſtare auribus depenſum decus exiſtimatur. Plin. 11. l. 37. cap. 30 Quas in foro habeo. 31 Quad. ſeſtertia cenſum equeſtrem conficiunt. 3125 libras. 32 Equeſtris nobilitas purpura & annulo deſignata. 33 Magis optandum. 34 Nobiliſſima ortus familia, pauper tamen. 35 Claudii liberto ditiſſimo, nec non quæſtoriis & prætoriis ornamentis inſignito. 36 Licinio Stolone Craſſo, P. Licinio cogn. divite, & Licinio Cæſaris Liberto & tonſore. 37 Prætorio aut tribunitio. 38 Servi è transmarinis advecti venales proſtituebantur cretatis gypſatiſque pedibus, ſignato ſigillo domini, ſi privati eſſent, Reip. ſi publica mancipia. Plin. l 35. c. 17. 39 Etſi nondum exitioſam Pecuniam pro dea colimus templis & aris, ut Pacem, Fidem, &c. 40 Et Concordiam. cujus templi faſtigio poſitos nidos ciconiæ roſtro crepitantes reviſunt. Polizian. c 67. Miſcel. ductus Æliani teſtimonio de mutuo cornicum amore, cornicem exiſtimat fuiſſe concordiæ ſymbolum, non ciconiam. Ego vero omnino intelligi ciconiam credo, imo reſpexiſſe Juvenalem ad Ovidii verſ. 5. Metam. *Ipſa ſibi plaudat crepitante ciconia nido.* Porro ciconias in auſpiciis concordiam polliceri ſcribit Jan Duſ. ad Arbitr. l. 1. Flavius Conjectan. c. 53. *Ædem concordiæ* ſimpliciter intelligi vult, in qua Senatus aliquando haberi ſolitus, teſtibus Varrone & Lampridio, & quo cum ſtrepitu confluxere Patres. 41 Si (inquit Poëta) ſummi magiſtratus, prætores, &c. computent quantum annui reditus ſportula referat, quid facient pauperes, quibus ſportula ſola victum & neceſſaria ſuppeditat? 42 Clientes & aſſeclæ. * Fuſca fumo domus, inquit Ramirel. ego ligna intelligo. 43 Plurimi Senatores lecticis vecti petunt ſportulam, circumducunt etiam ægrotas & gravidas uxores, quarum nomine ſportulam petant, interdum & abſentes illas ſimulant adeſſe in clauſis lecticis.

44 Oſtendens vacuam, & clauſam pro conjuge ſellam.
45 Galla mea eſt, inquit, 46 citius dimitte, moraris?
47 Profer Galla caput: 48 noli vexare, quieſcit.
Ipſe dies pulchro diſtinguitur ordine rerum.
49 Sportula, 50 deinde forum juriſque peritus Apollo,
Atque triumphales, inter quas auſus habere
51 Neſcio quis 52 titulos Ægyptius, atque 53 Arabarches:
Cujus ad effigiem 54 non tantum mejere fas eſt.
Veſtibulis abeunt veteres, 55 laſſique clientes;
Votaque deponunt, quanquam longiſſima cœna
Spes homini: caules 56 miſeris, atque ignis emendus.
57 Optima ſylvarum interea, pelagique vorabit
58 Rex horum, vacuiſque toris tantum ipſe jacebit.
Nam de tot pulchris & latis 59 orbibus & tam
Antiquis, 60 una 61 comedunt patrimonia menſa.
Nullus jam paraſitus erit, ſed quis feret iſtas
62 Luxuriæ ſordes? 63 quanta eſt gula, quæ ſibi 64 totos
Ponit apros, animal 65 propter convivia natum?
66 Pœna tamen præſens, cum tu 67 deponis amictus
Turgidus, & crudum pavonem in balnea portas.
68 Hinc ſubitæ mortes, atque inteſtata ſenectus.
69 It nova nec triſtis per cunctas fabula cœnas;
Ducitur 70 iratis plaudendum funus amicis.
71 Nil erit ulterius quod 72 noſtris moribus addat

44 Diſtribu tori. 45 Uxor mea, 46 Nec valet, dato & dimitte. 47 *Inquit diſtributor.* 48 *Responde maritus impoſtor,* noli vexare, quieſcit dormit. 49 Prima & ſecunda hora clientes ſalutant patronos & ſportulam petunt. vide Martial. ep. 8. lib. 4. 50 Deinde deducunt eos ad forum Auguſti, in quo jura reddebantur juxta Apollinis eburneam ſtatuam. ubi viſuntur triumphales ſtatuæ. 51 Criſpinus, uti volunt interpretes. Cum vero neque conſtet de regimine nec ſtatua Criſpini, magis propendeo in ſen tentiam Alciati, ut ſit Tib. Alexander, qui regebat Ægyptum ipſe ejuſdem nationis, teſte Tacito in 1 hiſt. cui aſtipulatur Euſeb. lib. 2. Hieronymu tamen Joſephum à Judæis creatum ducem intelligi vult, cui poſtea propte ingenium, virtutem & vaticinium de imperio Veſpaſianus ſtatuam dedi triumphalem. 52 Imaginem. 53 Arabiæ præfectus mollis & deliburus, *vel* ſervorum ex Arabia ſummus. Turneb. legit Alabarches, quem vide 11. lib 25. c. & Brodæus 4. lib. Miſc. c. 2. ex Juſtiniani edictis & Joſepho ἀλαβαρχην male, credo. ut ſit ſcripturæ magiſter, ab ἄλαβα, quod, Heſychio teſte, eſ atramentum. 54 Sed & alvum exonerare. 55 Poſt longam cœnæ exſpectationem. 56 Spe cœnæ rectæ fruſtratis. 57 Optimas feras & delicatiſſimos piſces. 58 Dives patronus. 59 Menſis vel patinis. 60 Ad quam dominus & conjux ſoli accumbunt, *vel* ſola, nemine ad cœnam vocato. 61 Abſumunt lauti epulis patria bona. 62 Luxurioſe ſibi, amicis ſordide. 63 Iſtius divitis & ejuſmodi multorum. 64 In Romanorum apparatis conviviis integer appon ſolebat aper. 65 Quod multis ſufficeret. Solidum aprum Romanorum primu in epulis appoſuit P. Servilius Rullus. Plin. l. 8. c 51. 66 Nec tamen impun helluaris. 67 Balnea ingreſſurus portas pavonis carnem omnium difficillim concoctionis. 68 Ex nimia repletione & cruditate dum in balnea deſcendi 69 Divulgatur rumor de tua morte per omnia convivia. 70 Quibus inteſtatu nihil reliqueris. 71 Nil ſceleris aut vitii reſtat, quod --- 72 Perditis ac peſſim

[73] *Poſteritas: eadem cupient, facientque* [73] *minores.*
Omne in [74] præcipiti vitium ſtetit. [75] *utere velis:*
Totos pande [76] *ſinus. Dicas hic forſitan, unde*
Ingenium par materiæ? unde illa [77] *priorum*
Scribendi quodcunque [78] *animo flagrante liberet*
[79] *Simplicitas,* [80] *cujus non audeo dicere nomen.*
Quid refert, dictis ignoſcat [81] *Mutius, an non?*
[82] *Pone Tigellinum,* [83] *tæda lucebis in illa,*
Qua ſtantes ardent, qui [84] *fixo gutture fumant,*
[85] *Et latum media ſulcum diducit arena.*
[86] *Qui dedit ergo tribus patruis* [87] *aconita, vehatur*
[88] *Penſilibus plumis, atque illinc deſpiciat nos?*
[89] *Cum veniet contra, digito compeſce labellum:*
Accuſator erit, qui verbum dixerit, hic eſt.
[90] *Securus licet Æneam, Rutulumque ferocem*
[91] *Committas;* [92] *nulli gravis eſt percuſſus Achilles,*

73 Poſteri nec pejora excogitare poterunt. 74 Stat in ſummo, ut ulterius adſcendi non poſſit. 75 Poëta ſe ad ſcribendum incitat. *Immitte rudentes, pande vela, ac ſi quando alias, toto ingenio vehere.* Plin. ep. 4. l. 8. 76 Velorum. Met. 77 Græcorum Comicorum & Lucilii. 78 Ira & odio adverſus vitia & vitioſos. 79 Libertas, quæ ſimpliciter ſine velamento aut ambage loquitur quod ſentit. 80 Adeo per delatores à Domitiano oppugnata eſt & oppreſſa 81 Mutius Albutius, quem inſectatus eſt Lucilius Perſ. Sat 1. *Te Lupe, te Muti.* 82 Licuit quidem, reſpondit monitor, Lucilio liberè invehi in ſcelera & flagitioſos. nondum inhibita à tyrannis libertate. ſed ſi tu notaris Tigell. vel alium quemlibet imperatori gratum. De Tigellino ſupra, ad verſ. 58. 83 Indutus tunica moleſta ex ſparto, pice, & bitumine illito, ardebis. vid. Sat. 8. v. 235. Brodæum Miſcellan. 2. l. 9. c. & Sigonium de judiciis 3. l. 18. c. 84 Fixo gutture ne ſe curvarent. Sic Plin. in Panegyrico. *Contigit deſuper intueri delatorum ſupina ora, retortaſque cervices:* & Sueton. de Vitellio c 19. *reducto coma capite, ceu noxii ſolent atque etiam mento mucrone gladii ſubjecto, ut viſendam præberet faciem, neve ſubmitteret.* vel unco impacto. Senec. 3 de ira: *circumdati defixis corporibus ignis.* ubi alii legunt. *defoſſis corp.* & ita ſulcus eſt ipſa foſſa. *Lipſius ibi.* 85: Lipſius in loc. cit. legit ex vet. cod. *Et latus mediam ſulcus diducit arenam.* ut ſulcus ſit foſſa in media arena, qua defoſſi & ad palum defixi cremabantur vivi, *ſicut proxime adnotatum eſt.* Verum ad necis adactæ vel ſpontaneæ neceſſitatem redactis ſcrobes vel ab aliis vel ab ipſis præparari ſolitæ, forte ad evitandum caſum ἀσχήμονα in ipſa morte. Ejuſmodi ſcrobem Niger tribunus Flavio Vejano effodi in proximo agro juſſit. Tacit. 15. Annal. Carnifices Alexandri duxerunt latrones ἐπὶ τὸ ὄρυγμα Philoſtrat. in Vita Apollonii lib. 5. c. 8 Labeo apud Appianum 4. l. bel. Civil. βόθρον ὤρυξε, &c. Sic Nero ſibi ſcrobem coram fieri dimenſus ad corporis ſui modulum imperavit Sueton. c. 49 Ner. 86. Ergo *inquit Poëta.* Tigellinus qui, &c. vide ſupra 67. verſ. 87 Lethalem herbæ venenoſæ ſuccum. 88. In lectica alte erectus, ſuffultus pulvinis pluma delicatiſſima farctis. 89 Ubi vero Tigellinus, vel ejuſmodi quiſpiam, *dicit monitor*, obviam tibi fiet. 90 Tutius epico carmine hiſtorias ſcribes & prælia, ut Virgilius certamina Æneæ & Turni Rutulorum ducis. 91. Alluſum ad ἐπιδείξεις vel ἀγῶνας, ubi committebantur paria in μονομαχίᾳ aut arena, veluti committebantur artes expendendæ in odeo, theatro, locove alio publico: ſub præmio indice, ſpectaculo judice, voluptate ſententia. 92 Neminem offendit Hiſtoria de Achille percuſſo.

Aut

Aut multum [93] *quæſitus* [94] *Hylas urnamque ſecutus.*
Enſe velut ſtricto, quoties Lucilius ardens
[95] *Infremuit,* [96] rubet auditor cui [97] frigida mens
Criminibus, tacita ſudant præcordia culpa. [eſt
Inde iræ, & lacrymæ : [98] *tecum prius ergo voluta*
Hæc animo, ante tubas : [99] galeatum ſero duelli
Pœnitet ; [1] *experiar, quid concedatur in illos,*
Quorum [2] *Flaminia tegitur cinis atque Latina.*

93 Ab Hercule. 94 Qui aquatum profectus dum ſe inclinaret, una cum urna decidit in flum. Aſcanium. 95 Infra indignabundo ore. 96 Pudore & ira, quæ vindictam cogitat. 97 Metu & conſcientia ſcelerum. 98 Priuſquam claſſicum canas & Satyricum diſtringas ſtylum. 99 Pugnæ commiſſæ ſera pænitentia. 1 Quoniam itaque, *inquit Poeta*, periculoſæ eſt plenum opus aleæ, legibusque cautum, nequis vivos carmine proſcindat, experiar quid liceat in mortuos. 2 In viis Flam. & Lat. nobilium urnæ & reliquiæ condebantur, ſuper extructis ſepulchris.

SATYRA II.

Reprehendit hypocriſin in Philoſophis, Judicibus, Sacerdotibus, Ducibus, Nobilibus: qui omnes impie de inferorum ſuppliciis ſentientes, victores ipſi à victis gentibus corrumpuntur, nec non alios corrumpunt.

[1] ULtra [2] *Sauromatas fugere hinc libet,* & [3] *glacialem*
[4] *Oceanum, quoties aliquid de moribus* [5] *audent*
Qui [6] *Curios ſimulant,* & [7] *Bacchanalia vivunt.*
[8] *Indocti primum* : *quanquam plena omnia* [9] *gypſo*
[10] *Chryſippi invenias. nā* [11] *perfectiſſimus horum eſt.*
Si quis [12] *Ariſtotelem ſimilem, vel* [12] *Pittacon emit,*
* *Et jubet* [13] *archetypos* [14] *pluteum ſervare* [15] *Cleanthas.*
Fronti nulla fides. *quis enim non* [16] *vicus abundat*
[17] *Triſtibus obſcœnis ? caſtigas turpia, cum ſis*

1 Ad barbaras & remotiſſimas uſque gentes rapida fuga me conferre malim, quàm hic Romæ degere, ubi ficti Philoſophi verbis quidem præ ſe ferunt continentiam, vita verò & moribus flagirioſiſſimi ſunt & impuriſſimi. 2 Europæ atque Aſiæ verſus Boream incolas. *Ruſſos & Tartaros.* 3 Septentrionalem. 4 Mare ab ὠκύς, celer, & νάειν fluere. 5 Supple diſſerere aut præcipere. 6 Continentiam M. Curii viri frugalis & optimi. 7 Tanquam celebrantes Bacchanalia, omnium ſcelerum ſeminarium, *Liv.* 4. 9. 8 Apprime indocti. 9 Statua gypſacea. 10 Stoici & in Dialecticis acutiſſimi & acerrimi. 11 Ironice vel Stoicorum perfectiſſimus haberi vult. 12 Imaginem Ariſtotelis vel Pittaci ſapientis. * Ordo eſt, jub. plur. ſer. arch. Cle. 13 Primogenios & originales typos ad vivam imaginem formatos. 14 Armarium, muſeum. 15 Imagines Cleanthis Philoſophi diligentiſſimi, & aliorum Philoſophorum. 16 In urbe. 17 Hypocritis, fronte ſeveris, vita turpibus.

1 Pathica ſentina. *Synecdoch:* notiſſimus pathicus. 2 Cinædos & Draucos, qui tamen Socratis ſanctimoniam & diſciplinam præ ſe ferunt, & ipſe Socrates male audiebat nomine maſc. amoris. Lucian. βίων πρᾶσις & ἀληθῦς ἱστορίας λόγος. β & εἰκόνες. Firmicus lib. 7. c. 14 Sunt tamen qui legi volunt *Sotadicos* à Sotade Poëta Maronenſi, qui primus ſcripſit cynædica de quo Suidas & Strabo.

Inter 1 *Socraticos notiſſima* 1 *foſſa* 2 *cinædos.*
Hiſpida membra quidem,& duræ per brachia ſetæ
Promittunt 3 *atrocem animum; ſed podice* 4 *levi*
Cæduntur tumidæ, 5 *medico ridente,* 6 *mariſcæ.*
Rarus ſermo illis, & magna 7 *libido tacendi,*
Atque 8 *ſupercilio brevior coma.* 9 *verius ergo*
Et magis ingenue 10 *Peribonius. hunc ego* 11 *fatis*
Imputo, qui vultu 12 *morbum inceſſuque fatetur.*
Horum ſimplicitas miſerabilis, his furor ipſe
Dat veniam: ſed 13 *pejores, qui talia* 14 *verbis*
Herculis invadunt, & de virtute locuti
Clunem agitant. Ego te ceventem, 15 *Sexte, verebor?*
Infamis Verillus ait, quo deterior te?
Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus,
Quis tulerit 16 *Gracchos de ſeditione querenteis?*
17 *Quis cœlum terris non miſceat, & mare cœlo,*
Si fur diſpliceat 18 *Verri, homicida* 19 *Miloni,*
20 *Clodius accuſet mœchos,* 21 *Catilina Cethegum,*
In 22 *tabulam Sullæ ſi dicant* 23 *diſcipuli tres?*
24 *Qualis erat* 25 *tragico nuper* 26 *pollutus adulter*

3 Gravem & ſeverum. 4 Ἀπὸ δρωπακιζομένων. Vide Perſii Satyr. 4. verſ. 40. 5 Ut qui ſciat ulcera hæc ex turpitudine conflata eſſe, & juſſa incidi, ut ad eandem redeas. 6 Ulcera podicis ex attritu nata; ut hic in pathicis, alias iis, qui nudo equo inſident, ut Martial. epigr. 86. l. 14. quæ à ſimilitudine, quam habent cum ficu, quam mariſcam appellant, dicuntur: ut Græcè σύκωσις. 7 Voluntas & ſpecioſum ſilentii ſtudium. 8 Crine Stoicus. Stoici autem ad cutim tondebantur, ut coma brevior eſſet ſupercilio. 9 Tolerabilius ſimpliciuſque facit Peribonius. 10 Inſignis ille cinædus, turpitudinem palam profeſſus. 11 Hujus vitia non malitiæ ſuæ, ſed fatis imputo vel craſi, ſeu potius ἀκρασίᾳ, imo ἀκολασίᾳ ut Perſ. 3. de Natta, *Sed ſtupet hic vitio.* 12 Morbum animi. i. e. vitia & levitatem, *vel* etiam corporis morbos ſc. mariſcas, ut ſupra v. 13. 13 Sed illi longe pejores, qui talia (id eſt, ex impetu peccantium) vitia increpant. 14 Gravibus, ſeveris, quæ Herculem Prodici illum in bivio (ut eſt apud Xenophont. ἀπομνημ. β.) deceant. vel grandibus & magnificis, qualia uſurparet fortis ille Hercules. 15 Stoice pathice. egone te ceventem. i. e. clunes agitantem verebor? inquit Varil. vir notiſſimæ infamiæ. 16 Tib. & Cajum, qui tribuni, dum reducere leges agrarias conarentur, ipſi oppreſſi ſunt cæſique. 17 Quis non omnia confundat & exclamet, *O cœlum, ô terra, ô maria Neptunia!* 18 Qui furtis & rapinis Siciliam ſpoliavit, notiſſimus ex Ciceronis in eum actionibus. 19 Qui interfecit P. Clodium. notus item ex Cicer. 20 Nobilis adulterio Cæſaris uxoris germanæque ſororis inceſtu. 21 Conjuratores in Remp. 22 Proſcriptionis tabulam. 23 Cæſar, Pompejus, Craſſus, *rectius* Auguſtus, Lepidus & Antonius, qui idem fecere quod Sylla. 24 Aliorum rigidus cenſor. *Noſtine illos* (inquit Plin. ep. 22: l. 8.) *qui omnium libidinum ſervi, ſic aliorum vitiis iraſcuntur, quaſi invideant, & graviſſime puniunt quos maxime imitantur?* 25 Tragici argumenti, tragædiis digno. 26 Claudius Imperator Agrippinam filiam fratris Germanici duxit, quæ ſæpius abortum fecit, ne cohæredem Neroni pareret: cum vero Juliam nominet, idque nuper factum dicat, intellige de Domitiano, qui Juliam Titi Veſpaſiani filiam alteri nuptam corrupit, eique coactæ conceptum a[illegible] [illegible]tris cauſa extitit, Suet. Domitian. c. 22.

Concubitu: qui tunc [44] *leges revocabat amaras*
Omnibus, atque [45] *ipſis Veneri Martique timendas:*
Cum tot abortivis fœcundam Julia vulvam
Solveret, & patruo ſimileis effunderet [46] *offas.*
Nonne igitur jure ac merito [47] *vitia ultima* [48] *fictos*
Contemnunt Scauros. & [49] *caſtigata remordent?*
Non tulit ex [50] *illis* [51] *torvum* [52] *Laronia quendam*
Clamantem toties: Ubi nunc [53] *lex Julia? dormis?*
Ad quem [54] *ſubridens:* [55] *Felicia tempora, quæ te*
Moribus opponunt: [56] *habeat jam Roma pudorem:*
[57] *Tertius è cœlo cecidit Cato. ſed tamen unde*
Hæc emis, hirſuto ſpirant [58] *opobalſama collo*
Quæ tibi? ne pudeat dominum monſtrare tabernæ.
Quod ſi [59] *vexantur leges, ac jura: citari*
Ante omnes debet [60] *Scantinia. reſpice primum*
Et ſcrutare viros. faciunt hi plura: [61] ſed illos
Defendit numerus junctæque umbone phalanges.
Magna inter molleis concordia. *non erit ullum*
Exemplum in noſtro tam deteſtabile ſexu.
[62] *Tædia non lambit Cluviam, nec Flora Catullam.*
[63] *Hiſpo ſubit juvenes, & morbo pallet* [64] *utroque.*
Nunquid nos agimus cauſſas, civilia jura
Novimus, aut ullo ſtrepitu fora veſtra movemus?
Luctantur [65] *paucæ, comedunt* [66] *coliphia paucæ:*
Vos lanam trahitis, calathiſque peracta refertis
Vellera: vos tenui [67] *prægnantem ſtamine fuſum*
[68] *Penelope melius, levius torquetis* [69] *Arachne:*
Horrida quale facit reſidens in [70] *codice pellex.*

44 Juliam contra adulteros, & alteram qua interdictum mares caſtrari.
45 Diis adulteris.
46 Fœtus immaturos, embryones, deformes inſtar Domitiani.
47 Intemperantes, extreme vitioſi.
48 Hypocritas, cujuſmodi erat M. Æm. Scaurus, qui fuit (teſte Salluſtio) nobilis, impiger, &c. ſed & callidè ſua vitia occultans. *Synecd.*
49 Et ipſi objurgati remordent, id eſt, viciſſim objurgant.
50 Hypocritis.
51 Severum.
52 Mulier dives eademque procax.
53 Verſ. 30. *leges amaras.* 54 Ait Laronia ſubridens. 55 Ironicè. 56 Vereantur Romani peccare te præſente, ut quondam Catone in Floralib. 57 Tertius morum gravis caſtigator, adjectus Cenſorio & Uticenſi. 58 Plinio oleum Balſaminum ab ὀπὸς id eſt, ſuccus, & *βάλσαμον*, à בעל שמן id eſt, princeps olei. 59 Excitantur ne dormiant. ut verſ. 37. 60 In pædicones lata, dicta à C. Scantinio, qui Marcelli filium de ſtupro appellavit. Valer. Max lib. 6 c. 1. quamvis autem leges plerumque habent nomen ab eis, qui tulerunt, non raro item à damnatis, ut Laja à Lajo, qui primus omnium intulit ſtuprum Chryſippo Pelopis filio. 61 Verum illi ſe forſan ſatis tutos credunt, quod plures ſunt, numero ſcilicet pugnantes, & ſe invicem tutantur facta quaſi teſtudine *συνασπίζοντες*. 62 Ipſæ meretrices non fellant. 63 Cinædus quiſpiam. 64 Agendo & patiendo. 65 Nævia enim in prima Sat. figit aprum, & in ſexta ſunt que in theatris luctantur. 66 Luctatorum cibos ſeu panes. vide quæ ad Martialis ep. 66. lib. 7. notavimus. 67 Gravidum, intumeſcentem filo. 68 Ulyſſis uxore, quæ procos tela, quam nocte retexebat, decepit. 69 Puella Lydia, à Pallade, quam in certamen textoriæ artis provocarat, victa & in araneam verſa. 70 Ligneo ſtipite, quem alligatum, ſervi, qui deliquerant, trahebant, cuique inſidebant, Angl. *a clog.*

[71] *Notum eſt, cur* [72] *ſolo* [73] *tabulas impleverit* [74] *Hiſter*
Liberto, dederit vivus cur multa [75] *puellæ.*
Dives erit, magno quæ dormit [76] *tertia lecto.*
Tu nube, atque tace. [77] *donant arcana cylindros.*
De [78] *nobis poſt hæc triſtis ſententia fertur:*
Dat veniam [79] corvis, vexat cenſura [80] columbas.
[81] *Fugerunt trepidi vera, ac manifeſta canentem*
Stoicidæ, quid enim falſi Laronia? ſed quid
Non facient alii, cum tu [82] *multitia ſumas*
[83] *Cretice, & hanc veſtem populo mirante perores*
In [84] *Proculas & Pollineas? eſt mœcha Fabulla,*
Damnetur ſi vis, etiam Carfinia: [85] *talem*
Non ſumet damnata togam. ſed [86] *Julius ardet,*
Æſtuo. [87] *nudus agas: minus eſt inſania turpis.*
[88] *En habitum, quo te leges, ac jura ferentem*
[89] *Vulneribus crudis populus modo victor, & illud*
[90] *Montanum poſitis audiret vulgus aratris.*
[91] *Quid non proclames, in corpore judicis iſta*
Si videas? quæro, an deceant multitia [92] *teſtem?*
Acer & indomitus, libertatiſque magiſter
Cretice [93] *pelluces.* [94] *dedit hanc contagio labem,*
Et dabit in plureis: ſicut grex totus in agris
Unius ſcabie cadit, & * porrigine porci,
[95] Uvaque conſpecta livorem ducit ab uva.

71 In adulterio cum domino deprehenſa, & perpetuo lanificio damnata. 72 Ex aſſe hærede conſtituto. 73 Teſtamenti tab. 74 Hiſt. Paccuvius, dives infamis, de quo Sat. 12. verſ. 128. 75 Uxori ut taceret liberti cum marito ſcelus. 76 Cum marito & Drauco. 77 Mariti molles uxoribus, ut taceant, dant lapillos pretioſos ad ornatū & oblongos in modū Cylindri, inaures, uniones ovalem formam habentes. Plin. de Beryllis l.37.c.5. Solin.Polyhiſtor.c.65. 78 Miſeris mulierculis. 79 Caſtigatio morum ignoſcit virorum malorum nequitiæ, vexat mulierum ſimplicitatem. Alii polypoſi magis quam naſuti per corvos intelligi *fel* volunt. 80 Simplices & infirmas mulieres. 81 Fugerunt, inquit Poëta, ficti illi, nec ſibi conſtantes atque ſcelerum conſcii Philoſophi Laroniam. 82 Veſtes (*ſi modo veſtes vocandæ ſunt*, inquit Senec. 7. de Benef. *in quibus nihil eſt, quo defendi corpus aut denique pudor poſſit, &c.*) ſericas vel bombycinas molli intextas ſubſtamine & in tantum tenues, ut per eas ſingula membra perſpici poſſint. *Ut denudet fœminas veſtis.* Plin. 11.22. 83 O Judex. alluditque vel ad Criticum, vel ad Cretam inſ. in qua fuerunt judices ſeveriſſimi, Jovis filii. 84 Meretrices & mœchas. 85 Fœminis quippe adulterii convictis non niſi virili toga indutis in publicum prodire licebat. 86 Sed *inquies*, Sol in menſe Julio ardet. 87. Nullus itaque eas. præſtat enim te inſanum quam mollem haberi. 88 Ironicè. Egregius ſane judex, quem audiant illi priſci Romani militiæ & agriculturæ aſſueti ſub infantia & juventute imperii Rom. 89 E recenti prælio redeuntes antiqui illi & bellicoſi Romani. 90 Ruſtici illi rudes & ab omni mollitie alieni. 91 Quid conviciorum non proclametis, O antiqui Romani militia & agricultura horridi, in mollem hunc judicem? 92 Multo minus judicem. 93 Membra per veſtem tenuem apparent. 94 Tu mollium commercio corruptus mox & aliis affricabis hanc mollitiei labem, non ſecus ac, &c. * Alii legunt *prurigine.* 95 Ex opinione vulgi, inquit Turneb. 5. 17. cenſentis unam uvam ſub vindemiam ab altera conſpecta colorari, vel corrumpi.

Fœdius

Fœdius hoc aliquid quandoque audebis amictu.
Nemo repente fuit turpiſſimus. *accipient te*
Paulatim , 96 *qui longa domi redimicula ſumunt*
Frontibus, & toto poſuere monilia collo,
Atque 97 *Bonam teneræ placant abdomine* 98 *porcæ,*
Et magno cratere deam : ſed 99 *more ſiniſtro*
Exagitata procul non intrat fœmina limen.
Solis ara deæ maribus patet. Ite profanæ,
Clamatur : nullo gemit hîc tibicina cornu.
* *Talia* 1 *ſecreta coluerunt* * *Orgia tæda*
2 *Cecropiam ſoliti* 3 *Baptæ* 4 *laſſare* 5 *Cotytto.*
6 *Ille ſupercilium madida fuligine* * *tactum*
7 *Obliqua producit acu , pingitque trementeis*
Attollens 8 *oculos,* 9 *vitreo bibit ille Priapo,*
10 *Reticulumque comis auratum ingentibus implet.*
Cœrulea indutus 11 *ſcutulata , aut* 12 *galbana raſa,*
13 *Et per Junonem domini jurante miniſtro.*
14 *Ille tenet ſpeculum pathici geſtamen Othonis,*
Actoris Arunci ſpolium: quo ſe 15 *ille videbat*

96 Innuit effœminatos ſacerdotes, quos in Albano Domitianus conſtituerat , qui celebrarent quotannis Quinquatria Minervæ , cui collegium ibidem conſecrarat.Suet.Dom. 8. c. atque horum facra dicit magis Orgia & Cotyttia referre, quam Gynæcia.

97 Minervam Domitiano ſuperſtitioſe cultam , cujus ſacra celebra-
rent Albani iſti Flaviales ſacerdotes eadem religione qua matronæ Rom. co-
lebant Bonam deam,Majam, Terram,Proſerpinam,Opem,&c.Vide Macrob.
1.Sat.12. 98 Quæ propria eſt Terræ hoſtia.quod ea ſegetes quas Ceres Pro-
ſerpinæ oſtenderat primum eſt depaſta. Macrob. ibid. 99 Contrario ritu,
amotis ſcil. fœminis,ut in τοῖς γυναικείοις excluduntur mares. ita ut vera ſi-
illa Etymologia Apollonii interpretis.*Orgia dicta ἀπὸ τοῦ εἴργειν, quod pro-
fani arceantur à ſacris,utcunque alii deducunt ἀπὸ τῆς ὀργῆς,furore Bacchi-
co,alii ἀπὸ τῶν ὀρῶν ,montibus in quibus celebrantur, &c. * Neque mino-
re cum turpitudine , ſcelere & impudicitia , celebrantur hæc Minervæ Quin-
quatria , quam nocturna illa ſacra Cotyttia à Thracibus recepta coluerunt
Athenis ſacerdotes Deæ Cotyttus , Baptæ dicti , aut Romæ quondam apud
nos Bacchanalia omnium flagitiorum ſeminarium. 1 Nocturna vel myſtica
face. 2 Athenienſem , à primo Athenarum Rege. 3 Sacerdotes molles &
effœminati deæ Cotyttus , in quorum laſciviam ſcripſit Eupolis comœdiam
Baptas. 4 Ad laſſitudinem ſaltare, *vel* fictam deæ perſonam delaſſare. 5 E
pſaltria ſeu ſaltatrice deam impudentiæ. Politiani Miſcel. cap. 10. 6 Alius
ſupercilia denigrat. Tanta eſt decoris affectatio , ut tingantur oculi quoque,
inquit Plin. lib.11.c. 37.Oculos ejuſmodi Hieronymus vocat , *orbes ſtibio fuli-
ginatos.* * Alii *tinctum.* 7 Calamiſtro.Ang.*A criſpingpin.* acu crinali, Apu-
leio. 8 Genas vel pilos oculorum , vel ipſa ſupercilia. 9 Non ſecus ac im-
pudica ac libidine efferata mulier , quæ ex pene è vitro facto bibit. 10 *A
Coiſe or Call.* 11 Veſtimenta plurimas ſcutularum formas habentia, quales
cernuntur in aranearum telis. 12 Subalba, à flore galbani ferulæ in Syria
cujus ſuccus notus. vel galbinea..i. e. cærulea veſtimenta raſa , quæ pilis &
villis carent. 13 Ipſo ſervo in tantum molli , ut juret (more domini ſui) per
Junonem , quod mulieres faciunt ,uti viri per genium ſuum Jovem , Hercu-
lem,&c.ſic Quartilla apud Petronium·*Junonem meam iratam habeam,ſi,&c.*
14 Alius habet ſpeculum quod geſtarat Otho Imperator, inſtar haſtæ, *ve*
quo munere Othonis gloriatur iſte æque inſolenter , ac Turnus haſta Actori
Arunci apud Virg. 12. Æn. 15 Otho.

Arma

6 Ironicè.
7 Inter O-
honem &
itellium.
ec deerant
nquit Taci-
s de hoc
ſo bello) qui
nbitione ſto-
da luxurio-
s apparatus
onviviorum,
irritamenta
bidinum, ut
ſtrumenta
elli, merca-
ntur.
6 Parum
onveniunt
ter ſe hæc
thonis, qui
eluti fortis
ſummus
vis curavit
albam in-
rficiendum.
mul cum Vi-
iiio de pa-
tio & impe-
o Rom. di-
icavit:idem-
ie mollis ſe
uotidie raſit,
pane lacte

Armatum, cum jam tolli vexilla juberet.
[16] *Res memoranda novis annalibus atque recenti*
Hiſtoria, ſpeculum [17] *civilis ſarcina belli.*
[18] *Nimirum ſummi ducis eſt occidere Galbam,*
Et curare cutem ſummi conſtantia civis:
[19] *Bedriaci in campo ſpolium affectare Palati,*
Et preſſum in faciem digitis extendere panem.
[20] *Quod nec in Aſſyrio pharetrata Semiramis orbe,*
[21] *Mœſta nec Actiaca fecit Cleopatra carina.*
[22] *Hic nullus verbis pudor, aut reverentia menſæ:*
Hic [23] *turpis Cybeles &* [24] *fracta voce loquendi*
Libertas, & crine ſenex [25] *phanaticus albo*
Sacrorum antiſtes, rarum ac memorabile magni
[26] *Gutturis exemplum,* [27] *conducendusque magiſter.*
Quid tamen exſpectant: [28] *Phrygio quos tempus erat jam*
More [29] *ſupervacuam* [30] *cultris abſcindere* [31] *carnem?*
Quadringenta dedit [32] *Gracchus ſeſtertia* [33] *dotem*
Cornicini, [34] *ſive hic recto cantaverat ære.*
Signatæ [35] *tabulæ:* [36] *dictum* feliciter. *ingens*
Cœna [37] *ſedet: gremio jacuit* [38] *nova nupta* [39] *mariti.*
O proceres, [40] *cenſore opus eſt, an* [41] *haruſpice nobis?*
Scilicet horreres, majoraque monſtra putares,
Si mulier vitulum, vel ſi bos ederet agnum?

inino madido faciem perpolivit. Sueton, Othon. 12. cap. Sed non erat thonis mollis & corpori ſimilis animus, inquit Tacitus 1 hiſt. 19 Oppidi ter Veronam & Cremonam, ubi Othoniani à Vitellianis victi, ipſe Otho, ii malis conſilii authoribus obaudiens Brixellum conceſſerat, accepto adis nuncio, civilis belli odio interemit. 20 Cujuſmodi molliciem ſpeculo & fucis ſibi, quamdiu bella exercebant, negarunt luxurioſiſſimæ læ reginæ Babyloniæ & Ægypti. 21 Victa navali prælio ad Actium. 2 Inter hos molles ſacerdotes Flaviales in collegio Albano, ſupra ad verſ. 5. 23 Turpis libertas ſermonis, qualis eſt inter Gallos Deæ Phrygiæ ſa-erdotes, ſemiviros inhoneſtos & obſcœnos. 24 Laſciva & diſſoluta. 5 Numine afflatus, furiis correptus. 26 Gulæ, vel etiam vocis. 27 Gula viriis dignus, qui huic turpi collegio præeſſet. Dignum patella opercu-m. 28 More ſacerdotum Phrygiæ Deæ. 29 Quæ iis muliebria patienti-us nulli eſt uſui. 30 Lapideis vel teſta Samia ad imitationem Atis pueri ybele dilecti. 31 Penem, virilia. 32 Nobilis. 33 Dotis nomine. 4 Aut certe tubicini. 35 Nuptiales & dotales. 36 Acclamatum eſt; *feliciter cedant nuptiæ.* E formula gratulationis boniquc ominis. Senec. piſt. 67. 37 Poſita eſt, *ut in prima Sat. Sportula ſedet. vel* multi cœnantes edent. 38 Gracchus. 39 Cornicinis aut tubicinis. 40 Qui ſpurciſſimos os mores corrigat. 41 Qui inſpectis harugarum, id eſt, hoſtiarum extis ortenta hæc expiet.

[42] Segmenta, & longos habitus, & [43] flamea ſumit:
[44] Arcano [45] qui ſacra ferens nutantia loro
Sudavit clypeis [46] ancilibus, [47] ô pater urbis!
Unde nefas tantum Latiis [48] paſtoribus? unde
Hæc tetigit, [49] Gradive, tuos [50] urtica nepotes?
[51] Traditur ecce viro clarus genere atque opibus vir:
Nec galeam quaſſas, nec terram cuſpide pulſas,
Nec quereris [52] patri. vade ergo, & [53] cede ſeveri
*Jugeribus campi, quem negligis. * Officium cras*
Primo ſole mihi peragendum [55] in valle Quirini.
** Quæ cauſſa officii? quid quæris? nubit amicus,*
Nec multos adhibet. liceat modo vivere: fient,
Fient [56] iſta palam, cupient & [57] in acta referri.
Interea tormentum ingens [58] nubentibus hæret,
Quod nequeunt parere, & [59] partu retinere maritos.
Sed [60] melius, quod nil animis in corpore juris
Natura indulget steriles moriuntur, & illis
Turgida non prodeſt condita pyxide [61] Lyde:
Nec prodeſt agili palmas præbere [62] Luperco.
Vicit & hoc monſtrum [63] tunicati [64] fuſcina Gracchi,

42 Monilia interpretatur Servius, 1. Æneid. ego fimbrias expoſuerim. Anglice. *garas or laces*, quas mulieribus aureas indultas teſtatur Valer. lib. 5. cap. 2. 43 Velamenta lutea vel rubra, quibus tegi novis nuptiis mos erat. 44 Ab interiore parte annexo, ve ipſo ancili plunbus ejuſdem formæ immiſto, ne poſſet dignoſci. mox, not. 46. 45 Unus è Saliis, i.e. Martis ſacerdotibus, qui ancilia collo ſuſpenſa ferebat ſaltando ſudans. 46 Scutis anciſis. i. e. undique circumciſis, è quibus primum è cœlo decidiſſe fertur. oraculo edocti Romani ibi fore perpetuum imperium, ſi hoc aſſervaretur, ad ejus ſimilitudinem & alia undecim effinxere ne internoſceretur. 47 Mars pater Romuli, qui urbem Rom. condidit 48 Rudibus primum & agreſtibus. 49 Mars à gradiendo in bello ultro citroque, vel à κραδάω, haſtam vibro. 50 Libidinis pruritus. 51 In Matrimonium Doriphoro liberto, ſicut Ipſi Sporus, ita ipſe denupſit; voces quoque & ejulatus vim parientium virginum imitatus. Sueton. Nero. 29. cap. 52 Apud patrem Jovem. 53 Recede à Campo Martio ſevero, quod in eo fiebant comitia, exercitia militaria, & olim judicia. * διαλογικῶς hæc. 55 In porticu vel templo Quirini. i. e. Romuli. 56 Marium inter ſe ſponſalia & nuptiæ. 57 Publico decreto, ut illa, quæ in libros actorum referuntur, tanquam res memorabiles, & quæ natæ ac legitimæ ſint, *vel*, liberos habere cupient; quos patres profeſſi in acta publica referebant. Julius Capitolinus in Gordianis in Aurelio. vide quæ ad v. 83. Sat. 9. *libris actorum ſpargere gaudes Argumenta viri.* 58 Maſculis hiſce. 59 Ne ſteriles repudientur: liberi enim pignora & vincula conjugii. *Fæmina cum ſenuit retinet connubia partu. Vxoriſque decus matris reverentia penſat. Nos Lucina fugit, nec pignore nitimur ullo,* &c. Claudian. in Eutropiam 1. 60 Bene conſuluit viris natura, ut ſi maxime velint tamen non poſſint in mulieres transformari. 61 Arachn. ferunt (inquit Junius) Phyſici, mulierem ſterilem concipere poſſe, ſi pixide incluſam araneam geſtet in ſinu. Turneb. l. 15. c. 17. de unguentaria aliqua craſſa intelligit Lyde, quæ medicamina ſterilitatem amoventia promittit & venditat. 62 Luperci ſacerdotes Februantes nudi per urbem diſcurrebant, hircinaque pelle feriebant palmas mulierum, quæ ſe offerebant, hinc fœcunditatem ſperantes. 63 Depoſita nobili toga, indui tunica ſine manicis Retiarii gladiatoris, qui inermis & in ſola tunica pugnabat. 64 Fuſcina & reti armatus. Retiarius mirmillonem, cujus galeæ inerat piſcis effigies, in amphitheatro captabat, ſubinde dicens, *piſcem peto, non te peto, quid me fugis Galle?*

Luſtr.

65 Manliis. 66 Poſteris, nepotibus Æmilii. 67 Nobilibus in primo ſubſelliorum ordine ſpectantibus. Podium autem locus in Theatro Orcheſtræ proximus. 68 Prætorem, qui munera gladiatoria exhibet. Munerarium. *Alii intelligunt Neronem, alii Domitianum.* 69 Hinc vero hæc oriuntur ſcelera, quod inferos, fabulas eſſe aniles credant omnes. 70 Quo Charon ratem ſubigit. 71 Infantes qui nondum

Luſtravitque fuga mediam gladiator arenam,
Et[65] *Capitolinis generoſior, & Marcellis,*
Et Catuli[66] *Paulique minoribus, & Fabiis, &*
[67] *Omnibus ad podium ſpectantibus. his licet*[68] *ipſum*
Admoveas,[68] *cujus tunc munere retia miſit.*
[69] *Eſſe aliquos Maneis, & ſubterranea regna,*
Et[70] *contum & Stygio ranas in gurgite nigras,*
Atque una tranſire vadum tot millia cymba,
Nec pueri credunt, niſi[71] *qui nondum ære lavantur.*
Sed tu vera puta. Curius quid ſentit, & ambo
[72] *Scipiadæ? quid Fabricius, maneſque Camilli? [tus,*
Quid[73] *Cremeræ legio, &*[74] *Cannis conſumpta juven-*
Tot[75] *bellorum animæ? quoties hinc*[76] *talis ad illos*
Umbra venit, cuperent,[77] *luſtrari, ſi qua darentur*
[78] *Sulfura cum tædis, & ſi foret*[79] *humida laurus.*
[80] *Illuc heu miſeri traducimur: arma quidem ultra*
Littora[81] *Iuvernæ promovimus, & modo captas*
[82] *Orcadas, ac*[83] *minima contentos nocte Britannos.*
Sed[84] *quæ nunc populi fiunt victoris in urbe,*
Non faciunt illi quos vicimus.[85] *& tamen unus*
Armenius Zelates cunctis narratur ephebis
Mollior ardenti ſeſe indulſiſſe Tribuno.
[86] *Adſpice quid faciant commercia: venerat obſes,*
Hic fiunt homines. nam[87] *ſi mora longior urbem*
Indulſit pueris, non unquam deerit amator:

quadrimi in balneis non lavantur quadrante. 72 Scipiones qui in Hiſpania perierunt, vel Africani major & minor. 73 306 Fabii à Vejentibus ad Cremeram flu. intercepti & cæſi. 74 In Apulia ab Annibale. 75 Animæ virorum in bello cæſorum. 76 Turpis & monſtroſa, cujuſmodi nunc ſunt animæ. 77 Veluti ipſo viſu contaminati. 78 Ignis ad expurgandum, & ———— 79 ———— Aqua ex aſpergillo laureo. 80 Et tamen traducimur omnes illuc. ad inferos, reddituri apud judices vitæ rationem, & viſuri, quæ in vivis non credimus vera. pendetque hoc à verſu 154. ſupra. 81 Hyberniæ, *Irlandiæ.* 82 Inſulas xxx. à Septentrionali parte Britanniæ à Claudio Imperatore adjectas Rom. imperio. 83 In Solſtitio æſtivo. 84 Nos Romani iis vitiis victi ſumus, quæ barbari illi quos armis vicimus, non agnoſcunt. 85 Qui tamen aliqua occaſione ad nos commeant, à nobis corruptelam morum ſibi contrahunt & in ſuam patriam referunt: ut ille Zelates qui obſes huc ex Armenia datus ſe expoſuit libidinoſo tribuno. 86 Ironice. 87 Si diutius hic morentur, omittent & exuent cum patriis armis, cultellis, frænis & flagellis, quibus uſi fuerant domi in ſtudiis venationum & exercendorum equorum, & veſtitu, braccis, quæ Phrygibus, Lydis, Perſis, in uſu non ſecus ac Gallis, (vide quæ Joſ. Scal. ad Propert. 4. lib. & quæ Caſaub. ad Suetonii Auguſt.) mores etiam patrios ſimplices & honeſtos, atque una cum Romano cultu mores effœminatos (qui prætextam parum decent) domum referent.

Mit-

Mittentur braccæ, cultelli, frena, flagellum:
Sic prætextatos referunt [88] *Artaxata mores.*

88 Majoris Armeniæ urbem juxta Araxem ſitam.

SATYRA III.

Inducitur Umbritius aruſpex, poëtæ cauſas reddens, cur Bajas migret à Roma, in qua per Græcorum aliarumque gentium, quæ in urbem confluxere, adulationes, delationes, veneficia, aliasque malas artes, ut & ruinas, incendia, pauperum contemptum, vim & latrocinia, honeſto civi in urbe non ſit locus.

QUamvis digreſſu veteris [1] *confuſus* [2] *amici;*
Laudo tamen [3] *vacuis quod ſedem figere* [4] *Cumis*
Deſtinet, atque [5] *unum civem donare* [6] *Sibyllæ.*
[7] *Janua* [8] *Bajarum eſt, & gratum littus amœni*
Seceſſus. ego vel [9] *Prochytam præpono* [10] *Suburræ.*
Nam [11] *quid tam miſerum, tam ſolum vidimus, ut non*
Deterius credas: horrere incendia, lapſus
Tectorum aſſiduos, ac mille pericula ſævæ
Urbis, & [12] *Auguſto recitantes menſe Poëtas?*
Sed dum [13] *tota domus rheda componitur una,*
[14] *Subſtitit ad* [15] *veteres arcus,* [16] *madidamque Capenam:*
Hic, [17] *ubi nocturnæ Numa conſtituebat amicæ.*
Nunc [18] *ſacri fontis nemus, & delubra locantur*
[19] *Judæis:* [20] *quorum cophinus fœnumque ſupellex.*
Omnis enim populo mercedem pendere juſſa eſt
[21] *Arbor, & ejectis* [22] *mendicat ſylva Camœnis.*

1 Perturbatus, triſtis ſum.
2 Umbritii aruſpicis ejus temporis periti.
3 Non ita civium plenis.
4 Campaniæ civitate antiquiſſima.
5 Se addere civem.
6 Quæ Cumis Sacellum habuit.
7 Roma proficiſcentibus per Cumas iter eſt, & tanquam introitus ad Bajas.

8 Urbis in Campania amœniſſimæ. 9 Inſulam in litore Campano. 10 Vico Romæ celeberrimo. 11 Quid alibi tam miſerum neque aliis admiſtum malum, quo Romæ non ſit deterius? *vel* quid fuit tam miſerum atque unice horrendum, quo ne quid miſerius contingat, non metuas? 12 Quo, ubi cæteris vacat per intenſum fervorem, poëtæ mali importuna recitatione obvios enecant. Emphatice, quaſi hoc omnium ſit miſerrimum. 13 Supellex & facultates Umbritii. 14 Vmbritius exſpectans rhedam. 15 Romuli vel Horatiorum, in memoriam Victoriæ erectos. *vel*, arcus aquæ ductuum qui illic erant. 16 Propter fontes & aquæductus, qui in propinquo illius portæ ſunt. 17 Vbi conſtitutum Egeriæ denuntiabat. *vel*, ubi conſtituebat ſimulatum congreſſum & loquendi tempus cum Nympha Egeria. 18 Lucus Aricinus, fons, & delubra Muſis à Numa ſacrata. 19 Urbe à Domitiano pulſis. 20 Quibus vas ex virgultis & fœnum eſt univerſa ſupellex. 21 Ad quam jumentum ligari poſſet. *vel*, ſub cujus umbra quieſcere liceret. 22 Judæi ſylvam incolentes mendicant, ejectis Camœnis, quibus ſacrum erat nemus cum delubro.

[23] In vallem Egeriæ deſcendimus, & ſpeluncas
Diſſimiles [24] veris. quanto præſtantius eſſet
[25] Numen aquæ, viridi ſi margine clauderet undas
Herba, nec [26] ingenuum violarent [27] marmora tophum?
Hic tunc [28] Umbricius; Quando artibus, *inquit,* honeſtis
Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,
Res hodie minor eſt here quam fuit, [29] atq; eadem cras
Deteret exiguis aliquid: proponimus [30] illuc
Ire, fatigatas ubi Dædalus exuit alas:
Dum nova canities, dum prima, & recta ſenectus,
Dum ſupereſt [31] Lacheſi quod torqueat, & pedibus me
Porto meis, nullo dextram ſubeunte bacillo.
[32] Cedamus patria: vivant [33] Arturius iſtic,
Et Catulus: maneant qui [34] nigra in candida vertunt.
Queis facile eſt [35] ædē conducere, [36] flumina, [37] portus
[38] Siccandam eluviem, portandum ad buſta cadaver,
Et [39] præbere caput dominæ venale ſub haſta.
Quondam [40] hi cornicines, & [41] municipalis arenæ
Perpetui comites, notæque per oppida buccæ,
[42] Munera nunc edunt, & [43] verſo pollice vulgi
Quemlibet occidunt [44] populariter: inde reverſi
Conducunt [45] foricas: & cur non omnia? cum ſint,
Qualeis ex humili magna ad faſtigia rerum
Extollit, quoties voluit fortuna jocari.
Quid Romæ faciam? mentiri neſcio: librum,
*Si malus eſt, nequeo laudare, & * poſcere: [46] motus*
Aſtrorum ignoro: funus [47] promittere patris
Nec volo, nec poſſum; [48] ranarum viſcera nunquam

23 Ego & Umbricius in Aricinum lucum deſcendimus. 24 Illis naturalibus & ſimplicibus. 25 Fontis, nullus enim fons numine vacare credebatur. 26 Naturalem 27 Arte poſita marmora. 28 Ita incipit Umb. 29 Atque eadem cras deteret, id eſt, imminuet aliquid de exiguis. 30 Cumas, quo Dædalus è Creta fugit. 31 Dum Parcarum uni ſupereſt filum vitæ meæ, quod torqueat. 32 Excedamus patria. 33 Adulatores olim cornicines, nunc Romæ publicani, 34 *Candida de nigris, & de candentibus atra.* Falſa in vera, vitia in virtutes. 35 Reficiendam. 36 Aquam venalem, *vel*, è fluminibus vectoriis lucrum. 37 Portuum vectigalia & ſtationis pretium. 38 Cloacæ vel lacunæ ad ſordes expurgandas. 39 Sub haſta fixa, quæ publicæ auctionis nota eſt, ſervi caput venale exponere. 40 Art. & Catu. 41 In muneribus gladiatoriis per municipia buccas & buccinas locabant. 42 Ipſi ad opes provecti & præfecti nunc edunt gladiatoria. Neque enim citra cenſus adeoque perſonæ rationem datum eſt jus edendi publice munera. Extat apud Tacitum 4. Anal. S. C. quo cantum, Ne quis gladiatorium munus ederet, cui minor quadringentorum millium res eſſet. 43 Quod ſignum eſt velle populum interfici victum: uti contra, preſſus pollex, nota erat populi intercedentis pro victo, ne jugularetur. Politian. Miſcell. 42. cap. 44 Cum populi applauſu. 45 Purgandas. * Poſcere nequeo adulatorie librum quem non probo. 46 Ut futura canam Aſtrologus. 47 Inquirentibus in patrios annos. 48 Victimarum exta inquiro, rubetarum tamen exta ad veneficia non tracto.

Inſpexi: ferre ad nuptam quæ mittit adulter,
Quæ mandat, norint alii: me nemo miniſtro
Fur erit, atque ideo nulli comes exeo, tanquam
Mancus, & [49] *extinctæ corpus non utile dextræ.*
Quis nunc diligitur niſi [50] conſcius, *& cui fervens*
[51] *Æſtuat occultis animus, ſemperque tacendis?*
Nil tibi ſe debere putat, nil conferet unquam,
Participem qui te ſecreti fecit honeſti.
Carus erit [52] *Verri, qui Verrem tempore, quo vult,*
Accuſare poteſt. [53] *tanti tibi non ſit* [54] *opaci*
Omnis arena [55] *Tagi, quodq; in mare volvitur aurum,*
Ut ſomno careas, [56] *ponendaque præmia ſumas*
Triſtis, & à magno ſemper timearis amico.
Quæ nunc divitibus gens acceptiſſima noſtris,
Et quos præcipue fugiam, properabo fateri,
Nec pudor obſtabit. Non poſſum ferre, Quirites,
[57] *Græcã urbem, quamvis* [58] *quota portio fecis Achææ?*
Jampridem [59] *Syrus in Tyberim defluxit Orontes,*
Et linguam, & mores & cum tibicine [60] *chordas*
Obliquas, nec non [61] *gentilia tympana ſecum*
Vexit, & [62] *ad Circum juſſas proſtare puellas.*
[63] *Ite, quibus grata eſt* [64] *pictâ lupa Barbara mitrâ.*
[65] *Ruſticus ille tuus ſumit* [66] *trechedipna, Quirine,*

49 Tanquam membrum emortuæ dextræ quæ nulli eſt uſui. Neque ego adeo idoneus & habilis officiis adulatoriis ſceleſtis. Deſ. Heraldus *comitem* hic intelligit, qui alterius latus tegens quaſi dexrra caſſus eſt, cujus miniſterio caret. 50 Secretorum alterius ſcelerum. 51 Taceatne, an proferat. 52 Spoliatori contra & ſcelerato qualis erat Verres, carus erit, qui furtis ejus & ſceleribus conſcius eſt. 53 Tu vero ſapiens nulla lucri ſpe ſcrutare alterius arcana, quorum & tu conſcius æſtues, timeasque ne è medio tollaris ab illo, qui te conſcium timet, optime Lyſimacho Philippides, πλὴν τῶν ἀποῤῥήτων. Plutarchus de garrulitate. 54 Obſcuris umbris arborum. Martial. l. 1. epig. 50. *vel* aureis arenis turbidi. 55 Auriferi fl. in Luſitania. 56 Quæ cum mala conſcientia non erant ſumenda. 57 Romam Græcorum vitiis pollutam. 58 Nec tamen hic maxima pars eſt turpiſſimæ illius gentis Græcæ, ſed & huc confluxere Syri, Mauri, &c. 59 Syri, qui ad Orontem flu. habitant, venerunt Romam ad Tibrim ſitam. 60 Cum obliquorum inſtrumentorum chordis obliquos etiam mores tibicinis. 61 Gentis ſuæ propria. hinc enim Ambubajæ dicta à voce Syriaca אבוביא. 62 Ab iis mos proſtituendi meretrices in maximo Circo Romæ. 63 Ad Circum ubi proſtant. 64 Syra meretrix more patrio caput picta redimita mitra. 65 O Romule, tui cives à te paſtore orti, & (ſi cum aliis conferantur) ruſtici, ad ſportulam, & cœnam tantum currere, aut gladiatores agere norunt. iſti vero, qui undique in urbem hanc confluxere, omniſcii ſunt, & domos in amœniſſimis urbis locis captant, Exquiliis ſc. & Viminali collibus. 66 Veſtes quibus ad ſalutandum curſitet, hinc cœnam vel ſportulam promeriturus. *Poëta de Græcis loquutus, Græca affectat verba*, à τρέχω curro, & δεῖπνον, cœna. Clearchum Sophiſtam Athenæus lib. 1. cap. 4. vocat τρεχέδειπνον, quod huc illuc curſitaret lautiores cœnas capturus. Turneb. 3. 17. Endromidem ſimpliciter exponit. Jan. Rutgerſius opinatur dici veſtes, quas *livreas* appellant Galli & Itali.

Goog

Et [67] *ceromatico fert* [68] *niceteria collo.*
Hic [69] *alta Sicyone, aſt hic* [70] *Amydone relicta,*
Hic [71] *Andro, ille* [72] *Samo, hic* [73] *Trallibus, aut* [74] *Alabandis*
Eſquilias, dictumque petunt [75] *à vimine collem,*
[76] *Viſcera magnarum domuum, dominique futuri.*
Ingenium velox, audacia perdita, ſermo
Promptus, & [77] *Iſæo* [78] *torrentior. ede quid illum*
Eſſe putes? [79] *quemvis hominem ſecum attulit ad nos,*
Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, [80] *aliptes,*
Augur, [81] *ſchœnobates, medicus,* [82] *magus: omnia novit*
Græculus [83] *eſuriens, in cœlum, juſſeris, ibit.*
[84] *Ad ſummam, non Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax,*
[85] *Qui ſumpſit pennas, mediis ſed natus Athenis.*
[86] *Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille*
[87] *Signabit,* [88] *fultuſque toro meliore recumbet,*
[89] *Advectus Romam, quo pruna & coctona vento?*
[90] *Uſque adeo nihil eſt, quod noſtra infantia cœlum*
Hauſit [91] *Aventini,* [92] *bacca nutrita Sabina?*
Quid? quod adulandi gens prudentiſſima laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum invalidi collum cervicibus æquat
Herculis, Antæum [93] *procul à tellure tenentis?*
[94] *Miratur vocem anguſtam, qua deterius nec*
Ille ſonat, quo mordetur gallina marito.
Hæc eadem licet & nobis laudare: ſed [95] *illis*

67 Collo peruncto ceromate, quod ex oleo, cera & pulvere fit. 68 Victoriæ præmia. 69 Inſula in mari Ægeo præalta & eminente. 70 Pœoniæ civitate. 71 Prima Cycladum. 72 Inſula in Icario, quæ Ioniæ adjacet. 73 Urbe Cariæ. 74 Urbe minoris Aſiæ. 75 Viminalem collem. 76 Artious ſuis ſe in maximas familias inſinuantes, quarum hæreditatem captant. iis quippe eſt ingenium velox, &c. 77 Oratore Athen. Demoſthenis præceptore. vel illo Rom. quem Plinius eloquentiſſimum laudat. 78 C citatior, uberior. 79 Omniſcium, omnes artes profeſſum. eſt enim gra. ge. &c. 80 Qui Athletas ungit. 81 Funambulus. 82 Myſteriorum g rus. 83 Cogente fame ſeu paupertate, quæ excitat artes. ſi juſſeris, v labit alter Dædalus. 84 Denique, vel quod ſummum eſt. 85 Dædalu 86 Annon ego Roma profugiam, ubi Græculi tanquam nobiles incedan veſtes induti purpureas conchyliorum liquore tinctas? 87 Ad teſtament vel alias tabulas conſignandas advocatus. 88 In conviviis honoratiori loc accumbet, lecto digniori, vel ſuperiori culcitræ tricliniaris loco. 89 E S ria cum prunis & ficubus ipſe venalis. 90 Nihilne nobis eſt prærogativa quod Romæ nati & nutriti fuimus? aërem Romanum hauſimus? 91 Ro mani. Aventinus enim unus eſt ex ſeptem urbis Romæ montibus. 92 Oli va, id eſt, fructibus & cibis Italicis, & opponitur prunis & coctonis Syris 93 Cum enim in palæſtra reciperet vires à matre ſua Terra contacta, gigan tem hunc à terra levatum Hercules præfocavit. 94 Cum admiratione la dat exilem ejus vocem, quæ tamen æque ingrata eſt ac ſtridula atque rau vox galli, qui inter aſcendendum gallinam mordet. 95 Græcis. *A qu buſdam rogatus, ut cantaret ſuper cœnam: Solos ſcire audire Græcos, ſ loſque ſe & ſuis ſtudiis dignos, reſpondit Nero* apud Suetonium cap. 22.

Credita

Creditur an melior cum [96] Thaida ſuſtinet, aut cum
[97] Uxorem comœdus agit, vel [98] Dorida nullo
Cultam palliolo? mulier nempe ipſa videtur,
Non [99] perſona loqui: vacua, & [1] plana omnia dicas
Infra ventriculum, & [1] tenui diſtantia rima,
[2] Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic
Aut Stratocles, aut cum molli Demetrius Hœmo.
*[3] Natio comœda eſt. * rides? majore cachinno*
Concutitur: flet, ſi lacrymas adſpexit amici,
Nec dolet: igniculum brumæ ſi tempore poſcas,
Accipit [4] endromidem: ſi dixeris, Æſtuo, ſudat.
Non ſumus ergo [5] pares: melior, qui ſemper & omni
Nocte dieque poteſt alienum ſumere vultum,
[6] A facie jactare manus: laudare paratus,
*Si bene ructavit, * ſi rectum minxit amicus:*
Si [7] trulla inverſo crepitum dedit aurea fundo.
Præterea ſanctum nihil eſt, & ab [8] inguine tutum:
Non [9] matrona laris, non filia virgo, neque ipſe
Sponſus [10] lævis adhuc, non filius [11] ante pudicus.
Horum ſi nihil eſt, [12] aulam reſupinat amici.
Scire volunt ſecreta domus, atq; inde [13] timeri.
Et quoniam cœpit Græcorum mentio, [14] tranſi
Gymnaſia, atque audi facinus majoris [15] abollæ.
[16] Stoicus occidit Baream, delator amicum,
Diſcipulumque ſenex, [17] ripa nutritus in illa,
Ad quam Gorgonei delapſa eſt penna caballi.
Non eſt Romano cuiquam locus hic, ubi regnat

96 Annon melius etiam hiſtrionicam exercet, quam nos: ubi meretricis agit partes, &c. *Ironicè.*
97 Matronam.
98 Nympham Oceani filiam nudam.
99 Non qui perſonam alterius ſuſtinet, *vel* non perſonatus.
1 Non virilia ſed muliebria habere.
2 Neque tamen mimi atque hiſtriones ſolum mimi ſunt alienæ perſonæ agendæ artifices, ſed & 3 Græci omnes ad mimicam nati ſunt. * ἐγέλας, ἐγὼ δ' ἐξέθνησκον γέλωτι. Plutarch. de diſcrimine.

vide & Theophraſti characterem περὶ κολακείας. 4 Veſtem craſſam & villoſam, qua in gymnaſiis utebantur, ne calefacti refrigeſcerent. *A Rug Gowe.* 5 Græco huic. 6 Veluti cum admiratione, *bleſſe himſelſe.* * Al. *ſi lectum minxit*, id eſt, culcitram tricliniarem. Horat. l. 1. ſerm. 3. *Comminxit lectum potus.* 7 Si trullam vini ebibit, ita ut fundum inverterit, epotoque vino labris ſugens crepuerit *Turneb. vel* ſi in Cottabi luſu, reliquum vini in pavimentum ejectum (quod fit inverſo poculo) clarum ediderit ſonum, quod felix amoris augurium eſt, *ſed alii alias ut fit*: ſive mingat, ſive pedat. 8 Pene, libidine. 9 Materfamilias. 10 Imberbis, impubes. 11 Priuſquam hic advenerat. 12 Subodoratur & ſecreta domus ſcrutatur. 13 Iuxta illud Ital. *ſervo d'altrui ſi ſa, chi dice il ſuo ſecreto à chi no'l ſa*: 14 Miſſis his levibus Græcorum de plebe exercitationibus. 15 Togæ philoſophicæ. quaſi dicat: audi ſcelera philoſophorum Græc. erat etiam abolla craſſior & minor, qua milites utebantur, ut hac majori Philoſophi, Senatores, Reges. 16. P. Egnatius falſo teſtimonio circumvenit Baream Soranum amicum ſuum & diſcipulum ſub Nerone. Tacit. 6. Ann. 17 Fluvii Cydui, qui interfluit Tarſum in Cilicia, cui nomen inditum à ταρσῷ. cum hic ſive Perſeo ſive Pegaſo è Gorgonis Meduſæ ſanguine nato unum è talaribus excidiſſet.

[18] Protogenes aliquis, vel Diphilus, aut Erimantus:
Qui gentis vitio nunquam partitur amicum:
Solus habet. nam cum facilem ſtillavit [19] in aurem
Exiguum de [20] naturæ patriaque veneno,
Limine ſummoveor: perierunt tempora longi
Servitii. [21] nuſquam minor eſt jactura clientis.
Quod porro officium (ne nobis blandiar) aut quod
Pauperis hic meritum? ſi curet nocte togatus
[22] Currere, cum prætor lictorem impellat & ire
Præcipitem jubeat, dudum vigilantibus orbis
Ne prior [23] Albinam, aut Modiam [24] collega ſalutet.
[25] Divitis hic ſervi claudit latus ingenuorum
Filius: [26] alter enim, quantum in legione Tribuni
Accipiunt, donat Calvinæ, vel Catienæ,
Ut ſemel, atque iterum ſuper illam palpitet: at [27] tu,
Cum tibi veſtiti facies ſcorti placet, hæres,
*Et dubitas alta Chionen deducere * ſella.*
Dat teſtem Roma tam ſanctum, quam fuit [28] hoſpes
Numinis Idæi: procedat vel [29] Numa, vel [30] qui
*Servavit * trepidam flagranti ex æde Minervam:*
Protinus ad cenſum, de moribus ultima fiet
Quæſtio: quot paſcit ſervos, quot poſſidet agri
Jugera, quam multa magnaque [31] paropſide cœnat?
Quantum quiſq; ſua nummorum ſervat in arca,
Tantum habet & fidei. *jures licet & [32] Samothracum,*

18 Adulatores Græci ex artificibus, *uti Protogenes ille Pictor*, & catamitis. *hoc enim vult Diphilus, Jovi charus, vel Imperatori dilectus* & delatoribus *quod ſignificat Erimantus litium vates*. De Protogene delatorum ſævissimo ſub Caligula: Dio Caſſius l. 59. ἦν δέ τις πρωτογένης, &c. 19 Patroni vel Principis. 20 Græce, ſcilicet. 21 Quam Romæ. 22 Ut ſalutet & comitetur patronum, cum magiſtratus per miniſtros ſportulas togatis præripiant. vide 1. Sat. v. 99. 23 Matronas, divites & orbas. 24 Competitor ſportulæ. 25 Divitis ſervi filius, id eſt, libertinus à latere comitatur ingenuos, quos jam opibus æquavit. *vel* filius ingenui comitatur à latere divitem ſervum, idque à ſiniſtra cedens illi viam. 26 Ingenui enim filius, luxurioſus, dum ſportulam mendicat, nobiliſſimis tamen ſcortis non dubitat pro una atque altera conſuetudine donare, quantum tribuni ex ſtipendio accipiunt, rem diſperdit. 27 Libertinus vero qui veſtita, id eſt, togata & plebeja contentus Venere, nobile ſcortum conducere aut accipere hæret, diteſcit. * Qua vehitur, inquiunt interpretes. Sed & ſellis fornicum limine inſidebant meretrices: unde *ſellariæ* dictæ. Proſedas ſervilicolas, ſordidas. Quæ tibi olent ſtabulum ſtatum, ſellam, & ſeſſibulum merum. Plaut. in Pœnulo. Neque male legitur *cella*. 28 Scipio Naſica vir optimus à ſenatu judicatus ſimulacbrum matris deum ex Ida Phrygia advectum hoſpitio excepit, domique ſuæ habuit, donec ei templum conditum foret. 29 Rex Romanus ſecundus ſanctiſſimus & juſtiſſimus vir. 30 Lucius Metellus Pontifex ex Veſtæ templi incendio eripuit Palladium, ipſe flammis cœcatus eſt. * Jac. Nicol. Loenſis lib. 9. c. 2. Miſcell. Epiphyl. legit *ſervavit tepidam flagranti*. Sed *trepidam* σατυρικώτερον quiddam ſapit. 31 Patina, id eſt, quanto cum apparatu & ſumptu. 32 Magnorum deorum. *Virgil.* Jovis, Minervæ, Mercurii, quos ex Samothracia Inſula Ægei maris [illegible] Dardanus advexit, ex Phrygia autem Æneas in Italiam.

Fa

Et [33] noſtrorum aras, contemnere fulmina pauper
Creditur atque Deos, Diis ignoſcentibus ipſis.
Quid, quod materiam præbet cauſasque jocorum
Omnibus hic idem? ſi fœda ac ſciſſa lacerna,
Si toga ſordidula eſt, & rupta calceus alter
Pelle [34] patet: vel ſi, conſuto [35] vulnere, craſſum
Atque recens linum oſtendit non una [36] cicatrix.
* Nil habet infelix paupertas durius in ſe,
Quam quod ridiculos homines facit. *Exeat, [37] inquit,*
Si pudor eſt, & [38] de pulvino ſurgat equeſtri,
Cujus res [39] legi non ſufficit, & ſedeant hic
Lenonum [40] pueri quocunque in fornice nati.
Hic plaudat nitidi præconis filius, inter
[41] Pinnirapi cultos juvenes, juvenesque laniſtæ,
Sic libitum vano, qui nos diſtinxit, [42] Othoni.
[43] Quis gener hic placuit cenſu minor, atque puellæ
[44] Sarcinulis impar? quis pauper ſcribitur hæres?
[45] Quando in conſilio eſt Ædilibus? agmine facto
Debuerant olim tenues [46] migraſſe Quirites.
Haud facile emergunt, quorum virtutibus obſtat
Res anguſta domi. *ſed Romæ [47] durior illis*
Conatus: [48] magno hoſpitium miſerabile, magno
Servorum ventres, & frugi cœnula magno.
Fictilibus cœnare pudet, quod turpe negavit
[49] Tranſlatus ſubito ad Marſos, menſamq; [50] Sabellam,
Contentusque [51] illic [52] veneto, duroque cucullo.
Pars magna Italiæ eſt, ſi verum admittimus, in qua
Nemo togam ſumit, [53] niſi mortuus. [54] ipſa dierum

33 Martis & Romuli.
34 Lacer hiat.
35 Ruptura.
36 Conſuturæ veſtigium.
* Οὐκ ἔστι πενίας οὐδὲν ἀθλιώτερον ἐν τῷ βίῳ σύμπτωμα. καὶ γὰρ ἂν φύσει σπουδαῖος ᾖς, πένης δ᾽, καταγέλως ἔσῃ. Crates comicus apud Stobæum Tit. Πενίας ψόγος.
37 Theatrarius deſignator, qui præeſt diſponendis ordinibus in theatro.
38 Ex quatuordecim illis gradibus theatri.
39. Roſciæ, quæ cavet, ne quis in numero equitum ſit, qui 400 HS. non habeat, noſtræ monetæ 3125. l.
40 Filii ſervi, huc per malas artes evecti.

41 Retiarii (inquiunt interpretes) qui piſcem in galea Myrmillonis reti implicare appetebat. *rectius*, gladiatoris, qui Samnitis galeam pinna inſignitam rapit. Lipſ. 2. Saturn. 11. 42 Roſcio Othoni, qui tribunus tulit legem Roſciam, de qua modo nota 39. 43. Quis filiam pauperi elocat? 44 Doti ſeu ornatui muliebri. 45 Quando advocatur in conſilium etiam ab infimis magiſtratibus? 46 Male à fœneratorib. mulctati, & Patriciis deſpicatui habiti ſeceſſiſſe, ut quondam in montem ſacrum. 47 Longe durior eſt Romæ pauperib. proceſſus ad dignitatem, imo conatus ad victum, quam alibi. 48 Supple conſtat. 49 Curius Dentatus, qui in receſſu ad Marſos frugaliter & parce victitans aurum ſibi à Samnitibus, quos devicerat, oblatum repudiavit. *al.* P. Corn. Scipio. *conveniet magis ſi generaliter intelligatur.* 50 Inter Sabinos vel Samnites qui victu modeſti ſunt. 51 Cœrulei coloris vidi J. C. Scalig. Exerc. 325. ſect. 10. 52 Craſſi filii. 53 Græci palliatos, Itali togatos efferebant mortuos ad funus: cives vero ruſticantes ceu in municipiis agentes togam raro induebant, tunicati uſque. Plin. epiſt. 9. lib. 1. Martial. 51. epigr. 10. l. *O tunicata quies!* 54 Ordo eſt, ſi quando ipſa majeſtas dierum feſtorum colitur theatro herboſo, &c. videbis æquales habitus

Google

Feſtorum, [55] *herboſo colitur ſi quando theatro*
Majeſtas, tandemque redit ad pulpita [56] *notum*
[57] *Exodium, cum perſona* [58] *pallentis hiatum*
In gremio matris formidat ruſticus infans.
Æquales habitus illic, [59] *ſimilemque videbis*
Orcheſtram, & populum: [60] *clari velamen honoris.*
Sufficiunt tunicæ ſummis ædilibus albæ.
[61] *Hic ultra vires habitus nitor: hic aliquid plus,*
Quam ſatis eſt, interdum [62] *aliena ſumitur arca.*
Commune id vitium eſt: Hic [63] vivimus ambitioſa
Paupertate omnes. *quid te moror?* Omnia Romæ
Cum pretio. *quid das,* [64] *ut Coſſum aliquando ſalutes?*
Ut te reſpiciat [65] *clanſo* [66] *Vejento labello?*
Ille [67] *metit barbam, crinem hic deponit amati:*
Plena domus libis venalibus, [68] *accipe, & illud*
Fermentum tibi habe. præſtare tributa clientes
Cogimur, & cultis augere peculia ſervis.
Quis timet, aut timuit [69] *gelida Præneſte ruinam,*
Aut poſitis nemoroſa inter juga [70] *Volſiniis, aut*
[71] *Simplicibus Gabiis, aut* [72] *proni Tiburis arce?*
Nos urbem colimus tenui [73] *tibicine fultam*
Magna parte ſui. nam [74] *ſic labentibus obſtat*
Villicus, & veteris rimæ contexit hiatum:
[75] *Securos pendente jubet dormire ruina.*
Vivendum eſt illic, ubi nulla incendia, nulli
Nocte metus. jam poſcit aquam, jam [76] *frivola transfert*

55 E viridi ceſpite vel theatro herbis & frondib. ornato. 56 Sæpe recitatum. 57 Diverbium ſeu carmen, quod tragœdiis è ſcena egreſſis ab exodiariis ad recreandum ſpectatorem ſubjiciebatur. Sed & in fine fabularum mimi riſum movebant ſalibus & facetiis, quæ *exodia* dicta, *liges.* 58 Fæce vel colore ſquali do illitæ. σῶμα κεχηνὸς πάμμεγα, ὡς καταπιόμενος τοὺς θεατάς. Lucian. περὶ ὀρχήσεως. 59 Nec diſtinctas ſedes & ſubſellia, ut Romæ: *Orcheſtra proprie eſt chori & ſaltatorum ſpatium, ab ὀρχέομαι,* id eſt *ſalto.* 60 Neque purpureis togis induti, ſed albis tunicis amicti Ædiles edunt ſpectacula, aut jus de menſuris dicunt. 61 Romæ ultra facultates. 62 Ex mutuato ære, vel conducta & mutuata veſte. 63 Pauperes cum ſimus, divites haberi volumus. 64 Ut admittaris ad ſalutandum nobilem. 65 Te non ore, vix nutu dignatus. 66 Fabritius Vejento, de quo Plin. & infra. 6. Sat. 67 Ubi deponit primæ barbæ lanuginem & crines puer delicatus, & domino dilectus, quæ numini alicui conſecrare moris erat. vide quæ ad Martialis epigram. 32. l. 1. eo die feſto celebrato clientes liba ex melle, farre, & oleo puero mittebant, quæ venderet, peculium inde ſibi comparaturus. 68 Cum libis fermentum, id eſt, fervoris & iræ cauſam, quod non tantum patronis in Nuptiis, Natali, Opere novo, ſed & ſervis eorum cogimur præſtare tributa. 69 Gelida urbe Tuſciæ, ab aquis frigidis & ſitu in monte. 70 Etruriæ oppido. 71 Non ornatis, *vel* Sexti Tarquinii dolo deprehenſis. 72 In præcipiti poſita, & declivi. Horat. 4. Od. 3. l. *Tibur ſupinum.* 73 Adminiculo, ſuſtentaculo. 74 Exilibus columnis & adminiculis ſubvenit ruentibus tectis. 75 Nos jubet ſecuros dormire, imminente uſque ruina. 76 Vilia quæque vaſa ex incendio erepta. Anglice *lumbe.*

[77] *Ucalegon*: [78] *tabulata tibi jam tertia fumant.*
[79] *Tu neſcis*: *nam ſi gradibus* [80] *trepidatur ab imo*
Ultimus ardebit [81] *quem tegula ſola tuetur*
A pluvia, molles ubi reddunt ova columbæ.
Lectus erat [82] *Codro* [83] *Procula minor, urceoli ſex,*
Ornamentum abaci: *nec non & parvulus infra*
Cantharus, & [84] *recubans ſub eodem marmore Cheiron,*
Jamque vetus Græcos ſervabat ciſta libellos,
Et divina [85] *Opici rodebant carmina mures.*
Nil habuit Codrus. quis enim negat? & tamen illud
Perdidit infelix totum nil: *ultimus autem*
Ærumnæ cumulus, quod nudum, & fruſta rogantem
Nemo cibo, nemo hoſpitio, tectoque juvabit.
Si magna [86] *Aſturi cecidit domus horrida* [87] *mater,*
[88] *Pullati proceres, differt* [89] *vadimonia Prætor.*
Tunc gemimus caſus urbis, tunc odimus ignem.
[90] *Ardet adhuc, & jam accurrit qui marmora donet*
Conferat impenſas: *hic* [91] *nuda, & candida ſigna*:
Hic aliquid præclarum [92] *Euphranoris, &* [93] *Polycleti,*
[94] *Phæcaſianorum vetera ornamenta deorum,*
Hic libros dabit, & [95] *forulos,* [96] *mediamque Minervam*:
Hic modium argenti: *meliora, & plura reponit*
[97] *Perſicus orborum lautiſſimus, &* * *merito jam*
Suſpectus, tanquam ipſe ſuas incenderit ædes.
Si potes avelli [98] *Circenſibus, optima* [99] *Soræ*
Aut [99] *Fabrateriæ domus, aut* [99] *Fruſinone paratur,*
Quanti nunc [1] *tenebras unum conducis in annum.*

77 Vicinus. *Imitatio Virgiliana. Æneas de ſuo vicino,* 2 Æn. *Jam proximus ardet Ucalegon.*
78 Contignatio tertia. *the third floore.*
79 Tu pauper, qui conduxiſti cœnacula. *the garret, or cokloft.*
80 Ingruente incendio.
81 Qui in ſummo habitat cœnaculo.
82 Pauperi cuidam, *forte Poetæ illi rauco, de quo prima Sat.*
83 Uxore ſua. 84 Effigies Chironis centauri fictilis, ſuſtinens abacum ex eodem marmore. i. materia, ſc. argilla.
85 Barbari & Opici populi Campaniæ, qui & Oſci. per ludum a. mures vocat Opicos, qui Græcè neſcientes libris Græcis non pepercerunt: vel liguritores; obſcœnum n. liguritorem Ennum Auſonius Opicum magiſtrum vocat. aut, mures terreſtres, ab ὀπὴ, *caverna, foramen.* quæ murib. latebræ. vel ab ὀπὴ *veſpertilio*, citante Criſpino è Suida. 86 Divitis cujuſpiam. *forte legendum Arturii, de quo ſupra verſ.* 29. 87 Roma vel matres Romanæ, ut in publica calamitate. 88 Atrati lugent patres. 89 Sponſiones ſiſtendi ſe & dictionem juris. 90 Dum ardet adhuc domus, præſto ſunt, qui conferant ad novas ædes, alius marmora, &c. 91 Effigies nudorum corporum è puriſſimo marmore. 92 Pictoris artificioſiſſimi. 93 Statuarii celeberrimi. 94 Deorum quos Phæcaſii ſacerdotes Athenienſium & Alexandrinorum à calceamentis candidis denominati coluerunt. vel deorum è Græcia latorum. Phæcaſia n. Heſych. ruſtica ſunt calceamenta, quib. calceati pingebantur dii Græci, & poni pro Phæcaſiatorum vult Turnebus l. 10. c. 27. quem vide. 95 Capſulas, armaria, repoſitoria. 96 Statuam Minervæ dimidiatam à vertice ad umbilicum uſque. 97 Fabius Perſicus. vide Satyr. 8. verſ. 14. *vel* divitis fictitium nomen à Perſis, *vel* quod hic Arturius Perſa fuerit. * Vide Mart. epig. 51. lib. 3. 98 Ludis curulib. in Circo, quib. maxime delectabantur Romani Sat.

2 In his oppidis.
3 Non profundus.
* Alii leg. *teneras plant.*
4 Agriculturæ, *bidens furcæ, vel raſtri genus eſt.*
5 Olerib. n. veſcebantur diſcipuli Pythagoræ, qui ſuos animalis abſtinere docuit.
6 Agri aut hortuli lacertarum domicilii. *Metony. contentil.*
7 Romæ.
8 Non concoctus.
9 Officinæ quæ mercede locantur vel in quib. mechanici diurna nocturnaque plerunque opera victum merentur.
10 Magno conſtat precio domus à ſtrepitu remota. *vel* impoſitum viciniis

Hortulus [2] hic puteusque brevis, nec [3] reſte movendus,
*In * tenues plantas facili diffunditur hauſtu.*
Vive [4] bidentis amans, & culti villicus horti,
Unde epulum poſſis centum dare [5] Pythagoræis.
Eſt aliquid quocunque loco, quocunque receſſu,
Unius ſeſe dominum feciſſe [6] lacertæ.
Plurimus [7] hic æger moritur vigilando: ſed illum
Languorem peperit cibus [8] imperfectus, & hærens
Ardenti ſtomacho. nam quæ [9] meritoria ſomnum
Admittunt? [10] magnis opibus dormitur in urbe,
Inde caput morbi: *rhedarum tranſitus arcto*
Vicorum inflexu, & [11] ſtantis convicia mandræ
Eripiunt ſomnum [12] Druſo, [13] vitulisque marinis.
[14] Si vocat officium: turba cedente vehetur
Dives, & ingenti curret ſuper ora [15] Liburno,
Atque obiter leget aut ſcribet, vel dormiet intus.
Namque facit ſomnum clauſa lectica feneſtra.
[16] Ante tamen veniet; nobis properantibus obſtat
[17] Unda prior: magno populus premit agmine lumbos
Qui ſequitur: ferit hic cubito, ferit [18] aſſere duro
Alter: at hic tignum capiti incutit, ille [19] metretam.
[20] Pinguia crura luto: planta mox undique magna
Calcor, & in digito [21] clavus mihi militis [22] hæret.
Nonne vides quanto celebretur [23] ſportula [24] fumo?
Centum [25] convivæ, ſequitur ſua quemque [26] culina
[27] Corbulo vix ferret tot vaſa ingentia, tot res
Impoſitas capiti, quot recto vertice portat
Servulus infelix, & curſu ventilat [28] ignem.
Scinduntur tunicæ ſartæ; modo longa [29] coruſcat

ſilentium ut quieſcas. 11 Dum mulio verbere & verbo increpat mandram. ſ. mulorum multitudinem non progredientem. 12 Homini ſomnolento, qualis erat Cl. Druſus Cæſar. alii legunt *ſomnos urſis*, qui per dies bis ſeptenos gravi ſomno premuntur, ut ne vulnerib. quidem excitari queant. Plin. l. 8. cap. 36. 13 Phocis, quæ altiſſime dormiunt. 14 At ſi dives vocatus ſit ad aliquod negotium publicum aut privatum. 15 Alta lectica, inſtar navis Liburnæ, *vel* lectica à proceris è Liburnia ſervis lecticariis vecta. 16 Quo volet citius quam nos, quibus in via non ceditur, ut illi. 17 Populi & turbæ quaſi fluxus & refluxus. 18 Amite lecticæ. 19 Menſuram, vas magnum. 20 Cœnoſa ſunt 21 Caliga clavis ornata & infixa. 22 Figitur mihi in digito. 23 Cœna in ſportula, non C. quadrantes. δεῖπνον ἐν σπυρίδι. 24 Igni in calefactorio ſubjecto obſoniis ne intepeſcant, *vel* ſtudio, & feſtinatione. 25 Qui ſportulam accipiunt. 26 Focus & ſupellex. 27 Vir robuſtus & validus tempore Neronis. 28 Quem obſoniis ſubjectum capiti impoſitum portat. 29 Tremit, vacillat. Ita Seneca epiſt. 90. *longo vehiculorum ordine pinus aut abies deferebatur vicis intrementibus.*

[30] Sarraco veniente abies, atque altera pinum
Plauſtra vehunt, nutant alte, populoque minantur.
Nam ſi procubuit, qui ſaxa [31] Liguſtica portat
Axis, & everſum fudit ſuper agmina [32] montem,
Quid ſupereſt de corporibus? quis membra, quis oſſa
Invenit? [33] obtritum vulgi perit omne cadaver
More animæ. [34] domus interea ſecura patellas
Jam lavat, & bucca foculum excitat, & ſonat unctis
[35] Strigilibus, & pleno componit lintea [36] gutto.
Hæc inter [37] pueros varie properantur: at [38] ille
Jam ſedet in [39] ripa, tetrumque novitius horret
[40] Porthmea, [41] nec ſperat [42] cœnoſi gurgitis [43] alnum
Infelix, nec habet quem porrigat [44] ore trientem.
Reſpice nunc alia, ac diverſa pericula noctis:
[45] Quod ſpatium tectis ſublimibus, unde cerebrum
Teſta ferit, quoties rimoſa, & [46] curta feneſtris
Vaſa cadunt, quanto percuſſum pondere ſignent,
Et lædant ſilicem. poſſis [47] ignavus haberi,
Et ſubiti caſus improvidus, ad cœnam ſi
[48] Inteſtatus eas: adeo tot fata, quot illa
Nocte patent [49] vigiles, te prætereunte, feneſtræ.
Ergo optes, votumque feras miſerabile tecum,
Ut ſint contentæ [50] patulas defundere pelveis.
Ebrius ac petulans, qui nullum forte cecidit,
[51] Dat pœnas, noctem patitur lugentis amicum
[52] Peleidæ, cubat in faciem, mox deinde ſupinus:
Ergo [53] non aliter poterit dormire. quibusdam
Somnum rixa facit: *ſed quamvis improbus [54] annis,*
Atque mero fervens, [55] cavet hunc, quem [56] cocci-
na læna

[30] Plauſtro.
[31] E Liguria in Apenninis montibus.
[32] Ingens ſaxum e monte exciſum.
[33] Corpus minutatim & in fruſta conciſum non apparet, ſed evanuit ut anima.
[34] Famuli expectantes adventum ſervi, qui cœnam petebat, nihil de morte ejus cogitantes apparant balneum.
[35] Ad ſudorem abſtergendum pro *ſtrigilibus*, cum *ſtri* brevis ſit. quod inſtrumentum graphice depingit Apulejus l. 2. Floridorum.
[36] Gutto olei pleno, quod lotis jamque ſiccis ſuperfundebatur.
[37] Famulos domi exſpectantes puerum cum ſportula. 38 Servulus ſaxi mole obtritus. 39 Acherontis, ſeu Stygis. 40 Charontem, portitorem. 41 Cui inhumato & inopi non ante annos C. transvehi licet. 42 Stygis. 43 Cymbam Charontis. 44 Quem mortuorum ori inſerere ſolebant Græci, naulum ſc. & ſtipem Charontis. 45 Quantum ſpatium ſit à tectis ſublimib. & cœnaculis ad terram; tantum ſane periculum eſt à teſtis quas nocte dejecerint ruptas. 46 Fracta. 47 Tui negligens, incautus. 48 Non condito prius teſtamento. 49 Inquilinis adhuc vigilantibus. 50 Sordes emittere, quæ in vaſis ſunt, & non ipſa vaſa, ut urina potius conſpergaris quam ipſis teſtis dejectis occidaris. 51 Diſcruciatur, quia nihil ſceleris admiſerit, quia neminem verberarit. 52 Achillis lugentis Patrocli necem, nec quietem admittentis. Iliad. Hom. ω v. 12. 53 Non ſine contumelia & rixa. Non dormiunt, inquit ſapiens, niſi male fecerint, & niſi alios ſupplantaverint. *Sueton. de Nerone & Othone idem refert. idem Dio. & Xiphilin. & Tacit. Annal.* 13. 54 Juvenilibus. 55 Evitat divitem, Senatorem, Magiſtratum. 56 Granis fruticis cocci tincta veſtis accubitoria. Perſ. 3. Sat. 32. v.

Google

Vitari jubet, & comitum longiſſimus ordo,
Multum præterea flammarum, & [58] *aënea lampas.*
Me, quem [58] *Luna ſolet deducere, vel breve lumen*
Candelæ, [59] *cujus diſpenſo & tempero filum,*
Contemnit. miſeræ cognoſce proœmia rixæ,
Si rixa eſt, ubi tu pulſas, ego vapulo tantum.
Stat contra, ſtarique jubet: parere neceſſe eſt.
Nam quid agas, cum te furioſus cogat, & idem
Fortior, Unde venis? exclamat. [60] *cujus aceto,*
Cujus [61] *conche tumes?* [62] *quis tecum ſectile porrum*
Sutor, & [63] *elixi vervecis labra comedit?*
Nil mihi reſpondes? aut dic, [64] *aut accipe calcem.*
[65] *Ede ubi conſiſtas? in qua te quæro* [66] *proſeucha?*
Dicere ſi tentes aliquid, tacitusve recedas,
Tantundem eſt: feriunt pariter. [67] *vadimonia deinde*
Irati faciunt. libertas pauperis hæc eſt,
Pulſatus rogat, & pugnis conciſus adorat,
Ut liceat [68] *paucis cum dentibus inde reverti.*
Nec tamen hoc tantum metuas: nam qui ſpoliet te
Non deerit: clauſis domibus, poſtquam omnis ubique
Fixa [69] *catenatæ ſiluit compago tabernæ.*
Interdum & ferro ſubitus [70] *graſſator agit rem,*
Armato [71] *quoties tutæ cuſtode tenentur*
Et Pontina palus, & Gallinaria pinus.
Sic inde huc omnes tanquam [72] *ad vivaria currunt.*
Qua fornace graves, [73] *qua non incude catenæ?*
[74] *Maximus in vinclis ferri modus: ut timeas,* [75] *ne*
Vomer deficiat, ne marræ & ſarcula deſint.
Felices pravorum atavos, felicia dicas
Secula, quæ quondam ſub Regibus atque Tribunis
Viderunt [76] *uno contentam carcere Romam.*
His alias poteram, & plureis ſubnectere cauſas:
Sed [77] *jumenta vocant, & ſol inclinat: eundum eſt.*

7 Quæ triunis præfeebatur. 8 Lunæ lumen. 59 Cuius funiculum diſpono, ne citius abſumatur aut extinguatur. 60 Ubi cœnatus ex cibis viliſſimis impletus? 61 Fabis in ſiliquis coctis, iisque non oleo inunctis, ſed aceto conſperſis? 62 Quinam ſordidi convivæ tecum una cœnabant? 63 Caput vervecinum. 64 Aut ego te proculcabo. 65 Dic ubi habites? in qua proſeucha te convenire poſſim, ubi opus erit. 66 Proprie eſt precatio. ſumitur & pro fanis Judæorum, hic pro ponte, crepidine, ſeu alio loco, ubi ſtipem mendici efflagitabant. 67 Se injuria læſos ſimulantes à te vadem exigunt, ut adſis in judicio. 68 Non in totum excuſſis tibi dentibus. 69 Catenis firmatæ adverſus expilatores, vel petulantes, qui tabernas noctu effringere ſolebant, & in his, ipſum Neronem. vide Suet. Neron. c. 26. & Tacit. Annal. 13. 70 Latro. 71 Quoties diſpoſitis ibi cuſtodiis è Pontina palude & ſylva Gallinaria locis latrocinio aptis arceantur graſſatores. 72 Ad eſcam facilem & paratam, *vel* ad profugium & receptum. 73 *Supple* conficiuntur. 74 Maxima copia ferri abſumitur in vinculis fabricandis. 75 Ne non ſit ferrum, unde fiant inſtrumenta ruſtica. 76 Tulliano ſolo, quod extruxit Hoſtilius Tullus. 77 Muli, qui cum longe præceſſerunt, monent me ut ſequar.

Nam mihi commota jam dudum mulio virga
Innuit: ergo vale noſtri memor, & quoties te
Roma [78] *tuo* [79] *refici properantem reddet* [80] *Aquino,*
Me quoque ad [81] *Helvinam Cererem,* [82] *veſtramque Dianam*
[83] *Convelle à Cumis: ſatyrarum ego, ni* [84] *pudet illas,*
Adjutor gelidos veniam [85] *caligatus in agros.*

78 Tua patria, ô Juvenalis. 79 Urbis tædio, properè cupientem recreari. 80 Oppido Volſcorum in via Latina.

81 Templum Elvinæ Cereris, quod Aquini eſt. Ceres autem Elvina dicitur à fonte Elvino, quod eluat, vel Helvini, id eſt, flava: ſpicarum color eſt. 82 Quam vos colitis. 83 Accerſe. 84 Mei auxilii, utpote poëtæ non ſatis boni: qui tamen urbis vitia deteſtatus, acriter & audacter in illa velim invehi. 85 Velut audax miles, armatus inſtructusque adjutor ſatyrarum.

SATYRA IV.

A libidine & luxuria Criſpini, ſumpta occaſione deſcribendi ridiculum quoddam Domitiani ſuper rhombo piſce concilium, Senatorum in hanc rem ſententias lepidè & falsè exponit.

Ecce [1] *iterum Criſpinus, & eſt mihi ſæpe vocandus*
[2] *Ad partes, monſtrum* [3] *nulla virtute redemptum*
A vitiis, [4] *æger, ſolaque libidine fortis,*
[5] *Delicias viduæ tantum aſpernatur adulter.*
Quid refert igitur quantis [6] *jumenta fatiget*
Porticibus, quanta [7] *nemorum vectetur in umbra,*
Jugera quot vicina foro, quas emerit ædes?
Nemo malus felix. [8] *minime corruptor, & idem*
Inceſtus, cum quo nuper [9] *vittata jacebat*
[10] *Sanguine adhuc vivo terram ſubitura ſacerdos,*
Sed nunc [11] *de factis levioribus: & tamen alter*
Si feciſſet idem, caderet ſub [12] *judice morum.*
Nam quod turpe [13] *bonis, Titio, Sejoque, decebat*
Criſpinum. quid agas, cum dira & fœdior omni
Crimine perſona eſt? mullum [14] *ſex millibus emit,*

1 Namque ejus & in prima Satyra memineram. 2 Ut partes agat in his meis Satyris. Metaphora ſumpta à comœdiis, in quibus hiſtriones ad partes ſuas revocari ſolent. 3 Perditus vitiorum ſervus, quem nulla virtus commendat, ornatve. 4 Ad reſiſtendum vitiis, ad virtutes amplexandas: ad libidines aliaque vitia fortis. 5 Voluptatis gratia mœchatur, non lucri, ut qui viduas ſectantur avaras. 6 Mulos in eſſedo junctos, quibus in gelidis geſtationibus vehitur & porticibus, cum pluit. Vide Sat. 7. v. 178. 7 Viridariorum & hortorum. Plin. ep. 17. l. 2. Vide Lipſ. ep. 11. centuriæ Miſcellan. 8 Criſpinus ergo infeliciſſimus, qui corruptor. 9 Veſtalis virgo, Veſte ſacra, vittis caput redimita. 10 Inceſti convicta, terra obruenda viva, ex inſtituto Numæ Pompilii. 11 Supple querimur. 12 Domitiano, qui (Sueton Dom. c. 8.) cenſoria arrepta virga in Corneliam Maximillam, Veſtalem, ejuſque ſtupratores ſeveriſſime animadvertit. Plin. ep. 11. l. 4. 13 Bonis civibus. 14 Supple nummûm, hoc eſt, xlv. lib. noſtræ monetæ.

Digitized by Google

[15] *Æquantem ſane paribus ſeſtertia libris,*
Ut perhibent, [16] *qui de magnis majora loquuntur.*
[17] *Conſilium laudo artificis, ſi munere tanto*
[18] *Præcipuam in tabulis ceram ſenis abſtulit orbi.*
Eſt ratio ulterior, magnæ ſi miſit amicæ,
Quæ vehitur clauſo, [19] *latis ſpecularibus antro.*
Nil tale exſpectes: emit [20] *ſibi. multa videmus*
Quæ [21] *miſer & frugi non fecit Apicius. hoc tu*
Succinctus [22] *patria quondam Criſpine papyro?*
Hoc precium [23] *ſquammæ? potuit fortaſſe minoris*
Piſcator, quam piſcis emi. provincia tanti
Vendit agros: ſed majores Apulia vendit.
Quales tunc epulas ipſum glutiſſe putemus
[24] *Induperatorem:* [25] *cum tot ſeſtertia, partem*
Exiguam, & modicæ ſumptam de margine cœnæ
Purpureus magni [26] *ructaret ſcurra Palati,*
[27] *Jam princeps equitum, magna qui voce ſolebat*
Vendere [28] *municipes* [29] *fracta de merce ſiluros?*
[30] *Incipe Calliope; * licet hic conſidere: non eſt*
Cantandum, res vera agitur: narrate [31] *puellæ*
Pierides: proſit mihi vos dixiſſe puellas.
Cum jam ſemianimum laceraret [32] *Flavius orbem*
[32] *Ultimus, &* [33] *calvo ſerviret Roma Neroni;*
Incidit, [35] *Hadriaci ſpatium admirabile rhombi*
Ante [35] *domum Veneris, quam* [36] *Dorica ſuſtinet*
Ancon,
Implevitque [37] *ſinus: neque enim minor hæſerat illis,*
Quos operit glacies [38] *Mæotica, ruptaque tandem*

5 Sex libras vendebat piſcis. Sex millib nummum emebatur. 16 Adulatores, qui facta verbis adaugent. 17 Si tanti mullum emerit, quo captaret hæreditatem aut locupletis fœminæ iniret amorem, excuſandus eſt Criſpinus. 18 Primam hæreditatem in tabulis teſtamenti ceratis. 19 Feneſtris lecticæ è lapide ſpeculari. 20 In ſuam gulam. 21 Luxurioſiſſimus, & omnium neporum altiſſimus gurges. Plin. ep. 5. lib 2. frugi tamen ſi cum Criſpino conferatur. Vide Senec. ep. 95. 22 Ægyptiaca. fuit enim Criſpinus verna Canopi. Sat. 1. & papyrus eſt herba paluſtris, quæ in Ægypto multa naſcitur, ex qua texuntur navigia, funes, tegetes, ſtragula, veſtes, &c. 23 Piſcis ſquammoſi? 24 Domitianum, cujus cœnæ 25 —— Extrema & viliſſima pars æquabat hunc ſumptum Criſpini. 26 Ad ructationem uſque ingurgitaret aulicus paraſitus Criſpinus. 27 Jam magiſter equitum factus. 28 Per municipia. *vel* Ægyptios & conterraneos, ut ſupra, *patria papyro*. in Nilo enim natant, & Alexandriæ væneunt viles hi piſciculi. 29 E fracto vaſe, *vel* aliena merce ſurreptos. 30 Facete in re ridicula muſas invocat, quaſi rem arduam aggreſſurus ſit. * Neque enim opus eſt levi Muſarum inſtinctu, tanquam in tranſitu aut fabula; ſed mora & cura. 31 Muſæ ex Pierio monte Theſſaliæ vel regione Macedoniæ, & mihi vel ob hoc ſitis propitiæ, quod vos dixerim *puellas, girles*. quæ tamen non poteſtis non eſſe vetulæ, ab antiquiſſimls poëtarum uſque invocatæ. 32 Familiæ Flaviorum. 33 Per omnia vitia Nero alter, calvus inſuper erat. *Sic Auſonius: Quem dixi calvum ſua Roma Neronem.* 34 In mari Adriatico nutriti & capti. 35 Ædem Veneris. 36 A Græcis condita, qui Syracuſis advenerant, Dionyſii tyrannidem fugientes. 37 Retia. 38 In Mœoſide palude.

39 *Soli*

[39] Solibus effundit [40] torpentis ad [41] oſtia Ponti
Deſidia tardos, & longo frigore pingues.
Deſtinat hoc monſtrum [42] cymbæ, linique magiſter
[43] Pontifici ſummo: quis enim [44] proponere talem,
Aut emere auderet? cum plena & littora multo
Delatore forent: diſperſi protinus [45] algæ
Inquiſitores agerent cum [46] remige nudo,
Non dubitaturi fugitivum dicere piſcem,
Depaſtumque diu vivaria Cæſaris, inde
Elapſum veterem ad dominum debere reverti.
Si quid [47] Palphurio, ſi credimus [47] Armillato,
Quicquid conſpicuum, pulchrumque ex æquore toto eſt,
Res fiſci eſt, ubicunque natat. [48] donabitur ergo,
[49] Ne pereat, jam [50] letifero cedente pruinis
Autumno, jam quartanam [51] ſperantibus ægris,
Stridebat deformis hyems, prædamque recentem
Servabat, tamen hic properat, velut urgeat [52] Auſter.
Utque [53] lacus ſuperant, ubi quanquam [54] diruta ſervat
[55] Ignem Trojanum, & Veſtam colit Alba minorem;
Obſtitit intranti miratrix turba parumper:
Ut ceſſit, facili patuerunt cardine valvæ.
Excluſi expectant admiſſa [56] obſonia [57] patres.
Itur ad [58] Atriden: tunc [59] Picens, accipe, dixit,
Privatis majora focis, [60] genialis agatur
Iſte dies, propera ſtomachum [61] laxare ſaginis,
Et tua ſervatum conſume in ſecula rhombum.
Ipſe capi voluit, [62] quid apertius? & [63] tamen illi
Surgebant criſtæ: nihil eſt, quod credere de ſe
Non poſſit, cum laudatur [64] diis æqua poteſtas.

39 Solis calore æſtivo.
40 Segniter fluentis, prope ſtagnantis.
41 Mœotidis exitus in Pontum Euxinum.
42 Piſcator,
43 Domitiano, qui quaſi Pontifex maximus erat ſacerdotum, quos inſtituerat Albæ. vide Sat. 2. v. 112.
44 Venum.
45 Rerum etiam leviſſimarum, ut algæ, delatores.
46 Piſcatore paupere.
47 Conſulari delatori.
48 Quod retineri non poteſt, *inquit Piſcator*, donabitur libenter & cito.
49 Fiſco per delatores. *vel* ne corrumpatur & computreſcat.
50 Sub fine Autumni ſmorboſi in hyemem vergentis. 51 Timentibus. laborat tamen Ptol. Flavius 17. c. conject. tueri genuinam & propriam verbi ſignificationem, ut cupiant ægri febres ſuas in quartanas mutari, quæ, ut Celſus ſcribit, neminem jugulant. Verum non perſuadet. 52 Quo flante, aër calidus ambiens corrumpit piſces & carnes. 53 Ubi jam piſcator delatoribus comitatus lacus ſub mœnib. Albæ ſuperarat. 54 A Tullo Hoſtilio. 55 Ignem perpetuum & inextinctum cuſtodiendum à Trojanis. Receptum morem hunc Tullus Hoſtilius Romam tranſtulit: prodigiis vero monitus Albæ reddidit, ubi tamen conſecratur Veſta minore cum religione, quam Romæ. 56 Rhombum. 57 Senatores, qui in Albano cum Imperatore. 58 Domitianum Imperatorem Romanorum u[t] fuit Agamemnon Græcorum. 59 Piſcator ex agro Piceno, qui mari Adriatico adjacet. 60 Lætus, ut natalis, quo indulgetur Genio. vide 2 Sat. Perſ. v. 3. 61 Solvere, evacuare, ut has delicias capiat. *vel.* lax. i. e. extendere his deliciis. 62 Quid apertius, *inquit Poeta*, hac adulatione piſcatoris? 63 Domitianus tamen hinc intumuit. 64 Reges & Principes. Domitianus ſupra omnes alios, qui *Dominus & Deus noſter* appellari voluit.

Sed deerat pisci [65] *patina menſura: vocantur*
Ergo in concilium proceres, quos oderat ille,
In quorum facie [66] *miſeræ magnæque ſedebat*
Pallor amicitiæ. primus, [67] *clamante Liburno,*
[68] *Currite, jam ſedit,* [69] *rapta properabat abolla*
[70] *Pegaſus, attonitæ poſitus modo villicus urbi.*
[71] *Anne aliud tunc præfecti? quorum optimus atque*
Interpres legum ſanctiſſimus: omnia quanquam
Temporibus diris tractanda putabat [72] *inermi*
Juſtitia. venit & [73] *Criſpi jucunda ſenectus,*
Cujus erant mores qualis facundia, mite
Ingenium: maria, ac terras, populoſque [74] *regenti.*
Quis comes utilior, ſi [75] *clade, & peſte ſub illa*
Sævitiam damnare, & honeſtum afferre liceret
Conſilium? ſed Quid violentius aure tyranni?
Cum quo [76] *de pluviis, aut æſtibus, aut nimboſo*
Vere locuturi fatum pendebat amici.
Ille igitur nunquam direxit brachia contra
[77] Torrentem, *nec civis erat, qui libera poſſet*
Verba animi proferre, & vitam impendere vero.
Sic multas hyemes, atque [78] *octogeſima vidit*
Solſtitia, [79] *his armis, illa quoque tutus in aula.*
Proximus ejuſdem properabat Acilius ævi
Cum [80] *juvene indigno, quem mors tam ſæva maneret,*
Et domini gladiis jam deſignata: ſed olim
Prodigio par eſt in nobilitate ſenectus.
Unde fit, ut malim [81] *fraterculus eſſe gigantum.*
[82] *Profuit ergo nihil miſero, quod comminus* [83] *urſos*
Figebat Numidas, [84] *Albana nudus arena*

5 Capax piſcis integri patina. 6 Imperatoriæ. *Erat n. Domitianus non ſolum magna, ſed & callida inopinataque ſævitia*, &c. Suet. 1. c. Domit. 67 Præcone e Liburnia oriundo in concilium vocante. 68 O Proceres (clamat præco) ſedit enim ipſe Imperator. 69 Veſte feſtinanter arepta. 0 Juriſconſultus laudatiſſimus præfectus urbi à Veſpaſiano. 1 Neque n. ſub avaro principe Veſp. fuerunt præfecti aliud quam villici, qui omni ratione omnia undecunque corradebant, & tamen ex his Pegaſus erat optimus, &c. 72 Debili & languida, Principis quippe ſævitiam veritus eſt. 73 Criſpus ſenex jucundus, ut ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο, ἲς Τηλεμάχοιο, *ſapientia Lælii*, &c. Vibium Criſpum alii hic intelligunt, alii Paſſienum, utrumque jucundum quidem. Quintil. l. 20. c. 10. & l. 6. c. 2. Suet. in Nerone. Tacit. ad cujus Annal. 2. l. vide quæ Lipſius pro Paſſieno, & Torrentius pro Vibio ad noſtrum hunc. 74 Imperatori. 75 Domitiano. 76 De rebus injucundis utcunque levibus loqui, periculoſum & lethale erat. 77 *Metaphor.* impetuoſam Domitiani violentiam. 78 Æſtiva & brumalia. i. e. octoginta annos. 79 His cautis artibus. 80 Filio ſuo Domitio, *ut nonnulli autumant, nec tamen conſtat quis fuerit iſte juvenis.* 81 Ignobilis, obſcurus, ut filii terræ. Gigas enim à γίνεσθαι & γῆ. 82 Juveni nil profuit ſimulata ſtultitia. 83 Leones. neque enim habet ſicca & arida Numidia urſos, qui frigidis gaudent, teſte Plinio, lib. 8. c. 6. Sed & Romani veteres rudes ex Africa advectos leones obvia & nota voce *urſos* dixere. vide Lipſ. 2. Elector. cap. 4. 84 Theatro in Albano, ubi quotannis quinquatria Minervæ celebrans feras conficiendas exhibuit.

Vena

Venator. quis enim jam non intelligat artes
Patritias? quis priſcum illud miretur [85] acumen
Brute tuum? Facile eſt[86] barbato imponere Regi.
[87] Nec melior vultu quamvis ignobilis ibat
[88] Rubrius, [89] offenſæ veteris reus, atque tacendæ:
Et tamen [90] improbior [91] Satyram ſcribente cinædo.
[92] Montani quoque venter adeſt abdomine tardus
Et [93] matutino ſudans Criſpinus [94] amomo,
[95] Quantum vix redolent duo funera. ſævior illo
[96] Pompejus tenui [97] jugulos aperire ſuſurro.
Et, qui [98] vulturibus ſervabat viſcera Dacis,
[99] Fuſcus, [1] marmorea meditatus prælia villa,
Et cum mortifero prudens [2] Vejento [3] Catullo,
Qui nunquam [4] viſæ flagrabat amore puellæ,
Grande, & conſpicuum noſtro quoque tempore monſtrum.
Cæcus adulator, diruſque [5] à ponte [6] ſatelles,
Dignus [7] Aricinos qui mendicaret ad axes,
Blandaque devexæ jactaret [8] baſia rhedæ.
Nemo [9] magis rhombum ſtupuit, nam plurima dixit
In lævum converſus: at illi dextra jacebat
Belluа. ſi [10] pugnas [11] Cilicis laudabat, & ictus,
Et [12] pegma, & pueros [13] inde ad velaria raptos.

85 Qui cum videres inter alios nobiles etiam fratrem tuum occidi, ſimulata ſtoliditate effugiſti crudelitatem avunculi tui Tarquinii Superbi. 86 Priſco, rudi, & ſimplici, non Domitiano æque. 87 Nec lætior, æquè pallidus, licet non æque nobilis. 88 Rubrius Gallus. 89 Quod Tibiam in pueritia corruperat, *ut quidam volunt, & videtur ex ſequentibus.* 90 Maledicentior caſtigator, *vel* nequior. 91 Nerone, qui probroſo carmine laceravit Quintianum, ut mollem & effœminatum. Tacit. Annal. 15. 92 Montanus Curtius ventricoſus. 93 Quo ſingulo mane ungitur, *vel* quod ſub ſole matutino, id eſt, oriente naſcitur. 94 Unguento ex floribus amomi. 95 Quantum impenditur funeribus duorum divitum. ſeu reſpicias odores funeri impenſos ad fœtorem uſtrinæ emendandum, ſeu aromata ad corpora perungenda, vel oſſibus & cineribus miſcenda. 96 Pompejus Ruffus ſævior aperire. *Helleniſmus.* 97 Jugulare reos tecta delatione. 98 Avibus cadavera vorantibus, imo præſagientibus. 99 Cornelius Fuſcus à Domitiano præfectus prætorio miſſus eſt contra Dacos, à quibus magna accepta clade occiſus eſt. 1 Inexercitatus & imperitus à deliciis & otioſa armorum meditatione ad bellum profectus 2 Fabritius Vejento, & ———— 3 ———— Catullus Meſſalinus Cujus ingenio ſævo & malum cœcitatis additum. Qui à Domitiano ſæpius non ſecus ac cœca & improvida feruntur, in optimum quemque torquebatur Plin. epiſt. 22. l. 4. 4 Nempe cœcus, & tamen amavit quod non viderat 5 A ponte, in quo ſedent ſtipem mendicantes, nequitiam effrontem tuliſſe videtur, dignior ſane ponte quam aula Principis. 6 Aſſecla & conſiliarius Principis. 7 Qui mendicaret à curru prætervectis cibum Aricinum in Appia via ubi ſedent mendici. 8 Verba, preces, oſcula ipſa. 9 Quam hic Catullus. 10 Quas tamen non videbat. 11 Gladiatoris è Cilicia, Aſiæ minoris regione, *Turcomania*, vel more Cilicis armari. 12 Ea arte fabricatur ut per ſe ſurgeret, & in ſublime creſceret. J. C. Scal. 1. Poët. 21. vide quæ ad Martial. epigr. 2. lib. ſpectac. 13 Ab hoc pægmate in alta theatri velamina; videtur repræſentatus fuiſſe Ganymedes ab aquila raptus.

Nat

Non cedit Vejento, ſed ut [14] *fanaticus* [15] *œſtro*
Percuſſus [16] *Bellona tuo divinat, & , ingens*
Omen habes, inquit, magni clarique triumphi.
Regem aliquem capies, aut de [17] *temone Britanno*
Excidet [18] *Arviragus, peregrina eſt bellua; cernis*
Erectas in terga [19] *ſudes? hoc defuit unum*
Fabricio, patriam ut rhombi memoraret, & annos.
[20] *Quidnam igitur cenſes? conciditur? abſit ab illo*
Dedecus hoc, Montanus ait; teſta alta paretur,
Qua tenui [21] *muro ſpatioſum colligat orbem:*
[22] *Debetur magnus patinæ, ſubitusque Prometheus.*
Argillam, atque rotam citius properate: ſed ex hoc
Tempore jam Cæſar figuli tua caſtra ſequantur.
Vicit digna viro ſententia. noverat ille
Luxuriam [23] *imperii veterem,* [24] *noctesque Neronis*
Jam medias, [25] *aliamque famem, cum pulmo* [26] *Falerno*
Arderet. nulli major fuit [27] *uſus edendi*
Tempeſtate mea. [28] *Circeis nata forent, an*
[29] *Lucrinum ad ſaxum,* [30] *Rutupinove edita fundo*
Oſtrea, callebat primo deprendere morſu,
Et ſemel aſpecti litus dicebat [31] *echini.*
Surgitur, & miſſo proceres exire jubentur
Concilio, quos Albanam [32] *dux magnus in arcem*
Traxerat attonitos, & feſtinare coactos,
[33] *Tanquam de Cattis aliquid,* * *torvisque* [34] *Sicambris*
Dicturus: tanquam diverſis partibus orbis
[35] *Anxia* [36] *præcipiti veniſſet epiſtola* [37] *penna.*

14 Numine afflatus, ut Minervæ ſacerdotes. 15 Proprie inſectum eſt, quod & tabanus & aſilus appellatur, armenta vexans & in fugam atque furorem agens. ſumitur pro furoris ſtimulo à numine incuſſo. 16 O Minerva bellipotens dea. 17 Curru aut imperio. 18 Rex Britannorum. 19 Spinas, pinnas. *Catachreſis.* 20 An itaque, *inquit Imperator*, concidendum in fruſta cenſes piſcem? 21 Circuitu laterum. 22 Opus eſt perito aliquo figulo, qualis fuit Prometheus, qui homines è luto finxiſſe dicitur. 23 Imperatorum. 24 Epulas Neronis, de media die in mediam noctem protractas. 25 Incitamenta ſtomachum reficientia & appetitum procurantia. 26 Ardente vino & è Falerno monte. 27 Peritia in ciborum delectu. 28 Rupibus ad montem Circeum in litore Campaniæ. 29 Scopulum in lacu Lucrino. 30 Promontorium & litus à Rutupiis oppido Cantiorum in Britannia dictum. Ang. *Richberow.* 31 Piſcis marini è genere cancrorum. 32 Imperator Domitianus. 33 Tanquam conſulturus de expeditione aliqua in Germanos. unam autem ſuſcepit ſponte in Cattos, alteram neceſſario in Sarmatas, legione cum legato ſimul cæſa. Suet. Domitian. 6. c. * *Tortis*, hic reponunt quidam, ſed torvè, τὸ γ᾽ ἰμοῦ δοκεῖν. Neque enim hic de crine, ut Sat. 13. aut epigram. 3. Martial. ſed de terrore è feroci populo. 34 Populis item Germaniæ, qui hodie *Gueldrienſes* dicuntur, *al. Francken.* 35 Anxietatis index, vel anxios reddens. 36 Subito vel triſti nuntio, hoc enim ſignificat pennata epiſtola, ut contra laureata lætitiam. *alii* de avibus literas geſtantibus. nihil ad rem. *alii* ad veredarios reſpiciunt, qui pennam in capite geſtabant velocitatis ſymbolum, vel, ut transfert Ariſtides. ἡ παρεῖσι ὥσπερ ὑπὸ πτηνῶν φερομένη. In Panegyrico Romæ καὶ πτηνοφόρος συνεχῶς ἰφοίτων ἀεί τι προσχωρεῖν ἰκανῶν φράζοντες. Plutarch. in Galba.

Atque

Atque utinam his potius nugis tota illa dediſſet
Tempora ſævitiæ, [37] *claras quibus abſtulit urbi*
[37] *Illuſtreſque animas impune, &* [38] *vindice nullo.*
[39] *Sed periit, poſtquam cerdonibus eſſe timendus*
Cœperat: hoc nocuit [40] *Lamiarum cæde madenti.*

37 Viros nobiles. 38 Nemine nobilium vindictam auſo. verum quum in ignobiles crudelitatem exercere cœpit, ab iis occiſus eſt. 39 Sævitia in plebem exitio fuit Domitiano madenti cæde ——— 40 ——— Nobilium, inter quos & Ælium Lamiam nobiliſſimæ familiæ virum interfecit.

SATYRA V.

Paraſitum à cœnis divitum dehortatur, in quibus contemptim, miſere & contumelioſe tractato non liceat frui nedum tangere delicias, quæ ipſis divitibus apponuntur, vide Luciani epiſt. ἐγὼ κρόνῳ χαίρειν.

SI te propoſiti nondum pudet atque eadem eſt mens,
Ut bona ſumma putes, aliena vivere quadra:
Si potes illa pati, quæ nec [1] *Sarmentus iniquas*
Cæſaris ad menſas, nec vilis [2] *Galba tuliſſet;*
[3] *Quamvis jurato metuam tibi credere teſti.*
[4] Ventre nihil novi frugalius: [5] *hoc tamen ipſum*
Defeciſſe puta, quod inani ſufficit alvo.
[6] *Nulla* [7] *crepido vacat? nuſquam pons &* [8] *tegetis*
Dimidia brevior? [9] *tantine injuria cœnæ?* *(pars*
Tam [10] *jejuna fames? cum* [11] *poſſis honeſtius illic*
Et [12] *tremere, &* [13] *ſordes farris mordere canini?*
Primo fige loco, quod tu diſcumbere juſſus
Mercedem ſolidam veterum capis officiorum. (Rex,
Fructus amicitiæ magnæ * *cibus:* [14] *imputat hunc* [15]
Et quamvis rarum, tamen imputat. ergo duos poſt
Si libuit menſes neglectum adhibere [16] *clientem,*
[17] *Tertia ne vacuo ceſſaret culcitra lecto,*

1 Eques Romanus, ſcurra nobilis, Cæſaris Auguſti tempore. de quo Horat. 5. Sat. 3. lib. 2 Alter ſcurra Cæſaris. 3 Licet jures te nec pudere propoſiti abjecti, nec tædere harum injuriarum, credere tamen nolim. 4 Natura ventris parvo contenta eſt. 5 Finge tamen illud parvum non ſuppetere. 6 Nulla caverna, nullus pons vacat, ubi libere potius mendices, quam æque miſeram vitam agas ſerviliter adulando? 7 Proprie litoris vel ripæ ora, quam aqua alluit: hic locus eminens vel caverna in muro ceu ripa, ubi ſedent mendici, ut in pontibus. 8 Minor pars tegetis, qua mendici ſe tegunt. Sat. 9. *A tegete & baculo.* 9 Tantine æſtimas cœnam illam, qua tot injurias pateris? 10 Tantine cœna unde jejunus ſurgis? *vel,* Tantine cœnam æſtimas, ut ob illam has patiare injurias? 11 Alii legunt *poſcis,* ut conſtet carmen. 12 Frigore horrere. 13 Sordidum caninum panem è farre. * *A meales meate.* 14 Imputat tibi ſatisfactum & relatum. *Imputare* Suetonio, Tacito noſtro, Plinio, Quintiliano aliiſque inferioris ævi autoribus valet, *Poſtulare id ſibi gratiæ* apponi. Tacitus eadem mente uſurpavit vocem *Jactare.* Ann. 6. 15 Dives patronis. 16 Te. 17 Ut ſit qui tertiam culcitram ſuppleat in lecto, quo diſcumbitur ad cœnam.

Una [18] *ſimus ait:* [19] *votorum ſumma, quid ultra*
Quæris? [20] *habet Trebius propter quod rumpere ſom-*
Debeat, & [21] *ligulas dimittere, ſolicitus* [22] *ne (num*
Tota ſalutatrix jam turba peregerit orbem
[23] *Sideribus dubiis, aut* [24] *illo tempore, quo ſe*
Frigida circumagunt [25] *pigri* [26] *ſarraca Bootæ.*
Qualis cæna tamen? vinum quod [27] *ſuccida nolit*
Lana pati: de conviva [28] *Corybanta videbis.*
[29] *Jurgia proludunt: ſed mox & pocula torques*
* *Sancius, &* [30] *rubra deterges vulnera mappa,*
Inter [31] *vos quoties, libertorumque cohortem*
Pugna [32] *Saguntina fervet commiſſa lagena.*
[33] *Ipſe* [34] *capillato diffuſum conſule potat,*
Calcatamque tenet [35] *bellis ſocialibus uvam,*
[36] *Cardiaco nunquam cyathum miſſurus amico:*
Cras bibet [37] *Albanis aliquid de montibus, aut de*
[38] *Setinis,* [39] *cujus patriam, titulumque* [40] *ſenectus*
Delevit multa veteris [41] *fuligine* [42] *teſtæ,*
Quale coronati [43] *Thraſea, Helvidiusque bibebant,*
[44] *Brutorum, & Caſſi natalibus.* [45] *Ipſe capaces*
[46] *Heliadum cruſtas,* [47] *& inæquales beryllos*

18 Cœnemus. ſic Chremes Terentianus. *Dionyſia hic ſunt, hodie apud me ſis volo.*
19 Eſt tibi jam tuorum ſumma.
20 Tu habes amplam mercedem officiorum, quod toties ſummo mane & intempeſto abruperis ſomnum, ut patronum ſalutes, & comiteris ipſum alios ſalutaturum. infra v. 75. & Martial. l. 3. epig. 36. *Enallage perſonæ.*
21 Lig. veſtium vel calceorum anſas non ligare. 22 Ne reliqui clientes circumſtantes ſalutent patronum, necdum tu veneris. 23 Diluculo, dubia luce. 24 Ipſa nocte. 25 Quia polo viciniores. 26 Plauſtra ſeptentrionalia ſigni urſam majorem inſequentis, Arctophylacis. 27 A ſudore recens lana & liquorum quaſi ſitiens, vel præparanda & imbuenda vino, quo melius ſumat purpuram, vinum tamen hoc non imbibat. 28 Temulentum, inſanum, inſtar Corybantis Cybeles ſacerdotis caput rotantem. 29 Et convitia proludia ſunt pugnæ. *Non vino tantum, ſed & poculo. 30 Cruentata. 31 Clientes paraſitos. 32 Fictili è Sagunto in Hiſpania. 33 Patronus contra. 34 Antiquo: antiqui n. Romani erant intonſi, forte Lucilium Opimium innuit, quo conſule diffuſa ſunt vina, quæ in ducenteſimum annum ſervata fuerant. 35 Sex. Julio Cæſare & M. Philippo Coſſ. movebatur bellum cum ſociis, quos civitate donare contendebat. Liv. Druſus, Luc. Flor. l. 3. c. 17. hoc a. anno optimum diffuſum eſt vinum. 36 Laboranti cordis dolore, vel ſtomachi vitio ab humore acri vellicante & rodente, cui medicina à vino. 37 Vinum Albanum. 38 Montibus juxta Seriam oppid. Campaniæ. 39 Gypſatis picatiſque amphoris à Cervicibus affixa erant pittacia cum inſcriptione ubi natum ſit vinum, & quo conſule conditum. 40 Vetuſtas. 41 Mucore & ſitu. 42 Vaſis fictilis, quo vinum conditum ſervabatur. 43 Pætus, & Helv. Priſcus gener ipſius (de quorum ſtudio libertatis & conſtantia lege Suetonium & Tacitum in Nerone) libertatis ſtudio & odio tyrannidis celebrabant ſolennem memoriam. ——— 44 ——— Junii Br. qui Tarquinium expulit, & D. Junii Br. & Caſſii, qui Cæſarem confoderunt. floribus autem coronati convivabantur veteres. vide cauſam in notis ad Senecæ Thyeſt. verſ. 944. 45 Ipſe Virro, id eſt, patronus dives. 46 Phialas ex electro aquis indurato è gummi & lacrymis Heliadum Phaëtontis ſororum in alnos, ſive ut alii fabulantur, in populos verſarum. 47 Aureas phialas aſperas Beryllis ſexangula forma po-[illegible]s ad ſplendoris repercuſſionem. Plin. l. 37. c. 5.

48 *Virro*

[48] Virro tenet phialas : tibi non committitur aurum,
Vel ſi quando datur, cuſtos affixus ibidem ,
Qui numeret gemmas , [49] ungueſque obſervet acutos.
[50] Da veniam, præclara illic laudatur ïaſpis.
Nam Virro (ut multi) gemmas ad pocula transfert
[51] A digitis, quas in [52] vagina fronte ſolebat
Ponere zelotypo [53] juvenis [54] prælatus [55] Hiarbæ.
Tu [56] Beneventani ſutoris nomen habentem
Siccabis calicem naſorum quatuor , ac jam
Quaſſatum, & [57] rupto poſcentem ſulfura vitro.
Si ſtomachus domini fervet vinoque ciboque ,
Frigidior Geticis petitur [58] decocta pruinis.
Non eadem [59] vobis poni modo vina querebar :
Vos aliam potatis aquam. tibi pocula [60] curſor
Getulus dabit, aut nigri manus [61] oſſea Mauri ,
Et cui per mediam nobis occurrere noctem ,
Clivoſæ veheris dum per [62] monumenta Latinæ.
[63] Flos Aſiæ ante ipſum, pretio majore paratus
Quam fuit & Tulli cenſus pugnacis, & [64] Anci ,
Et ne te teneam, [65] Romanorum omnia Regum
Frivola. quod cum ita ſit, tu [66] Getulum Ganymedem
Reſpice, cum ſities : neſcit tot millibus emptus
Pauperibus miſcere puer. ſed forma, ſed ætas
Digna [67] ſupercilio. quando ad te pervenit ille
Quando vocatus adeſt [68] calidæ, gelidæque miniſter ?
Quippe indignatur veteri parere clienti ,
Quodque aliquid poſcas & quod ſe ſtante recumbas.
Maxima quæque domus ſervis eſt plena ſuperbis.
Ecce alius quanto porrexit murmure panem ,
[69] Vix fractum, ſolidæ jam mucida fruſta [70] farinæ,
Quæ genuinum agitent , non admittentia morſum ;
Sed tener & niveus, mollique ſiligine factus
Servatur domino. dextram cohibere memento ;

48 Servus, qui manus tuas obſervet.
49 Tuos ungues aduncos, ne quid abradas.
50 Nec injuria, namque.
51 Ex annulis.
52 Manubrio enſis.
53 Æneas, cujus *ſtellatus Iaſpide fulva Enſis erat.* Virg. 4. Æn.
54 Ab Eliſa.
55 Regi Libyæ.
56 Vitreum calicem quatuor roſtra velut naſos habentem, qualem habuit ſutor Beneventanus Vatinius, à quo calices ejuſmodi vitrei dicti ſunt Vatiniani. vide quæ ad Martial. ep. 69. lib. 14.
57 Rupta enim vitrea ſulphuratis permutabantur. vide quæ ad Martial. epig. 42. lib. 1.
58 Aqua decocta & vitris demiſſa in nives, ut refrigeretur. Plin lib. 31. cap. 3. Neronis inventum. Sueton. Ner. 48. cap *vel* ſimpliciter nivis Scythicæ æmula. 59 Clientibus, paraſitis. *Emphatice.* 60 Fuſcus è Numidia curſor. *A Lacquay.* 61 Macilenta & ſine pulpa. 62 Vide 1 Satyr. in calce. 63 Pocillator formoſus. pincerna ex Aſia, qualis Jovi raptus Ganymedes. 64 Tertii & quarti Regum Romanorum. 65 Utenſilia & ſupellex Romanorum Regum inferiora ſunt hujus pueri precio. 66 Ironice contraria miſcet ut ſæpe. 67 Faſtu ut te contemnat. 68 Aquæ. 69 Qui in vetuſtate induruit, ut vix frangi poſſit. 70 Panis ex farina.

Salva ſit [71] *artoptæ reverentia: finge tamen te*
[72] *Improbulum,* [73] *ſupereſt illic qui* [74] *ponere cogat.*
* *Vin' tu conſuetis audax conviva* [75] *caniſtris*
Impleri, paniſque tui noviſſe colorem?
[76] *Scilicet hoc fuerat propter quod ſæpe* [77] *relicta*
Conjuge, per montem adverſum, [78] *gelidaſque cucurri*
Eſquilias, fremeret ſæva cum grandine vernus
[79] *Juppiter, & multo ſtillaret penula nimbo.*
Aſpice quam longo [80] *diſtendat pectore lancem,*
Quæ fertur domino ſquilla, & quibus undique [81] *ſepta*
Aſparagis, qua [82] *deſpiciat convivia cauda,*
Cum venit excelſi manibus ſublata miniſtri.
Sed tibi dimidio [83] *conſtrictus* [84] *gammarus* [85] *ovo*
Ponitur exigua [86] *feralis cœna patella.*
Ipſe [87] *Venafrano piſcem perfundit: at hic, qui*
[88] *Pallidus offertur miſero tibi caulis,* [89] *olebit*
Laternam: illud enim veſtris datur [90] *alveolis, quod*
[91] *Canna* [92] *Micipſarum* [93] *prora ſubvexit acuta;*
Propter quod Romæ cum [94] *Boccare nemo lavatur,*
[95] *Quod tutos etiam facit à ſerpentibus* * *atris.*
Mullus erit domino, quem miſit [96] *Corſica, vel quem*
[97] *Taurominitanæ rupes; quando omne* [98] *peractum eſt,*
Et jam defecit noſtrum mare. dum gula ſævit
Retibus aſſiduis penitus ſcrutante [99] *macello*
[1] *Proxima,* [2] *nec patitur Tyrrhenum creſcere piſcem.*
[3] *Inſtruit ergo focum provincia, ſumitur illinc*
[4] *Quod captator emat Lenas,* [5] *Aurelia vendat.*
Virroni muræna datur, quæ maxima venit
Gurgite de Siculo; nam dum ſe continet Auſter,

71 Diſpenſatoris panis, ex ἄρτος, panis, & ὄπτομαι, video: cujus reverentiam caveſis ne violes, auſus panem domino coctum ſumere. 72 *Saweie.* 73 Artoptes. 74 Deponere panem illum candidum. * Ait artoptes. 75 Pane. Metonymia continentis. 76 *Clientis murmurantis verba.* 77 Media nocte. 78 Collem Romæ ventis expoſitum. 79 Aër. 80 Impleat. 81 Condita & circundata herbis delicatis. 82 Alte lata deorſum in menſam aſpiciat. 83 Semiplenus. *Spent.* 84 E marini cancri ſpecie. 85 Ovis ſuis, vel quibus conditur. 86 Nuda & jejuna inſtar cœnæ feralis. 87 Oleo optimo ex agro Venafrano in Campania. 88 Languens, flaccidus. 89 Præ ſe feret odorem olei viliſſimi, quod adhibetur lucernis, quali ungebatur *fraudatis Natta lucernis.* Horat. & videtur alludere ad illud in Demoſthenem jactatum, τὸ λύχνον ὄζει. 90 Patinis ligneis. 91 Navicula à *Canna*, vel doliolum, è cannis acuminatum forma pyramidali. 92 Afrorum à Micipſa Rege. 93 Navi. 94 Cum Numida aliquo vel Afro, *à Boccara Rege Maurorum denominato.* 95 Cujus olei odorem tetrum non ferunt ſerpentes. * *Afris.* legit Jan. Rutgerſius var. lect. l. 2. c. 17. Horat. l. 2. Sat. ult. *velut illa Caninia afflaſſet pejor ſerpentibus atris.* Et oda. *Nec Mauris animum mitior anguibus.* 96 Inſula in mari Liguſtico. 97 Rupes juxta Taurominium oppidum Siciliæ. 98 Exhauſtum, exinanitum. 99 Piſcatore quovis è macello. 1 Maria. 2 In mari Tyrrheno, id eſt, infero. 3 Piſcibus inſtruit focum & culinam noſtram. 4 Piſces, quos emptos hæredipetæ orbis donent. 5 Mulier quæ piſces venditat, ———— *vel*, dives orba, quæ datos ab hæredipetis piſces vendit.

Dum

Dum ſedet, & ſiccat madidas in [6] carcere pennas,
Contemnunt mediam temeraria [7] lina [8] Charybdim.
Vos anguilla manet longæ [9] cognata colubræ,
Aut [10] glacie aſperſus maculis [11] Tiberinus, & ipſe
*Venula riparum pinguis * torrente cloaca,*
Et ſolitus mediæ [12] cryptam penetrare Suburræ.
[13] Ipſi pauca velim, facilem ſi præbeat aurem.
Nemo petit, modicis [14] quæ mittebantur amicis
*A [15] Seneca, quæ [16] Piſo bonus, quæ * Cotta ſolebat*
Largiri. namque & [17] titulis, & faſcibus olim
Major habebatur donandi gloria. ſolum
Poſcimus, ut cœnes civiliter: hoc face, & eſto:
Eſto (ut nunc multi) dives tibi, pauper amicis.
Anſeris ante ipſum magni [18] jecur, anſeribus par
[19] Altilis, & [20] flavi [21] dignus ferro Meleagri
Fumat [22] aper. poſt hunc raduntur tubera, ſi ver
Tunc erit, & facient [23] optata tonitrua cœnas
Majores. tibi habe frumentum, [24] Aledius inquit,
[25] O Libye, disjunge boves, dum tubera mittas.
[26] Structorem interea, ne qua [27] indignatio deſit,
Saltantem ſpectas, [28] & Chironomonta [29] volanti
Cultello, donec peragat [30] dictata magiſtri
Omnia. [31] nec minimo ſane diſcrimine refert
Quo geſtu lepores, & quo gallina ſecetur.
Duceris planta, velut ictus ab Hercule [32] Cacus,
Et ponere foris, ſi quid tentaveris unquam
Hiſcere [33] tanquam habeas tria nomina. quando propinat
Virro tibi, ſumitque tuis contacta labellis

6 Æolio antro: & pennas ex *figmento Poet. madidis Notus evolat alis.* Ovid. 1. Met. ut *Æolio in carcere.* 10. Sat. v. 120. ex Virg. 1. Æn. *clauſo ventorum carcere.* 7 Piſcatores cum linis & retib. 8 Vorticem in freto inter Siciliam & Italiam. 9 Ejuſdem formæ & generis, quam cum colubro coire ferunt, ut & murænam. 10 Maculoſus, cui dorſum ex albo cæruleum eſt, venter candidus nigris maculis conſperſus, qui notæ deterioris eſt, melioris *Laneus.* 11 Præſtantiores ſunt in Nare fluvio piſces, quam in Tyberi. Galen. περὶ τροφ. * *Torpente* legendum putat Jan. Rutgerſius var. lect. l. 2. 17. 12 Cavernas & meatus ſubterraneos, per quos ſordes è Suburra, & tota urbe defluunt in Tiberim. 13 Virroni, patrono diviti & avaro. 14 Qualia munera. 15 Annæo Sen. Neronis præceptore, optimo & ſanctiſſimo viro. 16 C. Piſo Calpurnius & * Aurelius Cotta viri liberales. 17 Munificentiam & liberalitatem exercere apud majores noſtros majorem habebat gloriam, quam titulis nobilitatis ſplendere aut magiſtratus & dignitates adipiſci. 18 Mulſo, lacte, ficu & carica fartum. vide Martialis epigr. 58. lib. 13. 19 Gallina vel anas. 20 Formoſi vel pulchricomi. 21 Non minor apro Calydonio, quem occidit Meleager. 22 Integer appoſitus fumat. 23 Luxurioſis optata. tonitruis enim tubera naſcuntur copioſe. Plin. 19. l. 3. cap. 24 Guloſus quidam. 25 O Africa ne exerceas terram ad fruges, modo mittas tubera. 26 Carptorem vide Satyr. 11. verſ. 136. 27 Ne qua indignationis cauſa tibi deſit. 28 Manibus geſticulantem artificioſe. 29 Agiliter verſato. 30 Incidendo fercula, ut docuit magiſter Tripherus Satyr. 11. verſ. 137. 31 Ironice. 32 Gigas qui boves Herculis abegerat, quem Hercules pedibus ex antro protraxit. Virg. 8. Æn. 33 Tanquam ſis nobilis, ingenuus Romanus liberque, ut eſt, prænomen, nomen, cognomen. *vide Politianum.* 31. c. *Miſcell.*

Pocula? quis veſtrum temerarius uſque adeo, quis
Perditus, ut dicat Regi, Bibe? plurima ſunt, quæ
Non audent [34] homines pertuſa dicere læna.
[35] *Quadringenta tibi ſi quis deus, aut* [36] *ſimilis diis*
Et melior [37] *fatis donaret,* [38] *homuncio, quantus*
Ex nihilo fieres! quantus Virronis amicus!
[39] *Dat Trebio, pone ad Trebium, vis frater ab iſtis*
Ilibus? [40] ô nummi vobis hunc præſtat honorem,
Vos eſtis fratres. *dominus tamen,* [41] *& domini rex*
Si vis tu fieri, [42] *nullus tibi parvulus aula*
Luſerit Æneas, nec filia dulcior [43] *illo.*
Jucundum & charum ſterilis facit uxor amicum.
Sed tua nunc [44] *Micale pariat licet, & pueros tres*
In gremium patris fundat: ſimul ipſe loquaci
Gaudebit [45] *nido,* [46] *viridem thoraca jubebit*
Afferri, minimasque nuces, aſſemque [47] *rogatum,*
Ad menſam quoties [48] *paraſitus venerit infans.*
Vilibus [49] *ancipites fungi ponentur amicis,*
Boletus domino. ſed qualem [50] *Claudius edit,*
Ante [51] *illum uxoris, poſt quem nil amplius edit,*
Virro ſibi, & reliquis [52] *Virronibus illa jubebit*
Poma dari, quorum ſolo paſcaris odore,
[53] *Qualia perpetuus Phaacum autumnus habebat,*
Credere quæ poſſit ſurrepta [54] *ſororibus Afris.*
Tu [55] *ſcabie frueris mali, quod in aggere rodit,*
[56] *Qui tegitur parma & galea, metuensque flagelli*
Diſcit [57] *ab hirſuto jaculum torquere Capella.*

34 Pauperes, quibus detrita ſit & lacera chlamys. τῷ γὰρ πενίῃ δεδμημένῳ δέδεται ἡ γλῶσσα, ut inquit Theognis. 35 Seſtertia, i. e. cenſum equeſtrem, noſtræ monetæ 3125. lib. 36 Heros vel homo beneficus. 37 Quam tua fata. 38 Tu prius homuncio vilis, quanto mox fores in precio apud ipſum? 39 *Imperaret ſtructori dives bis verbis.* 40 Inquit *Poeta*, hoc nummis præſtat, non homini. 41 Virronis dominus & rex. 42 Si orbus, nullus tibi filius ſit. ex quarto Æneidos uſurpat hæc Didonis verba: *Si quis mihi parvulus aula Luderet Æneas.* 43 Tibi charior quam Virro captator dives. 44 Vxor. 45 Loquaci pueritia. i.e pueris delectari videbitur, quos tamen nullos optat. Metaph 46 Levia tamen iis munuſcula dabit, quia tu dives es. 47 A puero rogatum, ad poma, nuces & nugas emendas. 48 Petens cibum aut munuſcula. 49 Periculoſi plerumque & lethales, immenſo exemplo in crimen inducti, veneno Tib. Claudio Principi per hanc occaſionem à conjuge Agrippina dato. Plin. lib. 22. cap. 22. 50 Claudius Imperator quintus. 51 Ab Agrippina uxore venenatum. vide Sat 6. v. 621. 52 Sui ſimilibus, divitibus. 53 Qualia nata in perpetuo virentibus & fructiferis hortis Phæacum, quorum Rex Alcinous, canit Homerus & Antiquitas omnis. 54 Atlantis filiabus ſcilicet, aurea mala ex hortis Heſperidum in Africa. 55 Scabioſo malo. 56 Tyro 57 A Centurione, qui exercet tyrones, hirſuto inſtar capellæ, *vel* induto ſago Cilicio. *aliis*, ab amento è corio capellæ. *Brodæ Miſc.* l. 9. c. 1. ab arcu è cornibus caprinis. Simiam intelligit Jan. Rutgerſius, quæ lucelli cauſa ab agyrtis jaculo inſtitui ſolet. Martial. l. 14 ep. 202. bardocucullo tecta, Martial: parma & galea tecta ridiculi cauſa flagello aſſueta officiique ſui admonita. vide Rutgerſii var. lect. l. 3. c. 15. & vetus Pithœi Scholiaſtes habet annotationem, [illegible] *manducat.* Sed non ego credulus illis.

Forſi-

Forſitan impenſæ Virronem parcere credas:
*Hoc agit, ut doleas. nam * quæ comœdia? mimus*
Quis melior plorante gula? ergo omnia fiunt,
Si neſcis, ut per lacrymas effundere bilem
Cogaris, [58] *preſſoque diu ſtridere molari.*
Tu tibi liber homo, & Regis conviva videris.
Captum te nidore ſuæ putat ille culinæ.
*Nec male conjectat. * quis enim tam nudus, ut illum*
Bis ferat, [59] *Hetruſcum puero ſi contigit aurum?*
Vel [60] *nodus tantum & ſignum de paupere loro?*
Spes bene cœnandi vos decipit. [61] *ecce dabit jam*
Semeſum leporem, atque aliquid de clunibus apri.
Ad nos jam veniet minor [62] *altilis.* [63] *inde parato*
Intactoque omnes & ſtricto pane tacetis.
Ille ſapit, qui te ſic utitur. [64] *omnia ferre*
Si potes: & debes. [65] *pulſandum vertice raſo*
Præbebis quandoque caput nec dura timebis
Flagra pati, his epulis & tali dignus amico.

* *Ridiculus æque nullus eſt, quam quando eſurit.* Gelaſinus paraſitus apud Plautum in Sticho.
58 Ira frendere.
* Quis enim tam pauper ac miſer eſt, cui vel ingenuo vel libertino contigit libertas, ut hæc pati poſſit?
59 Mos bullæ aureæ geſtandæ ab Etruſcis ſumptus eſt. vide Perſ. Satyr. 5. v. 31.
60 Tenuiores & libertinæ conditionis coriaceam bullam vel nodum gerebant. 61 Vos tamen abjecti aſſeclæ concepiſtis ſpem de reliquiis ferculorum, quibus inhiantes dicitis apud vos, *Ecce dab.* &c. 62 Gallina ſaginata. 63 *Inquit Poëta.* non tangitis panem adſtrictum duritie, vel appoſitum tantum, Metaph. à gladio ſtricto, dum exſpectatis illas dapes, ſed fruſtra. 64 Omnia ferre ſi potes, quæ paraſitis eveniunt, equidem debes. 65 Omnibus contumeliis & plagis excipient te, tuo merito, qui ferre illa velis, perinde ac ſi male tonſus aut raſus ſervus eſſes, vel paraſitus plagipatida.

SATYRA VI.

Urſidium Poſthumum ab uxore ducenda diſſuaſurus, acriter ſatis inſurgit in mulierum ludos ſcenicos, libidines, ſuperbiam, Græcæ linguæ, liberalium artium, critices, politices, imo gladiatoriæ inverecundam affectationem, ſuperciliosum in maritos imperium, crudelitatem, temulentiam, ſuperſtitionem denique & veneficia.

Credo pudicitiam [1] *Saturno rege moratam*
In terris, viſamque diu, cum frigida parvas
Præberet ſpelunca domos, ignemque, laremque,
Et pecus, & dominos communi clauderet umbra:
Sylveſtrem montana torum cum ſterneret uxor
Frondibus, & culmo, vicinarumque ferarum
Pellibus; haud ſimilis tibi [2] *Cynthia* [3] *cujus ocelli*

1 Seculo aureo, ſimplici.
2 Culta & elegans amica Propertii.
3 Lesbia, Catulli amica, effuſe lacrymans de morte paſſerculi. *meæ puellæ Flendo turgiduli rubent ocelli.* Catull.

Turbavit nitidos extinctus paſſer ocellos:
Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,
Et ſæpe horridior [4] *glandem ructante marito.*
Quippe aliter tunc orbe novo, cœloque [5] *recenti*
Vivebant homines, qui [6] *rupto robore nati,*
[7] *Compoſitique luto* [8] *nullos habuere parentes.*
Multa pudicitiæ veteris veſtigia forſan,
Aut aliqua extiterant & [9] *ſub Jove, ſed Jove* [10] *non-dum*
Barbato, nondum Græcis jurare paratis
[11] *Per caput alterius, cum furem nemo timeret*
Caulibus, aut pomis, & [12] *aperto viveret horto.*
Paulatim deinde ad ſuperos [13] *Aſtræa receſſit*
[14] *Hac comite, atque duæ pariter fugere ſorores.*
Antiquum, & vetus eſt alienum Poſthume lectum
[15] *Concutere, atque* [16] *ſacri genium contemnere fulcri,*
Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas:
Viderunt primos argentea ſecula [17] *mœchos.*
[18] *Conventum tamen, & pactum, & ſponſalia* [19] *noſtra*
Tempeſtate paras: jamque [20] *à tonſore magiſtro*
Pecteris, & [21] *digito pignus fortaſſe dediſti.*
Certe ſanus [22] *eras. uxorem Poſthume ducis?*
Dic qua [23] *Tiſiphone? quibus exagitare* [23] *colubris?*
Ferre potes dominam ſalvis [24] *tot reſtibus ullam?*
Cum pateant altæ [25] *caligantesque* [26] *feneſtræ?*
Cum tibi vicinum ſe præbeat [27] *Æmilius* [28] *Pons?*
Aut ſi de multis nullus placet exitus; illud
Nonne putas melius, quod tecum [29] *puſio dormit?*
Puſio, qui noctu [30] *non litigat, exigit à te*
Nulla jacens illic munuſcula, nec queritur quod
Et [31] *lateri parcas, nec quantum juſſit,* [32] *anheles.*
Sed placet Urſidio [33] *lex Julia:* [34] *tollere dulcem*
Cogitat hæredem, cariturus [35] *turture magno,*

4 Qua avide veſcebatur.
5 Recens extructo, & ab elementis nuper ſecreto.
6 Ex figmento poëtico. Virg. *Gensque virum truncis & rupto robore nata.*
7 A Deo vel à Prometheo efficti.
8 Terræ filii.
9 Ætate argentea.
10 Nondum adulto & adultero.
11 Parentum, liberorum, aut aliorum quos charos habebant. quæ ſolennis jurandi formula, uti & per ſuum caput.
12 Incuſtodito, ſepimentis haudi munito.
13 Juſtitia, Aſtræi Titanos & Auroræ filia.
14 Pudicitia.
15 Aſcendere, violare.
16 Conjugalis tori præſidem. *Synecd. fulcri, quo fulcitur lectus.*
17 Jovem, Neptunum, Martem, Apollinem, Mercurium, &c.
18 Amicorum, ſuper ſponſalibus. 19 Hac ætate maxime adultera. 20 Ut nitidior placeas uxori futuræ. 21 Sponſæ annulum. 22 Prius antehac ſapuiſti, jam dementas, imo furis. vel lege interrogatorie: *Certe ſanus eras?* 23 Furia ultrice ὀφιοπλοκάμῳ i. e. colubris crinita. 24 Quibus te potius ſuſpendas. 25 Quæ caliginem oculis obducant propter altitudinem, *vel*, noctis tenebras. 26 Unde re præcipitare poſſis. 27 A M. Æmilio Scauro conditus. 28 Unde re in Tiberim immergas. 29 παιδεραστεῖν probare videtur. 30 Quod uxor facit. infra verſ. 26. 31 Quod nimia libidine exhauſtum læditur. 32 Te clinopale & nocturna opera defatiges. 33 In adulteros lata. 34 Suſcipere & educare. 35 Avi. *vel potius* piſce, *quia* magno.

36 *Mul-*

[36] *Mullorumque jubis,* [37] *& captatore macello.*
Quid fieri non poſſe putes, ſi jungitur ulla
Urſidio? ſi mœchorum [38] *notiſſimus olim*
Stulta [39] *maritali jam porrigit ora capiſtro,*
[40] *Quem toties texit perituri ciſta Latini?*
Quid? quod & [41] *antiquis uxor de moribus illi*
Quæritur: [42] *ô medici mediam pertundite venam,*
* *Delicias hominis:* [43] *Tarpejum limen adora*
Pronus, & [44] *auratam* [45] *Junoni cæde juvencam,*
Si [46] *tibi contigerit capitis matrona pudici.*
Pauca adeo [47] *Cereris vittas contingere digna,*
Quarum non timeat pater [48] *oſcula.* [49] *necte coronam*
Poſtibus, & denſos per limina tende corymbos.
Unus [50] *Iberinæ vir ſufficit? ocyus illud*
Extorquebis, ut hæc oculo contenta ſit uno.
Magna tamen fama eſt [51] *cujuſdam rure paterno*
Viventis. vivat [52] *Gabiis, ut vixit in agro,*
Vivat [52] *Fidenis, & agello cede paterno.*
Quis tamen affirmat, nil actum in montibus, aut in
Speluncis? [53] *adeon' ſenuerunt Juppiter & Mars?*
[54] *Porticibusne tibi monſtratur fœmina* [55] *voto*
Digna tuo? [56] *cuneis an habent ſpectacula totis*
Quod ſecurus ames, quodque inde excerpere poſſis?
[57] *Chironomon Ledam molli ſaltante Batillo*
[58] *Tuccia* [59] *veſicæ non imperat,* [58] *Appula* [60] *gannit*
Sicut in amplexu, [61] *ſubitum & miſerabile, longum*
Attendit Thymele, Thymele tunc ruſtica diſcit.
[62] *Aſt aliæ, quoties aulæa recondita ceſſant,*
Et vacuo clauſoque [63] *ſonant fora ſola theatro,*

36 Jubatis & barbatis mullis. 37 Et aliis obſoniis, quæ à captatoribus è macello empta orbis donantur.
38 Urſidius. 39 Conjugali vinculo, freno. 40 Qui ſæpius periturus, ſuperveniente marito, ab ejus adultera uxore ciſta tectus fuerit: quale furtum in mimo vidimus Latinum mimum repræſentantem.
41 Pudica & caſta. 42 Ne inſaniat. Si delirans manum porrigere detrectet, vena in fronte ſecetur, &c. Paulus Ægineta. 3. l. cap. de phreneticis, & Aëtius lib. 6. c. 8.
* O delicatum hominem Urſidium, qui tam inſignis adulter poſſis caſtam ſperare uxorem! 43 Jovem Capitolinum in introitu arcis Tarpejæ. 44 Auratis cornibus. 45 Conjugii præſidi pronubæ, in pellices & adulteros ſævæ. 46 Tam inſigni adultero. 47 Cujus myſteria nonniſi caſtis fœminis ſunt celebranda. 48 Tanquam baſia & ſuavia impudica potius, quam pia oſcula. 49 Quod fieri ſolitum nuptiarum die. 50 Sponſæ Urſidii, *vel* cuivis in urbe educatæ. 51 Quæ pudice vixit rure. nec tamen credo victuram illam æque pudicam, ſi viderit ſemel urbis mores corruptos. 52 Vilibus oppidis, caſtæ, ut prius in agro. quod ſi non poſſit, multo minus Romæ. 53 Nec deſunt corruptores virginum etiam in agris. 54 Pompeji, & Iſidis, in quibus ſpatiantur mulieres. 55 Qualem tu velis, pudicam. 56 Sedibus theatri. 57 Saltationem manibus geſticulantis Ledæ repræſentante mimo. J. C. Scal. 1. lib. Poët. 18. cap. 58 Ruſtica. 59 Non continet urinam. infra v. 3.8. 60 Gannitu & murmure libidinoſum fatetur affectum. 61 Subitum, miſerabile, longum: geſtus & motus quos exprimit mimus. 62 *Longo vero ludorum interſtitio & ipſæ hiſtrionicam exercent, ac mimorum veſtes contrectant.* 63 Forenſibus cauſis & judiciis.

Atque à Plebeis longe [64] [65] *Megaleſia,* [66] *triſtes*
[67] *Perſona* [67] *thyrſumq; tenent, &* [67] *ſubligar* [68] *Acci:*
[69] *Urbicus* [70] *exodio riſum movet* [71] *Atellanæ*
Geſtibus Autonoes; [72] *hunc diligit Ælia pauper.*
[73] *Solvitur his magno comœdi* [74] *fibula.* [75] *ſunt quæ*
Chryſogonum cantare vetent. Hiſpulla tragœdo
Gaudet. an exſpectas, [76] *ut Quintilianus ametur?*
Accipis uxorem, de qua citharœdus Echion,
Aut [77] *Glaphyrus fiat pater, Ambroſiusque* [78] *choraules,*
Longa per anguſtos figamus [79] *pulpita vicos,*
Ornentur poſtes, & grandi janua [80] *lauro,*
Ut teſtudineo tibi [81] *Lentule* [82] *conopeo*
Nobilis Euryalum mirmillonem [83] *exprimat infans.*
Nupta [84] *Senatori comitata eſt Hippia* [85] *Ludium*
Ad [86] *Pharon, &* [87] *Nilum,* [88] *famoſaq;* [89] *mœnia La-*
[90] *Prodigia & mores urbis damnante* [91] *Canopo. (gi,*
Immemor [92] *illa domus, & conjugis, atque ſororis,*
Nil patriæ indulſit: plorantesque improba natos,
Utque magis ſtupeas, [93] *ludos* [94] *Paridemque reliquit.*
Sed quanquam in magnis opibus, [95] *plumaque paterna*
Et [96] *ſegmentatis dormiſſet parvula cunis,*

64 Ubi nimis diu ceſſare videntur ludi, & poſt plebejos ludos diu exſpectata dominis his deſiderantibus non exhibentur Megaleſia: ipſæ tractant & exercent ludos. 65 Circenſes ludi magnæ matri deûm conſecrati. 66 Spectaculorum deſiderio. 67 Ornamenta & arma hiſtrionica. Subligaculum autem περίζωμα erat pudendorum velamen: neque tamen femora contegebat, ut brachæ, ἀναξυρίδες, quæ ob id feminalia dicuntur. 68 Mimi, ſeu poëtæ. 69 Cantor ſeu mimus. 70 Vide Sat. 3. v. 125. 71 Fabulæ jocularis ab Atella urbe Oſcorum dictæ, & de Autonoe Cadmi filia ſcriptæ. 72 Hos exodiarios pauperculæ amant. 73 Aliæ magno emunt concubitum comœdorum, ſoluta fibula ——— 74 ——— Qua virilia coërcent, ut abſtineant à Venere, & vocem conſervent. vide quæ ad Martialis epigr. 81, l. 7. 75 Aliæ citharœdum pelliciunt ad libidinem, cujus uſu rauceſcit. 76 Ut maritus caſte ametur. 77 Citharœdus item. 78 Qui in choro tibiis canit. 79 Erige per vicos ô nobilis, pulpita, in quibus nuptiarum ludi agantur ——— 80 ——— Frondibus & ramis laureis ad celebritatem nuptiarum ornato poſtes & januam, ut in gremium tuum effundat mœcha uxor liberos ex gladiatore aliquo, citharœdo, ſeu hiſtrione. *Ironica permiſſio ſatis amara.* 81 Nobilis, *vel* laniſta è nobili facte: ut Lentulus cui ex tuis gladiatoribus pariat uxor tot gladiatores. 82 Lecto vel cunis velo coopertis, ad arcendos culices, quod velum conopeum dicitur, à κώνωψ, culex. 83 Vultu & imagine referat. 84 Fabricio Vejentoni, de quo Sat. 4. v. 113. nupta Hippia, quod nomen fictum eſſe vult Nicolaus Loenſis ab ἵππος, propter libidinem. *Scilicet ante omnes furor eſt inſignis equarum.* Virg. 3. Georg. 85 Sergium gladiatorem. 86 Inſulam Alexandriæ junctam ponte. 87 Fluvium Ægypti. 88 Propter luxum & molles delicias infamia 89 Alexandriam à Lago patre Ptolemæi, qui Alexandro in Ægypto & Africa ſucceſſit, regnatam. 90 Prodigioſam hanc Hippiæ & urbis noſtræ libidinem, execrantibus ipſis Ægyptiis laſcivis. 91 Civitate Ægypti impuriſſima. 1. Satyr. v. 16. 92 Hippia. 93 Circenſes, quos omni Romanorum conditione maxime in votis & deliciis eſſe, ubique arguit. Sat. 10. v. 81. Sat. 11. v. 53. 94 Scenicos ludos. fuit autem Paris pantomimus Domitiano charus, Juvenali exilii cauſa. 95 Molli [illegible] catione. 96 *Gardet.* Sat. 2 v. 124.

Con-

Contempſit pelagus: famam contempſerat olim,
Cujus apud molleis minima eſt jactura[97] cathe-
[98] *Tyrrhenos igitur fluctus*, [99] *lateque ſonantem* (dras.
Pertulit Ionium conſtanti pectore, quamvis
Mutandum toties eſſet mare. juſta pericli
Si ratio eſt, & honeſta timent, pavidoque gelantur
Pectore, nec tremulis poſſunt inſiſtere plantis,
Fortem animum præſtant rebus, quas turpiter audent.
Si jubeat conjux, durum eſt conſcendere navim:
Tunc [1] *ſentina gravis, tunc ſummus* [2] *vertitur aër.*
Quæ mœchum ſequitur ſtomacho valet. illa maritum
Convomit, hæc inter nautas & prandet, & errat
Per puppim, & duros gaudet tractare rudentes.
Qua tamen exarſit forma? qua capta juventa eſt
Hippia? quid vidit, propter quod [3] *Ludia dici*
Suſtinuit? nam [4] *Sergiolus jam* [5] *radere guttur*
Cœperat, & [6] *ſecto* [7] *requiem ſperare lacerto.*
Præterea multa in facie deformia, ſicut
Attritus galea, mediiſque in naribus ingens
* *Gibbus, & acre malum ſemper ſtillantis ocelli*:
Sed gladiator erat, facit hoc illos [8] *Hyacinthos,*
Hoc pueris, patriæque, hoc prætulit illa ſorori,
Atque viro: *ferrum eſt, quod amant*: [9] *hic Sergius idem*
Accepta rude cœpiſſet Vejento videri.
[10] *Quid privata domus, quid fecerit Hippia, curas?*
Reſpice [11] *rivales divorum*: *Claudius, audi,*
Quæ tulerit. dormire virum cum ſenſerat [12] *uxor,*
Auſa [13] *Palatino* [14] *tegetem præferre cubili,*
Sumere nocturnos meretrix [15] *Auguſta* [16] *cucullos,*
* *Linquebat, comite ancilla non amplius una*;
Et [17] *nigrum flavo crinem abſcondente galero,*

97 Fœminas, quæ mollib. cathedris vectantur aut ſedent. Cathedra n. proprie eſt ſella muliebris, quæ diſcreta à virili. Lip. 1. Elect. 98 Fluctus maris inferi à Tyrrheno litore nominati. 99 Maris Ionii fluctus. 1 Tunc fundum navis graveolens nauſeam movet. 2 Vertigine rotatur, & omnia ſurſum verſa ferri videntur. 3 Ludii amica. 4 *Diminutiv.* Sergius. 5 Barbatus erat & Senior. vide 217. v. infra. 6 Saucio vel mutilo ex infectis nervis. 7 Rudem & miſſionem à munere gladiatorio. * Catachreſis. 8 Formoſiſſimos videri amaſios, qualis erat Hyacinthus puer Apollini dilectus. 9 Quod ſi idem Sergius rudem. i. e gladium è ligno, Polyb. ξύλιναι μαχαίραι. Dionyſ. ξίφος ξύλινον, baculum ſeu virgam ſignum miſſionis à gladiatura impetraret, ſtatim & Hippiæ deformis viſus dereretur, ut prior maritus Vejento. 10 *Tranſitio.* 11 Imperatores, qui divi haberi volunt. *vel* reſpice quot & quales adulteros admiſerit Meſſalina rivales Claudii Imp. vide Tac. An 11. 12 Meſſalina. 13 Imperatorio. 14 Mattam, quæ centone cooperta pro lecto erat. alii pro lupanari ipſo ſumunt. 15 Cæſarea, Imperatoria. 16 Ne cognoſceretur. * Cubile Imperatoris, Claudii ſc. mariti. 17 Meretricio flavo galero ſeu galericulo è crine flavo, qui meretricum color eſt, factitio & adſcititio nigrum crinem matronalem abſcondente, ut publica meretrix videretur. mœchos obtecto capite cucullo per lupanaria nocte vagari ſolitos notum ex hiſtoriis. Quin & meretrices obnuptas fuiſſe non novum. Tertullian. de cultu fœminarum, *Thamar illa*, &c.

Intravit [18] *calidum veteri centone lupanar,*
Et cellam [19] *vacuam, atque ſuam. tunc nuda papillis*
Conſtitit [20] *auratis,* [21] *titulum mentita Lyciſcæ,*
Oſtenditque [22] *tuum* [23] *generoſe Britannice ventrem:*
Excepit blanda intrantes atque æra popoſcit.
Mox lenone ſuas jam [24] *dimittente puellas*
Triſtis abit. ſed quod potuit, tamen ultima cellam
Clauſit adhuc ardens rigidæ tentigine vulvæ,
Et reſupina jacens multorum abſorbuit ictus,
Et laſſata viris nondum ſatiata receſſit,
[25] *Obſcuriſque genis turpis, fumoque lucernæ*
Fœda lupanaris tulit ad pulvinar odorem.
[26] *Hippomanes, carmenque loquar, coctumque vene- (num,*
Privignoque datum? [27] *faciunt graviora coactæ*
Imperio ſexus, minimumque libidine peccant.
[28] *Optima ſed quare Ceſennia teſte marito?*
[29] *Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam.*
Nec [30] *Veneris pharetris macer eſt, aut lampade fervet:*
[31] *Inde faces ardent,* [31] Veniunt à dote ſagittæ.
[32] Libertas emitur: [33] *coram licet innuat, atque*
Reſcribat, [34] *vidua eſt locuples, quæ nupſit avaro.*
* *Cur deſiderio Bibulæ Sertorius ardet?*
Si verum excutias, Facies, non uxor amatur.
Tres rugæ ſubeant, & ſe cutis arida laxet;
Fiant obſcuri dentes, oculique minores:

18 Frequentatum, *vel* calidum à Lyciſca recens egreſſa. *vel* à centone, calorem retinens. 19 Egreſſa Lyciſca. quæ interdiu eam habuerat, quam ad noctis uſum Meſſalina conduxerat in ſuam. 20 Ornatis auro, vel ſindonio connexo aureis annulis. ſic etiam Heliogabalus. γυμνὸς ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ πορνείου ἑστηκὼς, ὥσπερ αἱ πόρναι, καὶ τὸ συνδόνιον χρυσοῖς κρικοῖς ἐξηρτημένον διασείων τοὺς παριόντας προσεταιριζόμενος. Xiphilin. Heliog. nisi forte ſindonium illud intelligatur rectius de velo, quod lupanaribus & cauponis oppandebatur. atque annuli ſint illi, per quos velum adducitur & reducitur. *Curtainerings.* 21 Præfigens cellæ nomen Lyciſcæ, quam ſe profitebatur. fronti autem lupanaris præſcriptum erat ſtupri precium cum nomine meretricis. 22 Unde tu ortus eras. 23 *Forte Ironicè*, cujus pater ganeo neſcio quis fuerit ex vago concubitu. 24 Quod ſub noctem mediam fit. 25 Et deturpata faciem fuligine ſpurcæ lucernæ (proſtabant autem meretrices ad lucernas. vide Martialis epigrammat. 4. l. K) tulit tetrum lupanaris odorem ad lectum Imperatoris. 26 *Quid dicam de philtris, incantamentis & veneficiis mulierum?* Eſt autem Hippomanes caruncula in fronte pulli de partu equæ, *vel*, quod *furentis equæ diſtillat ab inguine virus.* 27 Quod ſi incitentur odio, ira, vel aliquo alio affectu malo, cujus imperio facile obſequitur ſexus iſte, graviora audent ſcelera, quam libidinem. 28 Objectio, cui reſpondet poëta verſu ſequente. 29 Mille ſeſtertia. 30 Non ſagittis & face amoris ardet, ſed —— 31 —— A dote amor ejus. 32 Libertatem agendi quæ velit, dote magna emit uxor, maritus vero dotem accepit, libertatem vendidit. πένης τὴν γυναῖκα πλουτίαν λαβὼν, ἔχει δέσποιναν, οὐ γυναῖκ' ἔτι, &c. Anaxandrides apud Stobæum. 33 Etiam coram marito licet uxori dotatæ innuere mœcho, atque literis ejus reſcribere. 34 *Ordo eſt*, locuples, quæ nupſit avaro, eſt vidua, id eſt, ſui juris eſt, & ex ſuo arbitrio vivit tanquam vidua. * Objectio altera, cui reſpondet poëta verſu ſequenti.

* Collige

Colligeſarcinulas, dicet libertus, & exi:
Jam gravis es nobis, & ſæpe emungeris, exi
Ocius, & propera, [35] *ſicco venit altera naſo.*
[36] *Interea* [37] *calet & regnat, poſcitque maritum* 149
Paſtores, & [38] *ovem Canuſinam,* [39] *ulmosque Falernas.*
[40] *Quantulum in hoc? pueros omnes,* [41] *ergaſtula tota,*
Quodque domi non eſt, & habet vicinus, ematur.
[42] *Menſe quidem brumæ, cum jam mercator* [43] *Iaſon*
[44] *Clauſus, &* [45] *armatis obſtat caſa candida nautis,*
Grandia [46] *tolluntur cryſtallina, maxima rurſus*
[47] *Myrrhina, deinde* [48] *adamas notiſſimus, & Berenices*
In digito factus pretioſior, [49] *hunc dedit olim* 157
Barbarus inceſtu, dedit hunc Agrippa ſorori,
[50] *Obſervant ubi feſta mero pede ſabbata Reges,*
Et [51] *vetus indulget* [52] *ſenibus clementia porcis.* 160
* *Nullane de tantis gregibus tibi digna videtur?*
Sit formoſa, decens, dives, fœcunda; vetuſtos
Porticibus diſponat [53] *avos, intactior omni*
Crinibus effuſis [54] *bellum dirimente Sabina;* 164
Rara avis in terris, nigroque ſimillima cygno:
Quis feret uxorem, cui conſtant omnia? malo?
Malo [55] *Venuſinam, quam te* [56] *Cornelia mater*
Gracchorum, ſi cum magnis virtutibus affers
Grande [57] *ſupercilium, &* [58] *numeras in dote triumphos.*

* Formula à re militari tranſlata ad divortium, cujus formula: *Res tuas tibi habeto, res tuas tibi agito.* 35 Altera uxor adoleſcentula ſuperveniet. 36 Quamdiu autem annis & forma floret. 37 Viget & imperat. 38 E Canuſio in Apulia oves & lanam optimam. 39 Vinum vites Falernas, quas ulmi ſuſtentant. 40 Hoc parum eſt. 41 Poſcit ſervos omnes ex ergaſtulis 42 Decembri quo κεχυ' eſt ἦμαρ. 43 Argonautæ nomen pro quovis mercatore. 44 Domi, propter gelu & glaciem. 45 Inſtructis & accinctis ad navigandum ex imperio uxoris importunæ obſtat caſa nive candida nautis. 46 Per mare petuntur vaſa cryſtallina. 47 Pocula è myrrha. vide Martial. epigramma. 113. lib. 14. & quæ nos ibi. 48 Pretioſiſſimus lapis, & ille notus ex munere Agrippæ. 49 Quem Agrippa Rex Judæorum dedit inceſtæ ſorori Berenicæ. 50 In Judæa, ubi nudis pedibus ſacra peragunt, quod Moſi Deus præcepit, ut calceamenta ſolveret, &c. Berenice a nudipes & capillos raſa venit Hieroſolymam Deo vota pro ſalute ſolutura. Joſeph. lib. 2. Judaici belli, & Egeſippus *Hinc forte hujus digreſſionis cauſa ad mores Judæorum facta Berenices mentione.* 51 Ex divino inſtituto & lege, quod animal eſſet immundum, ungulam findens, non ruminans. Levit. 11 7. non, ut falſo Tacitus 5. hiſtoriarum, in memoriam cladis, quod ipſos ſcabies quondam turpaverat (idem etiam mentito Juſtino lib. 36) cui id animal obnoxium. 52 Seneſcunt nempe, ut quibus veſci Judæis non liceat. * *Procatalepſis.* 53 Imagines majorum cereas, quas in porticibus & atriis ordine diſponere ſolebant. 54 Sabinæ raptæ origo belli, eædem utramque aciem intervenientes belli modus & fœderis inter Tatium & Romulum extitere. 55 Pauperem & ignobilem uxorem ex Appulia 56 Scipionis Africani filia, Cornelia Gracchi uxor, Caji & Tiberii Gracchorum mater. 57 Superbiam & faſtum, quæ apparent in ſupercilio. 58 Si propter triumphos majorum tuorum non ſecus ac magna dos eſſet, mihi imperioſa inſultes.

59 Tolle

[59] Tolle tuum precor Hannibalem victumque Syphacem
In caſtris, & cum tota Carthagine migra.
[60] Parce precor [61] Paan, & [62] tu depone ſagittas,
Nil pueri faciunt, ipſam configite [63] matrem,
[64] Amphion clamat. ſed Paan contrahit arcum.
Extulit ergo [65] gregem natorum, ipſumque parentem,
Dum ſibi nobilior [66] Latonæ gente videtur,
Atque eadem [67] ſcrofa Niobe fœcundior alba.
Quæ tanti gravitas? quæ forma, [68] ut ſe tibi ſemper
Imputet? hujus enim rari, ſummique voluptas
Nulla boni, quoties animo corrupta ſuperbo
[69] Plus [70] aloës, quam mellis habet, *quin [71] deditus autem*
Uſque adeo eſt, ut non illam, quam [72] laudibus effert
[73] Horreat? inque dies [74] ſeptenis oderit horis?
Quædam parva quidem, ſed non toleranda maritis,
Nam quid rancidius, quam quod ſe non putat ulla
Formoſam, niſi quæ [75] de Thuſca Græcula facta eſt?
De [76] Sulmonenſi mera [77] Cecropis, [78] omnia Græce,
[79] Cum ſit turpe magis noſtris neſcire Latine.
Hoc ſermone pavent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundunt animi ſecreta. quid ultra?
Concumbunt Græcè, [80] donec tamen iſta puellis:
Tunc etiam, quam ſextus & octogeſimus annus
Pulſat, adhuc Græce? non eſt hic ſermo pudicus
In vetula, quoties laſcivum intervenit illud,
[81] Ζωὴ καὶ ψυχή. *[82] modo ſub lodice relictis*
Uteris in turba: [83] quod enim non excitat inguen

59 Tollejactationes de Hannibale, Syphace & Carthagine à tuis devictis, & ſecede. 60 Imo mulierum inſolentia, quandoque vel in ipſos deos inſurgit, acceſſitque divinam vindictam in ſe ſuoſque, atque hinc illa Amphionis deprecatio clamantis, *Parce precor.* vide fabulam 1. l. 6. Metamorphoſis Ovid. 61 Apollo à παίειν, aut παύειν τὰς ἀνίας, aut exclamatione ἰὴ παῖ. 62 Diana. 63 Nioben Tantali filiam, uxorem Amphionis. 64 Jovis ex Antiope filius. Thebanus. 65 Quatuordecim numero, filios ſeptem, totidemque filias. vide Ælianum variæ hiſtoriæ lib. 12. cap. 36. 66 Apolline & Diana Jovis ex Latona filiis. 67 Quæ *triginta capitum fœtus enixa.* Virgilius Æneide 3. & 8. 68 Ut ſuas virtutes aut formam tibi utique objiciat? 69 Plus habet amaritudinis ſuperbia ejus, quam eſt dulcedinis ex gravitate morum & forma. 70 Herbæ amariſſimi ſucci. 71 Tam indulgens & uxorius? 72 Propter virtutes. 73 Ob ſuperbiam. 74 Majore diei parte, cum quinque tantum horæ ex duodecim amori ſuperſunt. 75 De Itala Græca facta. 76 Sulmo oppidum Pelignorum. 77 Attica. à Cecrope primo Athenarum Rege. 78 Omnia Græce. ſcil. proferunt. 79 Cum Latinis conveniat magis Latine, videtur alluſiſſe ad Ciceronis illud in Bruto: *Non enim tam præclarum eſt ſcire Latine quam turpe neſcire.* 80 Tolerabilius hoc in puellis, tu vero quam, &c. 81 *Mea vita, mea anima.* vide Martial. epig. 68. l. 10. 82 Verba hæc, quibus in laſcivis complexibus ſub lodice & ſtragulo uſa es, in publicum profers. 83 Cujus libidinem non incendit?

Vox blanda, & nequam? [84] *digitos habet:* * *ut tamen omnes*
Subſident pennæ, dicas hæc mollius [85] *Oemo*
Quanquam & [85] *Carpophoro, facies tua computat annos.*
a *Si* [86] *tibi legitimis pactam, junctamque tabellis*
Non es amaturus, ducendi nulla videtur
Cauſa, nec eſt quare cœnam, & [87] *muſtacea perdas*
[88] *Labente officio crudis donanda,* [89] *nec illud,*
Quod prima pro nocte datur, cum lance [90] *beata*
[91] *Dacicus, & ſcriptor radiat Germanicus auro.*
b *Si* [92] *tibi ſimplicitas uxoria, deditus uni*
Eſt animus, ſubmitte caput cervice parata
Ferre jugum, nullam invenies, quæ parcat amanti.
[93] *Ardeat ipſa licet, tormentis gaudet amantis,*
Et ſpoliis igitur longe minus utilis illi
Uxor, quisquis erit bonus, optandusque maritus.
Nil unquam invita donabis conjuge: vendes
Hac obſtante nihil: nihil, hæc ſi nolit, emetur.
Hæc dabit affectus, ille excludetur amicus
Jam ſenior, cujus [94] *barbam tua janua vidit.*
[95] *Teſtandi cum ſit lenonibus atque laniſtis*
Libertas, & juris idem contingat [96] *arenæ.*
[97] *Non unus tibi* [98] *rivalis dictabitur hæres.*
[99] *Pone crucem ſervo.* [1] *meruit quo crimine ſervus*
Supplicium? quis teſtis adeſt? quis detulit? audi,
Nulla unquam de morte hominis cunctatio [2] longa eſt.
[3] *O demens,* [4] *ita ſervus homo eſt?* [5] *nil fecerit, eſto,*
Hoc volo, ſic jubeo, ſit pro ratione voluntas.
Imperat ergo viro: ſed mox [6] *hæc regna relinquit,*

84 Laſcivia verborum non ſegnius incitat quam manus palpario.
* Quod ſi omnes adhibueris vocis ingeniique nervos & artes ad irritandam Venerem & ut placeas: rugoſa tamen facies te annoſam prodit. vide Martialis epig. 23. lib 6.
85 Mimo nobiliſſimo.
a *Dilemma, aut amaturus es aut non: ſi non amaturus es, cur ducis? ſi amaturus, miſer eris.*
86 Sponſalibus rabulis legitime contractis.
87 Cibaria dulcia muſto conſperſa, quæ ſub finem convivis dari in nuptialibus cœnis ſolita.
88 Diſcedentibus jam, qui officii nuptialis gratia convenerant, *vel*, labente officio ſtomachi, quia addit *crudis donanda*. 89 Nec eſt cur perdas illud, quod depoſitæ virginitatis præmium novæ nuptæ à marito prima nocte datur. 90 Divite. 91 Nummi aurei ſignati imagine Domitiani, Dacici & Germanici cognominati ob victorias Dacorum & Germanorum. b *Alterum argumenti membrum.* 92 Si ſimpliciter uxoris ſis velisque uxori in omnibus morem gerere. 93 Ipſa licet te redamet, gaudet tamen te torquere moleſtiis & ſpoliare bonis. 94 Primam, qui ab adoleſcente te patronum coluit. Juvenes enim barbam alebant ad ætatis annum xxj. deinceps radebantur. 95 Teſtamenta condendi. 96 Gladiatoribus. 97 Ex edicto tamen uxoris cogeris inſcribere hæredes è rivalibus tuis non paucos. 98 Ἀντεραστής. proprie qui eundem rivum habet communem. 99 *Uxor jubet* ſervum cruci adfigere. 1 *Tu quæris.* 2 Nimis longa poteſt eſſe. 3 *Ait uxor.* 4 In tantum homo eſt ſervus? 5 Eſto quod nil admiſerit, adfigatur tamen. 6 Has ædes cum marito, ubi regnavit imperioſa.

Permutatque domos, & [7] flammea conterit, [8] inde
Avolat, & ſpreti repetit veſtigia [8] lecti.
Ornatas paulò ante fores, pendentia linquit
[9] *Vela domus, & adhæc [9] virides in limine ramos.*
Sic creſcit numerus, ſic fiunt [10] octo mariti,
[11] *Quinq;per autumnos:[12] titulo res digna ſepulchri.*
Deſperanda tibi ſalva concordia ſocru:
Illa docet ſpoliis [13] nudi gaudere mariti:
Illa docet miſſis à [14] corruptore tabellis
Nil rude, nil ſimplex reſcribere: decipit illa
[15] *Cuſtodes, aut ære domat, tunc [16] corpore ſano*
Advocat [17] Archigenem, [18] oneroſaque pallia jactat.
Abditus interea latet, & ſecretus adulter
Impatiensque moræ pavet, & [19] præputia ducit.
Scilicet expectas, ut tradat mater honeſtos,
Aut alios mores, quam quos habet? [20] *utile porro*
Filiolàm turpi vetulæ producere turpem.
[21] *Nulla fere cauſa eſt, in qua non fœmina litem*
Moverit, accuſat [22] Manilia ſi rea non eſt.
Componunt ipſæ per ſe formantque [23] libellos,
[24] *Principium atque locos [25] Celſo dictare paratæ.*
[26] *Endromidas Tyrias, & fœmineum [26] ceroma*
Quis neſcit? aut quis non vidit vulnera [27] pali,
Quem cavat aſſiduis ſudibus, ſcutoque laceſſit,
Atque omnes implet [28] numeros? digniſſima prorſus
[29] *Florali matrona tuba: niſi ſi quid in illo*
Pectore plus agitat, [30] veræque paratur arenæ.
Quem præſtare poteſt mulier [31] galeata pudorem,
Quæ fugit à ſexu, [32] vires amat? hæc tamen ipſa
Vir nollet fieri: nam [33] quantula noſtra voluptas?

7 Sæpius nubendo terit. *vel* priora lacerat, & nova ſumit flammea. i. e. velamenta rubei coloris, quib novæ nuptæ caput cooperiebatur. 8 A ſecundo illo ad alium. & mox ad alium, & quandoque revertitur ad primum maritum. 9 Quibus ornari ſolebant limina in feſtivitate nuptiali. ſupra v. 80. 10 Nec n. ultra octavum licebat illi nubere, *Non conſulum, ſed maritorum numero annos ſuos computans*, &c. *Seneca.* 3. *de Beneficiis* 16. 11 Quinque annis. 12 *Ironice.* ſepulchris a. mulierum inſcribebantur maritorum nomina. 13 Ad paupertatem redacti ex ſumptu & nequitia uxoris. 14 Mœcho. 15 Adhibitos à marito, qui uxorem ſuſpectam obſervent & cuſtodiant. 16 Filiæ, quæ ſana cum ſit, ægritudinem ſimulet. 17 Medicum. 18 Abjicit à filia tanquam ægra nec ſufferre valente. 19 *Μαςϑοπ'ϑη.* 20 Quæſtum facit ex filiæ adulteriis. 21 In foro etiam cauſas agunt mulieres. 22 Meretrix, cui Hoſtilius Mancinus ædilis Curulis diem dixit, quod ab ea lapide noctu percuſſus ſit. Agellius 4. 14. 23 *Pleaes.* 24 Exordium, atque locos argumentorum. 25 Oratori & Juriſconſulto nobili. 26 Vide Satyram 3. v. 103. & 68. has a. purpureas & molliores. 27 Ad quem in terra defixum fœminæ ſe exercent tanquam tirones, ut ſimulata pugna feriendi, recedendi, veram diſciplinam ediſcant. Vegetius. 28 Motuum & exercitationum militarium. 29 Ut tubæ ſonitu vocata nudato corpore in Floralib. diſcurrat. 30 Ad veram gladiaturam in arena. 31 Cui frontem perfricuit galea. 32 Virilia exercitia & arma. 33 Præ fœminea. notum eſt Tyreſiæ [illegible]itrium ſuper contentione Jovis cum Junone, Metam. 3.

34 *Qua-*

[34] Quale decus rerum, ſi conjugis actio fiat:
Balteus. & [35] manicæ, & [36] criſtæ, [37] crurisque ſiniſtri
Dimidium tegmen: vel ſi [38] diverſa movebit
Prælia, [39] tu felix ocreas vendente puella.
[40] Hæ ſunt, quæ tenui ſudant in [41] cyclade, [42] quarum
Delicias & panniculus bombycinus urit.
Aſpice, quo fremitu monſtratos perferat ictus,
Et quanto galeæ curvetur pondere, [43] quanta
Poplitibus ſedeat, [44] quam denſo faſcia libro,
Et ride [45] ſcaphium poſitis, cum ſumitur, armis.
Dicite vos [46] neptes Lepidi, cæcive Metelli,
Gurgitis aut Fabii, quæ [47] Ludia ſumpſerit unquam
Hos habitus? quando ad palum gemat uxor [48] Aſyli?
Semper habet lites alternaque jurgia lectus,
In quo nupta jacet: minimum dormitur in illo.
Tunc gravis illa viro, tunc [49] orba tigride pejor,
Cum ſimulat gemitus occulti conſcia facti,
Aut odit [50] pueros, aut ficta pellice plorat
[51] Uberibus ſemper lacrymis, ſemperque paratis
[52] In ſtatione ſua, atque [53] expectantibus illam,
Quo jubeat manare modo: tu credis amorem,
Tu tibi tunc [54] curruca places; fletumque labellis
[55] Exſorbes, quæ ſcripta, & quas lecture tabellas,
Si tibi [56] zelotypæ retegantur ſcrinia mœchæ.
Sed [57] jacet in ſervi complexibus, aut equitis, dic,
Dic aliquem ſodes, dic [58] Quintiliane colorem.
[59] Hæremus: [60] dic ipſa. [61] Olim convenerat, inquit,
Ut faceres tu quod velles, nec non ego poſſem
Indulgere mihi. clames licet, [62] & mare cœlo
Confundas: [63] homo ſum. [64] nihil eſt audacius illis

34 Qualis erit mundus & ornatus muliebris, ſi venalis exponatur gravis armatura illius tanquam Samnitis gladiatoris. 35 *Gaunilets.* 36 Galearum pinnæ. 37 Protendebant enim milites ſiniſtrum pedem in pugna, quem adverſus hoſtium ictus ferro tegebant. 38 Retiariorum, mirmillonum & varia genera pugnæ. 39 O te felicem cujus uxor crurum armaturas haber, quas vendat. *Ironice.* 40 Et tamen hæ ſunt, quæ —— 41 Levi & tenuiſſimo velamento rotundo. 42 Quarum delicarum corpus gravant veſtes bombycinæ. 43 Dum genua flectit reclinato corpore ad evitandos ictus. 44 Quam denſo volumine replicetur illi ſuccincta faſcia. 45 Matella. 46 Matronæ nobiliſſimis oriundæ viris, Lepido, Metello cæco. ad v. 139. Sat. 3. & Fabio Gurgite cognominato à devorato patrimonio. 47 Uxor Ludii alicujus. 48 Gladiatoris. 49 Orba catulis, qua nullum animal truculentius. vide quæ ad 18. epigr. Martial. l. 1. Spectac. 50 Mariti, *vel* ſervos inſectatur. 51 Abundantibus. 52 Metaphora à militib. 53 Quaſi ſignum ab illa datum. 54 Ut avis illa cuculi ova pro ſuis fovet, ita tu ſuppoſitos & alienos liberos pro tuis alens, &c. 55 Dum ipſam oſculatus conſolaris. 56 Quæ adulterii ſibi male conſcia, ſcelus ſuum ut tegat, te ſuſpicione pellicis vexat. 57 Si deprehenſa ſit. 58 Dic ô oratorum diſertiſſime colorem aliquem vel rationem ad defenſionem vel excuſationem ſceleris. 59 Non habeo, *inquit orator*, quo poſſim excuſare. 60 Dic ipſa, *inquit maritus vel Poëta.* 61 *Verba uxoris.* 62 Omnia. vide Sat. 2. v. 25. quod Lucianus dicit, *τῇ γῇ τὸν οὐρανὸν ἀναμεμίχθαι*, in Prometheo. 63 Mulier nata ſum, *inquit illa*, cui per ſexus imbecillitatem errare in proclivi eſt. 64 *Hæc Poëta.*

Deprenſis; iram atque animos [65] à crimine ſumunt.
[66] *Unde hæc monſtra tamen vel quo de fonte requiris?*
Præſtabat caſtas humilis fortuna Latinas
Quondam, nec vitiis contingi parva ſinebat
Tecta labor, ſomnique breves, & [67] vellere Thuſco
Vexatæ, duræque manus, ac [68] proximus urbi
Annibal, & [69] ſtantes Collina in turre mariti.
Nunc patimur longæ pacis mala: ſævior armis
Luxuria incubuit, [70] *victumque ulciſcitur orbem.*
Nullum crimen abeſt facinusq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit. [71] *hinc fluxit* [72] *ad iſtos*
Et Sybaris colles, hinc [73] *& Rhodos, & Miletos,*
[74] *Atq; coronatum & petulans madidumq; Tarentum.*
Prima peregrinos [75] obſcœna pecunia mores
Intulit, & turpi [76] fregerunt ſecula luxu (rat?
Divitiæ [77] molles. quid enim [78] Venus ebria cu-
Inguinis & [79] *capitis quæ ſint diſcrimina neſcit.*
Grandia, [80] *quæ mediis jam noctibus* [81] *oſtrea mordet,*
Cum [82] *perfuſa mero ſpumant unguenta Falerno,*
Cum bibitur [83] *concha, cum jam* [84] *vertigine tectum*
Ambulat, & [85] *geminis exſurgit menſa lucernis.*
I nunc, & dubita qua ſorbeat aëra [86] *ſanna*
[87] *Tullia. quid dicat nota* [87] *Collacia* [88] *Mauræ,*
Maura [89] *Pudicitiæ veterem cum præterit aram.*
Noctibus hic [90] *ponunt lecticas. micturiunt hic,*
Effigiemque deæ longis [91] *ſiphonibus implent,*
[92] *Inque vices equitant,* [93] *ac luna teſte moventur;*

65 E depreſſo crimine major prorumpit malitia & impudentia.
66 *Quæ tandem cauſa eſt prodigioſæ hujus nequitiæ, otium ſcilicet, opulentia & luxus.*
67 Tractando lanam Thuſcam.
68 Bella præ foribus, hoſtis in Italia.
69 In excubiis ad portam Collinam, cum Annibal tertio ab urbe lapide caſtra poſuiſſet.
70 Nos orbis victores vicit luxuria.
71 Ex amiſſa paupertate, victoriis noſtris & rerum affluentia.
72 Ad ſeptem iſtos (alii *Iſtros* legunt, non tamen ex hujus loci ſcopo) Romæ colles fluxere deliciæ Sybaritarum, populi in ea Italiæ parte, quæ magna Græcia dicta eſt, omni deliciarum genere effœminati.
73 Luxuria Græca, Aſiatica. Miletos n. civitas eſt in finib. Ioniæ & Cariæ, in Aſia minori, & Rhodos Inſula in mari Carpathio Cariæ adjacens. 74 Mollicies & ebrietas Tarentinorum, qui coronati & unguentis madidi potabant. eſt a. Tarentum civitas Calabriæ. 75 Metonymia effecti. 76 Corrupe- runt priſci temporis frugalitatem & pudicitiam. 77 Ab effectu. 78 Libidini addita ebrietas, libidinoſa & ebria mulier. 79 Oris. fellatrices notat. 80 Quæ Venus ebria. 81 Ad Venerem inſtigantia, ut omnia conchylia. 82 Vina unguentis miſcentur. eò invaleſcente luxuria, ut & odorem prodigum ex utraque corporis parte captarent. *Si foliata ſitis.* Martial. 14. l. 110. epig. 83 Poculo capaci. 84 Circumvolvi videtur: quod fit ubi turbidi ſpiritus è ventriculo copioſe ad cerebrum aſcendunt. 85 Ubi oculorum nervis potu diſtentis & debilitatis diſtrahuntur radii. 86 Τυγχάνω τῆς λευχῆνης καὶ μυξώτης λιτβιάδος. 87 Μύζουρις. 88 Εταιριστρα κυκλιζομένη. 89 Deæ pudicitiæ. *Emphaticè.* cujus aram vel pudiciſſime cultam fuiſſe oportuit. 90 Concumbunt. 91 Urina per veſicæ & naturæ meatus prorumpente tanquam per ſiphonas, id eſt, fiſtulas ſeu tubos. 92 ἀφάλλονται, καὶ παρὰ φύσιν ἀνδρίζονται. 93 Noctu quidem, ſed luna teſte.

Inde

Inde domos abeunt: [94] *tu calcas* [95] *luce reverſa*
Conjugis [96] *urinam magnos* [97] *viſurus amicos.*
[98] *Nota Bonæ ſecreta deæ, cum tibia* [99] *lumbos*
Incitat, & cornu pariter vinoque feruntur
Attonitæ, crinemque rotant [1] *ululante Priapo*
[2] *Mænades, ô quantus tunc illis mentibus ardor*
Concubitus! quæ vox ſaltante libidine, quantus
Ille [3] *meri veteris per crura madentia torrens!*
[4] *Lenonum ancillas poſita* [5] *Laufella* [6] *corona*
Provocat, [7] *& tollit pendentis præmia coxæ.*
[8] *Ipſa* [9] *Medullina frictum criſſantis* [10] *adorat*
[11] *Palmam inter dominas virtus natalibus æquat.*
Nil tibi per ludum ſimulabitur, omnia fient
Ad verum, quibus incendi jam frigidus ævo
[12] *Laomedontiades, &* [13] *Neſtoris* [14] *hernia poſſit.*
Tunc prurigo moræ impatiens, tunc [15] *fœmina ſim-(plex,*
Et pariter toto [16] *repetitus clamor ab antro,*
[17] *Jam fas eſt, admitte viros, dormitat adulter.*
Illa jubet ſumpto juvenum properare [18] *cucullo:*
Si nihil eſt, ſervis incurritur: abſtuleris ſpem
Servorum? veniet conductus aquarius: hic ſi
Quæritur, & deſunt homines; mora nulla per ipſam
Quo minus impoſito clunem ſubmittat aſello.
Atque utinam ritus veteres, & [19] *publica ſaltem*
His intacta malis agerentur ſacra: ſed omnes
Noverunt [20] *Mauri atque Indi,* [21] *quæ pſaltria pe-nem*
Majorem, quam ſint duo Cæſaris [22] *Anticatones,*

94 O Marite.
95 Mane proximo.
96 In platea Pudicitiæ deæ ſparſam.
97 Salutaturus patronos.
98 Et novimus quam flagitioſa ſint ſecreta Bonæ deæ, de qua in Sat. 2. v. 85.
99 Ad ſaltandum. *al* ad libidinem, ut Perſius Sat. 1. *Cum carmina lumbum Intrant.*
1 Non minore ſcelerum rabie in his quaſi Priapæis feruntur, quam Bacchi ſacerdotes in Bacchanalibus. Alii legunt, *ululantique Priapi Mænades.* i.e hæ non minore ululatu inclamant Priapum quam illæ Bacchæ Mænades Bacchum.
2 Furore percitæ Bacchæ à μαίνεσθαι i.e. furere.
3 Οὖρα ἐκ τῆς μέθης καὶ πόθου τῆς ἀφροδίτης, κατὰ μηρῶν.
4 Publicas meretrices & proſtitutas.
5 Matrona.
6 Præmio certaminis nefandi propoſito. Reſpicit forte certamen & palmam Meſſalinæ, de qua vide Plin. hiſt. l. 10 c. 3. ——— 7 ——— Vincitque λεσβιάδας in umbratili & muliebri hac κλινοπάλῃ.
8 Mox & ipſa Laufella.
9 Matrona, quæ Val. Claudio nupſit.
10 Γυνὴ ἐπικινουμένη τρίβεσι, λείχει τι.
11 Et libidinis victoria æquatur nobilitati generis.
12 Priamus filius Laomedontis jam ſenior.
13 Grandævus & herničſus Neſtor.
14 Cele ſeu ramex ubi in inteſtina humor aliquis, vel omentum in ſcrotum deciderit.
15 Non ſufficit umbratilis opera ὀλίσβου, virum vere deſiderat.
16 Ab omnibus mulieribus.
17 Jam ô janitrix, liceat viris ingredi ad ſacra hæc Bonæ deæ.
18 Ne cognoſcatur.
19 Γυναικεῖα pro ſalute publica nuncupata.
20 Remotiſſimi ſub ſole Occidente & Oriente degentes.
21 P. Clodius ſub ſpecie & habitu pſaltriæ ad conſtuprandam Pompejam Cæſaris uxorem ingreſſus eſt ædes Cæſaris, in quibus peragebantur ſacra Bonæ deæ, maribus non adeunda.
22 Libri duo quos Cæſar ſcripſit contra Catonem Uticenſem, quem Cicero libro laudaverat, cum vero complicati eſſent in modum cylindri, aſſimilat eos poëta peni.

[23] Illuc, [24] teſticuli ſibi conſcius unde fugit mus,
Intulerit, ubi velari pictura jubetur, 340
Quæcunque [25] alterius ſexus imitata figuram eſt.
Et [26] quis tunc hominum contemptor numinis? aut quis
[27] Sympuvium ridere Numæ, nigrumque catinum,
Et [28] Vaticano fragiles de monte patellas 344
Auſus erat? ſed nunc ad quas non [29] Clodius aras?
Audio quid veteres olim moneatis amici:
[30] Pone ſeram, cohibe. ſed quis cuſtodiet ipſos
Cuſtodes? cauta eſt, & ab [31] illis incipit uxor.
Iamque eadem ſummis pariter, minimisq; [32] libido eſt,
Nec melior, [33] pedibus ſilicem quæ conterit atrum,
Quam quæ [34] longorum vehitur cervice Syrorum. 351
Ut ſpectet [35] ludos, conducit [36] Ogulnia veſtem,
Conducit comites, ſellam, cervical, [37] amicas,
Nutricem, & [38] flavam, cui det mandata, puellam.
Hæc tamen argenti ſupereſt quodcunque paterni, 355
Lævibus athletis, ac vaſa [39] noviſſima donat.
Multis res anguſta domi eſt: [40] ſed nulla pudorem
Paupertatis habet, nec ſe metitur ad illum
Quem dedit [41] hæc poſuitque modum: tamen utile quid ſit
Proſpiciunt aliquando viri, [42] frigusq; famemq;
[43] Formica tandem quidam expavere magiſtra.
[44] Prodiga non ſentit pereuntem fœmina cenſum;
At velut exhauſta [45] redivivus pullulet arca 363
Nummus, & è pleno ſemper tollatur acervo,
Non unquam reputat, quanti ſibi gaudia conſtent.
Sunt quas eunuchi [46] imbelles, ac [47] mollia ſemper

23 In ædes Prætoris, in quibus celebrabantur ſacra Bonæ deæ. 24 Maſculus mus. 25 Maſculi. Seneca epi. 97. *Ita ſubmotis extra conſpectum viris, ut picturæ quoque maſculorum animalium contegantur.* 26 Olim nemo religionem ut ut ſimplicem contemnere auſus eſt. 27 Vas ligneum, vel ut aliis placet, fictile à Numa in ſacris adhibitum. Plin. l. 35. c. 12. Vide Junii animadverſorum l. 2. c. 10. 28 Fictiles ex argilla è monte Vaticano. 29 Mœchi, Clodii ſimiles. 30 Uxorem contine, coërce domi clauſam, atque adhibitis cuſtodibus. 31 Cuſtodibus. 32 Neque jam mulieres pauperes minus furunt libidine quam divites, neque impenſis parcunt magis. 33 Nudis. *periphraſis mulieris ignobilis & pauperis.* 34 Procerorum ex Syria lecticariorum. *periphraſis mulieris nobilis & divitis.* 35 Circenſes & theatrales. 36 Ambitioſa paupercula. 37 Tanquam clientas. 38 Pulchram vel flavicomam. 39 Ultima, nec ſibi quicquam reliqui facit. 40 Nulla tamen pudore paupertatis inhibetur, ne reprehendatur & derideatur ab aliis, ſi cultus & ſumptus ultra fortunæ ſuæ modum vela pandat. *vel* non eſt pudica & frugalis, uti decet pauperem. 41 Paupertas. 42 De cultu & victu ſoliciti ſibi proſpiciunt. 43 Formica magiſtra & exemplo providentiæ & laboris. 44 At fœmina prodiga non conſuluit rei familiari ruenti. 45 Ex mortuo conſumptoque redivivus renaſcatur. 46 Ad imprægnandum impotentes. coëunt enim, ſed nihil emittunt. Scalig. Exercitatione 175. Sic Aëtius l. 6. οἱ τεθλασμένοι περὶ τὴν συνουσίας ὀρίγονται. Et Polybius: περὶ γονῆς λαγνεύουσι μὲν, καὶ ἀφιᾶσιν, ὀλίγον δὲ, καὶ ἀσθενὲς, καὶ ἄγονον. Vide & Baſilium de vera virginitate. Aphrodiſæum problemat. lib. 4. & Martialem epigrammate 67. l. 6.

Oſcula delectent, & [47] deſperatio barbæ,
Et quod [48] abortivo non eſt opus ; illa voluptas
Summa tamen, quod jam calida & matura juventa
[49] Inguina traduntur medicis jam [50] pectine nigro.
Ergo expectatos, ac juſſos [51] creſcere primum
Teſticulos, poſtquam cœperunt eſſe bilibres,
[52] Tonſoris damno tantum rapit [53] Heliodorus.
[54] Conſpicuus longe, cunctiſque notabilis intrat
Balnea, nec dubie [55] cuſtodem vitis, & horti
Provocat à domina factus ſpado. dormiat ille
Cum [56] domina ſed tu [57] jam durum, Poſthume, jamque
Tondendum eunucho [58] Bromium committere noli
Si gaudet cantu : nullius [59] fibula durat
[60] Vocem vendentis prætoribus. [61] organa ſemper
In manibus [62] denſi radiant teſtudine tota
Sardonyches, [63] criſpo [64] numerantur pectine chordæ,
Quo tener [65] Hedymeles operam dedit, hunc tenet, hoc ſe
Solatur, [66] gratoque indulget baſia plectro.
Quædam de numero [67] Lamiarum, ac nominis alti
Cum [68] farre & vino [69] Janum, Veſtamque rogabat,
An [70] Capitolinam deberet [71] Pollio [72] quercum
Sperare, & fidibus promittere. quid faceret plus
Ægrotante viro ? medicis quid [73] triſtibus erga
Filiolum ſtetit ante aram, nec turpe putavit
Pro [74] cithara [75] velare caput, [76] dictataque verba
Protulit (ut mos eſt) & aperta [77] palluit agna.
Dic mihi nunc quæſo, [78] dic antiquiſſime divum.

47 Eunuchorum, qui imberbes & læves ſunt inopia caloris, qui pilos creat.
48 Potione abortum faciente.
49 Teſtes traduntur evellendi chirurgis, quorum opus prius ad medicos pertinebat.
50 Crine pubeſcente.
51 Ad juſtam magnitudinem, priusquam evellantur.
52 Cui eunuchi imberbes nihil lucri afferunt.
53 Chirurgus.
54 Et ille ſpado conſpicuus longe.
55 Priapum.
56 Tua ô Urſidi uxore, potius quam concubino, quem τὸ σὸν ἀνδρογοσάθης διαῤῥήξεις. Joſ. Scal. in Catullum vult *tradere eunucho* ſignificare ἐυνουχίζειν. i.e. *caſtrare*. quaſi dicat, Noli itaque tu ô Poſthume caſtrare catamitum jam grandiorem, ne forte uxori tuæ uſui ſit. 57 Pubeſcentem & grandem concubinum tuum, pectine jam duro exoletum, nec diutius habendum inter comatos. 58 Puerum delicatum & comatum inſtar Bacchi intonſi, qui Bromius dicitur. 59 Supra verſ. 73. 60 Citharœdi à prætore ludos edente ad canendum conducti. 61 Inſtrumenta muſica. 62 Gemmæ copioſæ ornant teſtudinem. *vel* digiti annulis & gemmis radiantes pulſant teſtudinem. 63 Plectro è calamo vel pilis criſpatis. 64 Percutiuntur. 65 Citharœdus. 66 In gratiam prioris domini. 67 Nobilium. Lamia a familia originem duxit à Lamo Formiarum Rege & conditore. 68 Sacrificio. 69 Vetera & prima Romanorum numina. 70 In certamine muſico à Domitiano inter alia Jovi Capitolino inſtituto. 71 Citharœdus & amaſius ſuus. 72 Coronam è quercu, quod præmium erat victoribus in quinquennali certamine triplici, muſico, equeſtri, gymnico, à Domitiano in honorem Jovis Capitolini inſtituto. vide Martial. epigr. 54. l. 4. a. 73 Urpore deſperantibus. 74 Ipſo citharœdo. 75 Rem divinam facere & vota nuncupare, quod ex inſtituto veteri faciebant velati. 76 A ſacerdote verbis præeunte. 77 Subtimida & dubia an votis exta agnæ feliciter reſponderent. 78 Regnabat enim in Italia ante Saturnum, quem regno [illegible] rio excepit.

Reſpon

Reſpondes his Jane pater? magna ocia cœlo,
Non eſt (ut video) non eſt, quod agatur apud vos,
Hæc de comœdis te conſulit, illa tragœdum
Commendare volet, [79] *varicoſus fiet aruſpex.*
Sed cantet potius, quam totam pervolet urbem
Audax, & cœtus poſſet quam ferre virorum,
Cumque [80] *paludatis ducibus præſente marito*
Ipſa loqui [81] *recta facie,* [82] *ſtrictiſque mamillis.*
Hæc eadem novit quid toto fiat in orbe,
Quid [83] *Seres, quid Thraces agant, ſecreta novercæ*
Et pueri; quis amet, quis decipiatur adulter,
Dicet quis viduam prægnantem fecerit, & quo
Menſe, quibus verbis concumbat quæque, modis quot.
[84] *Inſtantem Regi* [85] *Armenio, Parthoque cometen*
Prima videt: famam, rumoreſque illa recentes
Excipit ad portas, quoſdam [86] *facit;* [87] *iſſe Niphaten*
In populos, magnoque illic cuncta arva teneri
Diluvio, [88] *nutare urbes, ſubſidere terras,*
Quocunque in trivio, cuicunque eſt obvia narrat.
Nec tamen id vitium magis intolerabile, quam quod
[89] *Vicinos humiles rapere, & concidere loris*
[90] *Exorata ſolet. nam ſi latratibus alti*
Rumpuntur ſomni: Fuſtes huc ocius, inquit,
Adferte, atque illis [91] *dominum jubet ante feriri,*
Deinde canem. gravis occurſu teterrima vultu
Balnea nocte ſubit: [92] *conchas &* [93] *caſtra moveri*
Nocte jubet, [94] *magno gaudet ſudare tumultu,*
Cum laſſata gravi ceciderunt brachia [95] *maſſa,*
Callidus & [96] *criſtæ digitos impreſſit aliptes,*
Ac ſummum dominæ femur [97] *exclamare coëgit.*
Convivæ miſeri interea ſomnoque fameque
Urgentur. tandem illa venit [98] *rubicundula, totum*
[99] *Oenophorum ſitiens, plena quod* [1] *tenditur urna*
Admotum pedibus, de quo [2] *ſextarius alter*
Ducitur ante cibum rabidam facturus orexim,
Dum redit, & terram [3] *loto ferit inteſtino:*

79 Dum multum diuque ſtat deos conſulens, ſanguine craſſo & melancholico in pedum venas delabente fiet varicoſus. 6. Aphor. 21.
80 Paludamento induti, quod militaris imperatoria veſtis eſt.
81 Inverecunde, impudenter.
82 Exertis è ſinu.
83 Scythiæ Aſiaticæ populi.
84 Exitium portendentem. *mutantem regna cometem. Lucanus 1.*
85 Romano nomini infenſo.
86 Ipſa fingit ſpargitque rumorem.
87 Armeniæ majoris fluvium inundaſſe.
88 Terræ motu, & hiatu.
89 Pauperes vicinos.
90 Ne quid crudelius in eos ſtatuat.
91 Dominum latrantis canis. 92 Vaſa ampla. 93 Sarcinas & inſtrumenta balneatoria. *Metaphora à militia.* 94 Ambitioſo ſtrepitu ſervis moleſta, *vel*, exercitio ad ſudorem excitandum. 95 Plumbea, quam in balneis agitabant qui ſudare volebant. 96 Pudendo. 97 Crepitum concavæ manus inter nugandum illiſæ edere, *vel* obſcœnius quid poppyſma. 98 A ſudore, & balneis. 99 Vas vinarium amplum. 1 Impletur, *vel* præbetur. 2 Unum & alterum exhaurit ſextarium, ut vomitu ventriculum lavet & appetitum provocet. vide Martial. ep. 79. l. 6. 3 Vomitu, quo abluit & purgat ſtomachum.

4 *Mar-*

[4] *Marmoribus*[5] *rivi properant, aut lata*[6] *Falerno*
[7] *Pelvis olet, nam ſic* [8] *tanquam alta in dolia longus*
Deciderit ſerpens, bibit, & vomit. ergo maritus
Nauſeat, atque [9] *oculis bilem ſubſtringit opertis.*
Illa tamen gravior, quæ cum diſcumbere cœpit,
Laudat Virgilium, [10] *peritura ignoſcit Eliſæ,*
Committit vates, & comparat inde Maronem,
Atque alia parte in trutina ſuſpendit Homerum,
Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis
Turba tacet, nec cauſidicus, nec præco loquatur,
Altera nec mulier: verborum tanta cadit vis,
[11] *Tot pariter pelves, & tintinnabula dicas*
Pulſari: jam nemo [12] *tubas atque æra fatiget,*
Una [13] *laboranti poterit ſuccurrere lunæ.*
[14] *Imponit finem ſapiens & rebus honeſtis.*
Nam quæ docta nimis cupit & facunda videri;
[15] *Crure tenus medio tunicas ſuccingere debet,*
[16] *Cædere Sylvano porcum,* [17] *quadrante lavari.*
Non habeat matrona, tibi quæ juncta recumbit,
[18] Dicendi genus, *aut* [19] *curtum ſermone* [20] *rotato*
Torqueat[21] *enthymema, nec hiſtorias ſciat omnes,*
* Sed quædam ex libris, & non intelligat. *odi*
Hanc ego, quæ repetit volvitque[22] *Palæmonis artem,*
Servata ſemper lege, & ratione loquendi,
Ignotosque mihi tenet [23] *antiquaria verſus,*
[24] *Nec curanda viris* [25] *Opicæ caſtigat amicæ*
Verba: [26] *ſolœciſmum liceat feciſſe marito.*
Nil non permittit mulier ſibi, turpe putat nil,

4 Per pavimentum marmoreum. 5 Vomitus. 6 Quod hauſerat, ut revomeret. 7 In quam evomuit. 8 Non ſecus ac ſerpens, qui natura vini avidiſſimus. Plin. l. 10. c. 72. ſi in dolium ceciderit, bibit & vomit, vomit & bibit. 9 Ut compeſcas vomitum, *vel* indignationem. 10 Ut quæ non ſine cauſa, *vel* quæ ex amoris impatientia ſibi mortem conſciverit. 11 In tantum ſonora eſt. 12 Nil opus eſt turbarum & pelvium crepitu, quo credit ſuperſtitioſum vulgus ſuccurri poſſe lunæ laboranti. vide quæ ad Senecæ Hippolyt. v. 789. 13 Eclipſim patienti. 14 Etiam philoſophatur, & de ſummo bono ſtatuit. 15 Sumat hunc oratoris vel Peripatetici habitum. 16 Non Cereri ut mulier, ſed tanquam vir Sylvano, *vel* Epicuream profeſſa cædere Sylvano porcum. 17 Aut Stoica quadrante lavari. *Horat. Sat. 3. l. 1. Dum it quadrante lavatum*, &c. 18 Rhetoricum. 19 Cui altera propoſitio deſit. 20 Succincto, converſione concluſo. quod Cicero *verſum*, Ariſtoteles συνεστραμμένον appellat, *vel*, circulari. 21 Argumentum Dialecticum alteram partem animo concipiens, unde & nomen habet. hic pro univerſa Dialectica ponitur, quaſi dicat: nec habeat uxor tua Dialecticam. * *Neque ullum verbum faciat perplexabile. Neque ulla lingua ſciat loqui niſi Attica.* Plaut. Aſinaria 4. act. 22 Grammaticam. fuit a. Rhemnius Palæmon Grammaticus cum excellentiſſimus tum arrogantiſſimus, Fab. Quintiliani Præceptor. 23 Antiquitatum. vel, veterum Poëtarum, & mihi inauditorum verſus tenens. vel, antiquæ locutionis inveſtigatrix & Critica. 42 Non adeo ſolicite vel ipſis viris obſervanda & caſtiganda. 25 Barbare loquentis. vide Sat. 3. v. 207. 26 Nec maritum vitioſe verba componentem corripiat, vide epigrammate 20. l. 11. Martial.

Cum 27 virides gemmas collo circumdedit; & cum
Auribus extenſis magnos commiſit 28 *elenchos.*
Intolerabilius nihil eſt, quam fœmina dives.
Interea fœda aſpectu, ridendaque multo
29 *Pane tumet facies, aut pinguia* 30 *Poppæana*
Spirat, & 31 *hinc miſeri viſcantur labra mariti.*
Ad mœchum veniet lota cute. quando videri
Vult formoſa domi? 32 mœchis 33 foliata parantur.
His emitur quidquid 34 *graciles huc mittitis Indi.*
Tandem aperit vultum, & 35 *tectoria prima reponit.*
Incipit agnoſci: atque 36 *illo lacte fovetur,*
Propter quod 37 *ſecum comites educit aſellas,*
Exul 38 *Hyperboreum ſi dimittatur ad axem.*
Sed quæ mutatis inducitur atque fovetur
Tot medicaminibus, 39 *coctæque ſiliginis offas*
Accipit & madidæ; facies dicatur, an ulcus?
Eſt opera pretium penitus cognoſcere toto
Quid faciant agitentque die. ſi nocte maritus
Averſus jacuit, periit 40 *libraria, ponunt*
41 *Coſmetæ tunicas, tarde veniſſe* 42 *Liburnus*
Dicitur, & pœnas 43 *alieni pendere ſomni*
Cogitur: 44 *hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,*
Hic ſcutica. ſunt quæ 45 *tortoribus annua præſtent.*
Verberat, atque 46 *obiter faciem linit, audit amicas,*
Aut latum pictæ veſtis conſiderat aurum,
Et cadens 47 *longi religit transacta* * *diurni,*
Et cædit donec, laſſis cædentibus, Exi,
Intonat horrendum, jam 48 *cognitione peracta,*
49 *Præfectura domo Sicula non mitior aula.*
Nam ſi conſtituit, ſolitoque decentius optat
Ornari, & properat, jamque expectatur in hortis,

27 Monile è ſmaragdis.
28 Inaures uniones ovalem formam habentes.
29 Incruſtatione panis lacte aſinino macerati. Satyra 2. v. 107.
30 Unguenta fragrantia à Poppæa Neronis uxore inventa.
31 His coſmeticis.
32 Ut mœchis placeat.
33 Unguenta ex foliis nardi, & aliis foliis odoris. Plin. 13. l. 1. c.
34 Ex ſolis æſtu, ut qui Æquinoctiali propiores ſint: ut contra pinguedo à frigore & humore.
35 Incruſtamenta coſmetica.
36 Aſinino, quod teneram, erugatam & candidam reddit conſervatque cutem.
37 Ut Poppæa, quæ in exilium miſſa aſinas L. ſecum duxit in hunc uſum. Dio in Nerone, & Plin. 14. c. 12. l. 38 Regiones Aquiloni ſubjacentes polo Arctico vicinas. 39 Candidi panis è ſiligine, faba aut oryza cocti, maceratique lacte aſinino ad coſmeticen & faciem emendandam. 40 Ancilla, quæ penſa librat & diſpertit. 41 Ornatrices ponunt tunicas ad pœnas. 42 Servus lecticarius è Liburnia. 43 Domini ſcilicet. 44 Franguntur in hujus vertice vel dorſo virgæ è ferula. 45 Ut ſtrenue ſervos flagellent. 46 Et interim quaſi per otium. 47 Accipit rationes diei transactæ. * Libri in quo ſingulorum dierum rationes ſcribebantur. Alii legunt *diei.* 48 Examine & judicio. 49 Adminiſtrat & gubernat ædes. vel gubernatio hujus domus non mitior eſt quam Sicula aula crudeliſſimis tyrannis infamis.

Aut.

Aut apud [50] *Iſiacæ potius ſacraria lenæ:*
Componit [51] *crinem laceratis ipſa capillis*
[52] *Nuda humeros* [53] *Pſecas infelix, nudiſque mamillis.*
[54] *Altior hic quare cincinnus?* [55] *taurea punit*
Continuo flexi crimen, facinuſque capilli.
Quid Pſecas admiſit? quænam eſt hic culpa puellæ,
[56] *Si tibi diſplicuit naſus tuus?* [57] *altera lævum*
Extendit, pectitque comas, & volvit in orbem.
[58] *Eſt in conſilio matrona, admotaque* [59] *lanis*
[60] *Emerita quæ ceſſat acu: ſententia prima*
Hujus erit; poſt hanc ætate atque arte minores
Cenſebunt: tanquam famæ diſcrimen agatur
Aut animæ: Tanti eſt quærendi cura decoris.
Tot premit [61] *ordinibus, tot adhuc* [61] *compagibus altum*
[62] *Ædificat caput:* [63] *Andromachen à fronte videbis,*
Poſt minor eſt: aliam credas. [64] *cedo, ſi breve parvi*
Sortita eſt lateris ſpacium, breviorque videtur
Virgine [65] *Pygmæa nullis adjuta* [66] *cothurnis,*
Et levis erecta conſurgit ad oſcula planta.
Nulla viri cura interea, nec mentio fiat
[67] *Damnorum, vivit tanquam vicina marito,*
Hoc ſolo propior, quod amicos conjugis odit,
Et ſervos, [68] *gravis eſt rationibus. Ecce furentis*
[69] *Bellonæ, matriſq; deûm* [70] *chorus intrat, &* [71] *ingens*
[72] *Semivir,* [73] *obſcœno facies reverenda minori,*
Mollia qui rupta [74] *ſecuit genitalia teſta*
Jampridem, cui [75] *rauca cohors, cui* [76] *tympana cedunt*

50 Porticum vel templum Iſidis, in quo adulterorum & mœchorum conventus & colloquia fiebant de adulteriis. *Multas illa facit, quod fuit ipſa Jovi.* Ovid.
51 Dominæ, ipſa capillos lacerata à domina.
52 Ad verbera, ſiquid peccet.
53 Ancillæ nomen ſumptum ex Ovidio, qui ita Dianæ ornatricem nominat. forte à ψεκάζειν, ornatrices enim aquæ pauculum irrorabant ad compoſitionem crinium.
54 *Inquit domina.*
55 Scutica ex taurino corio, vel pene pœnas exigit male compoſiti crinis unius, perinde ac crimen ingens facinuſque fuiſſet. Martialis 2. 66. 56 Si deformis ſit naſus tuus. 57 Ancilla altera crinem à ſiniſtra parte componit. 58 Convocatur ad conſilium formæ atque ornatus. *Dic Chryſis, nunquid indecens?* Petronius. 59 Lanificio. 60 Quæ hebeti, *inquiunt interpretes*, per annos oculorum acie à ſuendo ceſſat. Ego de *acu* crinali dictum cenſeo, cujus hanc peritam olimque exercitam acceſſit in conſilium. 61 Faſciis & tiaris, ut altior videatur. *Celſæ procul aſpice frontis honores, ſuggeſtumque comæ.* Pap. in 1. Sylvarum. 62 [illegible] 63 Proceram, qualis fuit Andromache Hectoris uxor, à fronte, à tergo minor multo videtur. 64 Quidni alia jam videatur? *vel* has illi tiaras indulge, ut naturam arte corrigat aut ſuppleat. 65 De Pygmæis quis non audivit? qui Indiæ montium incolæ cubiti longitudinem non excedunt. 66 Altis calceamentis ſubere ſuffertis ſublevatiſque. Hiſp. *Cophines.* 67 Quæ vir ejus hinc ſuſtinet. 68 Per ſuos ſumptus. 69 De his Satyr. 2. verſ. 111. 70 Sacerdotum. 71 Corpore, *vel*, veneratione & exiſtimatione. 72 Antiſtes, cui execti ſunt teſtes. 73 Reverendus quod minori ſit pene. 74 Satyr. 2. v. 116. 75 Cantu, *vel*, quod eunuchis ut & fœminis ex frigore ſuperflui humoris abundantia arteriam aſperam craſſiorem reddens, vocis meatum anguſtat. 76 Sacerdotes minores tympana pulſantes.

Ple-

Plebeia, & [77] Phrygia veſtitur bucca tiara,
Grande ſonat, metuiq; jubet Septembris, & [78] Auſtri
Adventum, niſi ſe centum luſtraverit [79] ovis,
Et [80] xerampelinas veteres donaverit ipſi ;
Ut quicquid ſubiti & magni diſcriminis inſtat,
In tunicas eat, & [81] totum ſemel expiet annum.
Hybernum fracta glacie deſcendet in amnem,
[82] Ter matutino Tiberi mergetur, & ipſis
Verticibus [83] timidum caput abluet. inde [84] Superbi
Totum Regis agrum, nuda ac tremebunda [85] cruentis
Erepet genibus, [86] ſi candida juſſerit Io,
Ibit ad Ægypti finem, calidasque petitas
[87] A Meroë portabit aquas, ut ſpargat in æde
Iſidis, [88] antiquo quæ proxima ſurgit ovili ;
Credit enim [89] ipſius dominæ ſe voce moneri.
[90] En animam, & mentem, cum qua dii nocte loquantur.
Ergo hic præcipuum, ſummumque meretur honorem,
Qui grege [91] linigero circumdatus, & grege [92] calvo
[93] Plangentis populi currit [94] deriſor [95] Anubis,
[96] Ille petit veniam, quoties non abſtinet uxor
Concubitu, ſacris obſervandisque diebus :
Magnaque debetur violato pœna [97] cadurco.
Et [98] moviſſe caput viſa eſt argentea ſerpens.
Illius lacrymæ [99] meditataque murmura præſtant,
Ut veniam culpæ non abnuat, [1] anſere magno
Scilicet, & tenui popano corruptus [2] Oſiris,

77 Perſis & Trojanis in uſu Inſula, cujus lobi ſub mento connectebantur.
78 Qui in Septembri flans febres & morbos generat.
79 Ova enim expiationibus, luſtrationibusque adhibebantur, ac præcipue in ſacris Iſidis.
80 Veſtes coloris ſiccæ roſæ, vel cujusmodi eſt in autumnalibus vitis frondib.
81 Mala totius anni.
82 Perſius Sat. 2. *Tiberino in gurgite mergis*, &c.
83 Superſtitioſum, ſuperſtitio enim ex inſcitia & timore.
84 Campum Martium, quem, cum prius Tarquinii Superbi ager fuiſſet, Brutus Marti conſecravit. 85 Rependo. Iſ. Caſaub. ad Suetonium in Auguſto accipit hunc locum pro nudipedalium ſuperſtitione. *Huc pede matronam nudo deſcendere vidi*, Ovid. 6. Faſt. 86 Si per ſacerdotem vel ſomnium juſſerit Iſis, dea Ægyptia ex candida vacca Io facta. 87 Ex Meroë inſula Nili ſub zona torrida, quam deſcribit Heliodor. l. 10. 88 Quæ vicina eſt ovili extructo in Martio campo in memoriam Romuli & Remi, qui ibi pecora paſcebant. Sunt qui de ſeptis intelligunt, in quibus claudebatur populus ad ſuffragia. de his vide quæ ad Martial. epigr. 14. l. 2. c. 89 Iſidis in ſomnis jubentis. 90 *Epiphonema Ironicon.* 91 Sacerdotum Iſidis veſtes lineas indutorum. 92 Capite raſo in Iſidis ſacris. 93 Cum planctu Apim bovem quærentes. Diodorus Siculus l. 4. 94 Creduli populi. 95 Antiſtes ſuſtinens perſonam Anubidis, qui filius fuit Oſiridis, & quod canem geſtaret armorum inſignia, ab Ægyptiis in ſpecie canis colebatur. Diodorus Siculus ibidem. 96 Antiſtes. 97 Proprie, ſtragulo. Lecto intra novem ſacros dies violato. 98 Ac ſi veniam indulgens, capite annuiſſe viſa eſt: *vel*, iratæ ſimilis caput moviſſe (ut Sat. 2. v. 130.) draconis effigies in Iſidis templo, de qua vide Diodor. Sicul. & Macrob. lib. 1. Saturn. 20. c. 99 Conceptæ preces. 1 Anſere & popano, id eſt, placenta Iſidem colere, & veſci ſacerdotes ſolebant. Herodot. l. 2. 2 Deus i[illegible] Anubis, verſ. 534.

* *Cum*

** Cum dedit ille locum; [3] cophino, fœnoque relicto,*
Arcanam Judæa tremens [4] mendicat in aurem,
Interpres legum [5] Solymarum, & magna ſacerdos
[6] Arboris, ac ſummi fida internuncia cœli.
Implet & illa manum, ſed parcius ære minuto,
Qualiacunque voles Judæi ſomnia vendunt.
[7] Spondet amatorem tenerum, vel divitis orbi
Teſtamentum ingens, [8] calidæ [9] pulmone columbæ
Tractato, Armenius, vel [10] Commagenus aruſpex:
Pectora pullorum rimatur, & exta catelli,
Interdum & pueri faciet quod [11] deferat ipſe,
[12] *Chaldæis ſed major erit fiducia.* quicquid
Dixerit aſtrologus, credent à fronte relatum
[13] Ammonis, quoniam [14] Delphis oracula ceſſant,
Et genus humanum damnat [15] caligo futuri.
Præcipuus tamen eſt horum, qui ſæpius [16] exul,
Cujus amicitia, [17] conducendaque [18] tabella
[19] Magnus civis obit, & formidatus Othoni.
Inde fides arti, ſonuit ſi dextera [20] ferro,
Lævaque, ſi longo caſtrorum in carcere manſit.
[21] Nemo Mathematicus genium indemnatus habebit,
Sed qui pene perit, [22] cui vix in [23] Cyclada mitti

* Ubi abiit ſacerdos Iſidis.

3 Nicol. de Lyra ad illud in Davidis Pſ. 8. αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν, cophinum & fœnum è Judæis uſque portata non tam refert ad tenuitatem Judaicæ ſuppellectilis, quam ex inſtituto factum ſuſpicatur, ut hæc circumferrent uſque monimenta duræ ſervitutis in Ægypto, ubi fæces & ſtercora è civitatibus cophino exportare cogebantur, atque paleas, fœnum & ſtipulas colligere ad lateres conficiendos. An forte in memoriam famis, quam tolerabant in obſidione? ubi fœni veteris laceramenta victui habebantur, ut refert Joſephus lib. 7. bell. Judaic. c. 7. 4 Inſuſurrat aliquid de ſua religione, ſimulque opem petit, ſed tecte, ne in periculum adducat matronas Romanas, quibus damnoſum foret Judaicam profiteri religionem, vide Martlal. epigr. 54. lib. 7. 5 Judaicarum ab Hieroſolymis. 6 In nemore Aricino victitans, & alludit ad Dodoneas ſacerdotes, quæ reſponſa ſub quercu reddebant. vide quæ ad Sen. Medeam v. 349. 7 Ordo eſt, Armenius & Con. ar. ſpondet, &c. 8 Recens cæſæ. 9 Inſpectis extis. 10 Ex Orientali Syriæ parte. 11 Accuſet. 12 Aſtrologis Babyloniis & Syris. 13 Jovis. ab ἄμμου, id eſt, arena. In arenoſis enim Africæ deſertis templum illi à Baccho conditum eſt, propter fontem ex ariete conſpecto inventum. vel Hammonis ab הַמָן ſolarium, ſimulachrum Jovis in ſublimi extructum. 14 Oppido Phocidis, templo, & oraculo Apollinis inſigni. quod tamen oraculum defecit, ut & reliqua adventu Chriſti, vide Plutarchum de defectu oraculorum. 15 Ignoratio. 16 Supple fuit, ut ille Seleucus Mathematicus, qui cum Othonem olim ſuperſtitem fore Neroni ſpopondiſſet, tunc ultro imperium quoque p:omiſit illi. Suetonius Othone 4. 17 Magna mercede & precio emenda, ab Othone, cui victoriam ſpondebat, *vel* alio. 18 Quæ judiciis ex cœli conſtitutione eſt notata. 19 Sergius Galba. 20 Manicis & catenis ferreis vincta. 21 Nemo creditur genium & animum præſcium habere, qui non fuerit damnatus. 22 Imperato exilio ut effugeret præſentem mortem. 23 Inſulam è Cycladibus aliquam in exilium.

Conti-

Contigit, & [24] parva tandem caruiſſe Seripho.
Conſulit ictericæ lento de funere matris,
[25] *Ante tamen de te Tanaquil tua, quando ſororem*
Efferat, & patruos: an ſit victurus adulter
Poſt ipſam: * *quid enim majus dare numina poſſunt?*
Hæc tamen ignorat quid ſidus triſte minetur
[26] *Saturni,* [27] *quo læta Venus ſe proferat aſtro,*
Qui menſis damno, quæ dentur tempora lucro.
Illius occurſus etiam vitare memento,
In cujus manibus, ceu pinguia ſuccina [28] *tritas*
Cernis [29] *ephemeridas; quæ nullum conſulit, & jam*
Conſulitur: quæ caſtra viro patriamque petente,
Non ibit [30] *pariter,* [31] *numeris revocata* [32] *Thraſilli.*
Ad primum lapidem vectari cum placet, hora
Sumitur ex libro, ſi prurit frictus ocelli
Angulus, inſpecta [33] *geneſi collyria poſcit.*
Ægra licet jaceat, capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, niſi quam dederit [34] *Petoſiris.*
Si [35] *mediocris erit,* [36] *ſpatium luſtrabit utrumque*
Metarum, & ſortes ducet, [37] *frontemque* [38] *manumque*
Præbebit vati crebrum [39] *poppyſma roganti.*
Divitibus reſponſa dabit [40] *Phryx augur, & inde*
Conductus dabit aſtrorum mundique peritus,
Atque aliquis ſenior, [41] *qui publica fulgura condit.*
[42] *Plebejum in Circo poſitum eſt, & in aggere fatum:*
[43] *Quæ nudis longum oſtendit cervicibus aurum.*

24 Revocari ex illa exilii inſula, Cycladum una in mari Ægeo.
25 Uxor tua futurorum cognitionis ſtudioſa, ut illa Tarquinii Priſci uxor, conſulit Mathematicos de morte matris tuæ, quam ictero laborantem ſperaverat jamdudum extuliſſe. & tamen prius de tua, quam ſuper omnia expetit.
* *Ironice.*
26 Frigidi & ſicci, malefici.
27 In quo ſigno vel qua domo gaudeat aſcendens: quos planetas habeat amicos.
28 Unctas & pellucidas ceu pinguia ſuccina. 29 Libellum ſupputantem aſtrorum per ſingulos dies conſtitutionem. 30 Una cum marito. 31 Calculationibus. 32 Nobilis Mathematici tempore Tiberii, cujus peritiam quomodo expertus fuerit Tiberius in ocio apud Rhodum, vide quæ Suetonius in Tiberio c. 14. Tacitus annalium 6. Dio. 55. lib. 33 Nativitatis themate. 34 Inſignis Aſtrologus Ægyptius. 35 Paupercula. 36 In circo maximo, ubi plurimi erant ſortilegi & divinatores. v. 589. 37 Phyſiognomoni ſeu metopoſcopo, qui profitetur hominum mores, naturas, & futuros etiam eventus ex vultu ac fronte pernoſcere & prævidere, præbebit frontem, ut & ——— 38 ——— Chiromanti, qui divinat è lineis & inciſuris manuum, præbebit manum. 39 Ex manus contrectatione. *vel.* oſculum ex colliſis labiis ſonans. *al.* concubitum. 40 Aſtrologus & Philoſophus Indus, Gymnoſophiſta, Brachmanes. nam ſupra de Phrygiis ſacerdotibus dixerat, neque illi iſta curabant aut norant. 41 Hetruſcus fulgurum conditor & expiator. Perſ. Sat. 2. verſ. 26. 42 Viliſſimi homines & ἄτιμοι, ut ludii, aſtrologi, conjectores, fanatici, in Circo morabantur. Plebeii vates in circo ſedent, & in aggere Tarquinii Superbi, qui eſt ad Circum. Sat. 3. v. 65. Horatius itaque appellat *Fallacem Circum.* de his Ennius: *Non vicanos haruſpices, non de Circo aſtrologos*, &c. Et Cicero pro Milone: *In Circo maximo*, &c.
43 Syra mulier vel meretrix aurea geſtans monilia.

Conſu-

Conſulit ante [44] *Phalas, delphinorumque columnas,*
An ſaga vendenti nubat [45] *caupone relicto.*
[46] *Hæ tamen & partus ſubeunt diſcrimen, & omnes*
Nutricis tolerant fortuna urgente labores:
Sed jacet [47] aurato vix ulla puerpera lecto.
Tantum [48] *artes hujus, tantum medicamina poſſunt,*
Quæ ſteriles facit, atque [49] *homines in ventre necandos*
Conducit. [50] *Gaude infelix, atque ipſe bibendum*
Porrige [51] *quidquid erit. nam ſi* [52] *diſtendere vellet,*
Et [53] *vexare uterum pueris ſalientibus,* [54] *eſſes*
Æthiopis fortaſſe pater: mox [55] *decolor hæres.*
Impleret tabulas [56] *nunquam tibi mane videndus.*
Transeo ſuppoſitos, & [57] *gaudia votaque ſæpe*
[58] *Ad ſpurcos decepta lacus, atque* [59] *inde petitos*
Pontifices, [60] *Salios,* [61] *Scaurorum nomina* [62] *falſo*
Corpore laturos: ſtat fortuna improba noctu
Arridens [63] *nudis infantibus. hos fovet omnes,*
Involvitque ſinu, domibus tunc porrigit altis,
Secretumque ſibi [64] *mimum parat. hos amat, his ſe*
Ingerit, atque ſuos ridens producit alumnos.
Hic magicos adfert [65] *cantus, hic* [66] *Theſſala vendit*
[67] *Philtra, quibus valeant* [68] *mentem vexare mariti,*
[69] *Et ſolea pulſare nates. quod deſipis, inde eſt,*
Inde animi caligo, & magna oblivio rerum,
Quas modo geſſiſti. tamen hoc tolerabile, ſi non
Et furere incipias, ut [70] *avunculus ille Neronis,*
Cui totam [71] *tremuli frontem Cæſonia pulli*
Infudit. quæ non faciet, quod Principis uxor?
[72] *Ardebant cuncta, & fracta compage ruebant.*

44 Sortilegos & divinatores, qui in Circo ante Phalas, id eſt, turres ligneas, & delphinorum columnas verſabantur. 45 Priore marito deſerto vel mortuo. 46 Pauperculæ. 47 Diviti & nobili, ipſa dives. Hypallage. 48 Veneficæ. 49 Conceptos jam & formatos. 50 Marite. *Scoptice.* 51 Quidquid erit potionis abortum facientis. 52 Gravida fieri. 53 Parere. 54 Ex adulterio conjugis tuæ cum ſervo Æthiope. 55 Niger, vel fuſcus. *mulate.* ex patre Æthiope & matre Romana ſcriberetur tibi hæres dictante uxore. ſupra v. 218. 56 Utpote malum omen, & inauſpicatum. 57 Patrum, de nothis & ſuppoſitis tanquam ſuis. 58 Lacum Velabrenſem, quo exponebantur ſpurii. 59 Clam à matribus, quæ nigros ſuos ex Æthiopicis ſervis fœtus ejecerunt, & à lacu Velabrenſi petendos, curarunt expoſitos aliarum fœminarum ſpurios afferri, quos maritis pro ſuis obtrudant. 60 Martis ſacerdotes. 61 Nobilium. 62 Suppoſito. 63 Expoſitis nudis. 64 Ludum & varium jocum ex his ſuppoſitis. 65 Incantamenta. 66 Theſſalia olim veneficiis, & magicis famoſa. 67 Potiones amatorias. 68 Dementes reddere. 69 Pro ſua libidine tractare. Perſ. Sat. 5. v. 149. 70 Caligula, qui *ab uxore Cæſonia creditur potionatus amatorio quidem medicamento, ſed quod in furorem converterit.* Suetonius Calig. cap. 50. idem refert Joſephus Antiquit. l. 19. 71 Carunculam è fronte recens nati pulli equini, id eſt, hippomanes. ſupra v. 134. 72 Caligulæ furoris igne ardebant, ruebantque peſſum res humanæ, quarum habenas tenuit Romanorum Imperator, non ſecus ac nutaſſent cœleſtes res, Jove in furorem verſo.

Non aliter, quam ſi feciſſet Juno maritum
Inſanum. minus ergo nocens erit Agrippina
[73] *Boletus: ſiquidem unius præcordia preſſit*
Ille ſenis, * *tremulumque caput* [74] *deſcendere juſſit*
In cœlum, & * *longam manantia labra ſalivam.*
[75] *Hæc poſcit ferrum atque ignes, hæc potio torquet,*
Hæc lacerat miſtos equitum cum ſanguine patres.
[76] *Tanti partus equæ: quanti una venefica conſtat?*
Oderunt natos de pellice: nemo repugnat,
Nemo vetat. jam jam privignum occidere fas eſt.
Vos ego pupilli, moneo, quibus amplior eſt res,
Cuſtodite animas, & nulli credite menſæ,
Livida materno fervent adipata veneno.
[77] *Mordeat ante aliquis, quicquid porrexerit illa*
[78] *Quæ peperit, timidus prægustet pocula* [79] *pappas.*
[80] *Fingimus hæc altum Satyra ſumente* [81] *cothur-*
Scilicet, & finem egreſſi legemque [82] *priorum, (num,*
Grande Sophocleo carmen [83] *bacchamur hiatu*
Montibus ignotum [84] *Rutulis, cœloque Latino.*
Nos utinam vani! ſed clamat [85] *Pontia,* Feci,
Confiteor, puerisque meis aconita paravi,
Quæ deprenſa patent, facinus tamen ipſa peregi.
* *Tune duos una* [86] *ſæviſſima vipera cœna?*
Tune duos? [87] *ſeptem, ſi ſeptem forte fuiſſent.*
* *Credamus Tragicis quicquid de* [88] *Colchide torva*
Dicitur, & [89] *Progne. nil contra conor, & illa*
Grandia monſtra ſuis audebant temporibus: ſed
[90] *Non propter numos, minor admiratio ſummis*
Debetur monſtris, quoties facit ira nocentem

73 Quo venenato ſuſtulit Claudium Imperatorem. 74 Relatum enim inter deos, rurſus à diis detruſum eſſe ad inferos jocatur Seneca ἀποκολοκυνθώσει Claudii Cæſ. * Erat enim Claudius tremulo capite, ſpumante rictu, humentibus naribus, &c. Sueton. Claud. 30. c. 75 Hæc *a.* potio & philtrum Cæſoniæ Caligulam in furioſam crudelitatem impulit. Exquiſitum aliquod veneni genus placebat, quod turbaret mentem & mortem differret. Tacitus 12. Ann. 76 Si tantum mali ex uno hippomane, quantum ex una venefica? 77 Prægustet. 78 Ipſa mater, quæ ut gratificetur ſecundo marito, veneno non raro tollit filios ex priore marito, ut ad illum rem integram deferat: infra de Pontia. 79 Alumnus vel tutor Syracuſanus. πάππας pater. 80 Aliquis forraſſe arguat nos hæc fingere. &c. mox: Utinam quidem fingeremus, neque vera nimis eſſent, quæ memoro. 81 Tragicam licentiam & argumenta ficta. 82 Poëtarum Satyricorum. 83 Poëtico inſtincti furore canimus Tragica. 84 Italis montibus. i. e. Romæ. Rutuli vero populi Latii. 85 Publii Petronii filia, Vecti Bolani uxor, quæ duos ex Bolano filios veneno ſuſtulit, ut adultero nuberet. Mart. epigr. 34. lib 2. Idque profeſſa è formula fatentium reorum. Quæ eadem & inſcriptio epitaphiis ſolennis. * *Inquit Poëta.* 86 In tuos ſæva ut viperæ, è quibus fœmina marem, nati matrem enecant. 87 *Reſpondet Pontia.* Imo ſeptem interfeciſſem, ſi mihi ſeptem fuiſſent, ut ſecundo gratificarer marito. * *Poëtæ verba.* 88 Medea, quæ liberos ſuos in odium Jaſonis dilaniavit. 89 Quæ Ityn filium coctum Tereo appoſuit. 90 Ut noſtræ.

Hunc ſexum, & [91] *rabie jecur incendente feruntur*
Præcipites, ut ſaxa jugis abrupta, quibus mons
Subtrahitur, clivoque latus pendente recedit.
Illam ego non tulerim, quæ [92] computat, & ſcelus ingens
[93] Sana facit. [94] *ſpectant* [95] *ſubeuntem fata mariti*
Alceſtim, & [96] *ſimilis ſi permutatio detur,*
Morte viri cupiant animam ſervare catellæ.
Occurrent multæ tibi [97] *Belides, atque* [98] *Eriphylæ,*
Mane [99] *Clytæmneſtram nullus non vicus habebit,*
Hoc tantum refert, quod [1] *Tyndaris illa bipennem*
[2] *Inſulſam, & fatuam lævâ dextraque tenebat;*
At nunc res agitur tenui pulmone [3] *rubetæ:*
[4] *Sed tamen & ferro,* [5] *ſi prægustaret Atrides*
Pontica [6] *ter victi cautus medicamina Regis.*

91 Quoties furore amoris vel iræ aguntur præcipites non leviore ruina, quam prærupta & ruinam minitantia juga montium ſubducto clivo ſeu radicis parte.
92 Deliberat modo, v. 647.
93 Prudens, mentis compos: non ex vindicta, affectu aut infirmitate.

94 In theatralibus ludis repræſentatam. 95 Mariti Admeti vitam ſua morte redimentem. 96 Sed his ſi ſimilis daretur permutatio & optio, redimerent vitam catellæ morte viri. 97 Similes Danai filiabus L. quæ uno excepto maritos interfecere. 98 Cujusmodi fuit Eriphyla, quæ vatem Amphioraum maritum monili à Polynice corrupta prodidit. 99 Similem Clytæmneſtræ, quæ ut Ægiſtho adultero frueretur, maritum Agamemnona à bello Trojano redeuntem bipenni occidit. 1 Clytæmneſtra Tyndari filia. 2 Non artificioſam cædem, quale noſtrarum venenum. 3 Sat. 1. v. 70. 4 Et paratæ tamen etiam ferro rem decernere. 5 Si maritus ſe præmuniret antidoto, quali uſus eſt Mithridates rex Ponti. 6 A Sylla, Lucullo, Pompejo.

SATYRA VII.

Ad Teleſinum poëtam, Cæſarem quidem ſtudia & artes reſpicere, cæterum apud alios Romanos Poëtarum, Hiſtoricorum, Cauſidicorum, Rhetorum, & Grammaticorum ſtudia & labores pro levi & vili eſſe.

E*T ſpes, & ratio ſtudiorum in* [1] *Cæſare tantum:*
Solus enim [2] *triſtes hac tempeſtate Camœnas*
Reſpexit, cum jam celebres notique poëtæ
[3] *Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos*
Tentarent, nec fœdum alii, nec turpe putarent
Præcones fieri, cum [4] *deſertus Aganippes*

1 Trajano, *alii* Nervæ, *alii* Domitiano, qui cætera vitioſus, favebat tamen literis, fovebatque Muſas. Vide vitam Juvenalis. 2 Neglectos & inopes poëtas. 3 Inopia ſua & poëſeos neglectu coacti, Romæ & in aliis oppidis Italiæ conferrent ſe ad ſordidas artes, ut ex balneatoria & furnatia victum ſibi quærerent. 4 Miſſis ſtudiis in remotis ſolitudinibus juxta Aganippen fontem Bœotiæ à Cadmo inventum & Muſis ſacrum.

Vallibus eſuriens migraret in [5] *atria* [6] *Clio.*
Nam ſi [7] *Pieria quadrans tibi nullus in arca*
Oſtendatur, ames nomen victumque [8] *Macheræ,*
Et vendas potius, commiſſa quod auctio vendit
Stantibus, œnophorum, tripodes, armaria, ciſtas,
[9] *Halcyonem Bacchi,* [10] *Thebas, &* [11] *Terea* [12] *Fauſti.*
Hoc ſatius, quam ſi dicas ſub judice, Vidi,
Quod non vidiſti. faciant [13] *equites Aſiani,*
Quanquam & [14] *Cappadoces faciant, equitesque* [15] *Bithyni,*
[16] *Altera quos nudo traduxit* [16] *Gallia talo.*
Nemo tamen ſtudiis indignum ferre laborem
Cogetur poſthac, nectit quicunque [17] *canoris*
Eloquium vocale modis, [18] *laurumque momordit.*
* *Hoc agite ô juvenes, circumſpicit, & ſtimulat vos,*
Materiamque ſibi [19] *Ducis indulgentia quærit.*
Si qua aliunde putas rerum expectanda tuarum
Præſidia, atque ideo [20] *croceæ membrana tabellæ*
[21] *Impletur,* [22] *lignorum aliquid poſce ocyus, & quæ*
Componis, dona [23] *Veneris* [24] *Teleſine marito:*
Aut claude, & poſitos [25] *tinea pertunde libellos.*
Frange miſer calamos, [26] *vigilataque prælia dele,*
Qui facis in parva ſublimia carmina cella,
Ut dignus venias [27] *hederis, & imagine* [28] *macra.*
Spes nulla ulterior. didicit jam dives avarus
Tantum admirari, tantum laudare diſertos,
Ut pueri [29] *Junonis avem.* ſed defluit ætas
Et [30] pelagi patiens, & [31] caſſidis, atque [32] ligonis:
Tædia tunc ſubeunt animos, tunc ſeque ſuamque

5 Divitum, *vel* atria Licinia in foro, quo convenire præcones, & ubi auctiones fieri ſolebant. 6 Poëta. Cliûs cultor. 7 Tui docti poëtæ, qui Muſas è Pieria colis. 8 Præconis, illius temporis. 9 Tragœdiam de Halcyone, Ceycis uxore, à malo poëta Baccho ſcriptam. Alias *Alcithoen Pacci*. fabulam vide 4. Metam. Ovid. 10 Tragœdiam de Thebarum Regibus, Lajo, Oedipo, &c. 11 Tragœdiam de Tereo, Progne, Philomela, &c. 12 Mali Poëtæ. 13 Servi ex Aſia ducti jam equites Romani facti, ſed levis fidei. 14 Equites è ſervis Cappadocibus, qui Armeniæ ſunt contermini. 15 Equites è ſervis Bithynis in Aſia minore juxta Pontum. 16 Gallogræcia ſeu Galatia. vide Lucii Flor. 2. l. 11. cap. 17 Poëma altum & ſonorum. 18 Honorem lauri, & gloriam poëmatis ſui deguſtavit. *vel*, Poëſi initiatus, & ſacer Apollinis vates factus momordit laurum, quæ manducata numine inflare credebatur. Δαφνηφάγων φοίβαζιν ἐκ λαιμῶν ὄπα, Lycophron. * Rituale verbum & in ſacris ſolenne. 19 Imperatoris liberalitas & favor. 20 Vide Perſii Sat. 3. 10. vel Vitelliani. 21 Carminibus. 22 Ad incendium. 23 Vulcano igni. 24 Poëta, ad quem hanc Satyram ſcribit. 25 Blattis & tineis eſcam mitte. 26 Carmina, quæ de bellis elucubraſti. 27 Corona ex hederis, victorum poëtarum præmio & ——— 28 ——— Statua in bibliothecam Apollinis recipienda, referente maciem tuam ex intenſione ſtudii contractam Vide Perſii prologi verſ 5. 29 Pavonem. 30 Quæ poterat impendi mercaturæ & nauticæ ——— 31 ——— Militiæ, ——— 32 ——— Agriculturæ.

33 *Ter-*

[33] Terpſichorē odit [34] facunda & nuda ſenectus.
Accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iſte
Quem colis. & [35] Muſarum, & Apollinis æde relicta,
Ipſe facit verſus, atque uni [36] cedit Homero
[37] *Propter mille annos. at ſi dulcedine famæ*
Succenſus recites, [38] Maculonus commodat ædes,
Ac longe ferrata domus ſervire jubetur,
In qua ſollicitas imitatur [39] janua portas.
Scit dare libertos extrema in parte ſedentes
Ordinis, & magnas [40] comitum diſponere voces.
Nemo dabit [41] regnum, [42] quanti ſubſellia conſtent,
Et quæ conducto pendent [43] anabathra tigillo,
Queq; [44] reportandis poſita eſt [45] orcheſtra cathedris.
Nos tamen hoc agimus, tenuique in pulvere ſulcos
Ducimus, & [46] litus tenui verſamus aratro.
Nam ſi diſcedas, laqueo tenet [47] ambitioſi
Conſuetudo mali, tenet inſanabile multos
Scribendi cacoëthes, & ægro in corde ſeneſcit.
Sed vatem egregium, cui non ſit publica vena,
Qui [48] nihil expoſitum ſoleat [49] deducere, [50] nec qui
Communi feriat carmen triviale moneta,
* *Hunc qualem nequeo monſtrare, & ſentio tantum.*
Anxietate carens animus facit, [51] omnis acerbi
Impatiens, [52] cupidus ſylvarum, [53] aptusque bibendis
Fontibus [54] Aonidum. neq; enim cantare ſub antro
[55] Pierio, [56] thyrſumve poteſt contingere [57] ſa-
na

33 Studia poëtica. 34 Ipſi jam ſenes inopesque, ut ut docti. 35 Poëtis ipſis, *vel* doctorum cenſura, qui in æde Muſarum & Apollinis de carminibus judicabant, *vel*, nullo Muſarum inſtinctu, ſed invita Minerva carmina aggreſſus. 36 Putat ſe cedere. 37 Neque hoc propter ingenium, ſed annos, quod Homerus antiquior ſit illo. 38 Dives quiſpiam. 39 Ferrata, inſtar portarum civitatis obſeſſæ. 40 Clientum, qui tibi applaudebant. 41 Divitum.

42 Precium conductorum ſubſelliorum, graduum, orcheſtræ. 43 Scalas & gradus per quos ad pulpita aſcenditur. 44 Quippe quæ conducta referunt. *Nam & domum mutat, & auditorium extruit, & ſubſellia conducit.* Dialog. de Oratoribus. 45 Tabulatum, in quo ſaltat chorus. Sat. 3. v. 178. 46 Sterile & inutile ſtudium exercemus & urgemus, non majori fructus ſpe, quam ſi littus araremus. 47 Laudem affectantis poëtices. pene converſus hic locus ex Ariſtophanis Ranis. Γόνιμον δ' ποιητὴν, ἄν, &c. 48 Nihil humile aut vulgare. *Effugiendum eſt ab omni verborum vilitate, & ſumendæ voces à plebe ſummotæ, &c.* Petron. 49 Egregie & ſubtiliter, veluti tenui filo. 50 Qui non vulgari nota & ſtylo carmina condit. *Metaphor.* à monetariis, qui unius notæ nummos producunt. * Et cujus nomen aut exemplum non poſſum dare, ut qui talem novi neminem, & cujus ideam mente ſolum concipio. 51 Moleſtiis vacuus & liber. 52 Seceſſus & ſolitudinis amans. 53 Natura idoneus, quem ars perficiat, & quem furore ſuo inſpirent Apollo & Muſæ. 54 Muſarum ex Aonia, antris, montibus & fontibus Muſis conſecratis nobili. 55 Supra v. 8. 56 Furorem ἐμπνευσα, quali in Orgiis Thyrſigeræ feruntur Bacchides. Poëtæ autem in tutela Bacchi ſunt. 57 Sicca & ſobria, quæ Poëtis haud convenit; qui non niſi mero (quod animæ educit inſtrumenta) madidi & male ſani carmina ſcribunt, quæ vivere poſſint. Vide epigram. Antipatri. 2. lib. Antholog. συμπότικα ἀείσματα.

Paupertas, atque æris inops, quo nocte dieque
Corpus eget. *ſatur eſt*, [58] *cum dicit Horatius, ohe!*
Quis locus ingenio niſi cum ſe carmine ſolo
Vexant, & [59] dominis [59] Cirrhæ [60] Nyſæque feruntur
Pectora noſtra duas non admittentia curas?
Magnæ mentis opus, nec [61] *de lodice paranda*
Attonitæ, currus, & equos, facieſque deorum
[62] *Aſpicere, & qualis* [63] *Rutulũ confundat* [64] *Erinnys.*
Nam ſi Virgilio puer, & tolerabile deſit
Hoſpitium, [65] *caderent omnes à crinibus hydri, (ſit*
[66] *Surda nihil* [67] *gemeret grave buccina. poſcimus ut*
[68] *Non minor antiquo* [69] *Rubrenus Lappa* [70] *cothurno,*
Cujus & [71] *alveolos, & lanam* [72] *pignorat Atreus.*
Non habet [73] *infelix Numitor, quod mittat amico,*
Quintillæ quod donet, habet: nec defuit illi
Unde emeret multa paſcendum carne leonem
Jam domitum. conſtat leviori bellua ſumptu,
[74] Nimirum & capiunt plus inteſtina poëtæ.
Contentus fama jaceat [75] *Lucanus in hortis*
Marmoreis: at [76] Serrano, tenuique [76] Salejo
Gloria [77] quantalibet, quid erit, ſi gloria [78] tantum eſt?
Curritur ad vocem jucundam, & carmen [79] *amicæ*
[80] *Thebaidos, lætam fecit cum Statius urbem,*
Promiſitque [81] *diem; tanta dulcedine captos*
Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi
Auditur: ſed cum [82] *fregit ſubſellia verſu,*
Eſurit, intactam [83] *Paridi niſi vendat* [84] *Agaven.*
[85] *Ille &* [86] *militiæ multis largitur honorem,*
[87] *Semeſtri vatum digitos circumligat auro.*

58 Od. 19. l. 2. 59 Ab Apolline, cui Cirrha urbs ad radicem Parnaſſi ſacra. 60 Baccho, qui in Nyſa Arabiæ educatus cultusque eſt. 61 De domeſticis curis ſolicitæ. 62 Mente conceptas deſcribere. 63 Turnum Rutulorum Regem. 64 Alecto furia. Æn. 7. 65 Non potuiſſet fingere furias anguibus crinitas, ut ibidem, *geminos erexit crinibus angues.* 66 Non audita, *vel* rauca, *Catachreſis.* 67 Nec adeo horrendum finxiſſet Alectus cornu. *in eodem 7. Æneid.* ibid. 68 Non minori pretio & æſtimatione. 69 Poëta Tragicus. 70 Poëtis Tragicis priſci temporis. 71 Tabulas vel *alveolos*, id eſt, lances. 72 Tragœdia de Atreo, quam dum ſcribit, ſuppellectilem pignori exponit. *alias*, pignori accipit Atreus fœnerator. *Prior expoſitio magis placet.* 73 Judicio & uſu. vide Martial. epigr. 3. l. 9. 74 Ironice. 75 Qui dives ad poëſim acceſſit. 76 Pauperi poëtæ. 77 Utcunque magna. 78 Nuda & ſine precio. 79 Gratæ. 80 Statii poëmatis de bello Thebano. 81 Recitandi. 82 Frequentiam auditorum, *ὥϛ ὑπὸ κρότȣ ϗ κραυγῆς κατεῤῥήγνυσθαι ὁ τόπος.* Polybius hiſtoriarum 15. *vel*, vehementi recitatione, ut Satyra 1. *Ruptæ lectore columnæ.* Sic Martianus Capella: *cognoſcentium quoque fregere ſubſellia, hunc olim perorantem & rethoricæ ſed plauſibili oratione frangentem, &c.* Sidonius lib. 5. epiſtolarum ad Sapandum. 83 Pantomimo, Domitiæ Neronis amitæ liberto. 84 Fabulam de matre Penthei conſcriptam, eamque novam. 85 Paris. 86 Præfecturas. 87 Dignitate equeſtri, cujus inſigne annuli aurei, quos invenit luxus ſemeſtres, id eſt [illegible]vos, minores; hybernos, majores, ut Satyra 1. verſ. 28.

Quo

Quod non dant proceres, dabit hiſtrio. tu[88] *Camerinos,*
Et Bareas, tu nobilium magna atria curas?
Præfectos[89] *Pelopea facit,* [89] *Philomela tribunos.*
Haud tamen invideas vati, quem [90] *pulpita paſcunt.*
Quis tibi [91] *Mæcenas? quis nunc erit aut * Proculeus,*
*Aut * Fabius? quis * Cotta iterum? quis * Lentulus alter?*
Tunc par ingenio pretium: [92] nunc utile multis
Pallere, & [93] vinum toto neſcire Decembri.
[94] *Veſter porro labor fœcundior hiſtoriarum*
Scriptores,[95] *petit hic plus temporis, atq;*[96] *olei plus:*
Namque oblita modi milleſima pagina ſurgit
Omnibus, & creſcit multa damnoſa papyro.
Sic ingens rerum numerus jubet, atque operum lex.
Quæ tamen inde ſeges? terræ quis fructus [97] *apertæ?*
Quis dabit hiſtorico, quantum daret [98] *acta legenti?*
[99] *Sed genus ignavum, quod tecto gaudet & umbra.*
[1] *Dic igitur quid cauſidicis* [2] *civilia præſtent*
Officia? & magno [3] *comites in faſce libelli?*
Ipſi magna ſonant; ſed tunc cum creditor audit
Præcipue, vel ſi [4] *tetigit latus acrior illo,*
[5] *Qui venit ad dubium grandi cum* [6] *codice* [7] *nomen.*
Tunc immenſa cavi ſpirant mendacia [8] *folles,*
[9] *Conſpuiturque ſinus. verum deprendere meſſem*
Si libet, [10] *hinc centum patrimonia cauſidicorum,*
Parte alia ſolum [11] *ruſſati pone* [12] *Lacertæ.*
Conſedere [13] *duces: ſurgis tu* [14] *pallidus* [15] *Ajax*
Dicturus [16] *dubia pro libertate,* [17] *Bubulco*

88 Nobiles. 89 Tragœdia de Pelopea filia Thyeſtæ. vel de Philomela conſcripta & Paridi vendita. 90 Recitationes in pulpitis. 91 * Vir liberalis, & munificus. Sat. 5. v. 108. 92 Nunc ſtudii utilitas huc redit omnis denique, ut palleant, & vino abſtineant, legitur &, *tunc utile.* 93 Abſtemia agere Saturnalia, quæ menſe celebrantur Decembri, in quibus vino & epulis maxime indulgetur. 94 Sed veſter labor ô hiſtorici, utilior forte eſt, & fœcundior. *Ironice.*

5 Hic labor petit plus operæ & olei. Sed legitur & *petitur plus.* 96 Impen… *in* oleo ad lucernam. 97 Proſciſſæ & aratæ. *Metaphora.* 98 Actuario ſive …dvocato. 99 Sed hiſtorici, *inquies,* ſunt genus ignavum, &c. Iſaacus Caſau…onus in animadverſionibus ad Suetonium in Auguſto legit, *quod lecto gau…et,* intelligitque *lectum* ceu *lecticulam lucubratoriam.* κλινίδιον. Ita Seneca …2. ep. *Quædam ſunt quæ poſſis & in ciſio ſcribere: quædam lectum & ocium …ſecretum deſiderant.* Et Perſius Sat. 1. *Non quicquid denique lectis Scri…itur in citreis.* 1 *Reſpondet Poëta.* 2 Actiones cauſarum civilium. 3 Lib…tionum quos ſecum in judicium adfert. 4 Punxit commovitque alius cau…dicus acrior illo, *vel* creditor. 5 Qui debitore inficiante, negat id deberi, …ratus oſtendere libros accepti & expenſi. 6 Legum, *vel* probationis. Debitum. 8 Pulmones, *vel* fauces. 9 Contentione orationis. 10 In …c lance. i. e. confer lucrum aurigæ cum illo cauſidici, & comperies unius …rigæ lucrum æquare centum cauſidicorum mercedes. 11 Veſte ruſſata, …e. rubra induti. 12 Militis vel aurigæ ruſſatæ factionis. 13 Judices. …emiſtich. *Ovidianum Met.* 13. 14 De eventu vel cauſa ſubtimidus. …5 Cauſam dicturus, ut Ajax ibid. 16 Pro eo cujus libertas in quæſtionem …catur, *ut Cic. pro Archia.* 17 C. Attilio Bubulco C… …tio ali…o judice.

Judice. rumpe miſer [18] *tenſum jecur, ut tibi laſſo*
Figantur [19] *virides ſcalarum gloria palmæ.*
Quod vocis pretium? ſiccus petaſunculus, & vas
[20] *Pelamidum, aut veteres Aphrorum* [21] *epimenida bulbi;*
Aut vinum [22] *Tiberi devectum, quinque lagenæ,*
Si quater egiſti. ſi contigit aureus unus,
[23] *Inde cadunt partes in fœdere pragmaticorum:*
[24] *Æmylio dabitur, quantum petet: & melius* [25] *nos*
Egimus, hujus enim ſtat [26] *currus aheneus, alti*
Quadrijuges in veſtibulis, atque ipſe feroci
[27] *Bellatore* [28] *ſedens curvatum haſtile minatur*
Eminus, & ſtatua meditatur prælia [29] *luſca.*
Sic [30] *Pedo* [31] *conturbat* [31] *Matho deficit, exitus hic eſt*
[31] *Tongilli, magno cum* [32] *rhinocerote lavari*
Qui ſolet, & vexat lutulenta balnea [33] *turba,*
Perque forum juvenes longo premit * *aſſere* [34] *Medos,*
Empturus pueros, argentum, [35] *myrrhina, villas;*
[36] *Spondet enim Tyrio* [37] *ſtlataria purpura filo.*
Et tamen hoc ipſis eſt utile, purpura [38] vendit
Cauſidicum, vendunt [39] amethyſtina, convenit illis
Et ſtrepitu, & [40] facie majoris vivere cenſus.
Sed finem impenſæ non ſervat prodiga Roma.
[41] *Ut redeant veteres,* [41] *Ciceroni nemo ducentos*
Nunc dederit nummos, niſi fulſerit annulus ingens,

18 Jecur ira inflatum. *vel* pulmonem ſpiritu. 19 Victoriæ ſigna è pulpiris tuis ædibus affiganrur. erat autem moris victoriam in actionibus partam teſtari appenſa pro foribus palma. οἱ φοίνικες ἐπὶ τῇ θύρᾳ χλωροὶ ἐστεφανωμένοι. Lucian. Τηλόφρω διδάσκαλος. alii *cenſent* ſignificari hinc pauperiem Orarorum, quibus etiam victoribus pro palmatis ædibus erant cœnacula, ad quæ ſcalis aſcendebant. 20 Piſcium è thynni genere. 21 Bulbi genus. Plin. l. 19. vel bulbi, piſces exigui & viles. Lipſ. epiſt. 2. lib. 4. Quæſt. epiſt. alii legunt Epimenia, quaſi menſtrua hæc ſint munera ex Africa. 22 Vile ut Vejentanum ſeu Etruſcum, non adverſo flumine ex Campania vel Græcia advectum. 23 Aurei illius partes quædam auferuntur diſtribuendæ ex pacto Pragmaticis. qui verbis & formulis juris inſtructi, mercedula adducti miniſtros ſe oratoribus præbent in judiciis. Cic. 1. de Orat. & Fab. l. 12. c. 3. 24 Diviti cauſidico. 25 Nos rameu pauperes advocari. 26 Triumphalis currus majorum in porticu. 27 Equo. 28 Equeſtris ſtatua. 29 Altero oculo clauſo ut ictum dirigat. *vel*, inclinaro capite, vel detorto, ita ut unus tantum oculus videatur. 30 Cauſidicus. 31 Decoquit, & æs alienum contrahit, novis creditoribus ſolvens, veteribus non ita, dum ſe divitem præfert. 32 Gutto ex cornu Rhinocerotis, quo in balneis uruntur divites. 33 Clientum & ſervorum. * Satyra 3. 235. 34 Lecticarios ex Media. Lipſius legit Mœſos ut Sat. 9. *de grege Mæſorum.* 35 Vaſa. vide Martial. epigr. 1. 23. l. 14. & quæ nos ibi. vide & hujusmodi licitatorem Mamurram. epigr. 60. l. 9. Martial. 36 Exponit ſe tanquam divitem. 37 Latus clavus purpureus. [illegible] præfixis, ut ſtlite pro lite. 38 Commendat & facit ut conducatur majore pretio. 39 Veſtimenta violacea, ab Amethyſti gemmæ colore. 40 Oſtentatione majoris cenſus. 41 Quod ſi in vitam reverſi ſint ſummi illi oratores [illegible] aſſus, Antonius, Cicero, acturi jam cauſas

Reſſi

Reſpicit hoc primum [42] *qui litigat, an tibi ſervi*
Octo, decem [43] *comites, poſt te an ſit ſella,* [44] *togati*
Ante pedes. ideo conducta [45] Paulus *agebat*
[46] *Sardonyche, atque ideo pluris, quã* [45] *Coſſus agebat,*
Quam [46] *Baſilus.* rara in tenui facundia panno.
Quando licet [47] *flentem Baſilo producere matrem?*
Quis bene dicentem Baſilum ferat? [48] *accipiat te*
Gallia, vel potius [49] *nutricula cauſidicorum*
Africa, ſi placuit mercedem imponere linguæ.
Declamare doces, ô [50] *ferrea pectora* [51] *Vecti,*
Cum [52] *perimit ſævos* [53] *claſſis numeroſa tyrannos.*
Nam quæcunque ſedens modo legerat, hæc eadem ſtans
Proferet, atque [54] *eadem* [54] *cantabit verſibus iiſdem,*
Occidit miſeros [55] crambe repetita magiſtros.
Quis [56] *color, & quod ſit* [57] *cauſa genus, atque ubi* [58] *ſumma*
Quæſtio, quæ veniant diverſa parte [59] *ſagittæ,*
Scire volunt omnes, mercedem ſolvere nemo.
[60] *Mercedem appellas? quid enim ſcio?* [61] culpa docentis
Scilicet arguitur, quod [62] læva in parte mamillæ
Nil ſalit [63] Arcadico juveni, *cujus mihi ſexta*
Quaque die miſerum dirus caput [64] *Annibal implet.*
Quicquid id eſt, de quo deliberat an petat urbem
A Cannis: an poſt nimbos, & fulmina cautus
[65] *Circumagat madidas à tempeſtate cohortes.*
[66] *Quantum vis ſtipulare, & protinus accipe quid do.*
Ut toties illum [67] *pater audiat? aſt alii ſex*

42 Clientes non tam reſpicerent eloquentiam, quam cenſus, faciem & comitatum oratoris; *the lawyers port and traine*, an illi lectica octophoros plena ipſo, &c.
43 Clientes.
44 Amici anteambulones.
45 Orator cauſidicus.
46 Annulo in quo hæc erat gemma.
47 Tenui oratori producenti matrem in gravi cauſa pro vita & ſalute filii ſupplicantem & miſericordiam moventem. quod fecit Cicero pro Fonteio.
48 In Gallia oratoriam exerceas.
49 Litigioſa.
50 Nullius laboris non patientiſſima. 51 O Rhetorum Præceptor. 52 Perimendos declamat. alii de Dionyſio exponunt, qui de Rege in hoc piſtrinum fuerit conjectus. 53 Diſcipulorum. 54 Periodis & pronunciatione. 55 Eadem identidem eodem iiſdem inculcata, non ſine faſtidio enecat, non ſecus ac δὶς κραμ-βη θάνατος, recalefacta braſſica, & ad faſtidium repoſita. Quod enim de *Cambre* ingerunt Domitius I. Scoppa & alii, ut ſit inſcriptio declamationis de hiſtoria devictorum à Cumanis Capuanorum juxta Cambren oppidum Campaniæ, tortuoſum mihi & longe nimis petitum videtur. vide Angeli Politiani 33. c. Miſcell. 56 Ratio. 57 Deliberativum, demonſtrativum & judiciale. 58 Controverſiæ ſtatus. 59 Objectiones & argumenta adverſarii. *Metaphora.* 60 *Inquit diſcipulus.* 61 *Reſpondet magiſter.* 62 Cor ſtupidum eſt. 63 Pingui, hebeti, obtuſo, quales ſunt Arcades. teſte Philoſtrato l. 3. [illegible] *vel* aſinino. vide Perſ. Sat. 3. v. 9. 64 Obtundit me toties audita ad nauſeam illius declamatio de Annibale deliberante, an recens è Cannenſi victoria peteret urbem, ſuadente Maharbale & illi cœnam in Capitolio pollicente. 65 Reducat, cum jam poſuiſſet caſtra ad tertium à Roma lapidem, deterritus fulmine & tempeſtate per dies tres. 66 *Dicitur Diſpenſator, qui Rhetori diſcipulum tradit.* 67 Perſ. Sat. [illegible] 47.

Et plures uno conclamant ore ſophiſtæ,
Et veras agitant lites, [68] raptore relicto;
[69] Fuſa venena ſilent, [70] malus, ingratuſque maritus,
Et [71] quæ jam veteres ſanant mortaria cæcos.
Ergo [72] ſibi dabit ipſe [73] rudem, ſi noſtra movebunt
Conſilia, & vitæ diverſum iter ingredietur,
Ad b pugnam qui rhetorica deſcendit ab c umbra,
[74] Summula ne pereat, qua vilis [75] teſſera venit
Frumenti, quippe hæc merces lautiſſima. [76] tenta
[77] Chryſogonus quanti doceat, vel [77] Pollio quanti
[78] Lautorum pueros, artem [79] ſcindens [80] Theodori,
Balnea [81] ſexcentis, & pluris [82] porticus in qua
Geſtetur dominus, quoties pluit: anne ſerenum
Exſpectet, ſpargatve luto jumenta recenti?
[83] Hic potius, namque hic mundæ [84] nitet ungula mulæ.
Parte alia longis [85] Numidarum fulta columnis
Surgat, & [86] algentem rapiat cœnatio Solem.
Quanticunque domus, veniet [87] qui fercula docte
Componit, veniet [88] qui pulmentaria condit.
Hos inter ſumptus ſeſtertia [89] Quintiliano
Ut multum duo ſufficient; res nulla minoris
Conſtabit patri, quam filius. [90] unde igitur tot
Quintilianus habet ſaltus? [91] exempla novorum
Fatorum tranſi: a felix, & b pulcher, & c acer,
Felix, & ſapiens, & nobilis, & generoſus
Appoſitam * nigræ [92] lunam ſubtexit [93] alutæ:
Felix, orator quoque maximus, & [94] jaculator.

68 Themate ficto de raptore. *de his vide Quintiliani declamationes & Senecæ controverſias.* 69 Nec umbratili in ſchola accuſatione veneficum accuſant. 70 Thema de ingrato marito. *& hic de Medea & Jaſone exponi poſſunt.* 71 Thema de noverca veneficii privignum inſimulante, quem offenderat miſcentem collyrium ad ægros oculos patri. 72 *Poëta itaque ſuadet ſophiſtæ, ut & ipſe potius ſe conferat* b *ad veras cauſas forenſes ab* c *imaginaria hac & ſcholaſtica ſophiſtarum exercitatione, quam hujuſmodi perpetiatur ἀχαριςίας & calumnias.* 73 Libertatis à Rhetorica, *Metaphora* à gladiatoribus qui rude donati ceſſant. 74 Merces minima. 75 Tabella lignea certa nota inſignita figuræ quadratæ: unde & nomen quandoque rotundæ, quo ſymbolo ab horreis publicis frumentum petas. *a ticket.* 76 Quantula mercede. 77 Rhetor, ſophiſta. 78 Nobilium. 79 In minima menſa quaſi dividens & ingerens præcepta Rhethorica. 80 Theodori Gadarei rhetoris. 81 Supple nummis. 82 Sat. 4. v. 6. 83 In porticu potius quam platea. 84 Nec luto ſpargitur. 85 E lapide Numidico, qui ad columnas optimus eſt. Horat. Od. 11. l. 2. *Columnas ultima reciſas Africa.* 86 Triclinium hibernum, quod ſeptentrioni aut orienti objectum Solem matutinum & opacam exciperet Arcton. 87 Structor. 88 Coquus. 89 Rhetori Præceptori filii. 90 *Objectio*; unde igitur fuit Quintilianus tam dives? 91 *Reſpondet, à fatis & fortuna illi obtigerunt bona* a *fortunæ,* b *corporis &* c *animi.* * *Nam uti quiſque inſanus nigris medium impediit crus Pellibus.* Horat. Sat. 6. lib. 1. Senatores primo calceos nigros induebant, poſtea cereos, galbeos, coccinos, &c. 92 Senatorum calceis luna aſſuta erat ſc. litera C. nota centenarii numeri patriciorum à Romulo inſtitutorum. 93 Calceo ex aluta. 94 Dialecticus, ſophiſta.

[95] *Et ſi perfrixit, cantat bene. diſtat enim,* [96] *quæ*
Sidera te excipiant modo primos incipientem
Edere vagitus, & adhuc [97] *à matre rubentem.*
Si fortuna volet, fies de Rhetore [98] Conſul,
Si volet hæc eadem, fies de Conſule [99] Rhetor.
[1] *Ventidius quid enim ? quid* [2] *Tullius ? anne aliud quam*
Sidus, & occulti miranda potentia fati ?
[1]Servis regna dabunt, [2]captivis fata triumphos.
Felix [3] *ille tamen, corvo quoque rarior albo.*
Pœnituit multos vanæ ſterilisque [4] cathedræ,
Sicut [5] *Traſimachi probat exitus, atque* [6] *Secundi*
Carinatis, & hunc inopem vidiſtis Athenæ,
Nil præter gelidas auſæ conferre [7] *cicutas.*
[8] Dii majorum umbris tenuem, & ſine pondere terram
Spirantesque crocos, & in urna perpetuum ver,
Qui Præceptorem ſancti voluere parentis
Eſſe loco. *metuens virgæ jam grandis Achilles*
[9] *Cantabat* [10] *patriis in montibus : &* [11] *cui non tunc*
Eliceret riſum citharœdi [12] *cauda magiſtri.*
[13]*Sed Ruffum, atque alios cædit ſua quæque juventus,*
[14] *Ruffum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit.*
Quis gremio [15] *Enceladi, doctique* [16] *Palæmonis adfert*
Quantum grammaticus meruit labor ? & tamen [17] *ex hoc*
Quodcunque eſt (minus eſt autem quam Rhetoris æra)
[18] *Diſcipuli cuſtos præmordet* [18] *Acœnitus ipſe,*
[19] *Et qui diſpenſat,* [20] *frangit ſibi :* [21] *cede Palæmon*

95 Etſi quid peccatum ſit, in illius tamen laudem vertetur, ut raucus ex frigore etiam bene cantare dicatur. 96 Quod tibi naſcenti ſit θέμα & ὡροσκόπος. 97 A partu recenti, ſanguine materno rubentem. 98 Ut Ciro. Quintiliano autem ornamenta potius conſularia quam inſignia poteſtatis data, *refert Auſonius ad Gratianum.* 99 Valerius Licinianus prætorius exul de Senatore, Rhetor de Conſule factus. Plin. epiſt. 11. lib 4. 1 Ventidius Baſſus è captivo & mulione ad præturam, conſulatum & triumphum conſcendit. Val. Max. 6. 10. A. Gell. 15. 1. 2 Qui ex ſerva natus Tarquinio Priſco in regno Romano ſucceſſit. 3 Quintilianus ſane felix, cui ex arte contigerunt divitiæ. 4 Rhetoricæ profeſſionis, quam exercebant ſedentes in cathedra. 5 Carthaginenſis, qui propter exiguam mercedem deſtitit à Rhetorica quam profiteri cœpiſſet. 6 Athenienſis, qui Rhetoricen profeſſus à Caligula in exilium relegatus eſt, quod per exercitationem in tyrannos peroraſſet. 7 Vide Perſ. Sat. 1. v. 2. 8 Dii dent majorum noſtrorum manib. & cineribus levem terram perpetuo florentem, &c. vide quæ nos ad ultimum verſum Hippolyti Senecæ 89. epig. l. 1. Martial. & Perſ. Sat. 1. v. 35. 9 Fidibus canere didicit. 10 Theſſalis. 11 Et qui tunc grandis non riſu contemnebat ſenem Centaurum. *al.* & quis non riſiſſet? 12 Inferior Chironis Centauri pars. 13 Nunc a. Ruffum. i. e. Præceptorem etiam puelli ſui diſcipuli cædunt. 14 Satrium Ruffum Ciceronis æmulum, qui Ciceronem Gallicæ cujusdam eloquentiæ eſſe dixit. 15 Grammatici. 16 Rhemnii Palæmonis Grammatici, de quo Sat. 6. v. 458. 17 Ex hac mercedula. 18 Pædagogus aliquid diminuit, abradit. In nomine autem alludit ad Anicetum pædagogum, de quo Sueton. c. 5. Neron. 19 Oeconomus, diſpenſator. 20 Sibi aliquid præcidit. 21 *Some abatements.*

Et patere inde aliquid decreſcere (non aliter, quam
[22] *Inſtitor hybernæ tegetis, niveique cadurci)*
[23] *Dummodo non pereat, mediæ quod noctis ab hora*
Sediſti, qua nemo faber, qua nemo ſedebat,
[24] *Qui docet obliquo lanam deducere ferro:*
Dum modo non pereat totidem olfeciſſe lucernas,
Quot ſtabant pueri, cum totus [25] *decolor eſſet*
[26] *Flaccus, & hæreret nigro fuligo* [27] *Maroni.*
Rara tamen merces, quæ [28] *cognitione tribuni*
Non egeat. ſed [29] *vos ſævas imponite leges,*
Ut Præceptori verborum regula conſtet,
Ut legat hiſtorias, autores noverit omnes
Tanquam ungues digitosque ſuos, at forte rogatus
Dum petit aut thermas, aut [30] *Phœbi balnea,* [31] *dicat*
[32] *Nutricem Anchiſæ, nomen patriamque* [33] *novercæ*
Anchemori, dicat [34] *quot Aceſtes vixerit annos,*
Quot [35] *Siculus Phrygibus vini donaverit* [36] *urnas.*
Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
Ut ſi quis cera vultum facit: exigite, ut ſit
Et [37] *pater ipſius cœtus, ne turpia ludant,*
Ne [38] *faciant vicibus.* non eſt leve tot puerorum
Obſervare [39] manus oculosque [40] in fine trementes.
Hæc, [41] *inquit, cures, &* [42] *cum ſe verterit annus,*
Accipe [43] *victori populus quod poſtulat aurum.*

22 Supple, patitur ſibi de primo pretio indicto aliquid detrahi. 23 Dum aliquid mercedis habeas. 24 Carminator. 25 *Sol led.* Fuligine, vel manuum contrectatione. 26 Horatii opus. 27 Virgilii operi. 28 Lite coram tribuno ærario, cui de minoribus cauſis cognoſcendi & judicandi jus erat. 29 Ironice dictum in Romanos divites, qui tametſi exiguum minerval Præceptoribus penderent, multis tamen iisque inutilibus quæſtionibus eos excarnificabant. 30 Balneatoris. 31 Hujusmodi quæſtionibus Grammaticos vexare ſolebat Tiberius Nero. *Suetonium* vide & *Agellium* 14. 6. & *Senec. epiſt.* 88. 32 Nomen nutricis Anchiſæ, de qua nihil conſtat. 33 Ex Æneid. 10. quam Servius Caſperiam nominat. 34 Quia *ſenior.* 35 *Aceſtes.* Æneid. 1. Siciliæ Rex. 36 Quia, *cadis oneraràt Aceſtes.* ibid. 37 Paternum in diſcipulos induat affectum. Quintil. 2. 3. 38 Agant & patiantur. 39 Ne præputia ducant. *μαστρωποὶ.* 40 In fine libidinis molliter natantes, & ut quidam legunt, *patrantes.* 41 Pater. 42 Finito anno. 43 Levem mercedem, utpote Lucanos aureos quinque, quos populus in ludis ſcenicis dari poſtulabat ab eo, qui ſpectacula exhibebat. Capitolinus Antonino. Lucianus in Icaromenippo deridet tragicos ἑπτὰ δραχμῶν εἰς τὸν ἀγῶνα μεμισθωμένους. videor tamen mihi poſſe hoc interpretari, nec inepte, de auro, quod aurigis victoribus, vel ipſis equis poſtulari moris erat à populo in Circo, quaſi dicat, Annua Grammatici merces non excedit ſummam auri, quod datur aurigæ pro unius horæ opera. vide Martialis epigramma 74. lib. 10. & Bulenger. de Circo, c. 34. de præmiis aurigarum. & Xiphilin. in Heliogabalo. quem ἰδιώτου ἁρματηλατοῦντα, καὶ χιτῶνας, ὥσπερ τινα τῶν τυχόντων, αἰτοῦντα.

Veram nobilitatem non traducem à majoribus derivari, verum in ſua virtute ſitam eſſe, fruſtra oſtentari fumoſas parentum imagines, ſi ipſi in ignavos, falſarios, ganeones, mimos, & gladiatores per omnem turpitudinem degenerarint.

[1] *Stemmata quid faciunt? quid prodeſt, Pontice, longo*
Sanguine cenſeri, pictóſque oſtendere vultus
Majorum, & [2] *ſtantes in curribus Æmilianos,*
Et [3] *Curios jam dimidios,* [4] *naſumque minorem*
Corvini, & [4] *Galbam auriculis naſoque carentem?*
[5] *Quis fructus generis tabula jactare capaci*
*Corvinum, & poſt hæc multa deducere * virga*
Fumoſos equitum cum dictatore magiſtros;
Si coram [6] *Lepidis male vivitur?* [6] *effigies quo*
Tot bellatorum, ſi luditur alea pernox
Ante [6] *Numantinos, ſi dormire incipis* [7] *ortu*
Luciferi, quo ſigna duces, & caſtra movebant?
[8] *Cur Allobrogicis & magna gaudeat ara*
Natus in Herculeo [8] *Fabius Lare, ſi cupidus, ſi*
Vanus, & [9] *Euganea quantumvis mollior agna?*
Si [10] *tenerum attritus* [11] *Catinenſi pumice lumbum,*
[12] *Squalentes* [13] *traducit avos,* [14] *emptorque veneni*
[15] *Frangenda miſeram* [16] *funeſtat imagine gentem?*
Tota licet veteres exornent undique [17] *ceræ*

1 Gradus generis & lineæ, quæ ad pictas imagines tanquam rami ex ſtirpe diſcurrunt. Plin. lib. 2. c. 33.
2 Statuas triumphales Æmilianorum.
4 Statuas nobilium vetuſtate diminutas & exeſas.
4 Statuas equitum temporis edacitate imminutas.
5 Quid mihi tu (immemor virtutis majorum, cujus tibi hæc monimenta legenti memoria erat ſubjicienda) jactas genus tuum & familiam ampla tabula Genealogica deſcripta, & veteres jamque fumo ſituque obſitas imagines majorum tuorum, quorum alii Dictatores, alii Magiſtri equitum fuere. Alii legunt *Famoſos*. præfero *Fumoſos*. ſic enim Cicero in Piſonem *fumoſas* dixit *imagines*. & Seneca epiſtolis. * Radio, quo ordinem generis indicat. Alii virgarum faſces majoribus ſuis prælatas intelligunt. Ego ramos & virgas ex ſtirpe diſcurrentes ſignificari arbitror, ut notarum ſupra. 6 Imaginibus clariſſimorum majorum, quales fuere Æmilius Lepidus, & Scipio Æmilianus, qui Numantinus & Africanus cognominatus eſt. 7 Mane ſummo. 8 Cur titulos Fabii Maximi, qui Allobrogas devicit, uſurpet, & originem gentis ſuæ ab Hercule ductam glorietur Fabius Perſicus filius, cui ob luxum à Prætore Urbano paternis bonis interdictum? Valerius Max. 3. c. & Senec. 4. de Beneficiis. 30. 9 Venera vel Altina. lanarum autem mollitie laudantur Altinates oves. 10 Lævigatum & glabrum. 11 Quales Ætna excoquit vel evomit. eſt autem Catina urbs Siciliæ ad radicem Ætnæ poſita. 12 Pilis horridos. μὴ δρωπακιζομένους. 13 Dedecorat. θριαμβίζει. Polyb. παραδειγματίζει. Metaphora, à noxiis per forum traductis, vide quæ ad Martial. epigr. 4. lib. ſpect. b. 14 Veneficus. 15 Non ponenda cum aliis. ſi quis autem gravis criminis convictus eſſet, & ſtatua ejus frangebatur. Sat. 10. v. 58. 16 Polluit. 17 Ceræ imagines.

Atria: Nobilitas ſola eſt, atque unica virtus.
[18] *Paulus, vel* [19] *Coſſus, vel* [20] *Druſus moribus eſto;*
[21] *Hos ante effigies majorum pone tuorum;*
Præcedant ipſas illi te conſule [22] *virgas,*
Prima mihi debes animi bona, *ſanctus haberi,*
Juſtitiæque tenax factis dictiſque mereris.
Agnoſco [23] *procerem:* [24] *ſalve Getulice, ſeu tu*
Silanus, quocunque alio de ſanguine, rarus
Civis, & egregius patriæ contingis [25] *ovanti.*
Exclamare libet, [26] *populus quod clamat Oſiri*
Invento, quis enim generoſum dixerit hunc, qui
Indignus genere, & præclaro nomine tantum
Inſignis? [27] *nanum cujuſdam Atlanta vocamus:*
Æthiopem [28] *cygnum: parvam* [29] *extortamq; puellam*
[30] *Europen:* [31] *canibus pigris, ſcabieque vetuſta*
Levibus, & ſiccæ lambentibus ora lucernæ,
Nomen erit pardus, tigris, leo, ſi quid adhuc eſt,
Quod fremit in terris violentius. ergo cavebis,
Et metues, [32] *ne ſic tu Creticus, aut Camerinus.*
His ego quem monui? tecum eſt mihi ſermo [33] *Rubelli*
Plance, tumes alto Druſorum ſanguine, tanquam
Feceris ipſe aliquid propter quod nobilis eſſes,
Ut te conciperet, [34] *quæ ſanguine fulget Iuli,*
[35] *Non quæ ventoſo conducta ſub aëre texit.*
Vos humiles, inquis, vulgi pars ultima noſtri,
Quorum nemo queat patriam monſtrare parentis:
Aſt ego, [36] *Cecropides.* [37] *vivas, & originis hujus*

18 P. Æmilius. 19 Cornelius Coſſus, qui Volumnio Rege Vejentium occiſo ſecunda ſpolia opima tulit. *vel*, Coſſus qui ſub Auguſto Getulos domuit. *quia ſequitur*, ſalve Getulice. 20 Claudius qui ex hoſtium duce Druſo cominus trucidato nomen reportavit. 21 Mores. 22 Lictorum. i. e. conſulatum & honores præcedant mores priſci & ſancti. 23 Te eſſe vere nobilem. 24 Vere triumphans & nobilis, ac ſi eſſes Coſſus Getulicus (ſupra nota 19.) ſive Silanus, quocunque ortus ex ſanguine. 25 De te præclaro & bene merito ejus. 26 Non minori lætitia quam Ægyptii exultant, ubi invenerint Apim bovem, qui Oſiridem, i. e. frumenti lationem repræſentet, exclamantes εὑρήκαμεν, συγχαίρομεν. Athenagoras Orator in legatione pro Chriſtianis. 27 Sic Ironice & κατ' ἀντίφρασιν nanum nobili cuipiam in deliciis vocamus Atlantem, qui gigas fuit, frater Promethei, Rex Mauritaniæ, in montem converſus, ut fabulantur. vide quæ ad Martial. epigr. 77. l. 6. f. vide & Politiani Miſcellan. c. 23. 28 Album. 29 Incurvam, gibboſam. 30 Proceram & erectam, qualis fuit Europa à Jove tauro rapta. 31 Aut ſi quis canes tardos ſcabie depilatos & λίχνους dicat pardos, tigres, leones, & ſi quid illis ferocius nobiliusve. 32 Ne tu ſc. i. e. ironice dicaris Creticus, &c. ſpecie & nomine quidem nobilis, ut Creticus, Sat. 2. v. 67. & Camerinus 7. v. 90. re-vera ignobilis & degener. 33 Cui nobilitas per matrem ex Julia familia pari ac Nero gradu. Sit ante oculos Nero, quem longa Cæſarum ſerie tumentem, &c. Tac. Hiſt. 1. 34 Nobilis matrona è gente Iulia. 35 Non plebeja, quæ ſub dio (alii legunt *Aggere*. ut ſit agger Tarquinii, ubi plebejæ mulieres texere ſolebant) texit. Ptolomæus Flavius conjectaneorum cap. 13. *ſub aere* exponit in atrio ubi exercebant textrinam priſcæ. 36 Romulida, indigena, Iulia familia oriundus, ut Athenienſes nobiliſſimi à Cecrope Rege primo. 37 *Reſpondet Rubellio Poeta. Ironia.*

Gaudia

Gaudia longa feras : tamen ima plebe Quiritum
Facundum invenies : ſolet hic defendere cauſas
Nobilis indocti. veniet de plebe [38] *togata*
[39] *Qui juris nodos, & legum ænigmata ſolvat.*
[40] *Hic petit* [41] *Euphraten juvenis,* [42] *domitique Ba-*
Cuſtodes aquilas, armis induſtrius : at tu *(tavi*
Nil niſi [43] *Cecropides,* [44] *truncoque ſimillimus Hermæ,*
Nullo quippe alio vincis diſcrimine, quam quod
Illi marmoreum caput eſt, tua vivit imago.
Dic mihi [45] *Teucrorum proles,* animalia muta
Quis generoſa putet niſi fortia ? *nempe volucrem*
Sic laudamus equum, [46] *facili cui plurima palma*
Fervet, & exultat [47] *rauco victoria* [48] *circo.*
Nobilis hic quocunque venit de [49] *gramine, cujus*
Clara fuga ante alios, & [50] *primus in æquore pulvis.*
[51] *Sed venale pecus Corithæ, poſteritas &*
Hirpini, ſi rara jugo victoria ſedit :
Nil ibi majorum reſpectus, gratia nulla
[52] *Umbrarum,* [53] *dominos pretiis mutare jubentur*
Exiguis, b *tritoque trahunt epirhedia collo*
Segnipedes, dignique c *molam verſare Nepotis.*
Ergo ut miremur [54] te, [55] non tua, primum aliquid da,
Quod poſſim titulis incidere præter honores,
Quod damus illis, & dedimus, [56] quibus omnia debes.
[57] *Hæc ſatis ad juvenem, quem nobis fama ſuperbum*
Tradit, & inflatum, plenumque [58] *Nerone propinquo.*
Rarus enim ferme ſenſus communis in [59] illa
Fortuna. *ſed te cenſeri laude tuorum*

38 Ima & vili
39 Juris peritus.
40 Alii de plebe ad militiam in extremis Romani imperii finibus proficiſcuntur contra Parthos & Gernianos.
41 Flumen Meſopotamiæ, quod è Niphate majoris Armeniæ monte naſcitur.
42 Præſidia poſita ad coërcendos, ne rebellent, Belgas illos *Hollanders* nuper à Domitiano donıitos.
43 Genere ſpecioſus, Romulidam te jactans, uti ſe Cecropidas Athenienſes.
44 Mercurii ſtatuæ, quæ capite quidem erant marmoreæ & formatæ, cætera trunci rudes & inutile lignum.
45 O Rubelli, qui te Iulio Cæſare, Iulo & Teucris ſatum jactas.
46 Facili ad curſum & veloci. 47 Propter clamorem, *vel* ſonoro. 48 Spectante & ſtudioſe acclamante populo in Circo. 49 Paſcuo, agro, regione. Alii legunt *Germine.* 50 Pedibus pulverem in Circo movens cæteros curſu prævertitur. 51 Equi contra etiam generoſiſſima equa Coritha & victore equo Hirpino nati non æſtimantur, ſed venduntur ſi degeneres ſint & rarò curuli certamine vincant. 52 Mortuorum majorum Hirpini & Corithæ. *Catachreſis.* Harpinnæ equi curulis Oenomai meminit Lycophron. 53 Vili venduntur *b* rhedariis & *c* molitoribus. Nepos nomen molitoris. 54 Tuas virtutes quæ in te ſunt. 55 Non majores qui extra te. 56 Ex quorum honoribus totus pendes, quum per te nihil laude dignum habeas. 57 Atque hæc ſufficiant obiter & per digreſſionem dicta Rubellio. 58 Unde potius erubeſcendum erat, *Nero autem ipſe & à Julia familia originem duxit.* 59 Nobili & ampla. *Stultitiam patiuntur opes.*

Pontice noluerim, ſicut nihil ipſe futura
Laudis agas. miſerum eſt aliorum incumbere famæ,
Ne collapſa ruant ſubductis[60] tecta[61] columnis,
[62] *Stratus humi palmes* [63] *viduas deſiderat ulmos.*
Eſto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
Integer, ambiguæ ſi quando citabere teſtis
Incertæque rei, [64] *Phalaris licet imperet, ut ſis*
Falſus, [65] *& admoto dictet perjuria tauro,*
Summum crede nefas animam præferre pudori.
Et propter vitam vivendi perdere [66] cauſas.
[67] Dignus morte perit, cœnet licet oſtrea centũ
[68] Gaurana, &[69] Coſmi [70] toto mergatur aheno.
[71] *Expectata diu tandem provincia cum te*
Rectorem accipiet, pone iræ frena modumque,
Pone & avaritiæ, miſerere inopum [72] *ſociorum:*
[73] *Oſſa vides Regum vacuis exhauſta medullis.*
Reſpice quid moneant leges, quid curia mandet,
Præmia quanta bonos maneant, quam [74] *fulmine juſto*
Et [75] *Capito, &* [76] *Tutor ruerint damnante Senatu*
[77] *Piratæ Cilicum.* [78] *ſed quid damnatio confert,*
Cum [79] *Panſa eripiat, quicquid tibi* [80] *Natta reliquit?*
Præconem [81] *Cherippe tuis circumſpice* [82] *pannis,*
Jamque tace. furor eſt [83] poſt omnia perdere naulum.
Non idem gemitus olim, nec vulnus erat par
Damnorum ſociis, florentibus, & modo victis:
Plena domus tunc omnis, & ingens ſtabat acervus
Numorum, [84] *Spartana chlamys,* [85] *conchylia Coa,*
Et cum [86] *Parrhaſii tabulis, ſigniſque* [87] *Myronis,*

60 *Alleg.* gloria tua. 61 Meritis & honore majorum. 62 Utque vitis ad terram cadit niſi ſuſtentetur, ita & tu contemneris ac peribis, amotis majorum laudib. *vel*, ut vitis ſuſtentanda eſt ulmis ne humi jaceat, ita & tu virtute tua. 63 Quib. maritetur vitis ac innitatur. ex ſympathia vitis cum ulmo. *Tibi vitis in ulmo eſt.* Virg. 2. Eclog. 64 Tyrannus. Fuit a. Phalaris Agrigentinorum tyrannus. 65 Velitque te ad perjurium adigere, minitatus tibi taurum aheneum. vide Perſii Sat. 3. v. 39.

66 Virtutem, veritatem, honeſtatem, bonam conſcientiam, &c. 67 Sceleris ſibi conſcius, ut ut vivere videtur, periit. 68 Lucrina. Gaurus mons eſt Campaniæ maritimus prope lacum Lucrinum, ubi optima oſtrea. 69 Unguentarii vel luxurioſi. 70 Unguentis pleno. 71 Expectata & expetita tibi. 72 Provincialium, ſociorum populi Romani. 73. Reges à præfectis exhauſtos & fortunis omnibus exutos. 74 Vindicta & pœna. 75 Capito Coſſutianus damnatus repetundarum, quod Ciliciam, cui præfuerat, ſpoliaſſet. 76 Iulius Tutor idem damnatus, quod eandem provinciam rapinis vexaſſet. 77 Et ipſorum piratarum ſpoliatores. 78 Sat. 1. 47. 79 Poſterior præfectus. vel, ærarium publicum. 80 Præfectus prior. 81 O provincialis. 82 Qui vendat etiam pannos tuos, ne ſit quo te ſpoliet novus præfectus. 83 Dum Romam navigas præfectum accuſaturus, quo etiam damnato nihil tibi ex ſuis redit, verum in ærarium infertur. 84 Tincta purpura è muricibus, qui capiuntur circa Tænarum Laconicæ regionis promontorium. 85 Veſtimenta tincta Conchyliis in Cô inſula captis. *Conchylia autem ſeu purpuræ florem illum, tingendis expetitum veſtibus in mediis habent faucibus.* ... *minimi eſt in candida vena, &c.* Plin. 86 Pictoris. 87 Statuarii.

[88] *Phidiacum vivebat ebur, nec non* [88] *Polycleti*
Multus ubique labor. [89] *rara ſine Mentore menſæ.*
[90] *Inde* [91] *Dolabella eſt, atque hinc* [92] *Antonius, inde*
[93] *Sacrilegus* [94] *Verres, referebant navibus altis*
Occulta ſpolia, & [95] plures de pace triumphos.
Nunc ſociis juga pauca boum & grex parvus equarum
Et [96] *pater armenti capto eripietur agello:*
Ipſi deinde lares, ſi quod ſpectabile ſignum,
Si quis in ædicula deus unicus; [97] *hæc etenim ſunt*
Pro ſummis: nam ſunt hæc maxima. deſpicias tu
Forſitan [98] *imbelles Rhodios,* [99] *unctamque Corinthum*
Deſpicias merito. quid enim [1] *reſinata juventus,*
Cruraque totius facient tibi lævia gentis?
Horrida [2] *vitanda eſt Hiſpania,* [3] *Gallicus axis,*
[4] *Illyricumque latus. parce & [5] meſſoribus illis,*
Qui ſaturant [6] *urbem* [7] *circo ſcenæque vacantem,*
Quanta autem inde feres tam diræ præmia [8] *culpæ,*
Cum tenues nuper [9] *Marius diſcinxerit Afros?*
Curandum inprimis ne magna injuria fiat
[10] *Fortibus, & miſeris, tollas licet omne quod uſquam* (*eſt*
Auri atque argenti, ſcutum gladiumque relinques.
Et jacula & galeam, ſpoliatis arma ſuperſunt.
[11] *Quod modo propoſui non eſt ſententia, verum*
Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.
Si tibi ſancta cohors [12] *comitum, ſi nemo tribunal*
[13] *Vendit* [14] *acerſecomes, ſi nullum in conjuge crimen,*
Nec per [15] *conventus, nec cuncta per oppida curvis*

88 A Phidia tam affabre ſculptum, ut vivere videretur.
89 In qua non erant pocula à Mentore cælata.
90 Primi illi Præfecti provincialibus nuper victis & ſocietate Romana donatis integras & intactas relinquebant opes, tabulas, ſtatuas, opera nobilium artificum: Quæ tamen omnia Præfectorum ſecunda quaſi progenies, Dolabella, Antonius, Verres, &c. everrebant. Tertia vero progenies & agros provincialibus eripiunt.
91 Quem Scaurus accuſavit damnavitque quod Aſiam Proconſul ſpoliaſſet. 92 Senatu motus, quod Achajam deprædatus eſſet. 93 Qui nec ſacris parcebat. 94 Siciliæ prætor & prædo. 95 Quam alii de bello. 96 Taurus, vel equus admiſſarius. 97 Melius convenient ſummis viris Romanis. Ironicè. *vel*, hæc jam utcunque tenuia pro ſummis habentur à pauperibus, quibus reliqua ſunt hæc ut maxima. 98 Molles. Sat. 6. 294. 99 Unguentis delibutam, luxurioſam. 1 Reſina lævigata. ἐρωπακιζομένα. Clem. Alex. 3. Pædag. καλλωπιζομένα. 2 Non laceſſenda rapinis prætoris. 3 Galli è rhedis pugnantes. *vel*, Gallia regio quæ à Roma ad axem Arcticum vergit. 4 Illyrii, qui litus dextrum maris Adriatici incolunt, Sclavoniam, Germ. *Windenlant*. 5 Afris. 6 Romam. 7 Circenſibus ludis & theatralibus prorſus indulgentem. 8 Spoliationis. 9 Marius Priſcus. Sat. 1. v. 49. 10 Fortibus iiſdemque miſeris factis, qui injuriarum tandem ultionem cogitabunt. 11 Digreſſus ſum ab inſtituto veræ nobilitatis characteriſmo: quæ tamen leviter tetigi, non minus vera ſunt quam oracula quæ foliis inſcripſit Sibylla. 12 Amicorum & domeſticorum. 13 Corruptus corrumpit. 14 Catamitus intonſus ex ἀ & κείρω & κόμη. 15 Loca in quibus populi provinciæ à magiſtratibus juridicis, atque adeo prætore, juris dicendi gratia congregantur

Digitized by Google

Unguibus ire parat nummos raptura [16] *Celæno*:
Tunc licet à [17] *Pico numeres genus, altaque ſi te*
Nomina delectant, omnem [18] *Titanida pugnam*
Inter majores ipſumque [19] *Promethea ponas*:
De quocunque voles proavum tibi ſumito [20] *libro.*
Quod ſi præcipitem rapit ambitus, atque libido,
Si frangis virgas ſociorum in ſanguine, ſi te
Delectent hebetes laſſo lictore ſecures:
Incipit ipſorum contra te ſtare parentum
Nobilitas, [21] *claramque facem præferre pudendis.*
Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe
Crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur.
[22] *Quo mihi te ſolitum falſas ſignare tabellas*
In templis [23] *quæ fecit avus, ſtatuamque parentis*
Ante triumphalem? quo, ſi nocturnus adulter
Tempora [24] *Santonico velas adoperta cucullo?*
Præter [25] *Majorum cineres, atque oſſa volucri*
Carpento rapitur pinguis [26] *Damaſippus, & ipſe,*
Ipſe rotam ſtringit multo [27] *ſufflamine conſul,*
Nocte quidem: ſed luna videt, ſed ſidera teſtes
Intendunt oculos, finitum tempus [28] *honoris*
Cum fuerit, clara Damaſippus luce flagellum
Sumet, & occurſum nuſquam trepidabit amici
[29] *Jam ſenis, ac virga prior innuet, atque* [30] *maniplos*
Solvet, & infundet jumentis hordea laſſis.
Interea dum [31] *lanatas, torvumque juvencum*
More Numæ cædit Jovis ante altaria, jurat,
[32] *Hipponam, &* [33] *facies olida ad præſepia pictas.*
Sed cum pervigiles placet [34] *inſtaurare popinas,*
Obvius aſſiduo [35] *Syrophœnix udus amomo*

16 Uxor, velut Harpyia. Æn. 8. *vel* avaritia tua. Rationes Severi Cæcinnæ ſuadentis, ne quem magiſtratum cui provincia obveniſſet, uxor comitaretur. vide apud Tacitum 3. Annalium.
17 Primo Aboriginum Rege, Fauni patre, Saturni filio.
18 Ipſos Titanas θιομάχȣς.
19 Japeti & Clymenes filium Deucalionis patrem.
20 Scriptore, *vel* hiſtoria.
21 Ut turpitudo tua eo clarius appareat, quo illuſtrior eſt tua nobilitas.
22 Quorſum te nobilem jactas? &c.
23 *Emphatice & appoſite, tu falſarius, ille religioſus.*

24 Quo Santones Galliæ populi utuntur. 25 Viam Flaminiam vel Latinam. Sat. 1. v. 170. 26 Nobilis quiſpiam aurigandi ſtudioſus. *nomen fictum*, quaſi equorum domitor. Hippodamas. 27 Retinaculo, quod per radios rotarum immiſſum currum in deſcenſu ſiſtit. quod Herodes Atticus τροχοπέδην appellavit, Simariſtus ὀχοπέδην, referente Athenæo. lib. 3. cap. 21. 28 Conſulatus. 29 Gravis Senatoris, cujus auctoritatem ætatemque reverentiæ & pudori fuiſſe æquum erat. 30 Jugales, *vel*, Faſciculos fœni. 31 Oves. 32 Jumentorum & mulionum deam, tanquam numen maxime ſibi venerandum, quodque ſibi propitium velit. Eponam vocat Prudentius in Apotheoſi, & Plutarch. in Parallelis. 33 Imagines ejuſdem deæ atque aliorum ejuſmodi numinum quæ equis præſunt. 34 Intermiſſa aurigatione repetere popinas. 35 Unguentarius, nomen fictum ex Syria & Phœnicia, unde mittuntur unguenta & odores. Quin & Bacchum Lucianus in θεῶν ἐκκλησίᾳ appellat ... τινος ἐμπόρου τοῦ Κάδμου θυγατριδοῦν.

Currit, [36] *Idumææ Syrophœnix incola portæ*
Hoſpitis affectu dominum Regemque ſalutat,
Et cum venali [37] *Cyane ſuccincta* [38] *lagena.*
Defenſor culpæ dicet mihi: fecimus & nos
Hæc juvenes. [39] *eſto*: *deſiſti nempe, nec ultra*
Fovisti errorem. breve ſit quod turpiter audes.
Quædam cum prima reſecentur crimina * barba,
Indulge veniam pueris. [40] *Damaſippus ad illos*
Thermarum calices, [41] *inſcriptaque lintea vadit*
[42] *Maturus bello Armeniæ, Syriæque tuendis*
[43] *Amnibus, &* [44] *Rheno, atque Iſtro. præſtare* [45] *Neronem*
Securum valet hæc ætas. [46] *mitte Oſtia Cæſar,*
Mitte, ſed in magna legatum quære popina,
Invenies aliquo cum [47] *percuſſore jacentem*
Permiſtum nautis, aut furibus, aut fugitivis,
Inter carnifices, & fabros [48] *ſandapilarum,*
Et [49] *reſupinati ceſſantia tympana* [50] *Galli,*
Æqua ubi libertas, communia pocula, lectus
Non alius cuiquam, nec menſa remotior ulli.
Quid facies talem ſortitus Pontice ſervum?
Nempe in [51] *Lucanos, aut Thuſca* [52] *ergaſtula mittas.*
At vos [53] Trojugenæ vobis ignoſcitis, & quæ
Turpia [54] cerdoni, [55] Voleſos, [55] Brutoſque decebunt.
Quid, ſi nunquam adeo fœdis, adeoque pudendis
Utimur exemplis, ut non pejora ſuperſint?
Conſumptis opibus vocem Damaſippe locaſti
[56] *Sippario, clamoſum ageres ut* [57] *Phaſma Catulli.*
[58] *Laureolum* [59] *Velox etiam bene Lentulus egit.*

36 Judææ portæ Romæ, ſic dictæ, quod per ean Veſpaſianus & Titus de Judæis triumphantes ingreſſi ſunt. Eſt a. Idumæa Syriæ pars Judææ vicina. 37 Popinaria, tabernaria. 38 Vini. 39 *Reſpondet* * Quæ reſecta ponebatur primum anno ætatis viceſimo. 40 Sed Damaſippus. 41 Vela popinis & thermis, quæ promiſcue cum lupanaribus confunduntur, oppanſa eaque ut plurimum lintea & acu picta qualia viſuntur in Italia & Hiſpania, niſi per *inſcripta* melius intelligamus inſcriptionem rerum ibi venalium, ceu meretricum in cellis proſtantium. ut, *titulum mentita Lyciſcæ.* vide quæ adnotata ad verſ. 124. & 125. Sat. 6. 42 Jam viribus militiæ habilis. 43 Euphrati & Oronti, id eſt, ad prohibendos hoſtes, ne incurſionibus Syriam infeſtent. 44 Ne incurſent hoſtes in haſce provincias, *vel*, ne deficiant Galli aut Germani horum fluviorum accolæ. 45 Imperatorem. 46 An tibi opus eſt nobili viro, ô Cæſar, quem mittas ad Oſtia Tyberis, ut ibi navim conſcendat cum mandatis & legatione? ſi opus ſit quære legatum in popina. 47 Sicario. 48 Feretrorum, quibus viliur perſonarum & damnatorum corpora efferebantur. 49 Ignavi. *vel* ebri 50 Sacerdotis Cybeles. 51 Agros Lucanos in Etruria, ubi vinctus fodiat 52 In quibus ſervi in compedibus opus faciunt. 53 Nobiles Romani qu à Trojanis originem deducitis. 54 Vili & ignobili. 55 Nobiles. 56 Ludis ſcenicis. Eſt enim Sipparium aulæum ſeu velum ſub quo latent mim 57 Fabulam dictam Phaſma, id eſt, ſpectrum, à Catullo mimograph ſcriptam. 58 Fratrem Laureoli, qui in fabula à Nævio vel Laberio ſcrip cruci affigitur, de quo Martial. lib. ſpectaculorum epigr. 7. 59 Lentul Velox Nobilis.

Judice me dignus vera cruce. nec tamen ipſi
Ignoſcas [60] *populo: populi frons durior hujus*
Qui ſedet, & ſpectat [61] *triſcurria patriciorum,*
[62] *Planipedes audit* [63] *Fabios, ridere poteſt qui*
[64] *Mamercorum* alapas. Quanti ſua funera vendant,*
Quid refert? vendunt [65] *nullo cogente Nerone,*
Nec dubitant [66] *celſi prætoris vendere ludis.*
[67] *Finge tamen gladios inde, atque hinc pulpita pone,*
Quid ſatius? [68] *mortem ſic quiſquam exhorruit ut* [69] *ſit*
Zelotypus Thymeles, ſtupidi collega [70] *Corinthi?*
[71] Res haud mira tamen, citharœdo principe mimus
Nobilis. *hac ultra quid erit niſi ludus? & illic*
Dedecus urbis habes, nec [72] *Mirmillonis in armis*
Nec clypeo [73] *Gracchum pugnantē, aut* [74] *falce ſupina.*
(Damnat enim tales habitus, & damnat & odit)
Nec galea frontem abſcondit; [75] *movet ecce tridentem,*
Poſtquam vibrata pendentia retia dextra
[76] *Nequicquam effudit, nudum ad* [77] *ſpectacula vultum*
Erigit, & tota fugit agnoſcendus arena.
[78] *Credamus tunicæ, de faucibus aurea cum ſe*
Porrigat, & longo jactetur ſpira galero.
Ergo [79] *ignominiam graviorem pertulit omni*
Vulnere, cum Graccho juſſus pugnare ſecutor.

60 Qui hæc nobilium dedecora ſuſtinet ſpectare non ſine applauſu. hujus rei fœdam & indignam impudentiam vide, ſi vacat, egregie depictam à Xiphilino, in ſpectaculis à Nerone in honorem matris Agrippinæ editis. lib. 6.
61 Extremè ſcurrilia. Joſ. Scal. ad Catullum legit *tranſcurria*, & vult poëtam innuere patricios *Tranſiſſe ad ſcurras*. i. e. orcheſtram.
62 Comœdos planis, i.e nudis pedibus agentes.

63 Nobiles. 64 Nobilium, qui paraſitorum plagipatidarum vel ſervorum partes ſuſtinentes alapis cæduntur à domino mimo, ut Panniculus à Latino. vide Martial. ep. 72. lib. 2. & ep. 62. lib. 5. * Inſuper contumeliis alaparum ſic os objicit, quaſi de præcepto domini ludat. Tertull. de ſpectaculis. Ictibus infelix facies locatur, ut infelicior venter ſaginetur. Cyprian. 65 Domitiano non cogente eos, ut fecit Nero, qui in arenam deſcendere juſſit 400 Senatores. 600 equites, quadringentos tamen apud Suetonium falſo exſcriptum pro quadragenos ſuſpicatur Lipſius 2. Saturn. 3. ut & ſexcentos, &c. in Nerone c. 12. Sed & Xiphilinus de hiſce ſpectaculis: ϰ εἶδον οἱ τότε ἄνθρωποι τὰ γεννήματα μεγάλα, τοὺς Φουρίους, τοὺς Φαβίους, τοὺς Παρκίους, &c. 66 In ſublimi curru ſedentis, ut ludos, quos præbet, diſponat. Sat. 10. v. 360. 67 Proponatur ex hac parte gladiatura, ex illa ſcenica: utra harum eligenda? annon illa potius ſubeunda, vel ſi opus ſit ——— 68 ——— Gladio mori, potius quam ——— 69 ——— Agat partes Latini Zel. Thymeles. i. e. cantatricis. de quibus 1. Sat. v. 36. 70 Mimi, hiſtrionis. 71 Ordo eſt, nobilis tamen mimus eſt res haud mira principe citharœdo. i.e. cum Nero ſit citharœdus. 72 Vide Sat. 2. v. 143. 73 Nobilem. 74 Qua utitur Mirmillo. Harpe Thrace. i.e. gladio incurvo ſeu ſica, ut Retiarius fuſcina ſeu tridenti & reti. 75 Retiarius eſſe vult (qui ſolus ex gladiatoribus aperta facie pugnabat) ut videatur & cognoſcatur. 76 Et erravit, nec adverſarium irretivit. 77 Spectatores. 78 Agnoſcamus Senatorium gladiatorem ex tunica, quæ apparet latis clavis aureis diſtincta, atque ex aurea faſcia, qua galetus ſub mento redimitur. 77 Deriſus à ſpectatoribus, quod peritus Mirmillo imperitum nobilem ſuperarit.

Libera ſi dentur populo ſuffragia, quis tam
Perditus, ut dubitet [80] *Senecam præferre* [81] *Neroni?*
Cujus ſupplicio [82] *non debuit una parari*
[83] *Simia, nec ſerpens unus, nec culeus unus.*
Par [84] *Agamemnonidæ crimen, ſed cauſa facit rem*
Diſſimilem: quippe [85] *ille deis anthoribus ultor*
[86] *Patris erat cæſi* [87] *media inter pocula, ſed nec*
[88] *Electræ jugulo ſe polluit, aut* [89] *Spartani*
Sanguine [89] *conjugii.* [90] *nullis aconita propinquis*
Miſcuit, [91] *in ſcena nunquam cantavit Oreſtes,*
[91] *Troica non ſcripſit. quid enim* [92] *Virginius armis*
Debuit ulciſci magis, aut cum [92] *Vindice* [92] *Galba?*
[93] *Quid Nero tam ſæva crudaque tyrannide fecit?*
Hæc opera, atque hæ ſunt generoſi principis artes,
Gaudentis fœdo [94] *peregrina ad pulpita ſaltu*
[95] *Proſtitui,* [96] *Grajæque apium meruiſſe coronæ.*
Majorum effigies habeant [97] *inſignia vocis,*
Ante pedes [98] *Domiti longum tu pone Thyeſta*
[99] *Syrma, vel Antigones, ſeu* [1] *perſonam Menalippes,*
Et de marmoreo citharam ſuſpende [2] *Coloſſo.*
Quis Catilina tuis natalibus, atque Cethegi

80 Sanctiſſimum virum, ſed humili loco natum.
81 Genere claro, ſed vitiis inquinatiſſimo.
82 Nec enim unum commiſerat parricidium.
83 Parricidii convictus cum ſimia, gallinaceo, vipera & cane, tor ſimul parricidis culeo inſutus in mare vel proximum flumen projiciebatur.
84 Oreſtis, qui matrem Clytæmneſtram interfecit.
85 Oreſtes non ſine numinis impulſu patris cædem ultus, maternæ deinde necis reus in Areopago, æquatis Deorum ſententiis interventu Minervæ abſolutus eſt. 86 Agamemnonis. 87 A matris adulrero Ægiſtho. *al.* in balneo. *al.* dum veſtem indueret ſine capitio. 88. Cæde ſororis ſuæ Electræ, ut Nero Britannici fratris. 89 Conjugis Hermiones filiæ Menelai ducis Spartani, ut Nero cæde Octaviæ. Antoniæ, & Poppææ. 90 Ut Nero Britannico fratri, & Domitiæ amitæ. 91 *Ut Nero, qui exhauſtis turpiter Imperii opibus, undecunque prædæ inhians quaſi offenſus deformitate veterum ædificiorum, urbem incendit. quod incendium è turri Mecænatiana proſpectans, lætusque flammæ pulchritudine ἅλωσιν Ilii in illo ſuo ſcenico habitu decantavit. Tacit. Annalium* 15. *Sueton. Oroſius.* 92 Qui præfecti in Galliis & Hiſpaniis à Nerone deſciverunt, & in Neronem conjuraverunt aſpirante Senatu. 93 Quidnam enim maxime fuit inhoneſtum & indignum quod in omni ſua tyrannide admiſit Nero? certe proſtituiſſe ſe in noſtris Græcisque ſcenis citharœdum, hiſtrionem, ſaltatorem, &c. 94 Neapoli, & in Achaja, aliisque locis peregrinis. 95 Metaphora à meretrice. 96 In Iſthmicis certaminibus cum citharœdis certans apio coronabatur Nero. 97 Coronam hanc tuam ex apio. 98 Domitii atavi vel patris tui. 99 Veſtem longam, qua indutus es, cum tragœdiam de Thyeſte, vel Antigone filia Oedipi ageres. 1 Larvam qua uſus repræſentaſti fabulam Menalippes à Neptuno amatæ, non à perſonando dictam, ut Gellio videtur, inquit Jul. Scal. ſed quod erat περὶ σῶμα. Sunt qui *Syrma* ſignantius & ἐμφατικωτέρως tribui volunt *Thyeſtæ* & *Antigones* perſonis ſc. regii ſpiritus & elati animi. *Perſonam* item *Menalippes*, quia ſub ejus perſona Euripides Anaxagoræ Præceptoris ſui ſedatum animum & philoſophicam exprimit ſententiam. vide Dionyſii Halicarnaſſæi commentarium περὶ τῶν ἐσχηματισμένων. 2 Citharam a. à judicibus ad ſe delatam adoravit, ferrique ad Auguſti ſtatuam juſſit. Auguſti a. ſtatuam ſeu Coloſſum erexerat Nero pedum 110, ut Plinius 34. l. 7. c. ut Suetonius. 120 pedum.

Inve-

Inveniet quicquam ſublimius? [3] *arma tamen vos*
Nocturna, & flammas domibus templiſque paraſtis,
Ut [4] *Braccatorum pueri,* [5] *Senonumque minores,*
Auſi quod liceat [6] *tunica punire moleſta.*
Sed vigilat Conſul, [7] *vexillaque veſtra coërcet,*
Hic [8] *novus Arpinas ignobilis, & modo Romæ*
[9] *Municipalis eques,* [10] *galeatum ponit ubique*
Præſidium attonitis, & [11] *in omni gente laborat.*
Tantum igitur muros intra [12] *toga contulit illi*
Nominis & tituli, quantum non [13] *Leucade, quantum*
[14] *Theſſaliæ campis Octavius abſtulit udo*
Cædibus aſſiduis gladio. ſed Roma parentem,
Roma [15] *patrem patriæ Ciceronem libera dixit.*
[16] *Arpinas alius Volſcorum in monte ſolebat*
Poſcere mercedes alieno laſſus aratro,
Nodoſam poſt hæc [17] *frangebat vertice vitem,*
Si lentus pigra [18] *muniret caſtra dolabra:*
Hic tamen & [19] *Cimbros, & ſumma pericula rerum*
Excipit, & ſolus trepidantem protegit urbem.
Atq; ideo poſtquam ad Cimbros ſtragemque volabant,
Qui nunquam attigerant majora cadavera corvi,
[20] *Nobilis ornatur lauro collega ſecunda.*
Plebejæ [21] *Deciorum animæ, plebeja fuerunt*
Nomina: pro totis legionibus hi tamen & pro
*Omnibus auxiliis, atque omni * plebe Latina*
*Sufficiunt ** diis infernis, terræque parenti.*
Pluris enim Decii, quam qui ſervantur ab illis.
[22] *Ancilla natus* [23] *trabeam, &* [24] *diadema Quirini,*

Hæc ſatis ota ex Saluſtio. Ut olim Iarbonenſes x Gallia Braccata & ... 5 -- Lugdunenſes, qui ſub Brenno Romam ceperunt & incenderunt. 6 Tunica alimentis ignium illita qua obvoluti cremabantur vivi, ævo cum joco. candelæ loco. *vel*, Herculem Oetæum repræſentantes. Sat. 1. v. 155. 7 Copias & conatus veſtros. 8 Cicero Arpino Volſcorum oppido ortus. 9 Ex municipio Arpinati adſcitus eques. 10 Armatum. 11 Per Italiam omnem diſpoſitis excubiis, per Allobrogas alioſque explorans inſidias conjuratorum. 12 Prudentia in pace. 13 Cruenta pugna navali juxta Leucadem promontorium Epiri, qua devicti ſunt Antonius & Cleopatra. 14 Pharſaliæ campis, ad Philippos in Theſſalia, ubi devicti ſunt Brutus & Caſſius. 15 Quo nomine primus eum ſalutavit M. Cato. 16 C. Marius mercenarius in ſuo Arpino arator. 17 Vitis centurionis in Marii vertice frangebatur. Sat. 14. verſ. 193. 18 Miles gregarius ſeu faber. 19 Cimbros & Teutonas, qui ex Dania & Germania maximo cum exercitu Romam contendentes magnum terrorem Italiæ incuſſerunt, ſed à Mario devicti præda corvis facti ſunt. 20 Nobilis collega Quintus Catulus Luctatius ſecundo loco triumphavit, cum uni Mario homini novo victoriæ honos tribueretur, licet utriusque Conſulis auſpiciis res geſta ſit. 21 Patris & filii, qui ſe pro Romanis legionibus devoverunt. * *al. pube.* ** Diis manib. Terræque matri. 22 Servius Tullius captiva Ocriculana natus. 23 Veſtem trabibus pannorum albis & purpureis intertextam. *vel*, ut Livio placet, togam circumdiſtinctam purpura ſubtegmine puniceo, ut Halicarnaſſæo, veſtem ex purpura & cocco. Verum has diſtinguit Alexander ab Alexand. c. 18. l. 5. 24 Faſciam, ceu pannum quo Reges caput vinciebant, cc... muli.

Et faſces meruit, Regum [25] *ultimus ille bonorum.*
Prodita [26] *laxabant portarum clauſtra* [27] *tyrannis*
Exulibus [28] *juvenes ipſius Conſulis, & quos*
Magnum aliquid dubia pro libertate deceret,
Quod miraretur cum [29] *Coclite* [30] *Mutius, &* [31] *quæ*
Imperii fines Tiberinum virgo natavit.
Occulta ad [32] *patres produxit crimina* [33] *ſervus*
[34] *Matronis lugendus; at* [35] *illos* [36] *verbera juſtis*
Afficiunt pœnis, & [36] *legum prima ſecuris.*
Malo pater tibi ſit [37] Therſites, dummodo tu ſis
[38] Æacidæ ſimilis, [39] Vulcaniaq; arma capeſſas,
Quam te Therſitæ ſimilem producat Achilles.
Et tamen ut longe repetas, longeque revolvas
Nomen: ab infami gentem deducis [40] *aſylo.*
Majorum primus quiſquis fuit ille tuorum,
Aut paſtor fuit, aut [41] illud, quod dicere nolo.

25 Secutus enim eſt Tarquinius Superbus Regum ultimus. 26 Laxare conſpirabant. 27 Tarquiniis, quos reducere volebant. 28 Titus & Tiberius filii Junii Bruti Conſulis. 29 Horatio Coclite. 30 M. Scævola. 31 Clælia, quæ obſes Porſennæ data Tyberim tranavit, deceptis cuſtodibus. 32 Brutum & Aquilium. *vel.* Valerium & Senatores. 33 Indicavit Vindex Cecinenſis Aquiliorum ſervus. 34 Orbis filiis, *vel* cujus mors lugenda eſſet matronis, quas à tyrannorum impudicorum vi, indicio ſuo liberarat. 35 Filios Bruti & Aquilii cum aliis conjuratis. 36 Virgis cæſos, conſulatus ille primus imperium liberum primum ſecuri percuſſit. 37 Græcorum deformiſſimus animo & corpore. 38 Achilli. 39 A Vulcano fabricatis. 40 Ad quod (Romuli inſtituto, ut imperium augeret) undique confugere ſcelerati. 41 Latro, ſicarius, homicida, ſpurius, &c. qui ad aſylum hoc confugit.

SATYRA IX.

Obſcœnam Cinædorum & Pathicorum turpitudinem acriter, at nimis aperte inſectatur.

[1] *P.* *Scire velim, quare toties mihi Nævole triſtis*
Occurras fronte obducta, ceu [2] *Marſya victus:*
Quid tibi cum [3] *vultu, qualem deprenſus habebat*
Ravola, dum Rhodopes uda terit inguina barba?
[4] *Nos colaphum incutimus lambenti cruſtula ſervo.*
[5] *Non erat hac facie miſerabilior Crepereius*
Pollio, qui triplicem uſuram [6] *præſtare paratus*
Circuit, & [7] *fatuos non invenit, unde repente*

1 Dramatica hæc Satyra. P. Poëtam, N. Nævolum denotat. 2 Marſyas Phrigius Apollinem in certamen Muſices provocare auſus ab eo victus, & excoriatus eſt. 3 Triſti, qualem habebat Ravola cum deprehenderetur meretricis Rhodopes inguina lingens. 4 Quidni triſtis ſit & pœnam expalleat: quando etiam ſervis colaphum incutimus lambentibus dulciora? quanto magis illi, &c. 5 Non magis pallebat Cr. Pollio luxurioſus nepos. 6. Solvere pollicitus. 7 Qui illi pecuniam credant non redditurо.

Tot rugæ? certe modico contentus [8] *agebas*
Vernam equitem, [9] *conviva joco mordente facetus,*
Et ſalibus vehemens [10] *intra pomœria natis.*
Omnia nunc contra, vultus gravis, horrida [11] *ſicca*
Sylva coma, nullus tota nitor in cute, qualem
Præſtabat calidi circumlita faſcia [12] *viſci,*
Sed fruticante pilo neglecta, & ſqualida crura.
Quid macies ægri veteris, quem tempore longo
Torret [13] *quarta dies, olimque domeſtica febris?*
Deprendas animi tormenta latentis in ægro
Corpore, deprendas & gaudia, [14] ſumit utrumq;
Inde habitum facies. *igitur flexiſſe videris*
Propoſitum, & vitæ contrarius ire priori.
Nuper enim ([15] *ut repeto)* [16] *fanum Iſidis, &* [17] *Ganymedem*
Pacis, & [18] *advectæ ſecreta palatia matris,*
Et [19] *Cererem (nam quo non proſtat fœmina templo?)*
Notior [20] *Aufidio mœchus celebrare ſolebas,*
(Quod taceo) atque ipſos etiam [21] *inclinare maritos.*
N. Utile & hoc multis vitæ genus, at mihi nullum
Inde operæ pretium. [22] *pingues aliquando lacernas*
Munimenta togæ, duri craſſique coloris,
Et male percuſſas textoris pectine Galli
Accipimus, tenue argentum, [23] *venæque ſecundæ.*
[24] Fata regunt homines, *fatum eſt in partibus illis,*
Quas ſinus abſcondit. nam ſi tibi ſidera ceſſant,
Nil faciet longi menſura incognita nervi:
Quamvis te nudum [25] *ſpumanti* [26] *Virro labello*
Viderit, & blandæ aſſiduæ, denſæque [27] *tabellæ*
Solicitent [28] ἤθεσ γὰρ γλυκὺς ὢν ἄνδρα κίναιδον.
[29] *Quod tamen ulterius monſtrum, quam mollis avarus?*
[30] *Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tuliſti.*

8 Verna cum eſſes, equitum opes æquabas animo, cultu, nitore.
9 Erasque conviva facetus joco mordente.
10 Urbanis. Pomæria enim ſunt loca poſt vel pone mœnia, quæ nec habitari nec arari fas erat.
11 Non delibutæ & unguento ſplendentis.
12 Pſilothri è reſina, viſco & cera pilos evellentis.
13 Quartana & jam familiaris febris.
14 Ex animo facies induit mœrorem aut lætitiam.
15 Ut memoria repeto. Ut memini.
16 Sat. 6. v. 488.
17 Statuam Ganymedis à Veſpaſiano erectam in templo Pacis. Ptol. Flavius, conjectan. c. 57. legit *Ganymedis*, & regi vult à præcedenti fanum. Quid n. (inquit) Pacis templo cum ſtatua Ganymedis? 18 Cybeles matris deum è Phrygia advectæ templum, quod in palatio eſt. 19 Et ipſum caſtæ Cereris templum. 20 Mœcho inſigni. 21 Ad turpe miniſterium. 22 Παχὺ ἱμάτιον, hibernum, στερεὸν, craſſioris è Gallia lanæ & fili, unde addit *percuſſas textoris pectine Galli.* & Martial. 4. *Sequanicæ pinguem textricis alumnam,* &, *me pinguis Gallia veſtit.* De lacernis vide quæ ad v. 62. Sat. 1. 23 Minus purum, mixtum. 24 Etiam τραγίζει cinædus iſte ſcarabæus. 25 Præ libidine & deſiderio ſaliva fluente. 26 Dives pathicus. 27 Literæ miſſæ. 28 Supple πρέπει. i. e. expedit, ut cinædus ſit moribus dulcis. *alii legunt*, αὐτὸς γὰρ ἐφέλκει) ἄνδρα κίναιδος. i. e. ipſe cinædus attrahit vel pellicit ad ſe virum. 29 Avarus eſt, quod etiam mollitie deterius monſtrum eſt. 30 *Verba Virronis ad Drancum.*

[31] *Com-*

[31] Computat, & cevet, [32] ponatur calculus, adſint
Cum tabula pueri. numera ſeſtertia quinque
Omnibus in [33] rebus, numerentur deinde [34] labores.
[35] An facile & pronum eſt agere intra viſcera penem
Legitimum, atque illic heſterna occurrere cœna?
Servus erit minus ille miſer, qui foderit agrum,
Quam dominum. ſed tu ſane tener, & puerum te
Et pulchrum, & [36] dignum cyatho, cœloque putabas.
[37] Vos humili aſſeclæ, vos indulgebitis unquam
Cultori, jam nec morbo donare parati?
[38] En cui tu viridem [39] umbellam, cui [40] ſuccina mittas
Grandia, natalis quoties redit, aut [41] madidum ver
Incipit, & ſtrata poſitus. longaque cathedra,
Munera fœmineis tractas ſecreta [41] calendis.
Dic [42] paſſer, cui tot montes, tot prædia ſervas
[43] Appula, [44] tot milvos intra tua paſcua laſſos?
Te [45] Trifolinus ager fœcundis vitibus implet,
[46] Suſpectumque jugum Cumis, & [47] Gaurus [48] inanis:
Nam quis plura [49] linit [50] victuro dolia muſto?
[51] Quantum erat [52] exhauſti lumbos donare clientis
Jugeribus paucis, [53] melius ne hic ruſticus infans
Cum matre, & caſulis, & cum luſore catello
Cymbala pulſantis legatum fiet amici?
Improbus es, cum poſcis, [54] ait, ſed penſio clamat,
Poſce, ſed appellat [55] puer unicus, ut Polyphemi
Lata acies, per quam ſolers evaſit Ulyſſes.
Alter emendus erit? namque hic nox ſufficit, ambo
Paſcendi: quid agam bruma ſpirante? quid oro?
Quid dicam [56] ſcapulis ſervorum menſe Decembri

31 *Inquit Draucus.* 32 *Et hæc Virronis ſunt.* 33 Quas tibi donavit. 34 Tui, an æquent ſumptus meos. 33 *Reſpondet Draucus*, iracundus, obſcœnus, impius. *Et hic quidem locus ex eorum numero eſt, propter quorum inſolentiam toto Juvenalis opere abſtinere bonum virum jubet Jul. C. Scal. 3. Poëtic. 9.* 36 Qui rapiaris ad miniſterium cyathi Jovis, tanquam Ganymedes 37 Ecquid ſperandum clientibus veſtris, ſi nihil donetis libidinis veſtræ & voluptatum miniſtris. 38 En pulchrum & delicatum Ganymedem. *Ironicè.* 39 Ne ſole ſc. offuſcetur, inſtar Conopei, quæ ſolem arceat. Hiſpanis ſignate dicitur *Quita ſol.* i. e. arcens ſolem. Ital. *Capelleto.* σκιάδιον Dionyſ. Halicarn. 7. lib. 40 Vaſa vel ſphærulas & armillas è ſuccino. 41 Calendis Martiis. quibus natalis Veneris celebrabatur & matronalia, ubi mulieribus à maritis & amatoribus mittebantur munera. vide quæ ad epig. 85. lib. 5. Martial. b. 42 Salax vir, ut paſſer, cui ſalacitas terminum vitæ quinquennio longiorem negat. 43 In Appulia. 44 Latifundia, quibus transvolandis milvi defatigentur. Perſ. 4. *quantum non milvus oberret.* 45 In Campania. 46 Miſenum promontorium Cumis imminens, ruituro ſimile, adeoque Cumanis ſuſpectum. 47 Mons Campaniæ non procul à Cajis. 48 Cavernoſus. 49 Pice obturat. i. e. recondit. 50 Duraturo atque diu vigorem & animam ſervaturo. 51 Quantula res. 52 Venere. 53 Meliusne legabitur Gallo ſacerdoti, quam mihi prædiolum cum puero, matre ſua & catello colluſore? 54 *Ait Virro.* 55 Ne hoc deficiente ego prorſus deſtituar tanquam Polyphemus unico ab Ulyſſe effoſſo oculo. 56 Nudis.

Et [56] pedibus? durate, atque [57] expectate cicadas?
Verum ut diſſimules, ut mittas [58] cætera, quanto
[59] Metiris pretio, quod ni tibi deditus eſſem,
Devotusque cliens, uxor tua virgo maneret?
Scis certe quibus iſta modis quam ſæpe rogaris,
Et quæ pollicitus, fugientem ſæpe [60] puellam
Amplexu rapui, [61] tabulas quoque ruperat, & jam
[62] Signabat, tota vix [63] hac ego nocte redemi
Te plorante foris: teſtis mihi lectulus, & tu,
Ad quem pervenit lecti ſonus, & dominæ vox,
Inſtabile, ac dirimi cœptum, & jam penè ſolutum
Conjugium in multis domibus ſervavit adulter,
[64] Quo te cicrumagas? [65] quæ prima, aut ultima ponas?
Nullum ergo meritum eſt ingrate ac perfide, nullum,
Quod tibi filiolus, vel filia naſcitur ex me?
[66] Tollis enim, & [67] libris actorum ſpargere gaudes
Argumenta viri. [68] foribus ſuſpende coronas,
Jam pater es, dedimus quod [69] famæ opponere poſſis.
** Jura parentis habes, [70] propter me ſcriberis hæres*
[71] Legatum omne capis, nec non & dulce caducum.
Commoda præterea junguntur multa caducis:
[72] Si numerum, ſi tres implevero. P. Juſta doloris
Nævole cauſa tui: contra tamen ille quid affert?
N. Negligit, atq; alium bipedem ſibi quærit [73] aſellum.
Hæc ſoli commiſſa tibi celare memento,
Et tacitus noſtras intra te fige querelas.
Nam res mortifera eſt inimicus [74] pumice lævis.
[75] Qui modo ſecretum commiſerat, ardet, & odit,
Tanquam prodiderim quicquid ſcio: *ſumere ferrum,*

56 Nudis. 57 An jubebo expectare æſtatem? qua cicadæ quidem canunt, frigore vero hyberno pereunt. 58 Officia mea in te. 59 Æſtimas? 60 Uxorem tuam. 61 Nuptiales, in quibus verba ſolennia fuerunt: *Liberorum procreandorum gratia uxorem duci. Briſſon. de formul.* 6. 62 Alteri viro nuptura. 63 Hujus noctis labore. 64 Quo te vertas, ad quod ſubterfugium? 65 Ad excuſationem. ſic Dido: *Quæ quibus anteferam?* Æn. 4. 66 Educas. 67 In quibus natos ſibi liberos profeſſi parentes eorum nomina ſcribebant notato die & Conſule. Briſſon. antiqu. lib. 1. c. 5. 68 In ſignum puerperii. 69 Impotentiæ & mollitiei infamiæ. * Qui patres erant, præferebantur aliis in petitione magiſtratus, & ſorte provinciali præcedebant collegas, &c. 70 *Ῥωμαίων πολλοὶ γαμοῦσι ϗ γεννῶσιν, οὐχ' ἵνα κληρονόμους ἔχωσιν, ἀλλ' ἵνα κληρονομεῖν δύνων*). Plutarch. *περὶ φιλοστοργίας.* Cœlibes ex teſtamentis nihil capiebant, niſi è proxime junctorum: orbi non niſi dimidium. 71 Legata ſæpe concipiebantur his verbis, *Quandoque liberos habuerit.* Qua conditione in ruis deficiente, cadet, quod non exſpectabas, legatum in te tuosque liberos, lege Papia ceſſurum in ærarium, ſi à privilegiis parentum ceſſatum eſſet, ex decuma parte caducum. 72 Qui tres liberos ſuſceperat, à tutela excuſabatur, in faſcibus ſumendis prior erat: teſſeram frumenti triplicem accipiebat, &c. 73 Draucum bene caudatum & ſimplicem, quem ir[illegible]cipiat. 74 Dropace lævigatus & mollis. 75 Sat. 3. verſ. 113.

Fuſte[76] *aperire caput*, [77] *candelam apponere valvis*
Non dubitat, nec contemnas, aut deſpicias, quod
His[78] *opibus nunquam cara eſt* [79] *annona veneni.*
Ergo occulta teges, ut [80] *curia Martis Athenis.*
P. [81] *O Corydon, Corydon*, ſecretum divitis ullum
Eſſe putas? ſervi ut taceant, jumenta loquentur,
Et canis, & poſtes & marmora: *clande feneſtras*,
Vela tegant rimas, junge oſtia, tollito lumen
E medio, [82] *clament omnes, prope nemo recumbat*:
Quod tamen ad [83] *cantum galli facit ille ſecundi*,
Proximus ante diem caupo ſciet, audiet & quæ
Finxerunt pariter [84] *librarius, archimagiri*,
[85] *Carptores*: *quod enim dubitant componere crimen*
In dominos, quoties rumoribus ulciſcuntur
[86] *Balthea*? *nec deerit qui te per compita quærat*
[87] *Nolentem, & miſeram vinoſus* [88] *inebriet aurem.*
Illos ergo [89] *roges quicquid paulo ante petebas*
A nobis, taceant illi, ſed prodere malunt
Arcanum, quam [90] *ſubrepti potare Falerni*,
[91] *Pro populo faciens quantum* [92] *Lanfella bibebat.*
Vivendum recte cum propter plurima, tunc his
Præcipue cauſis, ut linguas mancipiorum
Contemnas: nam lingua mali pars peſſima ſervi.
[93] *Deterior tamen huic, qui liber non erit, illis*
Quorum animas & farre ſuo cuſtodit, & ære.
N. Idcirco ut poſſim linguam contemnere ſervi,
Utile conſilium modo, ſed commune dediſti:
Nunc mihi quid ſuades poſt damnum temporis, & ſpes
Deceptas? feſtinat enim decurrere velox
Floſculus anguſtæ miſeræque breviſſima vitæ
Portio: dum bibimus, dum ſerta, unguenta, puellas
Poſcimus, obrepit non intellecta ſenectus.
P. Ne trepida: nunquam pathicus tibi deerit amicus
Stantibus & ſalvis [94] *his collibus, undique ad* [95] *illos*
Conveniunt & [96] *carpentis &* [97] *navibus omnes*,

76 Comminuere.
77 Ædes incendere. Sat. 13. v. 146.
78 Opulentis.
79 Emptio, copia, impenſa.
80 Areopagitæ, qui tacentes judicabant per characteres & literas. Perſ. 4 *nigrum ſcis ponere Theta.* dicitur Areopagus ab ἄρης, Mars. & πάγος, ſaxum, collis. hic enim à Neptuno Mars homicidii accuſatus coram duodecim diis, ſex ſententiis abſolutus eſt.
81 O ruſtice & inſulſe. *Hemiſtichium Virg. vide huic conſonum epigr. Martial.* 82. lib. 2.
82 Ne exaudiant alii.
83 *Hypall.* Galli cantum ſecundum.
84 Qui penſa librat; *vel*, qui libros exſcribit.
85 Vide Sat. 5. v. 119. & Sat. 11. verſ. 136.
86 Baltheorum verbera & lora quibus cæſi ſunt. 87 Audire nol. 88 Secretis domini ſui repleat, fatiget, enecet. 89 Ut taceant, ſupra enim dixerat: *Et tacitas noſtras intra te fige querelas.* 90 Furtivi atque hinc dulciſſimi. 91 Pro ſalute populi Romani ſacra faciens Bonæ deæ, in cujus ſacris largiter potarunt mulieres. Sat. 6. v. 313. 92 Mulier vinolenta. 93 Dominus tamen malus cum ſit, & ſibi male conſcius, eſt ſervus deterior quam illi, quorum vitas alit pane ſuo. 94 Hac urbe in ſeptem collibus poſita. 95 Romam. 96 Terra. 97 Mari.

98 Qui digito ſcalpunt uno caput. altera major
Spes ſupereſt, tu tantum 99 erucis imprime dentem.
N. Hæc [1] exempla para felicibus, at[2] mea Clotho,
Et [2] Lacheſis gaudent, ſi paſcitur inguine venter.
O parvi, noſtrique lares, quos thure minuto
Aut farre & tenui ſoleo [3] exornare corona;
Quando ego figam aliquid, quo ſit mihi tuta ſenectus
[4] A tegete & baculo? viginti millia fœnus
Pignoribus poſitis, argenti vaſcula puri,
Sed quæ [5] Fabricius cenſor notet, & [6] duo fortes
De grege Mæſorum, qui me cervice locata
Securum jubeant clamoſo inſiſtere circo.
Sit mihi præterea curvus cælator, & alter
Qui multas facies pingat cito, ſufficient hæc:
[7] Quando ego pauper ero, votum miſerabile, nec ſpes
His ſaltem; nam cum pro me fortuna rogatur,
Affigit ceras [8] illa de nave petitas,
Qua Siculos cantus effugit remige ſurdo.

98 Molles, & *uſurpat Hemiſtichium poëtæ Calvi, quo Pompejum taxavit. Digito caput uno ſcalpit, quid credas hunc ſibi velle virum?* 99 Salacibus & ad Venerem ſtimulantibus herbis veſcere, vide quæ ad Martial. ep. 74. lib 3. b
1 Præcepra de Venere excitanda.
2 Jubet me fatum & Parca mea contentum eſſe tenui ex opera mea victu. 3 Alii legunt *Exorare*. i. e. coronatus floribus precari ſoleo. 4 Sat. 5. v. 8. i. e à mendicando. 5 Quæ cenſuræ notam mereantur. Fabricius enim Luſcinius & Q. Æmilius Papus Cenſores F. Cornelium Ruffinum duobus conſulatibus & Dictatura functum moverunt Senatu, quod haberet decem pondo argentea vaſa. A Gell. 4. lib. & Valer. Max. 2. 4. 6 Servi lecticarii è Mœſia regione Pannoniæ finitima. 7 Quoniam paupertas mihi à fato eſt. 8 Ulyſſis, qui à Circe admonitus, ne pateretur ſe allici Serenum juxta Siciliam habitantium cantu, ſociis cera aures obturavit, & ſe ad malum navis alligari juſſit, atque ita prætervectus eſt.

SATYRA X.

Pulcherrimæ hujus * Satyræ argumentum ſumptum eſt ex Platonis Alcibiade ſecundo. Videtur etiam ante oculos habuiſſe Perſii ſecundam Satyram, & illud Socratis *de Votis*, referente Val. Max. 2. c 7. l. Eſt enim abſolutiſſima hujus Satyræ Propoſitio, in qua Poëta docet vota mortalium prope execrationes eſſe, qui divitias, honores, eloquentiam, gloriam bellicam, longam vitam, pulchritudinem à diis precantur, quæ tamen plerunque votorum compotes peſſundent. Verum petendam eſſe bonam mentem, cætera Deo permittenda, qui novit quid cuique conveniat.

* *Si modo Satyram liceat dicere, quam doctiſſ. D. Heynſius in annotationibus ad Horatium, ex albo Satyrarum tollere laborat, quo Juvenalem Flacco collatum elevet. Sed de ipſis Poëtis tanti viri pace acquieſco, aſſentioque judicio clariſſ. viri Jul. Cæſ. Scal. Hypercrit. l. 6. c. Hoc certe poëmate, inſigniatur quolibet nomine, nihil uſquã illuſtrius, nihil utilius, non dico apud Horatium, ſed ne a*[illegible] *quidem, Xenophontem, Senecã aut Epictetũ.*

[1] Omni-

[1] O*Mnibus in terris, quæ ſunt à Gadibus usque*
Auroram & [1] *Gangen*, pauci dignoſcere poſſunt
Vera bona, [2] atq; illis multum diverſa, remota
[3] Erroris nebula: quid enim ratione timemus,
Aut cupimus? [4] *quid tam dextro pede concipis, ut te*
Conatus non pœniteat, votique peracti?
Evertere domos totas optantibus [5] ipſis
Dii [6] faciles. *nocitura* [7] *toga, nocitura petuntur*
Militia: & torrens dicendi copia, multis
Et * *ſua mortifera eſt facundia. viribus* [8] *ille*
Confiſus periit, admirandisque lacertis.
Sed plures nimia congeſta pecunia cura
Strangulat, & [9] *cuncta exuperans patrimonia cenſus,*
Quanto delphinis balæna Britannica major.
Temporibus [10] *diris igitur, juſſuque Neronis*
[11] *Longinum, & magnos* [12] *Senecæ prædivitis hortos*
Clauſit, & egregias [13] *Lateranorum obſidet ædes*
[14] *Tota cohors.* rarus venit in [15] cœnacula [16] miles.
Pauca licet portes argenti vaſcula [17] puri, (bis,
Nocte iter ingreſſus [18] gladium contumq; time-
Et motæ ad lunã trepidabis arundinis umbram;
Cantabit vacuus coram latrone viator.
Prima fere vota, & cunctis notiſſima templis,
Divitiæ ut creſcant, ut opes, ut maxima toto

1 Ab una orbis parte ad alteram, ab ipſis Gadib. *Cadix* inſula in litore Heſperio usque ad Indiam Orientalem, quam ſecat fluvius maximus Ganges, atque ipſum Solis ortum, nemo eſt cui de ſummo bono conſtet, qui norit, quid ſit ſecundum rationem fugiendum, quid petendum. 2 Et mala quæ ſunt bonis contraria. 3 Animi noſtri cæcitate & ignorantia. 4 Quid tam proſpero auſpicio voves & precaris? dextra enim Numina favere credebantur. 5 Dominis, ut Neptunus exauditis Theſei votis de Hippolyto. vide v. 3. 15. ſeq. 6 Præſentes & prompti nimis. 7 Pace. * Infra v. 114. 8 Ut Milo Crotoniates, qui cum jam natu grandis iter faceret ſolus in locis ſylveſtribus, quæ ſibi reliquæ eſſent vires volens experiri in diducenda hiante quercu, manibus ibi incluſis ab arboris partibus reſtrictis feris præda factus eſt, referente A. Gel. 14. 16. 9 Dum omni ratione laborant, ut ſuus cenſus tanto excedat aliorum cenſus, quanto balæna Britannica exſuperat delphinas mole. 10 Quibus Nero Imperator undique occaſione quæſita inſidiabatur divitum opibus. 11 Caſſium Longinum ICtum interfici juſſit Nero, non alio injecto crimine, quam quod Caſſii, unius è Cæſaris percuſſoribus, ſtatuam retinuiſſet, cum revera opib. illius inhiaret Imperator. 12 Seneca vir ſanctiſſimus, quo præceptore ipſe Nero uſus fuerat, criminationib. Feſti Ruſſi & Tigellini, tanquam hortis, villis, opib. ipſum principem tranſcenderet, Piſonianæ denique conjurationis accuſatus, (cum revera divitiæ eſſent in cauſa) Neronis juſſu, inciſis ſibi venis obiit. Tacit. 14. Sed & de aliis quæ Senecæ objiciebantur vide Xiphilini Neronem. 13 Proximam necem Flavii Laterani cos. deſignati Nero adjungit adeo propere, &c. Tac. 15. 14 Militum percuſſorum ab Imperatore miſſorum ad interficiendum Lateranum. *Illo propinqua veſpera tribunus venit, & villam globus militum ſepſit.* Tacit. 15. Annal. 15 Pauperum qui cœnaculorum conductorum inquilini ſunt. Sat. 3. verſ. 199. 16 Percuſſor. 17 Et illius quidem non cælati. Turneb. 29. 1. 18 Latronis.

Google

Noſtra ſit arca [19] foro, ſed nulla aconita bibuntur
Fictilibus: tunc illa time, cum pocula ſumes
[20] Gemmata, & lato [20] Setinū [21] ardebit in auro.
Jamne igitur laudas, quod de ſapientibus [22] *alter*
Ridebat quoties à limine moverat unum
Protuleratque pedem: flebat contrarius [23] *alter?*
[24] Sed facilis cuivis rigidi cenſura cachinni.
Mirandum eſt unde ille oculis ſuffecerit humor.
Perpetuo riſu pulmonem agitare ſolebat
Democritus, quanquam non eſſent [25] *urbibus illis*
[26] *Prætexta, & trabea, faſces, lectica, tribunal.*
Quid ſi vidiſſet prætorem [27] *in curribus altis*
Extantem, & medio [28] *ſublimem in pulvere circi*
In [28] *tunica Jovis, & pictæ* [29] *Sarrana ferentem*
Ex humeris [30] *aulea togæ, magnæque coronæ*
Tantum orbem quanto cervix [31] *non ſufficit ulla?*
Quippe tenet ſudans hanc [32] *publicus, &* [33] *ſibi conſul*
Ne placeat, curru ſervus portatur eodem.
Da nunc & [34] *volucrem, ſceptro quæ ſurgit eburno,*
Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
Agminis [35] *officia, &* [36] *niveos ad frena Quirites,*
Defoſſa in loculis quos ſportula fecit amicos.
[37] *Tunc quoque materiam riſus invenit ad omnes*
Occurſus hominum, cujus prudentia monſtrat
Summos poſſe viros, & magna exempla daturos
[38] *Vervecum in patria* [39] *craſſoque ſub aëre naſci.*

19 In quo arcas habuerunt Senatores, in quib. pecunias tutius diſponebant. vide Sat. 14. v. 260.
20 Sat. 5 verſ. 43. & 44.
21 Flammei erit coloris in auratis poculis, *vel*, ardebit veneno.
22 Democritus qui ſemper ridebat ineptias hominum. Luc. *Βίων πρᾶσις* Anthol. l. 1. c. 12. & l. 3. c. 33. 34.
23 Heraclitus qui miſerias hominum continenter flebat. *ibid.*
24 In promptu quidem eſt ridere, ſed mirum unde ſuppeteret Heraclito tanta lacrymarum copia! 25 Non in Abdera, aliiſque Thraciæ urbib. ut in Roma. 26 De his Sat. 8 v. 259. Prætexta dicebatur ea toga, cujus ora & circuitus purpura prætexta erant: *bordered with purple gardes.* 27 Sublimem in curru ludos Circenſes ſpectantem, diſponentem, agentem. Sat. 8. v. 194. 28. Tunica palmata, toga picta, quam triumphantes è Jovis templo ſumptam induebant. 29 Tyria. Syris n. Tyrus dicta eſt, quæ prius Sarra è piſce צר cujus ſucco purpura tingebatur, maximusque ibi horum piſcatus. 30 Togam latam & amplam inſtar aulæorum, quibus aularum parietes teguntur. 31 Supple ferendo. 32 Servus ſeu miniſter publicus qui coronam ſuſtentet. 33 Præfiſcine ad exorandam Nemeſin, comitem aſſiduam rerum lætarum & ὑπερόγκων, triumphantib. à tergo in eodem curru adſtabat ſervus publicus, qui coronam illam auream immenſi ponderis & amplitudinis ſuſtinebat, & ſimul attendere triumphantem jubebat ad ultimi ſupplicii inſtrumenta currui appenſa, tintinabulum ſc. & flagellum, atque ſubinde interclamabat: *Reſpice poſt te: Hominem te eſſe memento* 34 Aquilam eburnei ſceptri vertici inſculptam. 35 Amicos, ſervos, miniſtros. 36 Clientes, cives albis togis indutos circa currum. 37 Etiam ſuo tempore. 38 Abdera Democriti patria, in Thracia, ubi barbari ſunt & rudes inſtar vervecum. Stupidorum a. ac ſtolidorum convitium eſt *vervex. Ain' vero vervecum caput?* Plaut. Perſ. 2. act. 39 Qui pingues & hebetes reddit, ut tenuis contra ingenioſos. *Bœotum in craſſo jurares aëre natum.* Horat.

Ridebat

Ridebat curas, nec non & gaudia vulgi,
Interdum & lacrymas, cum Fortunæ ipſe minaci
Mandaret[40] *laqueum,* * *mediumq́; oſtenderet unguem.*
Ergo ſupervacua hæc, aut perniciosa petuntur,
Propter quæ fas eſt [41] *genua incerare deorum.*
Quoſdam præcipitat ſubjecta potentia magnæ
Invidiæ, mergit longa atque inſignis honorum
[42] *Pagina,*[43] *deſcendunt ſtatuæ, reſtemque ſequuntur.*
Ipſas deinde [44] *rotas bigarum impacta ſecuris*
Cædit, & immeritis franguntur crura caballis,
Jam ſtridunt [45] *ignes, jam follibus atque caminis*
Ardet [46] *adoratum populo caput, &* [47] *crepat ingens*
[48] *Sejanus, deinde ex facie toto orbe* [49] *ſecunda*
Fiunt urceoli, pelves, ſartago, patellæ.
[50] *Pone domi* [51] *lauros, duc in capitolia magnum*
[52] *Cretatumque bovem, Sejanus* [53] *ducitur unco*
Spectandus. gaudent omnes. [54] *quæ labra? quis illi*
Vultus erat? nunquam (ſi quid mihi credis) amavi
Hunc hominem. ſed quo cecidit ſub crimine? quisnam
Delator? quibus indiciis? [55] *quo teſte probavit?*
Nil horum. verboſa & grandis epiſtola venit
[56] *A Capreis: bene habet, nil plus interrogo: ſed quid*
Turba [57] *Remi?* ſequitur fortunam ut ſemper, & odit
Damnatos. [58] *idem populus,* [59] *ſi Nurſcia Thuſco*

40 In ſuum ipſius Fortunæ ſuſpendium. * Infamem digitum. Perſ. 2. 33. & Martial. 28. epig. l. 2.

41 Non cerei candelis oblatis illinere, inquit Turneb. 30. 19. Sed concepta vora & in tabulis conſcripta deorum genibus cera obſignata figere. *idem* . 1. 17. ἐπιγράφεσθαι. Philoſtratus in Heroicis.

42 Ænea quæ imaginib. affixa honorum gradus continebat.

43 Damnatorum tyrannidis læſæ majeſtatis, vel gravis alicujus criminis, eradebantur Faſtis nomina, frangebantur ſtatuæ, idque decreto Magiſtratus vel populi furore. Tac. 6. Ann. Plin. Panegyr. Reſtem a. laqueosque ſtatuis altiorib. injicere, easque detrahere moris fuit. 44 Statuas equeſtres, currus triumphales, equos æneos. 45 Quib. funduntur & liquuntur ſtatuæ. 46 Nuper in honore habitum. 47 Cum crepitu reſolvitur in igni. 48 Statua Sejani. 49 Fuerat n. collega perpetuus Imperatoris, eique ſecundi honores habebantur. *Facili Tiberio, atque ita prono, ut ſocium laborum, non modo in ſermonibus, ſed apud patres & populum celebraret, colique per theatra & fora effigies ejus, interque principia legionum ſineret.* Tac. Annal. 4. 50 Ironice poëta hæc de Sejano, *vel,* dialogiſmus levis populi Sejano inſultantis. 51 Coronatus Jovi Capitolino ſacrifica. 52 Candidum, Jovi gratum. Superis victimas candidas immolabant, inferis nigras. 53 Ad ſupplicium, Scalas Gemonias, vel Tiberim. 54 *Hæc inter ſe populus in horas mobilis.* Quisnam illi cum occideretur vultus? 55 Quo teſte probavit Imperator inſidias ſibi ſtruxiſſe Sejanum. 56 A Tiberio qui in Capreas inſulam parvam prope Campaniam, quo voluptatibus & libidini liberius indulgeret, ſeceſſit, venit epiſtola longa. ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολή ... μακρά. Dio. l. 58. 57 Populus Romanus Romulo & Remo oriundus. ... Diodori epig. Anthol. lib. 1. Alii habent *Tremens.* 58 *Hæc quæ ſequuntur Poëta.* 59 Si Thuſcorum dea patriotæ & alumno ſuo Sejano in tantum faviſſet, ut Tiberium opprimere valuiſſet, hac ipſa hora Sejanum populus Rom. Imperatorem ſalutare paratus fuiſſet.

Faviſſet, ſi oppreſſa foret ſecura ſenectus
Principis, hac ipſa Sejanum diceret hora
Auguſtum. jam pridem [60] *ex quo ſuffragia nulli*
Vendimus, effugit [61] *curas. nam* [62] *qui dabat olim*
Imperium, faſces, legiones, omnia, nunc ſe
Continet, atque duas tantum res anxius optat,
[63] *Panem, & Circenſes.* [64] *perituros audio multos.*
Nil dubium, magna eſt [65] *fornacula* [66] *pallidulus mi*
Brutidius meus ad Martis fuit obvius aram,
Quam timeo victus ne pœnas exigat Ajax,
Ut male defenſus: curramus præcipites, &
Dum [67] *jacet in ripa, calcemus Cæſaris* [68] *hoſtem:*
Sed videant [69] *ſervi, ne quis neget, & pavidum in jus*
Cervice aſtricta dominum trahat. hi ſermones
Tunc de Sejano, ſecreta hæc murmura vulgi.
Viſne ſalutari ſicut Sejanus? habere
Tantundem? atque illis ſellas donare [70] *curules?*
Illum exercitibus præponere? tutor haberi
*Principis * anguſta Caprearum in rupe ſedentis*
Cum [71] *grege Chaldæo:* [72] *vis certe, pila, cohortes,*
[73] *Egregios equites, & caſtra* [74] *domeſtica. quid ni*

60 Ex quo per ſuffragia (quæ plerumque venalia erant) non eligimus Magiſtratus. 61 Electionis & comitiorum quæ permittit Imperatorib. Creandorum quippe Conſulum comitia ad ſe transtulere Imperatores, exemplo Julii Cæſaris comitia cum populo partiti, & alterum Conſulem creantis. 62 Populus qui olim eligebat pacis & belli Magiſtratus. 63 Victum è pane & voluptatem è ludis. 64 Alter populi introducitur dialogiſmus. 65 Ira Imperatoris, *vel*, fornacula ad exurendos multos. 66 Vereor ne Brutidius quem modo conveni pallentem ex male conſcio animo vel metu Principis, quod amicus eſſet Sejano, ſe interficiat ut Ajax. *vel*, Quam timeo, ne Tiberius male ſe à Senatu defenſum arguens in Senatores & cives cæde ruat; non ſanius quam Ajax ille Sophocleus in pecudes, in quas veluti plebem & proceres Græcorum gladio & flagello ſæviit. 67 Inſepultus. καὶ αὐτὸν ὁ ὅμιλος τριςὶν ὅλαις ἡμέραις ἐλυμήνατο, καὶ μετὰ τοῦτο εἰς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλε. Dio. l. 58. 68 Sejanum. 69 Noſtri, quos habemus & ſervos & inimicos, ne quis eorum neget nos calcaſſe, & nos tanquam Sejano faventes accuſet, quibus etiam dominos accuſantibus credetur. ἤρκει γὰρ μόνον πρὸς κατηγορίαν τινὸς τὸ τοῦ Σιανοῦ φίλον ἢ γενέσθαι ἢ δόξαι. Xiphilin. Tiberius. *Delicta, fuere Nexus amicitiæ.* Claudian. in Ruffin. 2. 70 Magiſtratus urbanos, ſellis n. curulibus in Curiam vehi, & ex iis jura dare ſolebant Magiſtratus. *Neque ſenatorio ambitu abſtinebat, clientes ſuos honoribus aut provinciis ornando.* Tacit. Annal. 14. ſic de Rufino Claudianus: *Inſtitor imperii, caupo famoſus honorum.* * Vel potius lege *Auguſta*, quaſi dicat transferentis ſedem Imperii à Roma ad Inſulam Capreas. Heraldus vero vult *ſedentis* intelligi de *ſellaria*, quam excogitavit Tiberius arcanæ libidinis ſellam. Sueton Tib. cap. 34. vide & Torrentium ad locum dictum Suetonii. 71 Mathematicis, quorum artibus mire deditus erat Tiberius, & è quibus maxime colebat Thraſyllum Chaldæum. Sat. 6. verſ. 575. 72 Scio te velle primipilatum vel ἐπαρχίας. Vis primipilarum, *vel* legionis præfecturam? pilum a. peditum Romanorum haſtile erat miſſile. cohors decima legionis pars. 73 Equitum domeſticorum magiſterium, ut Sejani. 74 Prætoriana, quæ primus ad muros urbis non procul à porta V[illegible] poſuit Sejanus. *Diſperſas per urbem cohortes una in ca-[illegible] ut ſimul imperia acciperent, &c.* Tacit. 4. Annalium.

Hæc

Hæc cupias? & qui nolunt occidere quenquam,
Poſſe volunt. [75] ſed quæ præclara & proſpera tanti,
Ut rebus lætis par ſit menſura malorum?
[76] *Hujus qui trahitur prætextam ſumere mavis,*
An [77] *Fidenarum, Gabiorumque eſſe poteſtas?*
Et [78] *de menſura jus dicere,* [78] *vaſa minora*
Frangere pannoſus vacuis ædilis [79] *Ulubris?*
Ergo quid optandum foret ignoraſſe fateris
Sejanum, nam qui nimios optabat honores
Et nimias poſcebat opes, numeroſa parabat
Excelſæ turris tabulata, unde altior eſſet
Caſus, & impulſæ præceps immane ruinæ.
Quid [80] *Craſſos? quid* [80] *Pompejos evertit? &* [81] *illum,*
Ad ſua qui domitos deduxit [82] *flagra Quirites?*
Summus nempe locus nulla non arte petitus,
Magnaque Numinibus vota exaudita [83] *malignis.*
Ad [84] generum Cereris ſine cæde & vulnere pauci
Deſcendunt Reges, & [85] ſicca morte tyranni.
[86] *Eloquium ac famam Demoſthenis, aut Ciceronis*
Incipit optare, & totis [87] *Quinquatribus optat,*
Quisquis adhuc uno partam colit [88] *aſſe Minervam.*
Quem ſequitur * *cuſtos anguſtæ vernula* [89] *capſæ:*
Eloquio ſed uterque perit orator, utrumque
Largus & exundans letho dedit ingenii fons,
Ingenio [90] *manus eſt & cervix cæſa.* nec unquam
Sanguine cauſidici maduerunt roſtra [91] puſilli.

75 Sed quæ conditio tam lauta eſt ac læta, quæ nihil acerbi habeat admiſtum? 76 Summum imperium Sejani cum periculo? 77 An municipiorum vilium Magiſtratus, cum ſecura tranquillitate? 78 Perſ Sat. 1. verſ. 131. 79 Deſerto Volſcorum oppido. *Scis Lebedus quam ſit Gabiis deſertior, atque Fidenis vicus.* Horat. 80 Patrem & filios à Cæſarianis, & Parthis everſos. 81 Syllam aut Julium Cæſarem, aut etiam Auguſtum, cui ex ſomnio Ciceronis Juppiter flagellum tradidit. vide Suetonii Auguſt. 94 c. 82 Imperium, dictaturam perpetuam, imminutam libertatem, imo amiſſam. Namque libera manente civitate, civem Romanum virgis cædi nefas, nedum flagellis. 83 Quæ importunitate votorum victa mala pro bonis concedunt. 84 Plutonem Proſerpinæ maritum. i. e. mortem. 85 Non cruenta. 86 Puer elementarius, qui tenui minervali literis initiatur, quem ſervus capſarius deducit ad ſcholam, & reducit pauculos ferens libros, in feſtis Minervæ, ſapientiæ præſidis, ſibi exoptat eloquentiam Demoſthenis aut Ciceronis. Sed contra omnes interpretes & Ang. Politianum Miſcel. c. 21. contendit Jacobus Nicolaus Loenſis intelligi hic ipſum Magiſtrum; qui jam primum aperuerit ludum, uniusque diſcipuli prima ſtipe Minervæ conſecrata, ſperare & optare audet eloquentiam ſummorum Oratorum. Miſcellan. epiphill. lib. 2. cap. 13. 87 Feſtis Palladi ſacris dictis à quinque diebus, quibus celebrabantur. Ovid. ſed Varroni & Feſto à quinto idus Mart. 88 Exigua mercede rudimenta acquiſita. * Ulpian. in Lege ſi collectaneus. 13. de manumiſſis vindicta, ait, vel capſarius, id eſt, qui portat libros. 89 Quæ libros tenet. 90 Manus & caput Ciceronis abſciſſa affigebantur roſtris è quibus in Antonium dixerat. 91 Mali vel me[illegible]ris.

92 Verſum hunc Ciceronis de oppreſſo Catilina in ſuo conſulatu à Quintiliano 9. l. 4. c. & aliis vexatum propter vocem *Natam* δυσφώνως iteratam à malevolorum irriſione vult aſſerere Turneb. 7. 19. 93 Tam inepto verſu. 94 Oratio, ex illis quas Cic. in Antonium malo omine Philippicas inſcripſit ab iis, quas in Philippum Regem habuit Demoſthenes. 95 Secunda Philippica. 96 Demoſthenem, qui accepto nuncio de Antipatri & Crateri adventu ex Athenis in Calabriam Thraciæ profugit ad templum Neptuni, à cujus ara cum Archias ſatelles eum abſtrahere conaretur, Demoſthenes veneno, quod in calamo habuit, hauſto interiit.

[92] O fortunatam natam me conſule Romam.
Antoni gladios potuit contemnere, ſi [93] ſic
Omnia dixiſſet. ridenda poëmata malo:
Quam te conſpicuæ divina [94] Philippica famæ,
[95] Volveris à prima quæ proxima. ſævus & [96] illum
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
Torrentem & pleni moderantem [97] frena theatri,
Diis ille adverſis genitus, fatoque ſiniſtro,
Quem [98] pater ardentis maſſæ fuligine [99] lippus
A carbone, & forcipibus, gladioſque parante
Incude, [1] & luteo Vulcano ad rhetora miſit.
Bellorum exuviæ, [2] truncis affixa [3] trophæis
Lorica, & fracta de caſſide buccula pendens,
Et curtum temone jugum, victæque triremis
[4] Apluſtre & ſummo triſtis captivus in [5] arcu,
Humanis majora bonis creduntur: ad [6] hæc ſe
Romanus, Grajuſque ac barbarus induperator
Erexit, cauſas diſcriminis atque laboris
[7] Inde habuit: tanto major famæ ſitis eſt, quam
Virtutis. quis enim virtutem amplectitur ipſam,
Præmia ſi tollas? *patriam tamen [8] obruit olim*
Gloria paucorum, & laudis titulique cupido
[9] Hæſuri [10] ſaxis cinerum cuſtodibus, ad quæ
Diſcutienda valent [11] ſterilis mala robora ficus:
Quandoquidem data ſunt ipſis quoque fata ſepulchris.
Expende [12] Annibalem, quot libras in duce ſummo
Invenies? hic eſt, quem non capit [13] Africa [14] Mauro
Perfuſa Oceano, [15] Niloque admota [16] tepenti,

97 Populum in theatro, ubi orationes recitabat. 98 Pater Demoſthenis. μαχαιροποιός, qui gladios fabricavit. 99 Fumo, fuligine, candenti igne. 1 Lutoſa Vulcani. i. e. fabri ferrarii officina, *vel* igne. 2 Scholam rhetoris, Iſæi. 3 Monimentis τῆς τῶν ἐχθρῶν τροπῆς. quo n. loco hoſtes fuſi ſe in fugam converterunt, in tumulo ſtipitibus affixa erigebantur ſpolia. 4 Ἄφλαστα, Lycophr. apluſtria, ornamenta navium, victoriæ navalis monumenta. *Flags.* 5 Triumphali è lapide in altum extructo, in quo incidebatur pugna. 6 Trophæa quæ ſumma credunt bona. 7 Ex hac ambitione & bellicæ laudis gloria. 8 Cladibus & bellis civilibus. 9 Inſcribendi. 10 Saxeis ſepulchris in quibus urnæ & cineres conduntur. 11 Caprificus quæ ex muris erumpens ſaxa diſcutit. Martial. 10. lib. epigrammate 2. 12 Annibalis cineres, *vel*, gloriam bellicam. 13 Quarta orbis pars: tunc tertia. A mari Atlantico ab Occidente, patens ad Nilum ——— 15 Æ-gyptio ab Oriente. 16 A ſole verticali.

Rurſus

Rurſus ad Æthiopum populos, [17] aliosque elephantos,
Additur imperiis Hiſpania: [18] Pyrenæum
Tranſilit, oppoſuit natura [19] Alpemque nivemque,
Diduxit ſcopulos, & montem rupit [20] aceto,
Jam tenet Italiam, tamen ultra pergere tendit,
Actum, inquit, nihil eſt, niſi Pœno milite [21] portas
Frangimus, & media vexillum pono [22] Suburra.
O qualis facies, & quali digna tabella,
Cum [23] Getula ducem portaret bellua [24] luſcum!
Exitus ergo quis eſt? ô gloria! vincitur idem
Nempe, & in exilium præceps fugit, atque ibi magnus
Mirandusque cliens ſedet ad prætoria [25] Regis,
Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
[26] Finem animæ, quæ res humanas miſcuit olim,
Non gladii, non ſaxa dabunt, non tela: ſed ille
Cannarum vindex, ac tanti ſanguinis ultor
[27] Annulus, [28] I demens, & ſævas curre per Alpeis
Ut [29] pueris placeas, & declamatio fias.
[30] Unus [31] Pellæo juveni non ſufficit orbis,
[32] Æſtuat infelix anguſto limite mundi,
Ut Gyaræ clauſus ſcopulis, parvaque Seripho,
Cum tamen [33] à figulis munitam intraverit urbem,
[34] Sarcophago contentus erit. Mors ſola fatetur,
Quantula ſint hominum corpuſcula. *creditur olim*
[35] Velificatus Athos & quidquid [36] Græcia mendax
Audet in hiſtoria, cum ſtratum claſſibus [37] iiſdem

17 Non Indiæ orientalis: ſed Libyæ & Mauritaniæ, ubi etiam elephanti ſunt. 18 Montem qui Hiſpaniam à Galliis dividit. 19 Nivoſas Alpes, montes qui Italiam à Gallia & Germania diſcerminant. 20 Igni & aceto, ut refert Liv. 21. 21 Romæ. 22 Vico urbis celeberrimo. 23 Elephas è Getulia parte Libyæ. 24 Unoculum, alterum n. oculum amiſerat vigiliis & paluſtri cœlo, dum in Etruriam deſcenderet. 25 Antiochi Regis Syriæ donec libeat tranſire & mereri ſub Pruſia Rege Bithyniæ: *vel* Pruſiæ ipſius, donec evigilare Regi libeat. 26 Lethum Annibali, qui omnia interturbat non tela, non &c. ſed annul s vindex Cannarum, & ultor modii annulorum quos Senatorum & equit. in Cannis cæſorum digitis detractos Carthaginem miſit, dabit. 27 In cujus palea venenum in hunc uſum habuit. 28 *Poëta Sarcaſ.* Sat 7. 161. 29 Qui apud Rhetoras ad declamandum exercebantur. 30 Cum n. Anaxarchum de infinitis mundis audiſſet diſſerentem, fleviſſe dicitur dixiſſeque: me miſerum, qui nondum unius dominus factus ſum. 31 Alexandro nato in Pella Macedoniæ urbe. 32 Vix habet in toto mundo ſpirandi locum quaſi coarctatus eſſet breviſſima, utque teſtatur Philo lib in Flaccum. τῇ ἐν Αἰγαίῳ τῇ λυπροτάτῃ. inſula. Gyara & Seripho, de quibus Sat. 1. 73. & 6. 363. 33 Babyloniam quam è cocto latere muris cinxit Semiramis, ubi periit Alexander. 34 Sepulchro, è lapide Aſio, dicto quod cadavera conſumat ex σαρκὸς & φάγω. Lapis Sarcophagus intra quadraginta dies totum corpus abſumit exceptis dentibus. Jul. Cæſ. Scal. Exerc. 291. ſect. 2. 35 Mons altiſſimus Macedoniæ à Xerxe Perſarum Rege abſcindi à continenti juſſus & circumnavigatus. 36 Hiſtorici Græci vani & mendaces. Herodot. &c. 37 Quibus Athos fuit velificatus.

Et [56] *pedibus? durate, atque* [57] *expectate cicadas?*
Verum ut diſſimules, ut mittas [58] *cætera, quanto*
[59] *Metiris pretio, quod ni tibi deditus eſſem,*
Devotusque cliens, uxor tua virgo maneret?
Scis certe quibus iſta modis quam ſæpe rogaris,
Et quæ pollicitus, fugientem ſæpe [60] *puellam*
Amplexu rapui, [61] *tabulas quoque ruperat, & jam*
[62] *Signabat, tota vix* [63] *hac ego nocte redemi*
Te plorante foris: teſtis mihi lectulus, & tu,
Ad quem pervenit lecti ſonus, & dominæ vox,
Inſtabile, ac dirimi cœptum, & jam penè ſolutum
Conjugium in multis domibus ſervavit adulter,
[64] *Quò te circumagas?* [65] *quæ prima, aut ultima ponas?*
Nullum ergo meritum eſt ingrate ac perfide, nullum,
Quod tibi filiolus, vel filia naſcitur ex me?
[66] *Tollis enim, &* [67] *libris actorum ſpargere gaudes*
Argumenta viri. [68] *foribus ſuſpende coronas,*
Jam pater es, dedimus quod [69] *famæ opponere poſſis.*
* *Jura parentis habes,* [70] *propter me ſcriberis hæres,*
[71] *Legatum omne capis, nec non & dulce caducum.*
Commoda præterea junguntur multa caducis:
[72] *Si numerum, ſi tres implevero. P. Juſta doloris*
Nævole cauſa tui: contra tamen ille quid affert?
N. Negligit, atq; alium bipedem ſibi quærit [73] *aſellum.*
Hæc ſoli commiſſa tibi celare memento,
Et tacitus noſtras intra te fige querelas.
Nam res mortifera eſt inimicus [74] *pumice lævis.*
[75] Qui modo ſecretum commiſerat, ardet, & odit,
Tanquam prodiderim quicquid ſcio: *ſumere ferrum,*

56 Nudis. 57 An jubebo expectare æſtatem, qua cicadæ quidem canunt, frigore vero hyberno pereunt. 58 Officia mea in te. 59 Æſtimas? 60 Uxorem tuam. 61 Nuptiales, in quibus verba ſolennia fuerunt: *Liberorum procreandorum gratia uxorem duci. Briſſon. de formul. 6.* 62 Alteri viro nuptura. 63 Hujus noctis labore. 64 Quo te vertas, ad quod ſubterfugium? 65 Ad excuſationem. ſic Dido: *Quæ quibus anteferam?* Æn. 4. 66 Educas. 67 In quibus natos ſibi liberos profeſſi parentes eorum nomina ſcribebant notato die & Conſule. Briſſon. antiqu. lib. 1. c. 5. 68 In ſignum puerperii. 69 Impotentiæ & mollitiei infamiæ. * Qui patres erant, præferebantur aliis in petitione magiſtratus, & ſorte provinciali præcedebant collegas, &c. 70 *Ῥωμαίων πολλοὶ γαμοῦσι καὶ γεννῶσιν, οὐχ ἵνα κληρονόμους ἔχωσιν, ἀλλ' ἵνα κληρονομεῖν δύνωνται*). Plutarch. *περὶ φιλοστοργίας*. Cœlibes ex teſtamentis nihil capiebant, niſi è proxime junctorum: orbi non niſi dimidium. 71 Legata ſæpe concipiebantur his verbis, *Quandoque liberos habuerit.* Qua conditione in tuis deficiente, cadet, quod non exſpectabas, legatum in te tuosque liberos, lege Papia ceſſurum in ærarium, ſi à privilegiis parentum ceſſatum eſſet, ex decuma parte caducum. 72 Qui tres liberos ſuſceperat, à tutela excuſabatur, in faſcibus ſumendis prior erat: teſſeram frumenti triplicem accipiebat, &c. 73 Draucum bene caudatum & ſimplicem, quem itidem decipiat. 74 Dropace lævigatus & mollis. 75 Sat. 3. verſ. 113.

Fuſte [76] aperire caput, [77] candelam apponere valvis
Non dubitat, nec contemnas, aut deſpicias, quod
His [78] opibus nunquam cara eſt [79] annona veneni.
Ergo occulta teges, ut [80] curia Martis Athenis.
P. [81] O Corydon, Corydon, ſecretum divitis ullum
Eſſe putas? ſervi ut taceant, jumenta loquentur,
Et canis, & poſtes & marmora: *claude feneſtras,*
Vela tegant rimas, junge oſtia, tollito lumen
E medio, [82] clament omnes, prope nemo recumbat:
Quod tamen ad [83] cantum galli facit ille ſecundi,
Proximus ante diem caupo ſciet, audiet & quæ
Finxerunt pariter [84] librarius, archimagiri,
[85] *Carptores: quod enim dubitant componere crimen*
In dominos, quoties rumoribus ulciſcuntur
[86] *Balthea? nec deerit qui te per compita quærat*
[87] *Nolentem, & miſeram vinoſus [88] inebriet aurem.*
Illos ergo [89] roges quicquid paulo ante petebas
A nobis, taceant illi, ſed prodere malunt
Arcanum, quam [90] ſubrepti potare Falerni,
[91] *Pro populo faciens quantum [92] Lanfella bibebat.*
Vivendum recte cum propter plurima, tunc his
Præcipue cauſis, ut linguas mancipiorum
Contemnas: nam lingua mali pars peſſima ſervi.
[93] *Deterior tamen huic, qui liber non erit, illis*
Quorum animas & farre ſuo cuſtodit, & ære.
N. Idcirco ut poſſim linguam contemnere ſervi,
Utile conſilium modo, ſed commune dediſti:
Nunc mihi quid ſuades poſt damnum temporis, & ſpes
Deceptas? feſtinat enim decurrere velox
Floſculus anguſtæ miſeræque breviſſima vitæ
Portio: dum bibimus, dum ſerta, unguenta, puellas
Poſcimus, obrepit non intellecta ſeneſtus.
P. Ne trepida: nunquam pathicus tibi deerit amicus
Stantibus & ſalvis [94] his collibus, undique ad [95] illos
Conveniunt & [96] carpentis & [97] navibus omnes,

76 Comminuere.
77 Ædes incendere. Sat. 13. v. 146.
78 Opulentis.
79 Emptio, copia, impenſa.
80 Areopagitæ, qui tacentes judicabant per characteres & literas. Perſ. 4 *nigrum ſcis ponere Theta.* dicitur Areopagus ab ἄρης, Mars, & πάγος, ſaxum, collis. hic enim à Neptuno Mars homicidii accuſatus coram duodecim diis, ſex ſententiis abſolutus eſt.
81 O ruſtice & inſulſe. *Hemiſtichium Virg. vide huic conſonum epigr. Martial.* 82. lib. 2.
82 Ne exaudiant alii.
83 *Hypall.* Galli cantum ſecundum.
84 Qui penſa librat; *vel*, qui libros exſcribit.
85 Vide Sat. 5. v. 119. & Sat. 11. verſ. 136.
86 Baltheorum verbera & lora quibus cæſi ſunt. 87 Audire nol. 88 Secretis domini ſui repleat, fatiget, enecet. 89 Ut taceant, ſupra enim dixerat: *Et tacitas noſtras intra te fige querelas.* 90 Furtivi atque hinc dulciſſimi. 91 Pro ſalute populi Romani ſacra faciens Bonæ deæ, in cujus ſacris largiter potarunt mulieres. Sat. 6. v. 313. 92 Mulier vinolenta. 93 Dominus tamen malus cum ſit, & ſibi male conſcius, eſt ſervus deterior quam illi, quorum vitas alit pane ſuo. 94 Hac urbe in ſeptem colli[illegible]ta. 95 Romam. 96 Terra. 97 Mari.

[98] *Qui digito ſcalpunt uno caput. altera major*
Spes ſupereſt, tu tantum [99] erucis imprime dentem.
N. Hæc [1] exempla para felicibus. at [2] mea Clotho,
Et [2] Lacheſis gaudent, ſi paſcitur inguine venter.
O parvi, noſtrique lares, quos thure minuto
Aut farre & tenui ſoleo [3] exornare corona;
Quando ego figam aliquid, quo ſit mihi tuta ſenectus
[4] A tegete & baculo? viginti millia fœnus
Pignoribus poſitis, argenti vaſcula puri,
Sed quæ [5] Fabricius cenſor notet, & [6] duo fortes
De grege Mæſorum, qui me cervice locata
Securum jubeant clamoſo inſiſtere circo.
Sit mihi præterea curvus cælator, & alter
Qui multas facies pingat cito, ſufficient hæc:
[7] Quando ego pauper ero, votum miſerabile, nec ſpes
His ſaltem; nam cum pro me fortuna rogatur,
Affigit ceras [8] illa de nave petitas,
Quæ Siculos cantus effugit remige ſurdo.

98 Molles, & *uſurpat Hemiſtichium poëtæ Calvi, quo Pompejum taxavit. Digito caput uno ſcalpit, quid credas hunc ſibi velle virum?* 99 Salacibus & ad Venerem ſtimulantibus herbis veſcere, vide quæ ad Martial. ep. 74. lib 3. b. 1 Præcepta de Venere excitanda. 2 Jubet me fatum & Parca mea contentum eſſe tenui ex opera mea victu. 3 Alii legunt *Exorare*. i. e. coronatus floribus precari ſoleo. 4 Sat. 5. v. 8. i. e à mendicando. 5 Quæ cenſuræ notam mereantur. Fabricius enim Luſcinius & Q. Æmilius Papus Cenſores F. Cornelium Ruffinum duobus conſulatibus & Dictatura functum moverunt Senatu, quod haberet decem pondo argentea vaſa. A Gell. 4. lib. & Valer. Max. 2. 4. 6 Servi lecticarii è Mœſia regione Pannoniæ finitima. 7 Quoniam paupertas mihi à fato eſt. 8 Ulyſſis, qui à Circe admonitus, ne pateretur ſe allici Serenum juxta Siciliam habitantium cantu, ſociis cera aures obturavit, & ſe ad malum navis alligari juſſit, atque ita prætervectus eſt.

SATYRA X.

Pulcherrimæ hujus * Satyræ argumentum ſumptum eſt ex Platonis Alcibiade ſecundo. Videtur etiam ante oculos habuiſſe Perſii ſecundam Satyram, & illud Socratis *de Votis*, referente Val. Max. 2. c 7. l. Eſt enim abſolutiſſima hujus Satyræ Propoſitio, in qua Poëta docet vota mortalium prope execrationes eſſe, qui divitias, honores, eloquentiam, gloriam bellicam, longam vitam, pulchritudinem à diis precantur, quæ tamen plerunque votorum compotes peſſundent. Verum petendam eſſe bonam mentem, cætera Deo permittenda, qui novit quid cuique conveniat.

* *Si modo Satyram liceat dicere, quam doctiſſ. D. Heynſius in annotationibus ad Horatium, ex albo Satyrarum tollere laborat, quo Juvenalem Flacco collatum elevet. Sed de ipſis Poëtis tanti viri pace acquieſco, aſſentioque judicio clariſſ. viri Jul. Cæſ. Scal. Hypercrit. l. 6. c. Hoc certe poëmate, inſigniatur quolibet nomine, nihil uſquã illuſtrius, nihil utilius, non dico apud Horatium, ſed ne apud Plato[illegible] quidem, Xenophontem, Senecã aut Epictetũ.*

[1] O*Mnibus in terris, quæ ſunt à Gadibus usque*
Auroram & [1] Gangen, pauci dignoſcere poſſunt
Vera bona, [2] atq; illis multum diverſa, remota
[3] Erroris nebula: quid enim ratione timemus,
Aut cupimus? [4] *quid tam dextro pede concupis, ut te*
Conatus non pœniteat, votique peracti?
Evertere domos totas optantibus [5] ipſis
Dii [6] faciles. *nocitura [7] toga, nocitura petuntur*
Militia: & torrens dicendi copia, multis
*Et * ſua mortifera eſt facundia. viribus [8] ille*
Confiſus periit, admirandisque lacertis.
Sed plures nimia congeſta pecunia cura
Strangulat, & [9] cuncta exuperans patrimonia cenſus,
Quanto delphinis balæna Britannica major.
Temporibus [10] diris igitur, juſſuque Neronis
[11] *Longinum, & magnos [12] Senecæ prædivitis hortos*
Clauſit, & egregias [13] Lateranorum obſidet ædes
[14] *Tota cohors.* rarus venit in [15] cœnacula [16] miles.
Pauca licet portes argenti vaſcula [17] puri, (bis,
Nocte iter ingreſſus [18] gladium contumq; time-
Et motæ ad lunã trepidabis arundinis umbram;
Cantabit vacuus coram latrone viator.
Prima fere vota, & cunctis notiſſima templis,
Divitiæ ut creſcant, ut opes, ut maxima toto

1 Ab una orbis parte ad alteram, ab ipſis Gadib. *Cadix* inſula in litore Heſperio usque ad Indiam Orientalem, quam ſecat fluvius maximus Ganges, atque ipſum Solis ortum, nemo eſt cui de ſummo bono conſtet, qui norit, quid ſit ſecundum rationem fugiendum, quid petendum. 2 Et mala quæ ſunt bonis contraria. 3 Animi noſtri cæcitate & ignorantia. 4 Quid tam proſpero auſpicio voves & precaris? dextra enim Numina favere credebantur. 5 Dominis, ut Neptunus exauditis Theſei votis de Hippolyto. vide v. 3. 15. ſeq. 6 Præſentes & prompti nimis. 7 Pace. * Infra v. 114. 8 Ut Milo Crotoniates, qui cum jam natu grandis iter faceret ſolus in locis ſylveſtribus, quæ ſibi reliquæ eſſent vires volens experiri in diducenda hiante quercu, manibus ibi incluſis ab arboris partibus reſtrictis feris præda factus eſt, referente A. Gel. 14. 16. 9 Dum omni ratione laborant, ut ſuus cenſus tanto excedat aliorum cenſus, quanto balæna Britannica exſuperat delphinas mole. 10 Quibus Nero Imperator undique occaſione quæſita inſidiabatur divitum opibus. 11 Caſſium Longinum ICtum interfici juſſit Nero, non alio injecto crimine, quam quod Caſſii, unius è Cæſaris percuſſoribus, ſtatuam retinuiſſet, cum revera opib. illius inhiaret Imperator. 12 Seneca vir ſanctiſſimus, quo præceptore ipſe Nero uſus fuerat, criminationib. Feſti Ruſſi & Tigellini, tanquam hortis, villis, opib. ipſum principem tranſcenderet, Piſonianæ denique conjurationis accuſatus, (cum revera divitiæ eſſent in cauſa) Neronis juſſu, inciſis ſibi venis obiit. Tacit. 14. Sed & de aliis quæ Senecæ objiciebantur vide Xiphilini Neronem. 13 Proximam necem Flavii Laterani cos. deſignati Nero adjungit adeo propere, &c. Tac. 15. 14 Militum percuſſorum ab Imperatore miſſorum ad interficiendum Lateranum. *Illo propinqua veſpera tribunus venit, & villam globus militum ſepſit.* Tacit. 15. Annal. 15 Pauperum qui cœnaculorum conductorum inquilini ſunt. Sat. 3. verſ. 199. 16 Percuſſor. 17 Et illius quidem non cælati. Turneb. 29. 1. 18 Latronis.

Noſtra ſit arca [19] *foro. ſed* nulla aconita bibuntur
Fictilibus: tunc illa time, cum pocula ſumes
[20] Gemmata, & lato [20] Setinũ [21] ardebit in auro.
Jamne igitur laudas, quod de ſapientibus [22] *alter*
Ridebat quoties à limine moverat unum
Protuleratque pedem: flebat contrarius [23] *alter?*
[24] Sed facilis cuivis rigidi cenſura cachinni.
Mirandum eſt unde ille oculis ſuffecerit humor.
Perpetuo riſu pulmonem agitare ſolebat
Democritus, quanquam non eſſent [25] *urbibus illis*
[26] *Prætexta, & trabea, faſces, lectica, tribunal.*
Quid ſi vidiſſet prætorem [27] *in curribus altis*
Extantem, & medio [28] *ſublimem in pulvere circi*
In [28] *tunica Jovis, & pictæ* [29] *ſarrana ferentem*
Ex humeris [30] *aulea togæ, magnæque coronæ*
Tantum orbem quanto cervix [31] *non ſufficit ulla?*
Quippe tenet ſudans hanc [32] *publicus, &* [33] *ſibi conſul*
Ne placeat, curru ſervus portatur eodem.
Da nunc & [34] *volucrem, ſceptro quæ ſurgit eburno,*
Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
Agminis [35] *officia, &* [36] *niveos ad frena Quirites,*
Defoſſa in loculis quos ſportula fecit amicos.
[37] *Tunc quoque materiam riſus invenit ad omnes*
Occurſus hominum, cujus prudentia monſtrat
Summos poſſe viros, & magna exempla daturos
[38] *Vervecum in patria* [39] *craſſoque ſub aëre naſci.*

19 In quo arcas habuerunt Senatores, in quib. pecunias tutius diſponebant. vide Sat. 14. v. 260.
20 Sat. 5 verſ. 43. & 44.
21 Flammei erit coloris in auratis poculis, *vel*, ardebit veneno.
22 Democritus qui ſemper ridebat ineptias hominum. Luc. *Βίων πρᾶσις* Anthol. l. 1. c. 12. & l. 3. c. 33. 34.
23 Heraclitus qui miſerias hominum continenter flebat. *ibid.*
24 In promptu quidem eſt ridere, ſed mirum unde ſuppeteret Heraclito tanta lacrymarum copia! 25 Non in Abdera, aliiſque Thraciæ urbib. ut in Roma. 26 De his Sat. 8 v. 259. Prætexta dicebatur ea toga, cujus ora & circuitus purpura prætexta erant: *bordered with purple gardes.* 27 Sublimem in curru ludos Circenſes ſpectantem, diſponentem, agentem. Sat. 8. v. 194. 28. Tunica palmata, toga picta, quam triumphantes è Jovis templo ſumptam induebant. 29 Tyria. Syris n. Tyrus dicta eſt, quæ prius Sarra è piſce צר cujus ſucco purpura tingebatur, maximuſque ibi horum piſcatus. 30 Togam latam & amplam inſtar aulæorum, quibus aularum parietes teguntur. 31 Supple ferendo. 32 Servus ſeu miniſter publicus qui coronam ſuſtentet. 33 Præfiſcine ad exorandam Nemeſin, comitem aſſiduam rerum lætarum & ὑπερόγκων, triumphantib. à tergo in eodem curru adſtabat ſervus publicus, qui coronam illam auream immenſi ponderis & amplitudinis ſuſtinebat, & ſimul attendere triumphantem jubebat ad ultimi ſupplicii inſtrumenta currui appenſa, tintinabulum ſc. & flagellum, atque ſubinde interclamabat: *Reſpice poſt te: Hominem te eſſe memento* 34 Aquilam eburnei ſceptri vertici inſculptam. 35 Amicos, ſervos, miniſtros. 36 Clientes, cives albis togis indutos circa currum. 37 Etiam ſuo tempore. 38 Abdera Democriti patria, in Thracia, ubi barbari ſunt & rudes inſtar vervecum. Stupidorum a. ac ſtolidorum convitium eſt *vervex. Ain' vero vervecum caput?* Plaut. Perſ. 2. act. 39 Qui pingues & hebetes reddit, ut ...is contra ingenioſos. *Bœotum in craſſo jurares aëre natum.* Horat.

Ridebat

Ridebat curas, nec non & gaudia vulgi,
Interdum & lacrymas, cum Fortunæ ipſe minaci
Mandaret[40] *laqueum,* ***[*] *mediumq́ oſtenderet unguem.*
Ergo ſupervacua hæc, aut pernicioſa petuntur,
Propter quæ fas eſt[41] *genua incerare deorum.*
Quoſdam præcipitat ſubjecta potentia magnæ
Invidiæ, mergit longa atque inſignis honorum
[42] *Pagina,*[43] *deſcendunt ſtatuæ, reſtemque ſequuntur.*
Ipſas deinde[44] *rotas bigarum impacta ſecuris*
Cædit, & immeritis franguntur crura caballis,
Jam ſtridunt[45] *ignes, jam follibus atque caminis*
Ardet[46] *adoratum populo caput, &*[47] *crepat ingens*
[48] *Sejanus, deinde ex facie toto orbe*[49] *ſecunda*
Fiunt urceoli, pelves, ſartago, patellæ.
[50] *Pone domi*[51] *lauros, duc in capitolia magnum*
[52] *Cretatumque bovem, Sejanus*[53] *ducitur unco*
Spectandus. gaudent omnes.[54] *quæ labra? quis illi*
Vultus erat? nunquam (ſi quid mihi credis) amavi
Hunc hominem. ſed quo cecidit ſub crimine? quiſnam
Delator? quibus indiciis?[55] *quo teſte probavit?*
Nil horum. verboſa & grandis epiſtola venit
[56] *A Capreis: bene habet, nil plus interrogo: ſed quid*
Turba[57] *Remi?* ſequitur fortunam ut ſemper, & odit
Damnatos.[58] *idem populus,*[59] *ſi Nurſcia Thuſco*

40 In ſuum ipſius Fortunæ ſuſpendium.
* Infamem digitum. Perſ. 2. 33. & Martial. 28. epig. l. 2.
41 Non cerei candelis oblatis illinere, inquit Turneb. 30. 19. Sed concepta vota & in tabulis conſcripta deorum genibus cera obſignata figere. *idem* . 1. 17. ἐπισφραγίζεσθαι. Philoſtratus in Heroicis.
42 Ænea quæ imaginib. affixa honorum gradus continebat.
43 Damnatorum tyrannidis læſæ majeſtatis, vel gravis alicujus criminis, eradebantur Faſtis nomina, frangebantur ſtatuæ, idque decreto Magiſtratus vel populi furore. Tac. 6. Ann. Plin. Panegyr. Reſtem a. laqueoſque ſtatuis altiorib. injicere, eaſque detrahere moris fuit. 44 Statuas equeſtres, currus triumphales, equos æneos. 45 Quib. funduntur & liquuntur ſtatuæ. 46 Nuper in honore habitum. 47 Cum crepitu reſolvitur in igni. 48 Statua Sejani. 49 Fuerat n. collega perpetuus Imperatoris, eique ſecundi honores habebantur. *Facili Tiberio, atque ita prono, ut ſocium laborum, non modo in ſermonibus, ſed apud patres & populum celebraret, colique per theatra & fora effigies ejus, interque principia legionum ſineret.* Tac. Annal. 4. 50 Ironice poëta hæc de Sejano, *vel,* dialogiſmus levis populi Sejano inſultantis. 51 Coronatus Jovi Capitolino ſacrifica. 52 Candidum, Jovi gratum. Superis victimas candidas immolabant, inferis nigras. 53 Ad ſupplicium, Scalas Gemonias, vel Tiberim. 54 *Hæc inter ſe populus in horas mobilis.* Quiſnam illi cum occideretur vultus? 55 Quo teſte probavit Imperator inſidias ſibi ſtruxiſſe Sejanum. 56 A Tiberio qui in Capreas inſulam parvam prope Campaniam, quo voluptatibus & libidini liberius indulgeret, ſeceſſit, venit epiſtola longa. *ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολή· ἦν γὰρ μακρά.* Dio. l. 58. 57 Populus Romanus Romulo & Remo oriundus. *ἄσυ Ῥώμοιο.* Diodori epig. Anthol. lib. 1. Alii habent *Tremens.* 58 *Hæc quæ ſequuntur Poëta.* 59 Si Thuſcorum dea patriotæ & alumno ſuo Sejano in tantum faviſſet, ut Tiberium opprimere valuiſſet, hac ipſa hora Sejanum populus Rom. Imperatorem ſalutare paratus fuiſſet.

Faviſſet, ſi oppreſſa foret ſecura ſenectus
Principis, hac ipſa Sejanum diceret hora
Auguſtum. jam pridem 60 *ex quo ſuffragia nulli*
Vendimus, effugit 61 *curas. nam* 62 *qui dabat olim*
Imperium, faſces, legiones, omnia, nunc ſe
Continet, atque duas tantum res anxius optat,
63 *Panem, & Circenſes.* 64 *perituros audio multos.*
Nil dubium, magna eſt 65 *fornacula* 66 *pallidulus mi*
Brutidius meus ad Martis fuit obvius aram,
Quam timeo victus ne pœnas exigat Ajax,
Ut male defenſus: curramus præcipites, &
Dum 67 *jacet in ripa, calcemus Cæſaris* 68 *hoſtem:*
Sed videant 69 *ſervi, ne quis neget, & pavidum in jus*
Cervice aſtricta dominum trahat. hi ſermones
Tunc de Sejano, ſecreta hæc murmura vulgi.
Viſne ſalutari ſicut Sejanus? habere
Tantundem? atque illis ſellas donare 70 *curules?*
Illum exercitibus præponere? tutor haberi
Principis * *anguſta Caprearum in rupe ſedentis*
Cum 71 *grege Chaldæo:* 72 *vis certe, pila, cohortes,*
73 *Egregios equites, & caſtra* 74 *domeſtica. quid ni*

60 Ex quo per ſuffragia (quæ plerumque venalia erant) non eligimus Magiſtratus. 61 Electionis & comitiorum quæ permittit Imperatorib. Creandorum quippe Conſulum comitia ad ſe transtulere Imperatores, exemplo Julii Cæſaris comitia cum populo partiti, & alterum Conſulem creantis. 62 Populus qui olim eligebat pacis & belli Magiſtratus. 63 Victum è pane & voluptatem è ludis. 64 Alter populi introducitur dialogiſmus. 65 Ira Imperatoris, *vel*, fornacula ad exurendos multos. 66 Vereor ne Brutidius quem modo conveni pallentem ex male conſcio animo vel metu Principis, quod amicus eſſet Sejano, ſe interficiat ut Ajax. *vel*, Quam timeo, ne Tiberius male ſe à Senatu defenſum arguens in Senatores & cives cæde ruat; non ſanius quam Ajax ille Sophocleus in pecudes, in quas veluti plebem & proceres Græcorum gladio & flagello ſæviit. 67 Inſepultus. *καὶ αὐτὸν ὁ ὅμιλος τρισὶν ὅλαις ἡμέραις ἐλυμήνατο, καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλε.* Dio. l. 58. 68 Sejanum. 69 Noſtri, quos habemus & ſervos & inimicos, ne quis eorum neget nos calcaſſe, & nos tanquam Sejano faventes accuſet, quibus etiam dominos accuſantibus credetur. *ἤρκει γὰρ μόνον πρὸς κατηγορίαν τινὸς τὸ τοῦ Σιανοῦ φίλον ἢ γνώστην ἢ δόξαι.* Xiphilin. Tiberius. *Delicta, fuere Nexus amicitiæ.* Claudian. in Ruffin. 2. 70 Magiſtratus urbanos, ſellis n. curulibus in Curiam vehi, & ex iis jura dare ſolebant Magiſtratus. *Neque ſenatorio ambitu abſtinebat, clientes ſuos honoribus aut provinciis ornando.* Tacit. Annal. 14. ſic de Rufino Claudianus: *Inſtitor imperii, caupo famoſus honorum.* * Vel potius lege *Auguſta*, quaſi dicat transferentis ſedem Imperii à Roma ad Inſulam Capreas. Heraldus vero vult *ſedentis* intelligi de *ſellaria*, quam excogitavit Tiberius arcanæ libidinis ſellam. Sueton. Tib. cap. 34. vide & Torrentium ad locum dictum Suetonii. 71 Mathematicis, quorum artibus mire deditus erat Tiberius, & è quibus maxime colebat Thraſyllum Chaldæum. Sat. 6. verſ. 575. 72 Scio te velle primipilatum vel *ἱστορικῶς*. Vis primipilarum, *vel* legionis præfecturam? pilum a. peditum Romanorum haſtile erat miſſile. cohors decima legionis pars. 73 Equitum domeſticorum magiſterium, ut Sejani. 74 Prætoriana, quæ primus ad muros urbis non procul porta Viminali poſuit Sejanus. *Diſperſas per urbem cohortes una in caſtra conducendo, ut ſimul imperia acciperent, &c.* Tacit. 4. Annalium.

Hic

Hæc cupias? & qui nolunt occidere quenquam,
Poſſe volunt. [75] ſed quæ præclara & proſpera tanti,
Ut rebus lætis par ſit menſura malorum?
[76] *Hujus qui trahitur prætextam ſumere mavis,*
An [77] *Fidenarum, Gabiorumque eſſe poteſtas?*
Et [78] *de menſura jus dicere,* [78] *vaſa minora*
Frangere pannoſus vacuis ædilis [79] *Ulubris?*
Ergo quid optandum foret ignoraſſe fateris
Sejanum. nam qui nimios optabat honores
Et nimias poſcebat opes, numeroſa parabat
Excelſæ turris tabulata, unde altior eſſet
Caſus, & impulſæ præceps immane ruinæ.
Quid [80] *Craſſos? quid* [80] *Pompejos evertit? &* [81] *illum,*
Ad ſua qui domitos deduxit [82] *flagra Quirites?*
Summus nempe locus nulla non arte petitus,
Magnaque Numinibus vota exaudita [83] *malignis.*
Ad [84] generum Cereris ſine cæde & vulnere pauci
Deſcendunt Reges, & [85] ſicca morte tyranni.
[86] *Eloquium ac famam Demoſthenis, aut Ciceronis*
Incipit optare, & totis [87] Quinquatribus *optat,*
Quisquis adhuc uno partam colit [88] *aſſe Minervam.*
Quem ſequitur * *cuſtos anguſtæ vernula* [89] *capſæ:*
Eloquio ſed uterque perit orator, utrumque
Largus & exundans letho dedit ingenii fons,
Ingenio [90] *manus eſt & cervix cæſa.* nec unquam
Sanguine cauſidici maduerunt roſtra [91] puſilli.

75 Sed quæ conditio tam lauta eſt ac læta, quæ nihil acerbi habear admiſtum?
76 Summum imperium Sejani cum periculo?
77 An municipiorum vilium Magiſtratus, cum ſecura tranquillitate?
78 Perſ. Sat. 1. verſ. 131.
79 Deſerto Volſcorum oppido. *Scis Lebedus quam ſit Gabiis deſertior, atque Fidenis vicus.* Horat.
80 Patrem & filios à Cæſarianis, & Parthis everſos.
81 Syllam aut Julium Cæſarem, aut etiam Auguſtum, cui ex ſomnio Ciceronis Juppiter flagellum tradidit. vide Suetonii Auguſt. 94 c.
82 Imperium, dictaturam perpetuam, imminutam libertatem, imo amiſſam. Namque libera manente civitate, civem Romanum virgis cædi nefas, nedum flagellis.
83 Quæ importunitate votorum victa mala pro bonis concedunt.
84 Plutonem Proſerpinæ maritum. i. e. mortem.
85 Non cruenta.
86 Puer elementarius, qui tenui minervali literis initiatur, quem ſervus capſarius deducit ad ſcholam, & reducit pauculos ferens libros, in feſtis Minervæ, ſapientiæ præſidis, ſibi exoptat eloquentiam Demoſthenis aut Ciceronis. Sed contra omnes interpretes & Ang. Politianum Miſcel. c. 21. contendit Jacobus Nicolaus Loenſis intelligi hic ipſum Magiſtrum, qui jam primum aperuerit ludum, uniusque diſcipuli prima ſtipe Minervæ conſecrata, ſperare & optare audet eloquentiam ſummorum Oratorum. Miſcellan. epiphill. lib. 2. cap. 13.
87 Feſtis Palladi ſacris dictis à quinque diebus, quibus celebrabantur. Ovid. ſed Varroni & Feſto à quinto idus Mart.
88 Exigua mercede rudimenta acquiſita.
* Ulpian. in Lege ſi collectaneus 13. de manumiſſis vindicta, ait, vel capſarius, id eſt, qui portat libros.
89 Quæ libros tenet.
90 Manus & caput Ciceronis abſciſſa affigebantur roſtris è quibus in Antonium dixerat.
91 Mali vel

[92] *O fortunatam natam me conſule Romam.*
Antoni gladios potuit contemnere, ſi [93] *ſic*
Omnia dixiſſet. ridenda poëmata malo:
Quam te conſpicuæ divina [94] *Philippica famæ,*
[95] *Volveris à prima quæ proxima. ſævus &* [96] *illum*
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
Torrentem & pleni moderantem [97] *frena theatri,*
Diis ille adverſis genitus, fatoque ſiniſtro,
Quem [98] *pater ardentis maſſæ fuligine* [99] *lippus*
A carbone, & forcipibus, gladioſque parante
Incude, [1] *& luteo Vulcano ad rethora miſit.*
Bellorum exuviæ, [2] *truncis affixa* [3] *trophæis*
Lorica, & fracta de caſſide buccula pendens,
Et curtum temone jugum, victæque triremis
[4] *Apluſtre & ſummo triſtis captivus in* [5] *arcu,*
Humanis majora bonis creduntur: ad [6] *hæc ſe*
Romanus, Grajuſque ac barbarus induperator
Erexit, cauſas diſcriminis atque laboris
[7] *Inde habuit:* tanto major famæ ſitis eſt, quam
Virtutis. quis enim virtutem amplectitur ipſam,
Præmia ſi tollas? *patriam tamen* [8] *obruit olim*
Gloria paucorum, & laudis titulique cupido
[9] *Hæſuri* [10] *ſaxis cinerum cuſtodibus, ad quæ*
Diſcutienda valent [11] *ſterilis mala robora ficus:*
Quandoquidem data ſunt ipſis quoque fata ſepulchris.
Expende [12] *Annibalem, quot libras in duce ſummo*
Invenies? hic eſt, quem non capit [13] *Africa* [14] *Mauro*
Perfuſa Oceano, [15] *Niloque admota* [16] *tepenti,*

92 Verſum hunc Ciceronis de oppreſſo Catilina in ſuo conſulatu à Quintiliano 9. l. 4. c. & aliis vexatum propter vocem *Natam* ἀνυφώνως iteratam à malevolorum irriſione vult aſſerere Turneb. 7. 19. 93 Tam inepto verſu. 94 Oratio, ex illis quas Cic. in Antonium malo omine Philippicas inſcripſit ab iis, quas in Philippum Regem habuit Demoſthenes. 95 Secunda Philippica. 96 Demoſthenem, qui accepto nuncio de Antipatri & Crateri adventu ex Athenis in Calabriam Thraciæ profugit ad templum Neptuni, à cujus ara cum Archias ſatelles eum abſtrahere conaretur, Demoſthenes veneno, quod in calamo habuit, hauſto interiit. 97 Populum in theatro, ubi orationes recitabat. 98 Pater Demoſthenis. μαχαιροποιός, qui gladios fabricavit. 99 Fumo, fuligine, candenti igne. 1 Lutoſa Vulcani. i. e. fabri ferrarii officina, *vel* igne. 2 Scholam rhetoris, Iſæi. 3 Monimentis τῆς τῶν ἐχθρῶν τροπῆς. quo n. loco hoſtes fuſi ſe in fugam converterunt, in tumulo ſtipitibus affixa erigebantur ſpolia. 4 Αφλαστα, Lycophr. apluſtria, ornamenta navium, victoriæ navalis monumenta. *Flags.* 5 Triumphali è lapide in altum extructo, in quo incidebatur pugna. 6 Trophæa quæ ſumma credunt bona. 7 Ex hac ambitione & bellicæ laudis gloria. 8 Cladibus & bellis civilibus. 9 Inſcribendi. 10 Saxeis ſepulchris in quibus urnæ & cineres conduntur. 11 Caprificus quæ ex muris erumpens ſaxa diſcutit. Martial. 10. lib. epigrammate 2. 12 Annibalis cineres, *vel*, gloriam bellicam. 13 Quarta orbis pars: tunc tertia. 14 A mari Atlantico ab Occidente, patens ad Nilum ——— 15 Æ-[illegible]io ab Oriente. 16 A ſole verticali.

Rurſus

Rurſus ad Æthiopum populos, [17] aliosque elephantos,
Additur imperiis Hiſpania: [18] Pyrenæum
Tranſilit, oppoſuit natura [19] Alpemque nivemque,
Diduxit ſcopulos, & montem rupit [20] aceto,
Jam tenet Italiam, tamen ultra pergere tendit,
Actum, inquit, nihil eſt, niſi Pœno milite [21] portas
Frangimus, & media vexillum pono [22] Suburra.
O qualis facies, & quali digna tabella,
Cum [23] Getula ducem portaret bellua [24] luſcum!
Exitus ergo quis eſt? ô gloria! vincitur idem
Nempe, & in exilium præceps fugit, atque ibi magnus
Mirandusque cliens ſedet ad prætoria [25] Regis,
Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
[26] *Finem animæ, quæ res humanas miſcuit olim,*
Non gladii, non ſaxa dabunt, non tela: ſed ille
Cannarum vindex, ac tanti ſanguinis ultor
[27] *Annulus,* [28] *I demens, & ſævas curre per Alpes*
Ut [29] *pueris placeas, & declamatio fias.*
[30] *Unus* [31] *Pellæo juveni non ſufficit orbis.*
[32] *Æſtuat infelix anguſto limite mundi,*
Ut Gyaræ clauſus ſcopulis, parvaque Seripho,
Cum tamen [33] *à figulis munitam intraverit urbem,*
[34] *Sarcophago contentus erit.* Mors ſola fatetur,
Quantula ſint hominum corpuſcula. *Creditur olim*
[35] *Velificatus Athos & quidquid* [36] *Græcia mendax*
Audet in hiſtoria, cum ſtratum claſſibus [37] *iiſdem*

17 Non Indiæ orientalis: ſed Libyæ & Mauritaniæ, ubi etiam elephanti ſunt.
18 Montem qui Hiſpaniam à Galliis dividit.
19 Nivoſas Alpes, montes qui Italiam à Gallia & Germania diſtermìnant.
20 Igni & aceto, ut refert Liv. 31.
21 Romæ.
22 Vico urbis celeberrimo.
23 Elephas è Getulia parte Libyæ.
24 Unoculum, alterum n. oculum amiſerat vigiliis & paluſtri cœlo, dum in Etruriam deſcenderet.
25 Antiochi Regis Syriæ donec libeat tranſire & mereri ſub Pruſia Rege Bithyniæ: *vel* Pruſiæ ipſius, donec evigilare Regi libeat. 26 Lethum Annibali qui omnia interturbat non tela, non &c. ſed annulus vindex Cannarum, & ultor modii annulorum quos Senatorum & equit. in Cannis cæſorum digitis detractos Carthaginem miſit, dabit. 27 In cujus palea venenum in hunc uſum habuit. 28 *Poëta Sarcaſ.* Sat 7. 161. 29 Qui apud Rhetoras ad declamandum exercebantur. 30 Cum n. Anaxarchum de infinitis mundis audiſſet diſſerentem, fleviſſe dicitur dixiſſeque: me miſerum, qui nondum unius dominus factus ſum. 31 Alexandro nato in Pella Macedoniæ urbe. 32 Vix habet in toto mundo ſpirandi locum quaſi coarctatus eſſet breviſſima, utque teſtatur Philo lib in Flaccum. τῶν ἐν Αἰγαίῳ τῇ λυπηροτάτῃ. inſula. Gyara & Seripho, de quibus Sat. 1. 73. & 6. 363. 33 Babyloniam quam è cocto latere muris cinxit Semiramis, ubi petiit Alexander. 34 Sepulchro, è lapide Aſio, dicto quod cadavera conſumat ex σαρκὸς & φάγω. Lapis Sarcophagus intra quadraginta dies totum corpus abſumit exceptis dentibus. Jul. Cæſ. Scal. Exerc. 291. ſect. 2. 35 Mons altiſſimus Macedoniæ à Xerxe Perſarum Rege abſcindi à continenti juſſus & circumnavigatus. 36 Hiſtorici Græci vani & mendaces. Herodot. &c. 37 Quibus Athos fuit velificatus.

Suppoſitumque[38] *rotis ſolidum mare: credimus altos*
Defeciſſe amnes, epotaque flumina[39] *Medo*
Prandente, &[40] *madidis cantat quæ*[41] *Soſtratus alis.*
Ille tamen qualis rediit[42] *Salamine relicta*
In[43] *Corum atque Eurum ſolitus ſævire flagellis*
Barbarus,[44] *Æolio nunquam hoc in carcere paſſos,*
Ipſum[45] *compedibus, qui vinxerat*[46] *Ennoſigæum?*
[47] *Mitius id ſane, quod non & ſtigmate dignum*
Credidit.[48] *huic quiſquam vellet ſervire deorum?*
Sed qualis rediit? nempe una[49] *nave*[50] *cruentis*
Fluctibus, ac tarda per denſa[51] *cadavera prora.*
Has toties optata exegit gloria pœnas.
Da ſpatium vitæ, multos da Jupiter annos,
Hoc[52] *recto vultu, ſolum hoc &*[53] *pallidus optas.*
Sed quam continuis & quantis longa ſenectus
Plena malis? *deforme & tetrum ante omnia vultum,*
Diſſimilemque[54] *ſui, deformem pro cute pellem,*
Pendentesque genas, & tales aſpice rugas,
Qualeis umbriferos[55] *ubi pandit Tabracha ſaltus,*
In vetula ſcalpit jam mater ſimia bucca.
[56] *Plurima ſunt juvenum diſcrimina, pulchrior ille*
Hoc, atque ille alio: multum hic robuſtior illo.
Una ſenum facies, cum voce trementia membra,
Et tam[57] *leve caput, madidique*[58] *infantia naſi.*
Frangendus miſero gingiva panis[59] *inermi;*
Uſque adeo gravis uxori, natisque ſibique,
Ut captatori moveat faſtidia[60] *Coſſo.*
Non eadem vini atque cibi torpente palato
Gaudia: nam coitus jam longa oblivio. vel ſi
Coneris, jacet exiguus cum[61] *ramice nervus,*
Et quamvis tota palpetur nocte, jacebit.
Anne aliquid ſperare poteſt hæc[62] *inguinis ægri*

38 Pons è navibus quo Seſton Abido, Aſiam Europæ junxit Xerxes, ſuppoſitis rotis curruum.
39 Exercitu è Medis & Perſis.
40 Furore poëtico ebrius veritatem & fidem hiſtoriæ excedit.
41 Poëta.
42 Inſula in mari Euboico è regione Atticæ, ubi navali prælio ſuperatus eſt à Themiſtocle Xerxes.
43 Ventos, quod pontem ejus disjecerant. Herod 7.
44 Reſpicit ad Æn. Virg. 1. *Luctantes ventos vinclis & carcere frænat, &c.*
45 Trecenta verbera Helleſponto infligi, & par compedum in pelagus injici juſſit. Herodot. Polym.

46 Neptunum, ab ἐνόσω & γαῖα, quod terram quatiat. A. Gel. 2. 18. 47 *Ironice* quod non & Neptunum notis inuri juſſerit. 48 Tam ſtulto & veſano? Herod. 8. 49 Scapha piſcatoria. 50 Sanguine Perſarum. 51 Suorum cæſorum & in undis fluitantium. 52 Non demiſſo vultu aut arcano ore ut cætera. Perſ. Sat. 2. verſ. 8. 53 Anxius & ſolicitus. 54 Olim juvenis. 55 In ſylvis juxta Tabracham in Africa minori, ſimiarum plenis. ſenis autem ἔλεγχος εἶναι πιθήκινον. 56 Diſſimilitudo in vultu plurima. 57 Calvum. 58 Inſtar infantium, quaſi ſecunda infantia. 59 Edentula. 60 Heredipetæ ipſi, *Emphatice*. 61 Hernia, ſcroti tumore. Sat. 6. verſ. 325. 62 Quod tamen omnium noviſſime, humore radicali deſtitutum, caneſcit.

Canities? quid, quod merito ſuſpecta [63] libido eſt,
Quæ Venerem affectat ſine viribus? aſpice [64] partis
Nunc damnum alterius. nam quæ cantante voluptas,
Sit licet eximius citharœdus? ſitve [65] Seleucus.
Et [66] quibus aurata mos eſt fulgere lacerna.
Quid refert magni ſedeat qua parte theatri,
Qui vix cornicines exaudiat, atque tubarum
Concentus? clamore opus eſt, ut ſentiat auris,
Quem dicat veniſſe puer, quot nunciet horas.
Præterea minimus gelido jam corpore ſanguis
Febre calet ſola. circumſilit agmine facto
Morborum omne genus, [67] quorum ſi nomina quæras,
Promptius expediam, quot amaverit [68] Hippia mœchos,
Quot [69] Themiſon ægros autumno occiderit uno,
Quot [70] Baſilus ſocios, quot [71] circumſcripſerit [72] Irus
Pupillos, quot longa viros exorbeat uno
[73] Maura die, quot diſcipulos [74] inclinet Amillus,
Percurram citius quot villas poſſideat nunc,
[75] Quo tondente gravis juveni mihi barba ſonabat.
Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis, ambos
Perdidit ille oculos, & [76] luſcis invidet, hujus.
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis.
Ipſe ad conſpectum cœnæ diducere rictum
Suetus, hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quem
Ore volat pleno mater [77] jejuna. ſed omni
Membrorum damno major [78] dementia, quæ nec
Nomina ſervorum, nec vultum agnoſcit amici,
Cum quo præterita cœnavit nocte, [79] nec illos,
Quos genuit, quos eduxit. nam [80] codice ſævo
Hæredes vetat eſſe ſuos, [81] bona tota feruntur
Ad [82] Phialen: tantum artificis valet halitus oris,
Quod ſteterat multis in carcere fornicis annis.
[83] Ut vigeant ſenſus animi, ducenda tamen ſunt
Funera natorum, rogus aſpiciendus amatæ
Conjugis & fratris, plenæque [84] ſororibus urnæ.

63 Irrumandi, quod de Tiberio ſcribit Sueton. c. 44. Pronior erat (inquit) ad id genus libidinis & natura & ætate & Martial. 50. epig. lib. 4.
64 Auditus.
65 Etiam eximius tibicen, qualis fuit Seleucus.
66 Optimi tibicines veſtes longas & ſplendidas, pallam & tunicam talarem induti vagabantur per pulpita. Horatius ad Piſones. *Tibicen traxitque vagus per pulpita veſtem.*
67 *Hemiſtich. Ovid.*
68 De qua Sat. 6. 83.
69 Medicus.
70 Prætor ſpolians provinciales.
71 Defraudarit.
72 Impius tutor.
73 De qua Sat. 6. v. 307.
74 Sat. 9. v. 26. *Incurvet.* Martial. 11. l. epig. 44.
75 Sat. 1. 25.
76 Ipſe in totum cœcus habet quod luſcis invideat.
77 Ut cibet pullos ore pleno, ipſa ventre jejuno.
78 Ubi memoria, ratio & omnia mentis organa deficiunt.
79 Nec liberos ſuos quos per oblivionem vel impietatem exhæredat.
80 Teſtamenti tabulis impiis.
81 Hæredem ex aſſe inſtituit.
82 Fellatricem, quæ ore impuro morigera ſenis demeruit hæreditatem, ſup. v. 208.
83 Fac tamen vigeant ſenſus animi.
84 Sororum oſſibus & cinere.

Hæc data pœna diu viventibus, ut renovata
Semper clade domus multis in luctibus, inque
Perpetuo mœrore & [85] *nigra veſte ſeneſcant.*
[86] *Rex Pylius (magno ſi quicquam credis Homero)*
Exemplum [87] *vitæ fuit à cornice ſecunda.*
Felix nimirum, qui [88] *tot per ſecula mortem*
Diſtulit, atque ſuos jam [89] *dextra computat annos,*
Quique novum [90] *toties muſtum bibit: oro parumper*
Attendas, quantum de legibus [91] *ipſe queratur*
Fatorum, & nimio de ſtamine, [92] *cum videt acris*
Antilochi barbam ardentem. nam quærit ab omni
Quisquis adeſt ſocio, cur hæc in tempora duret.
Quod facinus dignum tam longo admiſerit ævo.
Hac eadem [93] *Peleus raptum cum luget Achillem,*
Atq; [94] *alius, cui fas* [95] *Ithacum lugere* [96] *natantem.*
Incolumi Troja Priamus veniſſet [97] *ad umbras*
[98] *Aſſaraci magnis ſolennibus,* [99] *Hectore funus*
Portante ac [99] *reliquis fratrum cervicibus, inter*
[1] *Iliadum lacrymas, ut primos edere planctus*
[2] *Caſſandra inciperet, ſciſſaque* [2] *Polyxena palla:*
Si foret extinctus [3] *diverſo tempore, quo jam*
Cœperat [4] *audaces Paris ædificare carinas.*
Longa dies igitur quid contulit? omnia vidit
Everſa, & flammis [5] *Aſiam ferroque cadentem.*
Tunc [6] *miles tremulus poſita tulit arma* [7] *tiara,*
Et ruit ante aram ſummi [8] *Jovis, ut vetulus bos,*
Qui domini cultris tenue & miſerabile collum
Præbet, ab * *ingrato jam faſtiditus aratro.*
Exitus ille utcunque [9] *hominis: ſed torva canino*

85 Pulla, lugubri.
86 Neſtor, qui regnabat in Pylo urbe Laconiæ.
87 Cum ... hominum ætates ab Homero vixiſſe dicatur, proxime acceſſit ad ætatem cornicis quæ novem vivere fertur.
88 Tria ſcil.
89 Videtur Poëta innuere Neſtorem 300. annos vixiſſe, cum alii 30. annis ætatem terminantes.
90 Eum vixiſſe dicant, completo n. centenario numero in ſiniſtra ulteriorem computat vitæ numerum in dextra. *ἀτταγιμπάξ.* Lycophron. de qua ratione vide Cœl. Rhod. 23. lib. c. 12. & Lilii Gyraldi Dial. 2. & epigr. Græc. lib. 2. c. 9. de anu præ qua Neſtor non erat ſenex. *ἢ χειρὶ λαιῇ Δῆρας ἀριθμεῖσθαι δεύτερον δεξαμένη.* *Ecce a. avortit niſus læva, dextra digitis rationem computat.* Plaut. Miles.
90 Tot autumnis. 91 Cui Parcæ nimium parcant. 92 Cum videt fortem filium ſuum Antilochum jam grandem & barbatum occiſum & rogo ardentem. *σκυθρωπάμεθα καὶ τὸν Ἀντίλοχον ἡβάσκει μὲν ὑπήνης πρόσω.* &c. Philoſtratus 2. l. Iconum. 93 Pater Achillis. 94 Laërtes. 95 Ulyſſem filium ſuum, Ithacæ ducem. 96 Per maria decennali errore jactatum, *vel* ſimpliciter è naufragio enatantem ad Calypſus inſulam. Odyſſ. 11. 97 Ad ſepulchra majorum. 98 Avi ſui fratris. 99 Filiis adhuc viventibus, qui patris funus efferrent. 1 Trojanarum mulierum. 2 Priami filiæ: illa vates præſcia & prædicens excidium Trojæ: hæc in publica clade & tot ſuorum funeribus lugens & veſtes ſuas diſcindens. 3 Priusquam. 4 Quibus Helenam raptaret, ipſe audax. 5 Aſiæ partem magnam. 6 Æneid. 2 *Arma diu deſueta ſenex, &c.* 7 Pileo Perſico, vide Briſſ. 2. de regno Perſ. 8. Hercii.
* *Pathos vel Metonym.* ab ingrato agricola qui bovem jam per annos agro [illegible] ...elem interficit. 9 Viri, *vel* non belluæ, ut ——

La-

Latravit rictu, quæ poſt hunc vixerat [10] *uxor.*
Feſtino ad [11] *noſtros, & * [12] *Regem tranſeo Ponti,*
Et [13] *Crœſum,* quem vox juſti facunda Solonis
Reſpicere ad longæ juſſit ſpatia ultima vitæ,
[14] *Exilium, & carcer Minturnarumque paludes,*
Et mendicatus victa Carthagine panis.
[15] *Hinc cauſas habuere. quid illo cive tuliſſet*
Natura in terris, quid Roma beatius unquam,
Si [16] *circumducto* [17] *captivorum agmine, & omni*
Bellorum pompa, animam exhalaſſet [18] *opimam,*
Cum de [19] *Teutonico vellet deſcendere curru?*
[20] *Provida Pompejo dederat Campania febres*
Optandas, ſed multæ urbes, & publica vota
Vicerunt igitur fortuna ipſius, & urbis
Servatum victo caput abſtulit, [21] *hoc cruciatu*
* *Lentulus, hac pœna caruit, ceciditque* * *Cethegus*
Integer, & jacuit [22] * *Catilina cadavere toto.*
Formam optat modico pueris, majore puellis
Murmure, cum [23] *Veneris fanum videt anxia mater,*
[24] *Uſque ad delicias votorum.* [25] *cur tamen, inquit,*
Corripias? pulchra gaudet Latona Diana.
Sed vetat optari faciem [26] *Lucretia. qualem*
Ipſa habuit cuperet [27] *Rutilæ* [28] *Virginia gibbum*
Accipere atque ſuam Rutilæ dare. filius autem
Corporis egregii miſeros, [29] *trepidoſque parentes*
Semper habet, rara eſt adeo concordia formæ
Atque pudicitiæ. *ſanctos licet* [30] *horrida mores*
Tradiderit [a] *domus, ac veteres imitata* [31] *Sabinas,*
Præterea [b] *caſtum ingenium, vultumque modeſtum*
[32] *Sanguine ferventem tribuat* [b] *natura benigna*

10 ---- Hecuba uxor Priami in canem converſa.
11 Romana exempla.
12 Mithridatem, qui 40. annorum belli tædia, veneno, cum non poſſet gladio, finivit.
13 Lydiæ Regem, longæ vitæ miſeriarum admonitum à Solone Athenienſi, qui Regi ſe beatum exiſtimanti pronunciavit, neminem ante obitum felicem.
14 C. Marii ærumnæ, qui à Sylla ſuperatus è palude in Minturnis, ubi latuit, extractus, & in carcerem conjectus, dein exul panem mendicavit in Africa.
15 Ex vita longa.

16 In triumpho 17 Cimbrorum & Teutonum. *Iuytlanders & Eaſterlings.* 18 Lætam, triumphantem & quaſi opima ſpolia ferentem. 19 Quo de Teutonibus triumphans vehebatur. 20 Cum Pompejus Neapoli in Campania gravi laboraret febri (quæ futuris malis voluit eum eripere) ſuſcepta publice vota & maligna longi fati fortuna caput ejus à Cæſare victi gladiis Achillæ & Photini à Ptolomæo in hoc miſſorum reſervarunt. 21 Non capite abſciſſo. * 22 Conjurator in patriam, notus ex Saluſtio. 23 Quæ venuſtatis dea eſt: 24 Delicias etiam votis concipit. 25 Et cur (objiciet aliquis) hæc vota reprehendas? & Latona ipſa gaudet Diana filia quia pulchra ſit. 26 Quæ propter formam à Tarquinio Sexto per vim conſtuprata ſibi mortem conſcivit. 27 Deformis & gibboſæ. 28 Filia L. Virginii, plebeji, quæ ne in libidinoſum Appii Claudii ſervitium veniret, à patre fuit interfecta. 29 De caſtitate filii. a *Honeſta educatio,* & b *natura caſta.* 30 Pauperies pudicitiæ mater. 31 Caſtiſſimas. Sat. 6. 163. 32 Pudibundum, rubeſcentem, quæ virtutis eſt tinctura.

Larga manu,(quid enim puero conferre poteſt [33] *plus*
Cuſtode & cura natura potentior omni?)
[34] *Non licet eſſe viros, nam prodiga corruptoris*
Improbitas ipſos audet tentare parentes.
Tanta in muneribus fiducia. *nullus* [35] *ephebum*
[36] *Deformem ſæva caſtravit in arce tyrannus,*
Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, nec
Strumoſum, atque utero pariter, gibboque tumentem.
[37] *I nunc &* [38] *juvenis ſpecie lætare tui, quem*
Majora exſpectant diſcrimina: fiet adulter
Publicus, & pœnas metuet quaſcunque maritus
Exigit iratus, nec erit felicior aſtro
[39] *Martis ut in laqueos nunquam incidat. exigit autem*
Interdum ille dolor plus, quam lex ulla dolori
Conceſſit, necat hic ferro, ſecat ille cruentis
Verberibus quoſdam mœchos & [40] *mugilis intrat.*
Sed tuus [41] *Endymion* [42] *dilecta fiet adulter*
Matronæ. mox cum dederit [43] *Servilia numos,*
Fiet & illius quam non amat: [44] *exuet omnem*
Corporis ornatum. quid enim ulla negaverit [45] *udis*
Inguinibus, ſive eſt hæc [46] *Hippia, ſive* [47] *Catulla?*
[48] *Deterior totos habet illic fœmina mores.*
[49] *Sed caſto quid forma nocet?* [50] *quid profuit olim*
[51] *Hippolyto grave propoſitum?* [52] *quid Bellerophonti?*
Erubuit nempe [53] *hæc ceu faſtidita repulſa:*
Nec Stenobæa minus, quam Creſſa excanduit, & ſe
[54] *Concuſſere ambæ.* mulier ſæviſſima tunc eſt,
Cum ſtimulos odio [55] pudor admovet. *elige* [56] *quid nam*

3[3] Cauta inſtitutione. 3[4] Sed vel corrumpuntur vel caſtrantur. 3[5] Satyr. 6. verſ. 370. 3[6] Sed pulcherrimum quoque ut Sporum, & alia ingenuorum pædagogia. Sueton. Nero. cap. 28. 37 *Ironice hæc ad matrem.* 38 Filii tui. 39 Marte à Vulcano in adulterio cum Venere deprehenſo & irretito. 40 Piſcis quem in ſupplicium adulteris deprehenſis mariti per poſteriora immittunt, ut & raphanum. patente porta percurrebant eos raphani mugileſque. 41 Sed tuus forte filius pulcher & amabilis, ut Endymion Lunæ dilectus, electas ſolas & formoſas amabit fœminas. Imo, *inquit Poeta*, & mox etiam deformes & turpes, ubi pretium illi dederint.
42 Quam diligit & deligit, non ejus à qua precio corruptus eſt & conductus.
43 Deformis & dives, qualis erat Servilia Bruti mater, quæ Cæſari dediſſe credebatur, referente Plutarcho. 44 Ut adultero donet. 45 Veneti.
46 Nobilis ac prodiga. 47 Plebeja ac avara. 48 In cæteris male morata, hic induit comitatem, liberalitatem, &c. ut mœchis largiatur. 49 *Objectio.*
50 *Reſponſio.* Neque enim grave propoſitum caſtæ vitæ periculis exemit Hippolytum & Bellerophontem. 51 Filio Theſei, qui à noverca Phædra, cujus inceſto amori non reſpondebat, apud patrem ſtupri falſo accuſatus, dum patris iram fugeret, ab equis territis disjectus curru & diſcerptus eſt.
52 Filio Glauci, qui Stenobæam Prœti Regis Argivorum uxorem ipſum ad adulterium pellicientem aſpernatus poſt multa hinc pericula periit.
53 Phædra Minois Regis Cretæ filia. 54 Se in ultionem excitavere.
55 Furor ex repudiato amore. 56 Ducas Meſſalinam necne? utrinque

Suadendum eſſe putes, [57] cui nubere [58] Cæſaris uxor
Deſtinat. optimus hic & formoſiſſimus idem
Gentis patriciæ rapitur miſer extinguendus
[59] *Meſſalinæ oculis. dudum ſedet illa parato* *(tis*
[60] *Flammeolo,* [61] *Tyriusque palam* [62] *genialis in* [63] *hor-*
Sternitur, & [64] *ritu decies centena dabuntur*
Antiquo, veniet cum [65] *ſignatoribus* [66] *auſpex.*
Hæc tu ſecreta, & paucis commiſſa putabas?
[67] *Non niſi legitime vult nubere. quid placeat, dic:*
Ni parere velit, [68] *pereundum eſt ante lucernas:*
Si ſcelus admittas, dabitur mora parvula, dum res
Nota urbi & populo contingat [69] *Principis aures.*
Dedecus [69] *ille domus ſciet ultimus, interea tu*
Obſequere [70] *imperio, ſi tanti eſt vita dierum*
Paucorum. [71] *quicquid levius, meliusque putaris,*
Præbenda eſt gladio pulchra hæc & candida cervix.
[72] *Nil ergo optabunt homines?* * *ſi conſilium vis,*
[73] Permittes ipſis expendere Numinibus, quid
Conveniat nobis, rebusque ſit utile noſtris.
Nam pro jucundis aptiſſima quæque dabunt dii.
Charior eſt illis homo, quam ſibi. *nos* [74] *animorum*
Impulſu, & cæca magnaque cupidine ducti
Conjugium petimus, partumque uxoris: at illis
Notum, qui pueri, qualisque futura ſit uxor.
Ut tamen & poſcas aliquid, voveasque ſacellis
[75] *Exta, & candiduli* [76] *divina tomacula porci,*
[77] Orandum eſt, ut ſit mens ſana in corpore ſano.
Fortem poſce animum, & mortis terrore carentem,
[78] *Qui ſpatium vitæ extremum inter munera ponat*

57 C. Silium Cos. deſignatum juvenem formoſiſſimum deperibat Meſſalina, cui nupta cauſa exitii fuit. Tacit. 11. Sueton. in Claud.
58 Meſſalina Claudii Cæſaris uxor.
59 Amore, qui ex oculis, *vel* Nece. antè Meſſalinæ n. oculos occiſus eſt.
60 Veſte nuptiali. Sat. 2. verſ. 125.
61 Purpurea toga, *vel* ſtragulo tectus.
62 Lectus genialis, θάλαμος ſternitur in honorem Genii Junonisque γαμηλίων. de quo vid. Perſ. Sat. 2. verſ. 3.
63 Lucullianis.
64 Decies centena millia ſeſtertiûm qui in dote lautiorum mos & numerus legitimus noſtræ monetæ 7812. l. 10. ſſ. 65 Notariis, qui tabulas nuptiales ſignent. *Conſulem deſignatum, cum uxore Principis, prædicta die adhibitis qui obſignarent velut ſuſcipiendorum liberorum cauſa, conveniſſe: atque illam audiiſſe auſpicum verba, ſubiſſe, ſacrificaſſe* &c. Tacit. 11. Annal. 66 Auſpices nuptiis interponuntur ex more majorum, qui nihil ſine auſpicio gerebant. 67 Idque vivo marito Claudio Imp. *Jamque Oſtiam tantum profecto ſacrificii cauſa.* Tacit. 11. Ann. non adulterio contenta. 68 Ante noctem interficiendus es à Meſſalina. 69 Claudii. 70 Meſſalinæ imperio & amori. 71 Utrum optaris, tibi pereundum utique eſt. 72 *Object.* * *Reſp.* 73 Vide Socratis dictum in Val. Max. lib. c. 2. & ejusdem Socr. apud Xenophont. ἀπομνημ. α' εὔχετο πρὸς τοὺς θεοὺς ἁπλῶς τἀγαθὰ διδόναι. ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότας, ὁποῖα ἀγαθά ἐστι &c. 74 Affectuum. 75 Quod a diis profecentur, cum maxime ...

Naturæ, qui ferre queat quoscunque dolores,
Neſciat iraſci, cupiat nihil, [79] *& potiores*
Herculis ærumnas credat ſævosque labores,
Et Venere, & cœnis, & plumis [80] *Sardanapali.*
Monſtro, [81] *quod ipſe tibi poſſis dare.* ſemita certe
Tranquillæ per virtutem patet unica vitæ.
Nullum numen abeſt, ſi ſit prudentia: ſed te
[82] Nos facimus Fortuna deam, cœloq; locamus.

79 Ærumnas cum virtute præferat deliciis & voluptatibus. 80 Ultimi Aſſyriorum Regis, viri molliſſimi. 81 Ut ex te & tua virtute omnia bona & felicitatem petere poſſis. 82 Per imprudentiam noſtram locum Fortunæ inter numina relinquimus.

SATYRA XI.

Perſico, quem ad cœnam invitat, frugalitatem commendat: pauperumque perſtringens luxum, docet faciendos eſſe ſumtus pro ſuarum cujusque facultatum modulo.

[1] A*tticus eximie ſi cœnat, lautus habetur:*
Si [2] *Rutilus, demens.* quid enim majore cachinno
Excipitur vulgi, quam [3] pauper Apicius? [4] *omnis*
Convictus, thermæ, [5] *ſtationes, omne theatrum*
De [6] *Rutilo. nam dum valida, ac juvenilia membra*
Sufficiunt galeæ, dumque ardent ſanguine, fertur
Non cogente quidem, ſed nec prohibente tribuno,
[7] *Scripturus leges, & regia verba laniſtæ,*
[8] *Multos porro vides, quos ſæpe eluſus ad ipſum*
Creditor introitum ſolet expectare macelli,
Et quibus in ſolo vivendi cauſa palato eſt.
[9] *Egregius cœnat, meliusque miſerrimus horum,*
Et cito caſurus jam [10] *perlucente ruina,*
Interea guſtus elementa per omnia quærunt,
Nunquam animo pretiis obſtantibus: interius ſi
Attendas, magis illa juvant quæ pluris emuntur.
Ergo haud difficile eſt perituram [11] *arceſſere ſummam*

1 Nobilis & dives. 2 Pauper, qui patria bona exhauſit. 3 Redactus ad pauperiem ex luxu, ut Apicius, de quo Sat. 4. v. 23. *vel*, pauper qui luxurioſus. 4 Omnes in conviviis, thermis, ſtationibus, in foro, theatro loquuntur. 5 Loca in foro Romano, in quibus conveniebant, & conſiſtebant, ſermones ſerebant, in aliis ſenatores, in aliis juvenes, in aliis municipes. 6 Qui abſumptis gula bonis ad gladiatoriam ſe contulit. Sic emendat Jan. Rutgerſius ut conſtet ſenſus, lib. 2. var. lect. c. 17. 7 Exſcribit præcepta de ictibus, declinationibus, & tractandorum armorum ratione à laniſta dictata, & imperata, quæ mediretur & exerceat. vide Sueton. Jul. Cæſ. 26. c. Hirtium de bello Africo & Val. Max. 2. lib. 3. cap. de P. Rutilio. 8 Obæratos, obſonia tamen lautiſſima ementes. 9 Adverbium comparat. ſic Lucret. *Nam nihil egregius, quam res ſecernere, &c.* 10 Metaph. ab hianti & ruinoſo muro. 11 Contrahere æs.

Lancibus [12] *oppoſitis, vel matris* [13] *imagine fracta,*
Et quadringentis nummis condire [14] *guloſum*
Fictile, ſic [15] *veniunt ad miſcellanea ludi.*
Refert ergo quis hæc eadem paret: in [16] *Rutilo nam*
Luxuria eſt, in [17] *Ventidio laudabile nomen*
Sumit, & à cenſu famam trahit. illum ego jure
Deſpiciam, [18] *qui ſcit quanto ſublimior* [19] *Atlas*
Omnibus in Lybia ſit montibus: hic tamen idem
Ignoret, quantum ferrata diſtet ab [20] *arca*
[21] *Sacculus.* [22] è cœlo deſcendit, γνῶθι σεαυτὸν,
Figendum & memori tractandum pectore. ſive
Conjugium quæras, vel [23] *ſacri in parte Senatus*
Eſſe velis. nec enim [24] *loricam poſcit Achillis*
[25] *Therſites, in qua ſe* [26] *traducebat Ulyſſes*
Ancipitem, ceu tu magno diſcrimine cauſam
Protegere affectas, [27] te conſule, dic tibi quis ſis.
Orator [28] *vehemens an* [29] *Curtius, an* [30] *Matho.* buccæ
Noſcenda eſt menſura tuæ, *ſpectandaque rebus*
In ſummis minimiſque etiam cum piſcis emetur,
Nec mullum cupias, cum ſit tibi [31] gobio tantum
In loculis. quis enim te deficiente crumena,
Et creſcente gula manet exitus, *are paterno,*
Ac rebus merſis in ventrem fœnoris atque
Argenti gravis & pecorum agrorumque [32] *capacem?*
[33] *Talibus à dominis poſt cuncta noviſſimus exit*
[34] *Annulus, & digito mendicat* [35] *Pollio nudo.*
Non præmaturi [36] *cineres, nec funus acerbum*
[37] *Luxuriæ, ſed morte magis metuenda ſenectus.*
Hi plerumque [38] *gradus: conducta pecunia Romæ,*
Et coram [39] *dominis conſumitur, inde ubi paulum*
Neſcio quid ſupereſt, & [40] *pallet fœnoris author,*
Qui [41] *vertere ſolum,* [42] *Bajas, & ad* [43] *Oſtia currunt.*

12 Pignori.
13 Aurea, argentea, ahena, ne cognoſcatur fracta.
14 Amplum, *vel* Hypallage, ſibi guloſo.
15 Gula deveniunt ad gladiatorum patinas & ludos.
16 Paupere ex luxu.
17 Divite. Perſ. Sat. 4. v. 24.
18 Qui extra ſe & foris ſapit, intus & domi ſuæ hoſpes.
19 Mons Mauritaniæ, Sat. 13. verſ. 48.
20 Divitis. Sat. 10. v. 25.
21 Modicæ opes ſuæ.
22 Divina illa Chilonis ſententia *Noſce te ipſum,* cælo deſcendiſſe.
23 Senator vel Magiſtratus.
24 In certamine de armis Achillis donandis optimo merito.

25 De quo Sat. 8. v. 269. 26 Per modeſtiam ambigere videbatur, an & ipſe peteret, vilem ſe & indignum ferens. 27 Tuas perpende vires, an ferre valeas. 28 Optimus. 29 Mediocris ut Curtius Montanus. 30 Infimæ notæ rabula, ut Matho, Sat. 1. v. 32. 31 Quo emas gobionem. 32 Ventrem vere Ereſichthonium. 33 Helluonibus. 34 Equeſtre inſigne. 35 Decoctor. 36 Non mors præmatura quam per ingluviem ſibi accelerant, ſed ſenectus morbis & inopia oppreſſa luxurioſis eſt miſera & timenda. 37 Luxurioſo. 38 Perditæ gulæ in paupertatem ſe præcipitantis. 39 Creditoribus. 40 Timet fœnerator ne creditum perdat. 41 Patriam mutarunt, fugerunt. 42 Satyr. 3. v. 4. 43 Portam ad oſtia Tiberis ſexdecim à Roma milliaribus, hinc navigaturi.

[44] Cedere namque foro jam [45] non tibi deterius, quam
[46] Esquilias à [47] ferventi migrare [48] Suburra.
Ille dolor ſolus patriam fugientibus, illa
Mæſtiti[a] eſt, [49] carniſſe anno Circenſibus uno.
[50] Sanguinis in facie non hæret gutta: [51] morantur
Pauci ridiculum, & fugientem ex urbe pudorem.
Experière hodie nunquid [52] pulcherrima dictu,
Perſice, non præſtem vita, nec moribus & re,
Sed laudem ſiliquas occultus ganeo, pultes
Coram aliis dictem puero, ſed in arce placentas.
Nam cum ſis conviva mihi promiſſus, habebis
[53] Evandrum, veniet [54] Tirynthius, aut [55] minor illo
Hoſpes, & ipſe tamen [56] contingens ſanguine cœlum,
[57] Alter aquis, [58] alte flammis ad ſidera miſſus.
Fercula nunc audi [59] nullis ornata macellis.
De Tiburtino veniet pinguiſſimus agro
Hædulus, & toto grege mollior, [60] inſcius herbæ
Necdum auſus virgas humilis mordere ſalicti,
Qui plus lactis habet, quam ſanguinis: & [61] montani
Aſparagi, [62] poſito quos legit villica fuſo.
Grandia præterea, [63] tortoque calentia fœno
Ova adſunt ipſis cum [64] matribus, & ſervatæ
Parte anni, quales fuerant in vitibus, uvæ,
[65] Signinum, [66] Syriumque pyrum, de corbibus iisdem
[67] Æmula Picenis, & odoris mala recentis,
Nec metuenda tibi, [68] ſiccatum frigore poſtquam
Autumnum & crudi poſuere pericula ſucci.
Hæc olim noſtri [69] jam luxurioſa [70] ſenatus
Cœna fuit. [71] Curius, parvo quæ legerat horto
Ipſe, focis brevibus ponebat oluſcula, quæ nunc

44 Non comparere in foro. Ital. *la Piazza.* Germ. *die Borſe.*
45 Non majori honoris jactura jam fit, quam per ætatis fervorem ex urbe media ſecedere in ſuburbanum, aut ruſticari. *to goe take the aire.*
46 Ad frigidiorem locum in colle Exquiliarum dicto, quod in eo Tull. Hoſtilius excubias poſuerit. *vel,* quod eum prius neglectum excoluerit.
47 Frequentia & turba populi.
48 Sat. 3. v. 3.
49 Satyr. 9. v. 87. & Sat. 10. v. 18.
50 Non erubeſcunt.
51 Vix reperias qui pudorem, cujus jam pleroſque pudet, & qui ex urbe fugit, ut Juſtitia quondam & Verecundia ex orbe, retinere curet. 52 Laudaram à me frugalitatem. 53 Me hoſpitem frugalem qualis fuit Euander, qui Herculem ex Hiſpania redeuntem vili excepit convivio, & poſtea Æneam. Virg. Æn. 8. 54 Hercules à Tiryntho oppido Argivorum, patria ejus. 55 Æneas. 56 Ex Venere natus. 57 Æneas Numicio fluvio ſubmerſus. 58 Hercules venenata tunica à Dejanira immiſſa furens pyram in OEta monte extructam conſcendit & abſumptus eſt. 59 Virg. 4. Georg. *Dapibus menſas onerabat inemptis.* 60 Ubere non depulſus, non ablactatus. 61 Corrudæ. 62 Intermiſſa colo cum fuſo. 63 Calentia à fœno in nidum torto. i. e. recentia. 64 Gallinis. 65 A Signia Latii oppido. 66 Tarentina quæ primo è Syria advenere. 67 Hor. Satyr. 4. lib. 2. *Picenis cedunt pomis Tiburtia.* 68 Quæ crudum & noxium, quem Autumno habuerant humorem, æſtate mitia excoxerint. 69 Etiam luxuri[illegible]atorum. 71 Curius Dentatus frugalitate abunde laudatus.

72 Sag[illegible]

[72] *Squalidus in magna faſtidit compede foſſor,*
Qui meminit calidæ ſapiat quid [73] *vulva popinæ.*
[74] *Sicci terga ſuis rara pendentia crate*
Moris erat quondam [75] *feſtis ſervare diebus,*
Et [75] *natalitium cognatis ponere lardum,*
Accedente nova, [76] *ſi quam dabat hoſtia, carne:*
Cognatorum aliquis titulo ter conſulis, atque
Caſtrorum imperiis, & dictatoris honore
Functus, ad has epulas [77] *ſolito maturius ibat,*
* *Erectum* [78] *domito referens à monte ligonem.*
Cum tremerent autem [79] *Fabios durumque Catonem,*
Et Scauros, & Fabricios, [80] *rigidique ſeveros*
Cenſoris mores etiam collega timeret.
Nemo [81] *inter curas, & ſeria duxit habendum,*
Qualis in Oceani fluctu [82] *teſtudo nataret,*
Clarum [83] *Trojugenis factura ac nobile fulcrum;*
Sed [84] *nudo latere, & parvis* [85] *frons ærea lectis*
Vile coronati caput oſtendebat aſelli,
Ad quod laſcivi ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi, qualis domus, atque ſupellex.
Tunc rudis, & Grajas mirari neſcius artes,
Urbibus everſis [86] *prædarum in parte reperta*
Magnorum artificum frangebat [87] *pocula miles,*
[88] *Ut phaleris gauderet equus, cælataque caſſis*
Romuleæ ſimulachra feræ manſueſcere juſſæ
Imperii fato, & geminos ſub rupe Quirinos,
Ac nudam effigiem clypeo fulgentis & haſta,
Pendentiſque dei, perituro oſtenderet hoſti,
Argenti quod erat ſolis fulgebat in armis.
Ponebant igitur [89] *Thuſco farrata catino*

72 Satyr. 8. 183. & Perſ. 6. v. 40.
73 Poſterior pars porcæ, *vel* electitia ſuis primiparæ vulva delicate præparata in popina.
74 In crate lignea fumo & vento expoſiti ad ſiccandum.
75 Natali ſeu feſto veluti pro ſummis deliciis.
76 Si forte hoſtiam mactarent.
77 Tanquam ad apparatum lautiorem.
* Humeris ſublatum.
78 Culto, ſubacto.
79 Cenſores rigidos & luxui infeſtos.
80 Fabium Maximum qui P. Decium collegam notavit, ut parum ſeverum cenſorem.
81 Ac ſi res ſeria eſſet & neceſſaria.
82 Cujus putamina ſecare in laminas, lectoſque iis ornare Carvilius Pollio inſtituit, Plin. 9. lib. 11. c. cujuſmodi lectos Clem. Alexand. χελώναις πεποικιλμένας κοίτας vocat. Lucian. κλίνην ἀπὸ χελώνης ἰνδικῆς vertit, Apuleji lectum indica teſtudine pellucidum *Mother of Pearle.* Senec. Elaboratam ſcrupuloſa diſtinctione teſtudinem. 7. de Benef. 9.
83 Romanis.
84 Sine fulcro aut latere ad quod ſe inclinent, *pillar or backe.*
85 Anterior lecti pars à re ornata ſuſtinebat caput aſini ſerto coronati, ex Etruſca ſuperſtitione, quæ hinc agri incommodo arceri credebat, vide Scoppæ collect. c. 27.
86 Inter prædas.
87 Argentea ſive aurea.
88 Ut inde phaleras equo conficeret, & cælaret caſſidem, quæ oſtenderet perituro hoſti effigiem lupæ, quæ imperii fato juſſa manſueſcere & lac præbere Romulo & Remo ſub rupe Quirinalis montis, & oſtenderet perituro hoſti ipſos geminos, & effigiem nudam Martis fulgentis clypeo, atque haſta, & pendentis in clypeo de ſiniſtro humero.
89 Fictili catino ex Hetruria, vel more Thuſco. Perſ. Sat. 2. v. 60. ponebant cibaria è farre & pultes, de quibus vide quæ ad 172. verſ. Sat. 14.

Omnia

Omnia tunc, quibus invideas, ſi lividulus ſis.
Templorum quoque majeſtas præſentior, & vox
Nocte fere media, mediamque 90 *audita per urbem*
Litore ab * *Oceani Gallis venientibus, &* 91 *diis*
Officium vatis peragentibus, his monuit nos;
Hanc rebus Latiis curam præſtare ſolebat
92 *Fictilis, & nullo violatus Jupiter auro.*
Illa 93 *domi natas noſtraque ex arbore menſas*
Tempora viderunt, 94 *hos lignum ſtabat in uſus,*
Annoſam ſi forte nucem dejecerat Eurus.
At nunc *divitibus cœnandi nulla voluptas,*
Nil rhombus, nil dama ſapit, putere videntur
Unguenta, atque 95 *roſa latos niſi ſuſtinet* 96 *orbes*
Grande 97 *ebur, & magno ſublimis pardus hiatu*
Dentibus ex 98 *illis quos mittit porta* 99 *Syenes,*
Et Mauri celeres, & Mauro 1 *obſcurior Indus,*
Et quos depoſuit 2 *Nabathæo* 3 *bellua ſaltu;*
Jam nimios, capitique graves: 4 *hinc ſurgit orexis,*
Hinc 5 *ſtomacho bilis.* * *nam pes argenteus illis*
Annulus in digito quod ferreus. ergo ſuperbum
Convivam caveo, qui me ſibi comparat, & res
Deſpicit exiguas. *adeo nulla uncia nobis*
Eſt eboris, nec 6 *teſſella, nec* 7 *calculus ex hac*
Materia, quin ipſa manubria cultellorum
Oſſea: non tamen his ulla unquam obſonia fiunt
Rancidula, haud ideo pejor gallina ſecatur,
Sed nec 8 *ſtructor erit, cui cedere debeat omnis*
9 *Pergula, diſcipulus Tripheri doctoris, apud quem*

90 A. M. Ceditio, qui noctu audivit vocem humana clariorem in Capitolio; *Gallos adventare.* Liv. v.
* Pulmannus legit, *ab occiduo.*
91 Diis ipſis vaticinantibus.
92 Fictilem habens ſtatuam, & ſimpliciter cultus, & cui fictiles illæ cum ſimplici probitate ſtatuæ gratiores erant quam iſtæ aureæ per vim, rapinas & ſcelera conflatæ. ſic Sat. 3. v. 20.
93 E fago non è citro aut cupreſſo ex Africa.
94 Menſarum.
95 Serra è roſis quibus coronabantur convivæ.

96 Menſas rotundas citreas. *Orbes ſectos Atlantide ſylva.* Lucan. 9. 97 Pes eburneus in formam pardi fabrefactus. 98 Elephantinis qui ab inſula Elephantide per Syenen tanquam portam mittuntur in alias Ægypti partes inde Romam ut Sat. 3. *Janua Bajarum Cuma.* 99 Urbis in confinibus Æthiopiæ directe ſub Tropico Cancri vicinæ inſulæ Elephantidi. 1 Nigrior. 2 Arabico. Arabiæ a. tres partes: 1 Deſerta, quæ Scenitis, 2 Felix, quæ Saba, 3 Petræa, quæ Nabathæa. 3 Elephas, qui dentes jam nimios capitique graves arbori impactos deponit. 4 Ex hac lautitia ſupellectilis, ex ebore quod majori in pretio eſt quam argentum. 5 Appetitus & ſtomachus latrans. * Menſæ enim pes argenteas menſas ſuſtinens, (quas κλίνας ἀργυρόποδας vocat Lucianus in κατάπλ.) æque vilis eſt ac ferreus annulus in digito. 6 In abaco ſeu alveolo luſorio. 7 Latrunculi. Ital. *Scacchi.* 8 Proprie qui menſæ cibum imponit τραπεζώμενος, Athenæo. 4. *the ſewer.* ſæpiſſime vero, ut & hoc loco, pro Carptore ſumitur, qui cibum ſciudens carpensque præminiſtrat, *Petronio*, ſciſſor: *Apulejo*, diribitor *the carver*; *Sidonio* cheironomon, ab agili manuum, ad leges quaſdam, motu. Vide Sat. v. 118. 9 Schola (publica & aperta, in qua profitebantur, qui volebant innoteſcere artifices) & diſcipuli Tripheri, qui obſonia diſſecandi artem chirono[illegible]æ docuit in Suburra vico. vide Satyr. 1. verſ. 120.

Su-

Sumine cum magno lepus atque aper, & [10] pygargus
Et [11] Scythicæ volucres, & [12] phœnicopterus ingens,
Et Getulus [13] orix, hebeti lautiſſima ferro
Cæditur & tota ſonat [14] ulmea cœna Suburra.
Nec fruſtum capreæ ſubducere, nec latus [15] Aphræ
Novit avis noſter tyrunculus, ac rudis omni
Tempore, & exiguæ [16] fruſtis imbutus ofellæ.
Plebejos calices, & paucis aſſibus emptos
Porrigit incultus puer, atque [17] à frigore tutus,
Non Phryx, aut Lycius, non à mangone [18] petitus
Quiſquam erit, & [18] magno cum poſcis, poſce [19] Latine.
Idem habitus cunctis, [20] tonſi, [21] erectique capilli,
Atque hodie tantum propter convivia pexi.
Paſtoris duri eſt hic filius, ille bubulci,
[22] Suſpirat longo non viſam tempore matrem,
Et caſulam, & notos triſtis deſiderat hœdos,
Ingenui vultus puer, ingenuique pudoris,
Quales eſſe decet, quos [23] ardens purpura veſtit,
Nec [24] pugillares defert in balnea [25] raucus
Teſticulos, nec vellendas jam [26] præbuit alas,
Craſſa nec oppoſito pavidus tegit inguina [27] gutto.
Hic tibi vina dabit diffuſa in montibus illis
A quibus ipſe venit, quorum ſub vertice luſit:
Namq; una, atque eadem vini patria, atque miniſtri,
Forſitan expectes, ut [28] Gaditana canoro
*Incipiat [29] prurire choro, * plauſuque probatæ*
Ad terram tremulo deſcendat clune puellæ.
Spectant hoc nuptæ juxta recubante marito,
Quod pudeat narraſſe aliquem præſentibus ipſis,
Irritamentum Veneris languentis, & acres
Divitis [30] urticæ. major tamen iſta voluptas
[32] Alterius ſexus magis ille extenditur, & mox

10 Caprea ſylveſtris. 11 Phaſiani. 12 Avis à puniceo alarum colore nomen habens. 13 Caprea unicornis. Ariſtor. 3. lib. de partibus animal. & Plin. 11. nat. hiſt. 46. c. 14 Fercula omnia è ligno facta. 15 Numidicæ, Ang. *A Turkie.* 16 Qui fruſta carnis porcinæ tamen distribuere novit. 17 Veſtibus munitus magis quam ornatus. 18 Precio. Mango proprie *κυνοτρόφος*, canum nutritor; ſed & longius tractum, puerorum altor & negotiator dicitur. vide Perſii Sat. 6. v. 76. 19 Italus n. eſt. 20 Non comam alentes: *ἀκιρσεκόμαι*. 21 Nec calamiſtrati, pexi tantum, *ut omnes Præcincti pueri recti, comptique miniſtrent.* Horat. ſer. 8. l. 2. 22 Suſpirio ſe deſiderare teſtatur. 23 Prætexta fulgens purpura. 24 Grandes qui pugnum compleant. 25 Ex coitu, *vel* eunuchus. Sat. 4. 514. *vel* lege *Draucus.* 26 Δρωπακίστῃ, alipilario. Perſ. Sat. 5. v. 19. 27 Olei vaſculo, balnea intraturus, voraces drauci oculos veritus. 28 Laſciva è Gadibus puella quæ cantet & ſaltet, cujus ſaltationis modos tres refert Jul. C. Scal. Poëtices lib. 1 cap. 18. Martial. 1. lib. 42. epigr. & 5. lib. 76. epigr. 29 Ad pruritum libidinis incitare. * Spectatorumne? An improbi magiſtri qui ſaltatriculas has circumducebat ad quæſtum, & ad ſaltandum provocabat plauſu bene habitas teſtatus? vide Perſ. 6. v. 78. 30 Aculei & pruriginis. 31 Fœminarum.

32 An-

[32] *Auribus, atque oculis concepta urina movetur.*
Non capit has nugas humilis domus. *audiat ille*
[33] *Teſtarum crepitus cum verbis, nudum olido ſtans*
Fornice [34] *mancipium quibus abſtinet: ille fruatur*
Vocibus obſcœnis, omnique libidinis arte,
Qui Lacedæmonium [35] *petteumate lubricat orbem.*
Namque ibi fortunæ veniam damus. *alea turpis,*
Turpe & adulterium mediocribus. hæc tamen illi
Omnia cum faciant, [36] hilares, nitidique vocantur.
Noſtra dabunt alios hodie convivia ludos:
[37] *Conditor Iliados cantabitur, atque Maronis*
Altiſoni [38] *dubiam facientia carmina palmam:*
Quid refert tales verſus qua voce legantur?
Sed nunc dilatis averte negotia curis,
Et gratam requiem dona tibi: quando licebit
Per totam ceſſare diem, non fœnoris ulla
Mentio, nec prima ſi luce egreſſa, reverti
Nocte ſolet, tacito bilem tibi contrahat uxor
Humida ſuſpectis referens [39] *multitia rugis, (tem.*
[40] *Vexataſque comas, & vultum, auremque calen-*
Protinus ante meum quicquid dolet exue limen,
Pone [41] *domum, & ſervos, & quicquid frangitur illis*
Aut perit: [42] ingratos ante omnia pone ſodales.
Interea [43] *Megaleſiacæ ſpectacula* [44] *mappæ*
Idæum ſolenne colunt, ſimiliſque triumpho

32 Libido cantu & motibus natum concepta urina movetur. πάσαις πύλαις τὴν ἡδονὴν καταδεχόντας, δι' ὀφθαλμῶν, δι' ὤτων, &c. τερπόμενοι χρωμάτων καὶ τερετισμάτων καὶ δι' ἐφθορότων ἀσμάτων. Lucian. in Nigrin.

33 Tympanorum & cymbalorum, dicunt interpretes. verum crotala ſunt è teſtis & conchyliis, quibus in India fœminas in ſaltationibus uſas ſæpius vidi. cujusmodi crepitaculis & motibus utuntur Hiſpani, *vocantque caſca bellos.* ἢ τοῖς ὀστράκοις κροτοῦσα. Ariſtoph. in Βατράχ. vid. Jul. Cæſ. Scal. 1. Poët. 18.

34 Serva meretrix, ſed & harum liberrimæ turpiſſima ſunt mancipia.

35 *Pytiliſmate.* Jul. C. Scal. 1. l. Poët. 22. c. & Politian. 2. Miſcel. 38. & lib. 11. epiſt. *Poppyſmate* Flav. 4. conjectan. centuria. 1. *Pytiſmate.* Turneb. 21. lib. Adverſ. 18. cap. *Pyreiſmate.* Alciat. Parerg. juris. 6... *Pygiſmate.* contendit Lipſius lib. 4. epiſtolar. Quæſtionum. 5. epiſt. Quarum lectionum expoſitione partim brevitatis ſtudio, partim ut honeſtis parcam auribus ſuperſedeo, relegato ad ipſos Criticos lectore, & *vel* cum Brodæo Miſcell. 5. l. 26. cap. lego *Pedemate* quod Lacedæmoniæ ſaltationis genus eſt, ad quod & Cicero in Piſonem reſpicere videtur, inquiens: Cum ipſe nudus in convivio ſaltaret, &c. cum illum ſuum ſaltatorium verſaret orbem, &c. *vel* cum Mureto 10. lib. 6. cap. lego *Petteumate,* à πεττός, talus: ut ſit qui menſam rotundam è marmore Lacedæmonio talis vel aleis lubricat. atque hanc lectionem confirmat quod ſequitur *Alea turpis,* &c. 36 Illi propter divitias non improbi & laſcivi, ſed hilares nitidique vocantur. 37 Homerus. 38 Uter eorum præſtantior ſit Poëta. 39 Sat. 2. 66. 40 Quas Suetonius vocat *recentes laſciviæ & peractæ libidinis notas.* c. 36. Calig. & Auguſt. 69. c. 41 Domeſticas curas. 42 Mentionem & querelas de ingratis ſodalibus. 43 Ludorum Circenſium inſtitutorum in honorem magnæ matris deûm ex Ida advectæ. 44 Suſpenſæ in ſignum & præmium Circenſium committendorum.

[45] *Prædo caballorum prætor ſedet. ac mihi pace*
Immenſæ nimiæque licet ſi dicere plebis
Totam hodie Romam circus capit, & [46] *fragor aurem*
Percutit, eventum [47] *viridis quo colligo panni.*
Nam ſi deficeret, mœſtam, attonitamque videres
Hanc urbem, veluti [48] *Cannarum in * pulvere victis*
Conſulibus. ſpectent juvenes, quos clamor & audax
[49] *Sponſio, quos cultæ decet aſſediſſe puellæ,*
Noſtra bibat [50] *vernum contracta cuticula ſolem,*
Effugiatque [51] *togam. jam nunc in balnea* [52] *ſalva*
Fronte licet vadas, quanquam ſolida hora ſuperſit
Ad ſextam. facere hoc non poſſis quinque diebus
Continuis: quia ſunt [53] *talis quoque tædia vitæ*
Magna. voluptates commendat rarior uſus.

45 Iniquus certaminum judex, qui palma præmioque fraudat meritos & victores equos. aliis bravia non ex æquo adjudicans. *vel,* qui optimos equos vili precio dominis eripiebat, & jocatus à Paronomaſia. 46 Clamor & applauſus ſpectatorum. 47 Praſinæ factionis aurigæ, cui factioni favebant Imperatores. 48 Triſti clade Cannenſi. * Signate & ex hiſtoria. Namque ventus quem Vulturnum Appuli vocant, adverſus Romanos coortus, multo pulvere in ipſa ora volvendo proſpectum ademit. Liv. 22. 49 Utra factio vinceret, Veneta, Alba, Rubra, vel Praſina. 50 Perſ. Sat. 4. v. 18. 51 Togatorum curas ut Martial. 47. & 51. l. 10. *vel* exuat togam ad inſolationem & balnea. 52 Salvo pudore, etiam hora quinta, cum legitima balnei hora ſit hyeme nona, æſtate octava. Feſtis vero diebus horam tempeſtivam balnei atque cœnæ prævenire licebat abſque gulæ nota. 53 Ocioſæ & voluptariæ.

SATYRA XII.

Gratulatus Catullo incolumitatem ex ſæviſſima maris tempeſtate, quam obiter depingit, voti reus alacri animo ſe ſoluturum ait: nec tamen hoc facere vulturino heredipetarum animo, qui orbos quosque muneribus palpant, ut hæredes inſcribantur.

NAtali, Corvine, die mihi dulcior hæc lux,
Qua feſtus [1] *promiſſa deis animalia* [2] *ceſpes*
Expectat: niveam [3] *Reginæ cædimus agnam;*
[4] *Par vellus dabitur* [5] *pugnanti Gorgone* [6] *Mauræ.*
Sed procul extenſam petulans quatit hoſtia [7] *funem*
Tarpejo ſervata Jovi, frontemque coruſcat:

1 Votiva pro reditu tuo, & ſalute. 2 Ara ſubita ex vivo ceſpite. 3 Junoni, deorum reginæ. 4 Similis agna. 5 Palladi quæ in clypeo gerit caput Meduſæ Gorgonis à γοργῶ. i. e. truculentia dictæ; quale vero animal Gorgo ſit, cujus obtutu lapideſcunt, & cujus gravi & peſtifero anhelitu occiduntur homines, vide quæ ex Alex. Myndio referat Athenæus. l. 5. c. 20. 6 Quæ cum furiis ſororibus Euryale & Sthenone Dorcadas inſulas in mari Atlantico juxta Mauritaniam incoluit. 7 Quo ducebatur ad aram Jovis Capitolini vitulus, qui coruſcans & vibrans frontem ex cornibus jam primum enaſcentibus prurientem feroculus vexat robora. *Cui frons turgida cornibus Primis & Venerem & prælia deſtinat,* ut de hædo Ho

Quippe ferox vitulus templis maturus & aræ,
[8] Spargendusque mero quem jam pudet ubera matris
Ducere, qui vexat naſcenti robora cornu.
Si res ampla domi ſimilisque affectibus eſſet,
Pinguior [9] Hiſpulla traheretur taurus, & ipſa
Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
Læta ſed oſtendens [10] Clitumni paſcua ſanguis
[11] Iret, & à grandi cervix ferienda miniſtro,
Ob reditum trepidantis adhuc, horrendaque paſſi
Nuper, & incolumem ſeſe mirantis amici.
Nam præter pelagi caſus & fulguris ictum
[12] Evaſi, denſæ cœlum abſcondere tenebræ
Nube una, ſubitusque antennas impulit ignis,
Cum ſe quisque illo percuſſum crederet, & mox
Attonitus [13] nullum conferri poſſe putaret
Naufragium velis ardentibus. omnia fiunt
Talia, tam graviter, ſi quando [14] poëtica ſurgit
Tempeſtas. genus ecce aliud diſcriminis audi,
Et miſerere iterum, quanquam ſint cætera ſortis
Ejusdem, pars dira quidem, ſed cognita multis,
Et quam votiva teſtantur fana [15] tabella
Plurima ([16] pictores quis neſcit ab Iſide paſci?)
Accidit & noſtro ſimilis fortuna Catullo,
Cum [17] plenus fructu medius foret alveus, & jam
Alternum puppis latus evertentibus undis
Arboris [18] incertæ, nullam prudentia [19] cani
Rectoris conferret opem, [20] decidere jactu
Cœpit cum ventis, imitatus caſtora, qui ſe
Eunuchum ipſe facit, cupiens evadere damno
Teſticulorum: adeo [21] medicatum intelligit inguen.
Fundite quæ mea ſunt dicebat cuncta Catullus,
Præcipitare volens etiam pulcherrima, veſtem
Purpuream teneris quoque [22] Mecœnatibus aptam,
Atque [23] alias, quarum generoſi graminis ipſum
Infecit natura pecus, ſed & egregius fons

8 In ſacris.
9 Fœmina obeſa.
10 Fluv. in agro Faliſco, cujus aquam potam candidos facere boves, refert Plinius 2. naturalis hiſt. 10. cap.
11 Efflueret ſanguis, *vel*, ipſe taurus iret.
12 Quod evaſit.
13 Incendium jam, non naufragium timeret.
14 Qualem Poëtæ deſcribunt: alii legunt *Pontica*, i. e. ſæva qualis in Euxino.
15 Pictura ab iis qui naufragium evaſerant in templo Neptuni vel Iſidis ſuſpenſa.
16 Ex tabulis pingendis quas naufragio erepti Iſidi ex voto conſecrant.
17 Cum jam alveus, *the hold*, eſſet ſemiplenus aquis, *Atque daret ſaltus intra cava texta carinæ Fluctus.* Ovid. 11. Metam. 18 Vacillantis & fluctuantis. 19 Adeoque periti. 20 Projectis bonis vitam paciſci, non ſecus ac fibri, periculo à venatoribus imminente, teſtes ſibi mordicus avulſos projiciunt, ob hos ſe peti gnari. Plin. 8. 30 c. quod tamen negat idem Plin. 32. lib. 2. c. ex autoritate Sextii medici Fibrum geminos ſuos devorare ſcribit. Solin. 23. c. & Marcellin. l. 17. 21 In medicinis utile. 22 Mollib. viris, cujusmodi erat Mecœnas. 23 Veſtes ex lana Bœtica in Hiſpania, cui nativum rutilum colorem dant gramen, aqua pota, & illius regionis aër.

Viri-

Viribus occultis, & Bæticus adjuvat aër.
Ille nec argentum dubitabat mittere, lances
[24] *Parthenio factas, urna cratera capacem*
Et dignum [25] *ſitiente Pholo, vel* [26] *conjuge Fuſci;*
Adde & [27] *baſcandas, & mille* [28] *eſcaria, multum*
[29] *Cælati,* [30] *biberat quo callidus* [31] *emptor Olynthi.*
Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebusque ſalutem?
Non propter vitam faciunt patrimonia quidam,
Sed vitio cæci propter patrimonia vivunt.
[32] *Jactatur rerum utilium pars maxima, ſed nec*
Damna levant. tunc adverſis urgentibus, illuc
* *Recidit, ut malum ferro ſummitteret, ac ſe*
[33] *Explicat anguſtum, diſcriminis ultima quando*
Præſidia afferimus, navem factura [34] *minorem.*
I nunc, & ventis animam committe, dolato
Confiſus ligno, [35] digitis à morte remotus
Quatuor aut ſeptem, ſi ſit latiſſima [36] teda.
Mox cum [37] *reticulis, & pane, &* [38] *ventre lagenæ,*
[39] *Aſpice ſumendas in tempeſtate ſecures.*
Sed poſtquam jacuit planum mare, tempora poſtquam
Proſpera vectoris, fatumque valentius Euro,
Et pelago: poſtquam Parcæ [40] *meliora benigna*
Penſa manu ducunt hilares, & ſtaminis albi
Lanificæ; modica non multo fortior aura
Ventus adeſt, inopi miſerabilis arte cucurrit
[41] *Veſtibus extenſis. & quod ſuperaverat unum*
Velo prora ſuo. jam deficientibus Auſtris,
Spes vitæ [42] cum ſole redit. *tum gratus Iulo*
Atque [43] *novercali ſedes prælata Lavino*
Conſpicitur [44] *ſublimis apex, cui candida nomen*
Scrofa dedit (lætis Phrygibus mirabile [45]. *ſumen,*

24 Artifici. 25 Bibaci centauro. σκυφίον τριλάγηνον πιὼν ἐπιχόμενος. τό ῥά οἱ παρέθηκε φόλος κεράσας. Steſichorus, & Diod. 5. 26 Vinoſæ fœm. 27 Vaſa Britannica. Mart. 14. 99. *Barbara de pictis veni Baſcauda Britannis.* 28 Patinas. 29 Auri & argenti. 30 Poculo aureo uſque adeo delectabatur Philippus, ut & pulvino ſupponeret dormiturus. 31 Corrupit enim auro Laſthenem, ut Olynthum proderet. 32 Projicitur in mare. * Alii legunt, *Decidit*, ut conſtet verſus. 33 Succiſo & ejecto malo. 34 Leviorem & expeditiorem. 35 Alludit ad illud quod refert Laërtius lib. 1. *Tantum* (inquit Anacharſis) *à morte abſunt qui navigant.* 36 Tabula ex teda vel pinu. 37 Peris ad modum retis textis, in quibus nautæ, milites & viatores panem & cibaria ſecum ferunt. *knapſackes.* Perſ. 5. Sat. v. 140. 38 Ventricoſa, ampla lagena. 39 Vide ſumas, *vel* lege, *Accipe* ſecures non minoris uſus futuras in tempeſtate ad ſuccidendum malum, quam quæ maximi, ut ſupra verſ. 55. 40 Vitæ & felicitatis ſtamen trahunt. Alba ſiquidem ſtamina vitam, ut nigra mortem denotant. 73. epigr. lib. 4. Martial. 41 Nautarum veſtibus velorum loco extenſis. 42 Matutino exoriente, *vel* diſcuſſis nubibus apparente. 43 Lavinio quo novercæ Laviniæ ceſſit Aſcanius. 44 Mons Albanus, in quo Aſcanius condidit longam Albam à ſue alba ibi inventa ex oraculo. 45 Sus. *Synecd.*

Te

Et [46] *nunquam viſis triginta clara mamillis.)*
Tandem intrat poſitas incluſa per æquora [47] *moles,*
[48] *Tyrrhenamque* [49] *Pharon,* [50] *porrectaque brachia rurſus ,* "
Quæ [51] *pelago occurrunt medio , longeque relinquunt*
Italiam. non ſic igitur mirabere portus ,
[52] *Quos natura dedit, ſed trunca puppe magiſter*
Interiora petit [53] *Bajanæ pervia cymbæ ,*
Tuti ſtagna ſinus gaudent ibi [54] *vertice raſo*
[55] *Garrula ſecuri narrare pericula nautæ.*
Ite igitur pueri, [56] *linguis animiſque faventes ,*
Sertaque delubris, & [57] *farra imponite cultris*
Ac molles ornate focos, [58] *glebamque virentem,*
Jam ſequar, & ſacro, [59] *quod praſtat, rite peracto*
Inde domum repetam, graciles ubi parva coronas
Accipiunt fragili [60] *ſimulachra nitentia cera.*
Hic [61] *noſtrum placabo Jovem , laribuſque paternis*
Thura dabo, atque omnes violæ jactabo colores,
Cuncta nitent, longos erexit janua ramos ,
Et matutinis [62] *operatur feſta lucernis.*
[63] *Nec ſuſpecta tibi ſint hæc Corvine. Catullus ,*
Pro cujus reditu tot pono altaria, [64] *parvos*
Treis habet hæredes. [65] *libet expectare, quis ægram*
Et claudentem oculos gallinam impendet amico (nix
[66] *Tam ſterili. Verum* [67] *hæc nimia eſt impenſa, coturnix*
Nulla unquam pro [68] *patre cadet. Sentire* [69] *calorem*
Si cœpit locuples Gallita, & Paccius orbi ,
Legitime fixis veſtitur tota [70] *tabellis*

46 Nunquam ante viſis in alia ſue.
47 Portum Hoſtienſem magnis molibus à Claudio extructum Suero. Claud. 21. c. & Dio. lib. 60.
48 In Tyrrheno mari poſitam.
49 Turrim in portu Hoſtienſi quæ nocturnis ignibus nautarum curſum dirigeret, ad æmulationem Phari Alexandrinæ.
50 Moles porrectas.
51 Protenduntur in altum mare longe à litore Italo.
52 Nativos, quam hunc arte factum.
53 Per quæ etiam Bajana cymba tuto meare poſſit.
54 Suſcepto voto, quod fit raſo capite ex more reorum abſolutorum ac ſervorum in libertatem vindicatorum , urgente vero tempeſtate ſolebant nautæ capillos tondere. quod tamen in pacato mari ominis erat infauſti. *Petron. Arbiter.* οἱ πρὸς τοῖς ἱεροῖς ἐξυρημένοι τὰς κεφαλάς. &c. Lucian. περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. 55 De quibus garriant. 56 Taciti hoc agire & bona verba dicite (quod in rebus divinis imperatur.) 57 Molam ex farre, ſale, aqua. 58 Supra, verſ. 2. 59 Quod optimum eſt, vel lege *quod reſtat.* 60 Lares, vide Perſ. Sat. 5. 31. 61 Familiarem. 62 Rem divinam facit. alii leg. *operitur.* Lauro enim & penſilibus lucernis ornari ſolet janua in feſtis , & Satyricè addit *Matutinis* , ut quæ clara luce ſint ſupervacuæ. 63 Neque enim hoc facio captandi animo. 64 Filiolos. 65 Expectet aliquis donec inveniatur alius quispiam. *I would ſee one elſe.* 48. v. ſub. qui vel moribundam gallinam vovere, aut ſacrificare velit pro eo qui filios tres habet. 66 Tam macræ parvæque ſpei. 67 Gallina. 68 Eo qui orbus non eſt, quique liberos habet. 69 Febrim. 70 Votivis , fixis ab heredipetis. vide Sat. 10. v. 55. *Non defuerunt qui depugnaturos ſe armis pro ſalute ægri, quique capita ſua titulo propoſito voverent.* Suet. Cal. 14. c. Ab opinione [illegible] *Mortem morte poſſe redimi* , ortæ devotiones & καθοσιώσεις.

Porticus,

Porticus, exiſtunt qui promittant [71] *hecatomben.*
Quatenus hic non ſunt nec venales [72] *Elephanti,*
Nec Latio aut uſquam noſtro ſub ſidere talis
Bellua concipitur, ſed [73] *furva gente petita*
[74] *Arboribus Rutulis, & Turni paſcitur agro*
Cæſaris [75] *armentum, nulli ſervire paratum*
Privato: ſiquidem [76] *Tyrio parere ſolebant*
Hannibali, & [77] *noſtris ducibus,* [78] *Regique Moloſſo.*
[79] *Horum majores, & dorſo ferre cohortes*
Partem aliquam belli, & euntem in prælia turrim.
Nulla igitur mora per [80] *Novium, mora nulla per Hiſtrum*
Pacuvium, quin illud [81] *ebur ducatur ad aras,*
Et cadat ante lares Gallitæ victima ſacra
Tantis digna [82] *deis, & captatoribus horum.*
[83] *Alter enim, ſi* [84] *concedas mactare, vovebit*
De grege ſervorum magna, & pulcherrima quæque
Corpora: vel pueris, & frontibus ancillarum
Imponet [85] *vittas: & ſi qua eſt nubilis illi*
[86] *Iphigenia domi, dabit hanc altaribus, etſi*
Non ſperat [87] *tragicæ furtiva piacula cervæ.*
[88] *Laudo meum civem, nec comparo* [89] *teſtamento*
[90] *Mille rates: nam ſi* [91] *Libitinam evaſerit æger,*
Delebit [92] *tabulas* [93] *incluſus carcere naſſæ,*
[94] *Poſt meritum ſane mirandum, atque omnia ſoli*
Forſan Pacuvio breviter dabit; ille ſuperbus
Incedet victis [95] *rivalibus. ergo vides, quam*
Grande operæ pretium faciat jugulata [96] *Mycenis.*
[97] Vivat Pacuvius quæſo, *vel* [98] *Neſtora totum:*

71 Sacrificium centum boum.
72 Quos immolet.
73 Mauritania vel India.
74 In ſaltu apud Lavinium in Etruria, cui Turnus quondam imperavit.
75 Elephanti.
76 Afro è Carthagine, quam condidere duce Didone Tyrii.
77 Scipioni ſocero Pompeji, &c. *Appian. 2 de bello Civili.*
78 Pyrrho Epirotarum Regi, qui primus in Italia Elephantis uſus eſt.
79 Elephantorum.
80 Heredipetam.
81 Elephas. Syneed.
82 Divitibus orbis. *Iron.* vel laribus.

83 Pacuvius. 84 Si lege liceat. 85 Quibus victimæ ornari ſolitæ. 86 Filia, ut illa Agamemnonis. 87 Cervam pro ſua filia fore ſuppoſitam, quod in tragœdiis de Iphigenia factum fingunt Poëtæ. 88 *Iron.* 89 Divitis. 90 Quibus Agamemnon immolata ſua filia ventum redemit. 91 Mortem. Libitina vero Dea funerum eſt, in cujus æde, quæ ad funera pertinent, veneunt. 92 Prioris teſtamenti. 93 A captatore irretitus veluti naſſa. naſſa retis genus. *alii exp.* incluſus domicilio Naſſæ medici ut curaretur. Prior ſenſus mihi placet, cui conſonat Luciani: τοὺς δ' ἄλλους μάτην κεχηνότας, εἰς ἀλλήλους ἀποβλέποντας, καταλιπεῖν ἀληθὲς ἄγοντας τὸ πένθος, οἷος αὐτὸς ὁ θύννος ἐκ μυχοῦ τῆς σαγήνης διαφυγὼν, οὐκ ὀλίγον τὸ δέλεαρ καταπιών. 94 Tui, qui filiam immolaviſti tuam, ut dives convaleſceret. atque hoc ex opinione veterum, quibus perſuaſum fuit mortem morte redimi poſſe, atque hinc vota & devotiones. 95 Competitoribus heredipetis. 96 Filia Pacuvii cæſa, ut Mycenis Iphigenia filia Regis Mycenarum. 97 Avari enim diuturnior vita, diuturnior miſeria. vivat itaque precor in cruciatum ſui, & omnium odium. 98 Tres ætates, Sat. 10. verſ. 250.

Poſſideat quantum rapuit [99] *Nero, montibus aurum*
Exæquet; nec amet quenquã, nec ametur ab ullo.

99 Qui contra jura divina ac humana rapuit opes publicas ac privatas. Vide Sueton. Tacitum, Dionem.

SATYRA XIII.

Calvinum plus nimio dolentem propter X HS. ab eo, apud quem depoſuerat, ſibi negata, conſolatus, oſtendit non ſine divini numinis providentia omnia fieri, quæ eadem ſceleratos ſemper puniat malæ conſcientiæ cruciatu & carnificina.

[1] EXẽplo quodcunq; malo committitur, ipſi
Diſplicet authori. *prima eſt hæc ultio, quod ſe*
[2] Judice, nemo nocens abſolvitur, improba quamvis
Gratia [3] fallacis prætoris vicerit [4] urnam.
Quid ſentire putas omnes, Calvine, * *recenti*
De [5] *ſcelere, & fidei violatæ crimine? ſed nec*
Tam tenuis cenſus tibi contigit, ut mediocris
Jacturæ te mergat onus: nec rara videmus
Quæ pateris: caſus multis hic cognitus, ac jam
Tritus, & [6] *è medio Fortunæ ductus acervo.*
Ponamus nimios gemitus; flagrantior æquo
Non debet dolor eſſe [7] viri, nec vulnere major.
Tu quamvis levium minimam exiguamq; malorum
Particulam vix ferre potes, [8] *ſpumantibus ardens*
Viſceribus, [9] *ſacrum tibi quod non reddat amicus*
Depoſitum. [10] *ſtupet hæc,* [11] *qui jam poſt terga reliquit*
Sexaginta annos Fontejo conſule natus?
An nihil in melius tot rerum proficis uſu? (bellis
[12] Magna quidem ſacris quæ dat præcepta li-
Victrix Fortunæ [a] Sapientia. Dicimus autem
[13] Hos quoq; felices, qui ferre incommoda vitæ,
[14] Nec jactare jugum vita [b] didicere magiſtra.
Quæ tam feſta dies, [15] *ut ceſſet prodere furem,*
Perfidiam, fraudes, atque omni ex crimine lucrum
Quæſitum, & partos [16] *gladios, vel* [17] *pyxide nummos?*

1 Facinore, cujus malum exemplum nocet, atque alios peccare docet.
2 Imo vindice.
3 Corrupti & iniqui judicis.
4 In quam ſuffragia conjiciebantur. i. e. judicium.
* Recenti. i. e. depoſiti, abnegati ac non redditi, legendum autumat Jan. Rutgerſius lib. 2. var. lect. c. 17.
5 Ejus, qui tibi non reddit depoſitum.
6 Non è ſummis fortunæ incommodis.
7 Id eſt, fortis, præparati.
8 Iratus & indignatus animo.

9 Quod ſe ſacramento jurisjurandi obſtrinxit redditurum. 10 An tu hæc (quæ vulgo tamen fiunt) ſcelera ad ſtuporem miraris? Enallage perſonæ. 11 Jam ſexagenarius. 12 *a* Philoſophia moralis docet nonnullos contemnere fortunam ——— 13 ——— ——— *b* Alios docet experien-[illegible] vitæ uſus. 14 Non reluctari neceſſitati. 15 Quæ non prodat & de-[illegible]lat. 16 Latrocinio. 17 Veneno in pyxide.

Rari

.ari quippe boni, numero vix ſunt totidem, quot
[18] Thebarum portæ, vel [19] divitis [20] oſtia Nili.
Vona ætas agitur, pejoraque ſecula [21] *ferri*
'emporibus, [22] *quorum ſceleri non invenit ipſa*
Vomen, & à nullo poſuit natura [22] *metallo.*
Vos hominum, divûmque fidem clamore ciemus,
Quanto [23] *Feſſidium laudat vocalis agentem*
[24] *Sportula, dic ſenior* [25] *bulla digniſſime,* neſcis
[26] Quas habeat Veneres aliena pecunia, *neſcis*
Quem tua ſimplicitas riſum vulgo moveat, cum
[27] *Exigis à quoquam ne pejeret, & putet ullis*
Eſſe aliquod numen templis, araque [28] *rubenti?*
Quondam hoc [29] *indigenæ vivebant* [30] *more priusquam*
Sumeret agreſtem poſito [31] *diademate falcem*
[32] *Saturnus fugiens, tunc cum virguncula Juno,*
Et privatus adhuc [33] *Idæis Juppiter antris:*
Nulla ſuper nubes convivia cœlicolarum,
Nec puer [34] *Iliacus, formoſa nec* [36] *Herculis uxor*
Ad cyathos, & jam [36] *ſiccato nectare tergens*
Brachia Vulcanus Liparæa nigra taberna.
Prandebat [37] *ſibi quiſque deus, nec turba deorum*
Talis ut eſt hodie, contentaque ſidera paucis
Numinibus miſerum urgebant [38] *Atlanta minori*
Pondere: nondum [39] *aliquis ſortitus triſte profundi*
Imperium, aut [40] *Sicula torvus cum* [41] *conjuge Pluto.*
Nec [42] *rota, nec furiæ, nec* [43] *ſaxum, aut* [44] *vulturis atri*
Pœna. ſed infernis hilares ſine Regibus umbræ.
Improbitas illo fuit admirabilis ævo,
Credebant hoc grande nefas, & morte piandũ,
Si juvenis vetulo non aſſurrexerat, & ſi
Barbato cuicunque puer. *licet ipſe videret*
*Plura domi * fraga, &* [45] *majoris glandis acervos.*

18 In Bœotia quæ ſeptem habuit portas. vide Sat. 15. v. 6.
19 Inundatione Ægyptum fertilem facientis.
20 Quæ ſeptem.
21 Pejora ferrea ætate.
22 Cæteris n. ætatibus Græci à ſeptem metallis, & electro ex auro & argento miſtis fictitia indidere nomina.
23 Cauſidicum patronum ſuum.
24 Clientes vocales ſportula conducti.
25 Puerorum inſigni. i. e. ô ſenex puerilis.
26 Quam dulcis ſit fraudata pecunia, & *ut ait ille,* furtivus panis.
27 Nunc dierum.
28 Sanguine, aut igni.
29 Aborigenes, antiquiſſimi populi Italiæ, in eodem loco nati, quaſi αὐτόχθονες. 30 Simpliciter. 31 Corona regali. 32 A filio Jove Creta expulſus. 33 Quo Rhea mater illum Nymphis alendum miſerat, ne à patre παιδοφάγῳ voraretur, idque ex pacto cum Titane fratre. 34 Ganymedes. Sat. 5. v. 56. 35 Hebe, Jovis & Junonis filia. 36 A nectare & conviviis deorum ad officinam reverſus. 37 Privatim. 38 Regem Mauritaniæ, qui in montem verſus cœlum ſuſtinere fingitur. 39 Neptunus, cui ſorte obtigit imperium maris. 40 Rapta è Sicilia. 41 Proſerpina Cereris filia. 42 Qua Ixion volvitur. 43 Siſyphi. 44 Qui jecur Tytii ſeu Promethei depaſcitur. * Hanc lectionem aſtruunt, qui hæc ad aurea illa ſecula referunt, in quibus ſponte ſua natæ fruges & glandes pro divitiis erant. *Sylvæ nativas opes, Et opaca dederant antra nativas domos.* Sen. Hippol. Nec tamen inepta eſt lectio *farra*, credo non reſpexiſſe Poëtam ad verſum illum Ov. 5. Metam. *quo non poſſederat alter Latius, aut totidem tollebat farris acervos.* 45 Priſcorum cenſum.

Tam venerabile erat [46] *præcedere quatuor annis,*
[47] *Primaque par adeo ſacra lanugo ſenectæ.*
Nunc ſi depoſitum non inficietur amicus,
Si reddat veterem cum tota [48] *ærugine* [49] *follem,*
[50] *Prodigioſa fides, &* [51] *Thuſcis digna libellis,*
Quæque coronata luſtrari debeat [52] *agna.*
Egregium ſanctumque virum ſi cerno, [53] *bimembri*
Hoc monſtrum puero, & * *miranti jam ſub aratro*
Piſcibus inventis, & [54] *fœta comparo mulæ,*
Solicitus tanquam [55] *lapides effuderit imber,*
Examenque apium longa conſederit [56] *uva*
Culmine delubri, tanquam in mare fluxerit amnis
Gurgitibus [57] *miris, & lactis vortice torrens.*
Intercepta decem quereris ſeſtertia fraude
Sacrilega. quid ſi bis centum perdidit alter
Hoc * *arcana modo? majorem tertius illa*
Summam, quam patulæ vix ceperat angulus arcæ?
Tam facile & pronum eſt, ſuperos contemnere teſtes
Si mortalis idem nemo ſciat. *aſpice quanta*
Voce neget, quæ ſit ficti conſtantia vultus.
Per Solis radios, [b] *Tarpejaque fulmina jurat,*
Et Martis [58] *frameam, &* [59] *Cirrhæi ſpicula vatis,*
Per [60] *calamos venatricis pharetramque puellæ,*
Perque tuum pater Ægæi Neptune tridentem,
Addit & Herculeos arcus, haſtamque Minervæ,
Quicquid habent telorum armamentaria cœli.
Si vero & pater eſt, comedam, inquit, flebile nati
Sinciput elixi, [61] *Pharioque madentis aceto.*
Sunt qui in fortunæ jam caſibus omnia ponunt,
Et nullo credunt mundum rectore moveri,
Natura volvente vices & [62] *lucis & anni,*
Atque ideo intrepidi quæcunque [63] *altaria tangunt.*
Eſt alius, metuens ne crimen pœna ſequatur.
Hic putat eſſe deos, & pejerat, atque ita [64] *ſecum,*
Decernat quodcunque volet de corpore noſtro

46 Quatuor annorum ætate ſuperare alterum.
47 Lanugoque prima par ſacræ ſenectæ.
48 Pecunia æruginoſa, ut quæ jam diu depoſita fuerit.
49 Crumenam, ſacculum.
50 Prodigii inſtar.
51 Inſcribenda Thuſcorum aruſpicum libris, *vel* expianda tanquam monſtrum ex diſciplina Etruſca.
52 In piaculum.
53 Biformi & prodigioſo partui.
* Alii habent *mirandis*.
54 Mulæ a. non concipiunt, & ipſæ ſpecie differentes.
55 Ac ſi lapidibus pluiſſet, quod in prodigiis ſæpe refert Livius.
56 In formam uvæ vel racemi. *βοτρυδὸν*.
57 Atris, ſanguineis, lacteis. * Secretæ fidei commiſſa & depoſita. *b* Jovis Capitolini. 58 Lauream, φραμέαν Tacit. de German. & A. Gell. 10. 15. 59 Apollinis, qui in Cirrha colitur. 60 Dianæ ſagittas. 61 Ægyptio, acetum vero Ægyptium optimum eſſe, ut & Cnidium, Chryſippus affirmat, referente Athenæo lib 2. cap. 26. Pharos autem inſula Ægypti. 62 Dici anni, temporum, motuum. 63 Aras tangentes veteres conceptis verbis jurabant. 64 Cogitat, dicit.

Iſti

ſis, & [65] irato feriat mea lumina ſiſtro,
Dummodo vel cæcus teneam, quos abnego, nummos.
Et phthiſis, & vomicæ putres, & dimidium crus
Sunt tanti? [66] pauper locupletem optare podagram
Nec dubitet [66] Ladas, ſi non eget [67] Anticyra, nec
[68] Archigene. [69] quid enim velocis gloria plantæ
Præſtat, & eſuriens [70] Piſææ ramus olivæ?
[71] Ut ſit magna, tamen certe lenta ira deorum eſt.
Si curant igitur cunctos punire nocentes,
Quando ad me venient? ſed & exorabile numen
Fortaſſe experiar; ſolet [72] his ignoſcere: multi
Committunt eadem diverſo crimina fato.
Ille crucē pretium ſceleris tulit, hic diadema.
[73] Sic animum diræ trepidum formidine culpæ
Confirmant, tunc te [74] ſacra ad delubra vocantem
Præcedit, trahere [75] imo ultro, ac vexare paratus.
Nam cum magna [76] malæ ſupereſt audacia cauſæ,
Creditur à multis fiducia. [77] mimum agit ille,
Urbani qualem fugitivus ſcurra Catulli.
Tu miſer exclamas ut [78] Stentora vincere poſſis,
Vel potius quantum [79] Gradivus Homericus: audis
Jupiter hæc? [80] nec labra moves, cum mittere vocem
Debueras vel marmoreus, vel aheneus? aut cur
In [81] carbone tuo [82] charta pia thura ſoluta
Ponimus; & ſectum vituli jecur, [83] albaque porci
Omenta? ut video, nullum diſcrimen habendum eſt
Effigies inter veſtras, ſtatuamque [84] Batulli.
Accipe quæ contra valeat ſolatia ferre,
Et qui nec Cynicos, nec Stoica dogmata legit
[85] A Cynicis tunica diſtantia, [86] non Epicurum
Suſpicit exigui lætum plantaribus horti.

65 Perſ. Sat. 5. verſ. 186. *Hypallage.* ipſa irata.
66 Curſu velox & expeditus, ſed pauper, de quo Pauſan. in Corinth. Solin. c. 6. Catullus ad Camerium. Epig. Græc. 4. l. c. 2.
67 Niſi infamus ſit vel modo tolerabilis ſit podagra, quæ helleboro nigro non ſit curanda. Perſ. 4 16.
68 Medico.
69 Quo n. mihi in Olympicis palma, ſi interea famelicus peream?
70 Olympicæ. Piſa n. civitas in Elide, juxta quam Jovis Olympii templum: & certamina quinto quoque anno ineunte celebrabantur. vide quæ ad Senecæ Herc. Fur. v. 810.
71 *Perjurus hæc ſecum.* 72 Quibusdam. 73 *Hæc Poëta.* 74 Exigentem ab eo jusjurandum de depoſito. 75 Te quaſi cunctantem. 76 Tanquam bonæ cauſæ & innocentiæ. 77 Illa te calumniatur, non ſecus ac dominum ſervus ille nequam quem repræſentat mimus in fabula mimographi Catulli. 78 Ὃς τόσον αὐδήσασχ' ὅσον ἄλλοι πεντήκοντα. Homer. Iliad. 5. 79 Mars apud Homer. l. 5. qui à Diomede vulneratus exclamavit quantum x millia virorum. 80 Nec indignatus buccas inflas. 81 Thuribulo. 82 Qua thura erant involuta. Jan. Rutgerſius 5. l. var. lect. 5. c. intelligit de ea charta, in qua vota obſignata fuerant, jam ſoluta. 83 Pinguia, vel albi porci. *Hypall.* 84 Citharœdi, cui ſtatuam Sami in templo Junonis erexit Polycrates tyrannus. 85 Cynici duplici pallio, Stoici ſimplici utebantur: Doctrina erat eadem. 86 Non admiratur Epicurum, qui in voluptate & tranquillitate ſummum bonum ponit.

[87] Curentur dubii medicis majoribus ægri,
[88] Tu venam vel [89] diſcipulo committe Philippi.
Si nullum in terris [90] tam deteſtabile factum
Oſtendis, taceo, nec pugnis cædere pectus
Te veto, nec [91] plana faciem contundere palma:
Quandoquidem accepto [92] claudenda eſt janua damno,
Et majore domus gemitu, majore tumultu
Planguntur nummi quã funera. nemo dolorem
Fingit [93] in hoc caſu, *veſtem [94] diducere ſummam*
Contentus, [95] vexare oculos humore coacto:
Ploratur lacrymis amiſſa pecunia veris.
Sed ſi cuncta vides ſimili fora plena querela,
[96] Si decies lectis diverſa in parte tabellis
[97] Vana ſupervacui dicunt [98] chirographa ligni,
Arguit ipſorum quos litera, [99] gemmaque princeps
Sardoniches, loculis quæ cuſtoditur eburnis.
Te nunc delicias [1] extra communia cenſes
Ponendum, quia tu [2] gallinæ filius albæ,
Nos [3] viles pulli nati infelicibus ovis.
Rem pateris modicam, & mediocri bile ferendam,
Si flectas oculos majora ad crimina: confer
[4] Conductum latronem, [5] incendia ſulphure cœpta
Atque dolo, primos cum janua colligit ignes:
Confer & [6] hos veteris qui tollunt grandia templi
Pocula [7] adorandæ rubiginis, & populorum
[8] Dona, vel antiquo poſitas à Rege coronas.
[9] Hæc ibi ſi non ſunt, minor extat ſacrilegus, qui
Radat [10] inaurati femur Herculis, & faciem ipſam
Neptuni, qui bracteolam de Caſtore ducat.
An dubitet ſolitus totum conflare [11] Tonantem?
Confer & [12] artifices mercatoremque veneni;
Et [13] deducendum corio bovis in mare, cum quo

87 Gravibus afflicti ærumnis gravem poſcunt philoſophum, qui conſoletur & curet.
88 Tu, cujus damnum levius eſt, non ita gravi conſolatore opus habes.
89 Medico rudiori.
90 Quam ejus, qui te fefellit.
91 Plangere & lamentari.
92 Quæ claudi ſolet ut & feneſtræ in ſignum luctus, *vel* Quandoquidem lubet addere dolorem damno. vide Adagia Eraſmi.
93 In amiſſione bonorum.
94 Dilacerare.
95 Lachrymis miſere terendo oculos vix vi expreſſis.
96 Cum obligatoria inſtrumenta in tabulis ceratis ſcripta ſæpius coram teſtibus fuerint lecta.
97 Debitores dicunt eſſe adulterina, quæ tamen vera eſſe arguit ſcriptura & ſigna.
98 Propria manu ſcripta ligna i. e. tabellas è ligno ceratas, in quibus ſcribebant veteres.
99 Sigillum in Sardoniche gemma precioſa.
1 Extra communem ſortem, non vulgarem.
2 Tibi videris ſupra alios feliciter natus. vel quia felicia omnia dicuntur alba: vel reſpicit ad gallinam, quam raptam aquila in gremium Liviæ demiſit. vide Sueton. Galbam. 1. c. & Plin. l. 15. cap. ultimo.
3 Nullius precii homunculi.
4 Sicarium ad occidendum conductum.
5 Incendiarios.
6 Sacrilegos.
7 Religioſæ vetuſtatis.
8 Ἀναθήματα, donaria diis conſecrata.
9 Pocula & coronæ.
10 E ſtatuis auratis. vide Suet. Calig. c. 32.
11 Jovis ſtatuam.
12 Veneficos.
13 Patricidam culeo deducendum. Sat. 8. v. 214.

Clauditur adverſis [14] *innoxia ſimia fatis.*
Hæc quota pars ſcelerum; quæ cuſtos [15] *Gallicus urbis*
Uſque à Lucifero, donec lux occidat, audit.
Humani generis mores tibi noſſe volenti
Sufficit [16] *una domus, paucos conſume dies, &*
Dicere te miſerum, poſtquam illinc veneris, [17] *aude.*
Quis [18] *tumidũ guttur miratur in Alpibus? aut quis*
In [19] *Meroe craſſo majorem infante mamillam?*
Cœrula quis ſtupuit Germani lumina, flavam
Cæſariem madido [23] *torquentem cornua cirro?*
Nempe quod [21] *hæc illis natura eſt omnibus una.*
Ad [22] *ſubitas Thracum volucres,* [23] *nubemq; ſonoram*
[24] *Pygmæus parvis currit bellator in armis:*
Mox impar hoſti, raptusque per aëra curvis
Unguibus à ſæva fertur grue. ſi videas hoc
Gentibus in noſtris, riſu quatiere: ſed illic
Quanquam eadem aſſidue ſpectentur prælia, ridet
Nemo, ubi tota cohors pede non eſt altior uno.
[25] *Nullane perjuri capitis fraudisque nefandæ*
Pœna erit? [26] *abreptum crede hunc graviore catena*
Protinus, & noſtro (quid plus velit ira?) necari
Arbitrio. [27] *manet illa tamen jactura, nec unquam*
Depoſitum tibi ſoſpes erit: [28] *ſed corpore trunco*
Invidioſa dabit minimus ſolatia ſanguis.
At vindicta bonum vita jucundius ipſa.
[29] *Nempe hoc indocti, quorum præcordia nullis*
Interdum aut levibus videas flagrantia cauſis;
Quantulacunque adeo eſt occaſio, ſufficit iræ.
[30] *Chryſippus non dicet idem, nec* [31] *mite Thaletis*
Ingenium, dulcique [32] *ſenex vicinus Hymetto,*
Qui partem acceptæ ſæva inter vincla cicutæ
[33] *Accuſatori nollet dare. plurima felix*
Paulatim vitia, atque errores exuit omnes

14 In ſociam pœnam deſtinata, cum ipſa non occiderit parentem.
15 Gallus Rutilius ſub Domitiano præfectus urbi.
16 Illius Rutilii.
17 Si potes.
18 Quis ea, quæ vulgo accidunt & quæ quotidiana atque è loci quaſi natura ſunt, miranda putet? Romæ videre omnes ſcelere profligatos non magis mirum eſt, quam in Alpibus omnes ſtrumoſos (à vitio aquæ, quam ibi potant. Plin. c. 37. l. 11.) quam mammoſas in Meroe Ægypti civitate mulieres; quam Pygmæos omnes eſſe breves, bella gruibus inferre, &c. Plin l. 7. c. 2. Solin. c. 15.
19 Sat. 6. 527.
20 Cincinnos in formam cornuum & annulorum obliquantem. Tacit. de Germanis. 21 Ut hæc illis à natura & more: ita nobis Romanis ſcelera. 22 Grues à Strymone fluvio Thraciæ ex improviſo advenas. 23 Cum clangore inſtar nubis gregatim volantes grues. 24 Sat. 6. 505. 25 *Object.* 26 *Reſp.* Ad ſupplicium. 27 *Object.* è perſona Calvini. 28 Quod ſi membri jactura vel ſanguine fuſo ipſum pœnas luiſſe vidiſſem, ſat haberem. 29 *Reſp. Poëtæ*, indoctos quidem & ſtultos imbecilles iræ eſſe ac vindictæ cupidos, doctos & ſapientes non ita. 30 Philoſophus Stoicorum acutiſſimus. 31 Ipſe Thales, unus è ſeptem ſapientibus Græciæ. 32 Socrates, qui ſub falſo crimine, quaſi de diis male ſentiret, capitis damnatus datam à miniſtro publico cicutam intrepidus hauſit. 33 Anyto, Melito, poëtæ, vel Lyconi oratori.

Prima docens rectum 34 *ſapientia*: quippe minuti
Semper & infirmi eſt animi, exiguique voluptas
Ultio. *continuo* * *ſic collige, quod vindicta*
Nemo magis gaudet quam fœmina. Cur tamen hos tu
Evaſiſſe putes, quos diri conſcia facti
Mens habet attonitos, & 35 ſurdo verbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum?
Pœna autem vehemens, ac multo ſævior illis,
Quas & 36 Cæditius gravis invenit, aut 37 Rhadamantus,
Nocte dieq; ſuum geſtare in pectore 38 teſtem.
39 *Spartano cuidam reſpondit Pythia vates*,
Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret
*Depoſitum retinere, & fraudem * jure tueri*
* *Jurando: quærebat enim quæ Numinis eſſet*
Mens, & an hoc illi facinus ſuaderet Apollo.
40 *Reddidit ergo metu, non moribus & tamen omnem*
41 *Vocem adyti dignam templo, veramque probavit,*
Extinctus tota pariter cum prole, domoque,
Et quamvis longa deductis gente propinquis.
Has patitur pœnas peccandi ſola voluntas.
Nam ſcelus intra ſe tacitum qui cogitat ullum,
Facti crimen habet, 42 cedo, ſi conata peregit?
Perpetua anxietas, nec menſæ tempore ceſſat,
Faucibus ut morbo ſiccis interque molares
Difficili creſcente cibo: ſed vina miſellus
Expuit, 43 *Albani veteris pretioſa ſenectus*
Diſplicet, 44 *oſtendas melius, denſiſſima ruga*
Cogitur in frontem, velut acri ducta Falerno.
Nocte brevem ſi forte indulſit cura ſoporem,
Et toto verſata toro jam membra quieſcunt,
Continuo 45 *templum, & violati numinis aras*,
Et quod præcipuis mentem ſudoribus urget,
Te videt in ſomnis: tua ſacra, & 46 *major imago*
Humana turbat pavidum, cogitque 47 *fateri.*

34 Philoſophia moralis.
* Sic argue, conclude.
Fœminæ maxime gaudent vindicta: Sed fœminæ ſunt infirmi animi. Ergo, &c. Θήλυος ἐκγόνου ψυχῆς ἰδία κακία καὶ πάθος οἷς καθ' ἕκαστον τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐκκέχυται μέρος. ἄῤῥενος δὲ ἀπάθεια καὶ ἀρετὴ ὑφ' ὧν ἐγερθέμεθα καὶ ῥωννύμεθα. Philo Judæus de ſacrificio Abelis.
35 Tacito non audito.
36 Judex ſub Vitellio ſeverus.
37 Unus è judicibus apud inferos, Jovis ex Europa filius.
38 Conſcientiam carnificem.
39 Glauco. vide hanc hiſtoriam apud Herodotum. l. 6.
* Tmeſis jurejurando.
40 Filiis Mileſii qui depoſuerant.

41 Vatis ex adyto [i. e. loco templi intimo, inacceſſo, ab α & δύω.] reſponſum expertus eſt verum, ipſe cum univerſa ſua familia paulo poſt extinctus.
42 Quod ſi voluntas puniatur, quanto magis qui velle in actum produxerit?
43 Vetuſtum & pretioſum Albanum vinum. 44 Si offeras melius, etiam dulciſſima & optima vina illi acria ſunt atque ingrata, neque mente ægra, palato ſapiunt aut ſtomacho arrident. 45 Templum in quo pejeravit urget illum in ſomnis. 46 Major effigie humana & anguſtior, quales ſolent ap- [illegible] umbræ. 47 Scelus ſuum.

Hi ſunt qui trepidant, & [48] *ad omnia fulgura pallent,*
Cum tonat, exanimes primo quoque murmure cœli,
Non [49] *quaſi fortuitu nec* [50] *ventorum rabie, ſed*
Iratus cadat in terras, & vindicet ignis.
[51] *Illa nihil nocuit, cura graviore timetur*
Proxima tempeſtas, velut hoc dilata ſereno.
Præterea [52] *lateris* [53] *vigili cum febre dolorem*
Si cœpere pati, miſſum ad ſua corpora morbum
Infeſto credunt à numine, ſaxa Deorum
Hæc, & tela putant. [54] *pecudem ſpondere ſacello*
Balantem, & laribus [55] *criſtam promittere galli*
Non audent. quid enim ſperare nocentibus ægris
Conceſſum? [56]*vel quæ non dignior hoſtia vita?*
Mobilis & varia eſt ferme natura malorum
[57] Cum ſcelus admittunt, ſupereſt conſtantia. *quid fas,*
Atque nefas, tandem incipiunt ſentire peractis
Criminibus. tamen ad mores natura recurrit
Damnatos, fixa, & mutari neſcia. Nam quis
Peccandi finem poſuit ſibi, quando recepit
Ejectum ſemel attrita de fronte ruborem?
Quiſquam hominum eſt, quem tu contentum videris uno
Flagitio? [58] *dabit in laqueum veſtigia noſter*
Perfidus, & nigri patietur carceris [59] *uncum,*
Aut [60] *maris Ægæi rupem, ſcopuloſque frequentes*
Exulibus [61] *magnis, pœna gaudebis amara*
Nominis inviſi. tandemque fatebere lætus
Nec ſurdum, nec [62] Tireſiam quenquam eſſe Deorum.

48 Ut Caligula.
49 Ex Epicuri opinione.
70 Ex vulgi opinione.
51 Quod ſi viderit primam tempeſtatem nihil illi nocuiſſe.
52 Pleuritida.
53 Cujus calor ſomnum adimit.
54 Pro ſanitate recuperanda vovere ovem vel agnum.
55 Gallum quem & Æſculapio ſolvit qui convaluit.
56 Vel quænam pecus non eſt dignior vita, quam ſceleſtus?
57 Ante ſcelus perperratum abunde confidentes, poſt timidiſſimi, & ſibi ſceleris male conſcii reſipiſcere volunt. non tamen poſſunt ipſi ad vitia proni, dulcedine jam & conſuetudine præpediti, atque abjecto pudore in vitiis confirmati. Nullum autem vitium definit ubi incipit: Seneca. 58 Alio de crimine dabit brevi in catenas pedes ſuos, qui te perfide decepit. 59 Sat. 10. 66. 60 In exilii aliquam inſulam in mari Ægæo, hoc eſt. *Archipelago.* 61 Nobilibus. 62 Nec cœcum ut fuit Tireſias. *Metam. Ovid.* 3.

SATYRA XIV.

Parentes reprehendit, qui, minus pie ac caſte coram liberis viventes, malis exemplis & pravà inſtitutione iis autores ſunt aleæ, gulæ, crudelitatis, libidinis, luxus in ædificiis extruendis, ſuperſtitionis, & portentoſæ avaritiæ.

PLurima ſunt, Fuſcine, & fama digna ſiniſtra,
[*] Et nitidis maculam, ac rugam figentia rebus,
Quæ monſtrant ipſi pueris traduntque parentes.
Si damnoſa ſenem juvat alea, ludit & hæres
[1] Bullatus, parvoque eadem movet [2] arma [3] fritillo.
Nec de ſe [4] melius cuiquam ſperare propinquo
Concedit juvenis, qui radere tubera terræ,
Boletum condire, & eodem [5] jure natantes
Mergere [6] ficedulas didicit nebulone parente,
Et [7] cana monſtrante gula: cum [8] ſeptimus annus
Tranſierit puero, nondum omni dente renato,
Barbatos licet admoveas mille inde magiſtros,
Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
Semper, & [9] à magna non degenerare culina.
[10] b Mitem animum, & mores [11] modicis erroribus æquos
Præcipit, atque animos ſervorum, & corpora noſtra
Materia conſtare putat paribusque elementis?
An c ſævire docet Rutilus qui gaudet acerbo
Plagarum ſtrepitu, & [12] nullam Sirena flagellis
Comparat [13] Antiphates trepidi laris, ac [14] Polyphemus?
Tum felix, quoties aliquis tortore vocato
Uritur ardenti duo propter [15] lintea ferro.
Quid ſuadet juveni lætus ſtridore catenæ,
Quem mire afficiunt [16] inſcripta [17] ergaſtula, carcer
Ruſticus? expectas ut non ſit adultera [18] Larga
Filia, quæ nunquam maternos dicere mœchos

* Quæ etiam res præclaras turpitudine inquinant.
1 Filius adhuc puer bullam & prætextam geſtans, Perſ. Sat. 5. 31.
2 Talos, aleas, & cætera ludi inſtrumenta.
3 Vaſculo oblongo, è quo mittebantur teſſeræ vel tali in tabulam. vide quæ ad Mart. epig. 14. l. 4.
4 Quam de patre.
5 Condimento.
6 Aves, quod ficus edant, dictas.
7 Cano patre guloſo.
8 Puer in his deliciis enutritus ad ſeptimum ætatis annum, quo dentes renaſcuntur.
9 Non deflectere à paterno luxu ad victum frugaliorem. 10 Pater crudelis dum in ſervos flagellis ſævit, *b* clementiam quæſo an *c* crudelitatem præcipit filio? procul dubio crudelitatem. 11 Pauciſſimis vitiis corruptos. 12 Nullius Sirenis cantum æque auditu jucundum putat; ac flagellorum ſonum. 13 Domus ſuæ carnifex, Antiphate Læſtrygonum Rege non mitior. 14 Cyclopum immaniſſimus. 15 Furio ſubducta, *vel* amiſſa. 16 Cauterio inuſti 17 Sat. 8. 180. 18 Adulteræ, ſic Sat. 6. 240.

Tam

Tam cito, nec tanto poterit contexere curſu,
Ut non ter decies [19] *reſpiret? conſcia matri*
Virgo fuit: [20] *ceras nunc* [21] *hac dictante puſillas*
Implet, & ad mœchum dat [22] *eiſdem ferre* [23] *cinædis.*
Sic natura jubet, velocius & citius nos
Corrumpunt vitiorum exempla domeſtica, [24] magnis
Cum ſubeant animos autoribus. *unus, & alter*
Forſitan [25] *hæc ſpernant juvenes, quibus arte benigna*
Et [26] *meliore luto finxit præcordia Titan:*
Sed reliquos [27] *fugienda patrum veſtigia ducunt,*
Et monſtrata diu veteris trahit orbita culpæ.
Abſtineas igitur [28] *damnis, hujuſce etenim vel*
Una potens ratio eſt, ne crimina noſtra ſequantur
Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis
Turpibus, ac pravis omnes ſumus; *&* [29] *Catilinam*
Quocunque in populo videas, quocunque ſub axe:
Sed nec [30] *Brutus erit, Bruti nec avunculus uſquam.*
Nil dictu fœdum viſuque hæc limina tangat,
Intra quæ puer eſt. *procul hinc, procul inde* [31] *puellæ*
Lenonum, & cantus pernoctantis paraſiti.
Maxima debetur puero reverentia: *ſi quid*
Turpe paras, nec tu pueri contempſeris annos,
Sed [32] *peccaturo obſiſtat tibi filius infans.*
Nam ſi quid dignum cenſoris fecerit [33] *ira,*
(Quandoquidem ſimilem tibi ſe non corpore tantum
Nec vultu dederit, morum quoque filius) & cum
Omnia deterius tuà per veſtigia peccet,
[34] *Corripies nimirum, & caſtigabis* [35] *acerbo*
Clamore, ac poſt hæc [36] *tabulas mutare parabis.*
[37] *Unde tibi frontem libertatemque parentis,*
Cum facias pejora ſenex? vacuumque cerebro
[38] *Jampridem caput hoc ventoſa cucurbita quærat?*
[39] *Hoſpite venturo ceſſabit nemo tuorum:*
[40] *Verre pavimentum, nitidas oſtende columnas,*

19 *Take breath.* Ita multi ſunt, ut numerari nequeant uno ſpiritu, imo ſine crebra reſpiratione.
20 Tabellas ad mœchum.
21 Matre ſuo exemplo præmonſtrante. *vel ſimpliciter* dictante.
22 Quibus mater dederat.
23 Miniſtris turpibus.
24 Parentib. & majorib.
25 Declinent parentum vitia.
26 Prometheus Titanis nepos, qui homines è luto formaſſe fingitur εἴ σε Προμηθεὺς Ἔπλασε κ' ἐκ πηλοῦ γέγονας. Callimach. id eſt, quib. Deus ingenium dedit ad virtutem pronius.
27 Prava exempla.
28 Sceleribus, quæ te & filios perdent.
29 Malos & patriam evertere conatos, qualis fuit Catilina.
30 Boni & patriæ aſſertores, qualis erat M. Brutus, & Cato Uticenſis frater Serviliæ matris Bruti.
31 Meretrices & paraſiti in alea, vino, & laſcivis cantib. pernoctantes.
32 Ne pecces in illius malum exemplum.
33 Nota Cenſoris.
34 *Iron.*
35 Acri increpatione.
36 Tabulas teſtamenti mutare, & eum exhæredare [illegible]

SATYRA XIV.

Parentes reprehendit, qui, minus pie ac caſte coram liberis viventes, malis exemplis & pravà inſtitutione iis autores ſunt aleæ, gulæ, crudelitatis, libidinis, luxus in ædificiis extruendis, ſuperſtitionis, & portentoſæ avaritiæ.

Plurima ſunt, Fuſcine, & fama digna ſiniſtra,
** Et nitidis maculam, ac rugam figentia rebus,*
Quæ monſtrant ipſi pueris traduntque parentes.
Si damnoſa ſenem juvat alea, ludit & hæres
[1] Bullatus, parvoque eadem movet [2] arma [3] fritillo.
Nec de ſe [4] melius cuiquam ſperare propinquo
Concedit juvenis, qui radere tubera terræ,
Boletum condire, & eodem [5] jure natantes
Mergere [6] ficedulas didicit nebulone parente,
Et [7] cana monſtrante gula: cum [8] ſeptimus annus
Tranſierit puero, nondum omni dente renato,
Barbatos licet admoveas mille inde magiſtros,
Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
Semper, & [9] à magna non degenerare culina.
[10] b Mitem animum, & mores [11] modicis erroribus æquos
Præcipit, atque animos ſervorum, & corpora noſtra
Materia conſtare putat paribusque elementis?
An c ſævire docet Rutilus qui gaudet acerbo
Plagarum ſtrepitu, & [12] nullam Sirena flagellis
Comparat [13] Antiphates trepidi laris, ac [14] Polyphemus?
Tum felix, quoties aliquis tortore vocato
Uritur ardenti duo propter [15] lintea ferro.
Quid ſuadet juveni lætus ſtridore catenæ,
Quem mire afficiunt [16] inſcripta [17] ergaſtula, carcer
Ruſticus? expectas ut non ſit adultera [18] Larga
Filia, quæ nunquam maternos dicere mœchos

* Quæ etiam res præclaras turpitudine inquinant.
1 Filius adhuc puer bullam & prætextam geſtans, Perſ. Sat. 5. 31.
2 Talos, aleas, & cætera ludi inſtrumenta.
3 Vaſculo oblongo, è quo mittebantur teſſeræ vel tali in tabulam. vide quæ ad Mart. epig. 14. l. 4.
4 Quam de patre.
5 Condimento.
6 Aves, quod ficus edant, dictas.
7 Cano patre guloſo.
8 Puer in his deliciis enutritus ad ſeptimum ætatis annum, quo dentes renaſcuntur.
9 Non deflectere à paterno luxu ad victum frugaliorem. 10 Pater crudelis dum in ſervos flagellis ſævit, *b* clementiam quæſo an *c* crudelitatem præcipit filio? procul dubio crudelitatem. 11 Pauciſſimis vitiis corruptos. 12 Nullius Sirenis cantum æque auditu jucundum putat, ac flagellorum ſonum. 13 Domus ſuæ carnifex, Antiphate Læſtrygonum Rege non mitior. 14 Cyclopum immaniſſimus. 15 Furto ſubducta, *vel* amiſſa. 16 Cauterio inuſti. 17 Sat. 8. 180. 18 Adulteræ, ſic Sat. 6. 240.

Tam

Tam cito, nec tanto poterit contexere curſu,
Ut non ter decies[19] *reſpiret? conſcia matri*
Virgo fuit: [20] *ceras nunc* [21] *hac dictante puſillas*
Implet, & ad mœchum dat [22] *eiſdem ferre*[23] *cinædis.*
Sic natura jubet, velocius & citius nos
Corrumpunt vitiorum exempla domeſtica, [24] magnis
Cum ſubeant animos autoribus. *unus, & alter*
Forſitan[25] *hæc ſpernant juvenes, quibus arte benigna*
Et [26] *meliore luto finxit præcordia Titan*:
Sed reliquos [27] *fugienda patrum veſtigia ducunt,*
Et monſtrata diu veteris trahit orbita culpæ.
Abſtineas igitur [28] *damnis, hujuſce etenim vel*
Una potens ratio eſt, ne crimina noſtra ſequantur
Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis
Turpibus, ac pravis omnes ſumus; *&* [29] *Catilinam*
Quocunque in populo videas, quocunque ſub axe:
Sed nec [30] *Brutus erit, Bruti nec avunculus uſquam.*
Nil dictu fœdum viſuque hæc limina tangat,
Intra quæ puer eſt. *procul hinc, procul inde* [31] *puellæ*
Lenonum, & cantus pernoctantis paraſiti.
Maxima debetur puero reverentia: *ſi quid*
Turpe paras, nec tu pueri contempſeris annos,
Sed [32] *peccaturo obſiſtat tibi filius infans.*
Nam ſi quid dignum cenſoris fecerit [33] *ira,*
(*Quandoquidem ſimilem tibi ſe non corpore tantum*
Nec vultu dederit, morum quoque filius) *& cum*
Omnia deterius tua per veſtigia peccet,
[34] *Corripies nimirum, & caſtigabis* [35] *acerbo*
Clamore, ac poſt hæc [36] *tabulas mutare parabis.*
[37] *Unde tibi frontem libertatemque parentis,*
Cum facias pejora ſenex? vacuumque cerebro
[38] *Jampridem caput hoc ventoſa cucurbita quærat?*
[39] *Hoſpite venturo ceſſabit nemo tuorum*:
[40] *Verre pavimentum, nitidas oſtende columnas,*

19 *Take breath.* Ita multi ſunt, ut numerari nequeant uno ſpiritu, imo ſine crebra reſpiratione. 20 Tabellas ad mœchum. 21 Matre ſuo exemplo præmonſtrante. *vel ſimpliciter* dictante. 22 Quibus mater dederat. 23 Miniſtris turpibus. 24 Parentib. & majorib. 25 Declinent parentum vitia. 26 Prometheus Titanis nepos, qui homines è luto formaſſe fingitur ᾗ σι Προμηθεὺς Ἔπλασε κ' ἐκ πηλοῦ γέγονας. Callimach. id eſt, quib. Deus ingenium dedit ad virtutem pronius. 27 Prava exempla. 28 Sceleribus, quæ te & filios perdent. 29 Malos & patriam evertere conatos, qualis fuit Catilina. 30 Boni & patriæ aſſertores, qualis erat M. Brutus, & Cato Uticenſis frater Serviliæ matris Bruti. 31 Meretrices & paraſiti in alea, vino, & laſcivis cantib. pernoctantes. 32 Ne pecces in illius malum exemplum. 33 Nota Cenſoris. 34 *Iron.* 35 Acri increpatione. 36 Tabulas teſtamenti mutare, & eum exhæredare. 37 Supple *ſumes*? 38 Et tibi quaſi phrenetico adhibenda eſt, occipitio inciſo, Cucurbita. Angl. *à cuppingglaſſe.* 39 Ut hoſpitem excipias, domum nitidam eſſe curas, cur non & ſanctam? 40 Uxor tua fremit: *Verre pavimentum, &c.*

[41] *Arida cum tota deſcendat aranea tela.*
Hic [42] *lavet argentum, vaſa* [43] *aſpera tergeat alter,*
Vox domini fremit inſtantis, virgamque tenentis.
Ergo miſer trepidas, ne ſtercore fœda canino
Atria diſpliceant oculis venientis amici,
Ne perfuſa luto ſit porticus, & tamen uno
Semodio ſcobis hæc emendat ſervulus unus:
Illud non agitas, ut ſanctam filius omni
Aſpiciat ſine labe domum vitioque carentem?
Gratum eſt, [44] quod patriæ civem, populoque dediſti,
Si facis, ut patriæ ſit idoneus, *utilis agris,*
Utilis & bellorum, & pacis rebus agendis.
Plurimum enim intererit, quibus artibus, & quibus hunc tu
[a] Moribus inſtituas, [b] *ſerpente Ciconia pullos*
Nutrit & inventa per devia rura lacerta:
[45] *Illi eadem ſumptis quærunt animalia pennis.*
Vultur [46] *jumento, & canibus crucibusque relictis*
Ad fœtus properat, partemque cadaveris affert:
Hinc eſt ergo cibus magni quoque vulturis, & ſe
Paſcentis propria cum jam facit arbore nidos.
[c] *Sed leporem, aut capream* [47] *famula Jovis, &* [48] *generoſa*
In ſaltu venantur aves, tunc præda cubili
Ponitur: inde autem, cum ſe matura levabit
Progenies, ſtimulante fame, feſtinat ad illam
Quam primum [49] *rupto prædam guſtaverit ovo.*
Ædificator erat Centronius, & modo [50] *curvo*
Litore Cajetæ, ſumma nunc [51] *Tiburis arce,*
Nunc [52] *Præneſtinis in montibus, alta parabat*
Culmina villarum, Græcis [53] *longeque petitis*
Marmoribus vincens [54] *Fortunæ, atque* [55] *Herculis ædem;*
Ut ſpado vincebat Capitolia noſtra [56] *Poſides,*
Dum ſic ergo [57] *habitat Centronius, imminuit rem,*

41 Aridis gaudens.
42 Alii legunt, *Lave argentum.*
43 Cælata, & ſignis inſculpta.
44 Quod filium genueris.
[a] b *Maliſne, exemplo Ciconiæ & Vulturis, an*
[a] c *Bonis, exemplo Aquilæ & accipitrum.*
45 Pulli jam pennati.
46 A cadaveribus jumenti, canum, aut furum in cruce pendentium prædam refert vultur ad pullos, quem in excelſiſſimis rupibus nidificare ſcribit Plinius lib. 10. c. 6. non in arboribus, ut noſter hic. Atque hinc, ubi adoleverint illi vultures, aſſueto illo, & quo prius alebantur cibo, veſcentur.
47 Aquilæ Jovis armigeræ, altivolæ.
48 Accipitres.

49 Ovo excluſa & tenella progenies. 50 Portu in ſinu Bajano, potius à curvo quod Lacones Cajetam vocant, quam ab Æneæ nutrice dicto. *Virg. Æneid.* 7. Gajetta. 51 Urbis editæ utpote in monte ſitæ, in Sabinis ad lapidem ab urbe XVI. *Trivoli.* 52 Sat. 3. v. 190. 53 Ex Ægypto, Numidia, &c. 54 Præneſte vel Romæ. 55 Tibure vel etiam Romæ. 56 Claudii Cæſaris eunuchus & libertus, qui balneas exſtruxit magnificas in litore Bajano. 57 Extruxit ædificia quæ habitet.

[58] *Fre-*

[58] *Fregit opes nec parva tamen menſura relictæ*
Partis erat, totam hanc [58] *turbavit filius amens,*
Dum meliore novas attollit marmore villas.
Quidam ſortiti [59] *metuentem* [60] *ſabbata patrem,*
[61] *Nil præter nubes, & cœli* [62] *numen adorant,*
Nec diſtare putant humana carne [63] *ſuillam,*
Qua pater abſtinuit, mox & [64] *præputia ponunt:*
Romanas autem ſoliti contemnere leges,
Judaicum ediſcunt, & ſervant ac metuunt jus,
Tradidit arcano quodcunque volumine [65] *Moſes:*
[66] *Non monſtrare vias, eadem niſi ſacra colenti:*
Quæſitum ad fontem ſolos deducere [67] *verpos.*
Sed pater in cauſa, cui ſeptima quæque fuit lux
Ignava, & partem vitæ non attigit ullam.
Sponte tamen juvenes imitantur cætera; ſolam
Inviti quoque avaritiem exercere [68] *jubentur.* (bra,
Fallit enim [69] vitium ſpecie [70] virtutis & um-
Cum ſit triſte habitu, vultuque & veſte ſeverum.
Nec dubie tanquam frugi laudatur avarus,
Tanquam parcus homo, & rerum tutela ſuarum
Certa magis, quam ſi fortunas ſervet eaſdem
[71] *Heſperidum ſerpens, aut* [72] *Ponticus. adde quod hunc de*
Quo loquor, egregium populus putat, atque verendum
Artificem, quippe his creſcunt patrimonia * *fabris,*
Sed creſcunt quocunque modo, majoraque fiunt
* *Incude aſſidua, ſemperque ardente* * *camino.*
Et pater ergo [73] *animi felicis credit avaros,*
Qui mirantur opes, [74] *qui nulla exempla beati*
Pauperis eſſe putant; juvenes hortantur, ut illam
Ire viam pergant, & eidem incumbere ſectæ.
Sunt quædam vitiorum elementa, his protinus illos
Imbuit, & cogit [75] *minimas ediſcere ſordes:*

58 Abſumſit, dilapidavit. 59 Superſtitioſe colentem. *Ethnice* 60 Septimum quemque diem qui Judæis *ſabbatum*, ceſſatio eſt. 61 Quippe inter precandum cœlum ſuſpicientes unum tantum Deum agnoſcunt Judæi. *mente ſola unumque numen intelligunt*, &c. Tacit. 5. hiſt. *Nubila de laquearibus e… ſpectatis.* &c. Tertullian i… Apologetico & hinc præter Judæos jactatus Socrates ab Ariſtophane in nubibus. 62 Alii *Lume…* legunt, ſed vide notam præcedentem. 63 Qua abſtinent Judæi e… inſtituto ver…ri, ὅτι διχηλ… μὲν. οὐ μηρυ… κᾶ) ὗς … λει… καὶ βαρ…

…θρώδης. Philo Judæus lib. de Agric. vide Sat. 6. v. 161. 64 Circumciduntur. 65 Propheta ex ſacra pagina notus. 66 Non niſi eandem profeſ… religionem præſtare officium viam vel fontem monſtrandi ſeu aliud quodv… 67 Circumciſos Judæos ob renudatam verpam ab ἕρπων Lumbrico. vi… J. C. Scal. 1. l. de cauſis Linguæ Latinæ. 28. 68 A parentibus inſtituunt… 69 Avaritia. vel generaliter omne vitium. 70 Frugalitatis. 71 Pervi… draco cuſtos aureorum malorum in horto Heſperidum filiarum Atlan… 72 Draco apud Colchos in Ponto aurei velleris à Phryxo ſuſpenſi cuſt… * *Metaph. à fabrili arte.* 73 Sup. *eſſe, vel, animi felices, Helleniſm…* 74 Qui neminem pauperem judicant beatum. 75 Tripartæ hujus & for… dæ avaritiæ principia & præcepta vide à Theophraſto expreſſa in charac… ribus Ethicis, περὶ μικρολογίας, & περὶ βδελυρίας.

Mox acquirendi docet inſatiabile votum.
Servorum ventres [76] *modico caſtigat iniquo*
Ipſe quoque eſuriens: neque enim omnia ſuſtinet unquam
Mucida [77] *cœrulei panis conſumere fruſta,*
Heſternum ſolitus medio ſervare [78] *minutal*
[79] *Septembri, nec non differre in tempora cœnæ*
Alterius [80] *concham, æſtivi cum parte* [81] *lacerti*
[82] *Signatum, vel dimidio, putrique ſiluro,*
Filaque ſectivi numerata includere porri.
Invitatus ad hæc aliquis [83] *de ponte negabit.*
Sed quo divitias hæc per tormenta coactas?
Cum furor haud dubius, cum ſit manifeſta phreneſis,
Interea pleno cum turget ſacculus ore,
Creſcit amor nummi, quantum ipſa pecunia creſcit,
Et minus hanc optat, qui non habet. *ergo paratur*
Altera villa tibi, cum rus non ſufficit unum.
Et proferre libet fines, majorque videtur,
Et melior vicina ſeges, merearis & hanc, &
Arbuſta, & denſa montem qui canet [84] *oliva:*
Quorum ſi pretio dominus non vincitur ullo,
Nocte boves macri, laſſoque famelica collo
Armenta ad virides hujus mittuntur ariſtas:
Nec prius inde domum, quam tota [85] *novalia ſævos*
In ventres abeant, ut credas falcibus actum.
Dicere vix poſſit, quam multi talia plorent,
Et quot venales [86] *injuria fecerit agros.*
* *Sed qui ſermones? qui fœdæ buccina famæ?*
Quid nocet hoc? inquit, [87] *tunicam mihi malo lupini,*
Quam ſi me toto laudet vicinia pago
[88] *Exigui ruris pauciſſima farra ſecantem:*
[89] *Scilicet & morbis, & debilitate carebis,*
Et luctum & curam effugies, & tempora vitæ
Longa tibi poſt hæc fato meliore dabuntur,
Si tantum culti ſolus poſſederis agri,
Quantum ſub [90] *Tatio populus Romanus arabat.*
Mox etiam fractis ætate ac [91] *Punica paſſis*
Prælia, vel Pyrrhum immanem, gladioſque [92] *Moloſſos,*

76 Cibi demenſi φειδωνίῳ μέτρῳ, Theoph. περὶ βδελυρίας.
77 E mucore.
78 Cibum è variis minutatim conciſis.
79 Quo menſe obſonia citiſſimè corrumpuntur.
80 Sat. 3. verſ. 293.
81 Piſciculi.
82 Signo appoſito ad fraudes ſervorum cavendas.
83 Mendicus, Sat. 4. 116.
84 Oleis flore candidis.
85 Novalis ſegetes & fructus depaſcantur macri laſſiq; boves.
86 Potentum, qui coëgere pauperes vendere agros.
* Objectio.
87 Siliquâ lupini leguminis. *Populus me ſibilat, at mihi plaudo.* Horat.
88 Parvæ meſſis dominum.
89 *Ha! Poëta cum irriſione.*
90 Duce Sabinorũ in urbis partem à Romulo accepto.
91 Adverſus Carthaginenſes in Sicilia, Italia, Africa.
92 Epirotarum Regem, Moloſſia a. pars Epiri eſt.

Tandem

Tandem pro multis vix jugera bina dabantur
Vulneribus, merces ea ſanguinis, atque laboris:
Nulli viſa unquam meritis minor, aut [93] *ingratæ*
Curta fides patriæ: ſaturabat [94] *glebula talis*
Patrem ipſum, turbamque caſæ, qua fœta jacebat
Uxor, & infantes ludebant quatuor, [95] *unus*
[96] *Vernula, tres* [97] *domini: ſed magnis fratribus horum*
[98] *A ſcrobe vel ſulco redeuntibus altera cœna*
Amplior, & grandes fumabant * *pultibus ollæ.*
Nunc modus hic [99] *agri noſtro non ſufficit horto.*
Inde fere ſcelerum cauſæ, nec plura venena
Miſcuit, aut ferro graſſatur ſæpius ullum
Humanæ mentis vitium, quam ſæva cupido
[1] *Indomiti cenſus.* nam dives qui fieri vult,
Et cito vult fieri: ſed quæ reverentia legum?
Quis metus, aut pudor eſt unquam properantis avari?
Vivite contenti caſulis, & collibus iſtis
O pueri, [2] *Marſus dicebat, & Hernicus olim,*
Veſtinusque ſenex, panem quæramus aratro,
Qui ſatis eſt menſis, laudant hoc [3] *numina ruris,*
Quorum ope, & auxilio gratæ poſt munus ariſtæ
Contingunt homines veteris faſtidia quercus.
Nil [4] *vetitum feciſſe volet, quem non pudet alto*
Per glaciem perone tegi, qui [5] *ſummovet Euros*
Pellibus inverſis, peregrina ignotaque nobis
Ad ſcelus, atque nefas quodcunque eſt, purpura ducit.
Hæc illi veteres præcepta minoribus: at nunc
Poſt finem autumni media de nocte ſupinum
Clamoſus juvenem pater excitat: accipe [6] *ceras,*
Scribe puer, vigila, cauſas age, perlege [7] *rubras*
Majorum leges, aut [8] *vitem poſce* [9] *libello.*
Sed caput [10] *intactum buxo nareſque piloſas*
Annotet, & grandes miretur [11] *Lælius alas.*

93 Neque ingrata aut parca nimis videbatur patria, quæ tam bene meritis tantulam rependeret mercedem.
94 Duorum jugerum. Plin. 18. l. 2. c.
95 E quibus unus, &c.
96 Ex ſerva natus.
97 Filii familias ingenue nati.
98 Fodiendo vel arando.
* Fiebat puls ex æquis partibus farinæ, frumenti, & fabarum aut hordei. Alex. ab Alex. c. 11. l. 3. Pulte autem non pane vixerunt longo tempore Romani. Plin. l. 18. c. 8. Val. Max. l. 2. c. 5.
99 Priſcorum fundi. i. duorum jugerum.
1 Inſatiabilis, infiniti.
2 Italiæ populi.
3 *Liber & alma Ceres, veſtro ſi munere tellus Chaoniam pingui glandem mutavit ariſta.*
4 Nihil admittet ſceleris contra naturæ & patriæ leges, qui parvo contentus ſecundum naturam vivit.
5 Ventorum frigus depellit.
6 Tabellas cereas.
7 Perſ. Sat. 5. 90.
8 Centurioni munus, qui vitem geſtabat, qua milites puniret. Livius l. 57. Plutarch. in Galba. L. Flo. Plin. l. 14. c. 1. &c. Sat. 8. v. 247.
9 Libello ſupplice.
10 Pectine è buxo intactum. i. impexum, ut incultus etiam ſtrenuus appareas.
11 Imperator.

Dirue Maurorum[12] *Attegias, caſtella* [13]*Brigantum.*
[14] *Ut locupletem aquilam tibi ſexageſimus annus*
Afferat. aut longos caſtrorum ferre labores
Si piget, & trepido [15] *ſolvunt tibi cornua ventrem*
Cum lituis audita, pares quod vendere poſſis,
[16] *Pluris dimidio, nec te faſtidia mercis*
Ullius ſubeant ableganda [17] *Tiberim ultra,*
Nec credas ponendum aliquid diſcriminis inter
Unguenta & corium.[18]lucri bonus eſt odor ex re
Qualibet. *illa tuo ſententia ſemper in ore*
Verſetur diis atque ipſo Jove digna, [19] *poëtæ:*
Unde habeas quærit nemo, ſed oportet habere.
Hoc monſtrant vetulæ [20] *pueris poſcentibus aſſem:*
Hoc diſcunt omnes ante alpha & beta puellæ.
Talibus inſtantem monitis quemcunque parentem
Sic poſſum affari: dic ô vaniſſime, quis te
[21] *Feſtinare jubet? meliorem* [22] *praſto* [23] *magiſtro*
Diſcipulum. ſecurus abi, vinceris ut Ajax
Præteriit [24] *Telamonem, ut* [24] *Pelea vicit Achilles.*
Parcendum eſt teneris, [25]*nondum implevere medullas*
Nativæ mala nequitiæ: cum pectere barbam
Cœperit, & longi mucronem admittere [26] *cultri,*
Falſus erit teſtis, vendet perjuria ſumma
Exigua, Cereris [27] *tangens aramque pedemque,*
[28] *Elatam jam crede nurum ſi limina veſtra*
[29] *Mortifera cum dote ſubit,* [30] *quibus illa premetur*
Per ſomnum digitis? nam quæ terraque marique
Acquirenda putes, brevior via conferet illi.
* Nullus enim magni ſceleris labor. [31] *hac ego nunquam*
Mandavi, dices olim, nec talia ſuaſi.

12 Mapalia. 13 Britannorum in ſeptentrionali parte Albionis inſulæ, qui aliis *Eboracenſes* ſunt, aliis *Galwai.* 14 Ut ſexagenarius & emeritus ſigniferi munere ſeu opibus honoreris, vide Martialis ep. 58. l. 6. f. 15 Muſculi n. qui tetrimentorum meatus claudunt, animæ per timorem intro fugiente calore & virtute deſtituti laxant vincula. Ariſtot. probl. & Macrob. Sat. 7. c. 11. quo aureo imbre conſperſum ac reprehenſum introducit Dionyſium Ariſtophanes in *βατράχ.* 16 Dimidio pluris quam ſteterit. 17 Trans Tiberim n. fœtida opera, & Sulphurata, & excoriationes exercebantur. vide quæ ad Martial. ep. 42. l. 1. b. 18 Reſpicit ad notum illud Veſpaſiani, de vectigali è lotio, Sueton. Veſpaſ. c. 23. 19 Ennii ab Euripidis Bellerophonte ſumptum, qui tamen hoc ironice dixit. 20 Parvulis. Sat. 3. 143. 21 Ante annos avaritia filium inquinare. 22 *Ile warrant him.* 23 Te patre qui docuiſti. 24 Ut illi patres ſuos fortitudine, ita te filius tuus avaritia, nequitia, & omni ſcelere ſuperabit. 25 Vitia patria nondum firmam ætatem nacta ſunt. 26 Novaculæ ad barbam radendam. i e. ubi adoleverit. 27 Jurantibus aram tangere mos erat. 28 Proculdubio uxorem ſuam filius tuus veneno peremptam ad funus efferet. 29 Quanta ſit illi exitii cauſa. 30 Aconito infectis, quibus ſi mulieris genitalia tractentur præſentanea mors eſt. hoc Calpurnio Beſtiæ objecit M. Cæcilius. * Neque enim res ardua eſt perpetrare ſcelus aliquod magnum, præceps eſt ad ſcelus via. 31 *Excuſat pater.*

[32] *Mentis cauſa mala tamen eſt, & origo penes te.*
Nam quiſquis magni cenſus præcepit amorem ,
Et [33] *lævo monitu pueros producit avaros ,*
Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
Dat libertatem, totas effudit habenas
Curriculo: quem ſi revoces, ſubſiſtere neſcit ,
Et te contempto rapitur, metiſque relictis.
Nemo ſatis credit tantum delinquere, quantum
Permittas, [34] adeo indulgent ſibi latius ipſi.
Cum dicis juveni [35] *ſtultum, qui donet amico ,*
Qui paupertatem levet attollatque propinqui ;
Et ſpoliare doces, & [36] *circumſcribere, & omni*
Crimine divitias acquirere, [37] *quarum amor in te eſt,*
Quantus erat patriæ Deciorum in pectore , quantum
Dilexit Thebas, [38] *ſi Græcia vera,* [39] *Menœceus,*
[40] *In quarum ſulcis legiones dentibus anguis*
Cum clypeis naſcuntur, & horrida bella capeſſunt
Continuo, tanquam tubicen ſurrexerit una.
Ergo [41] *ignem, cujus ſcintillas ipſe dediſti ,*
Flagrantem late & rapientem cuncta videbis.
Nec tibi parcetur miſero, [42] *trepidumque magiſtrum*
In cavea magno fremitu leo tollet alumnus.
Nota Mathematicis [43] *geneſis tua, ſed* [44] *grave tardas*
Expectare [45] *colos, morieris* [46] *ſtamine nondum*
Abrupto; jam nunc obſtas, & vota moraris ,
Jam torquet juvenem longa & [47] *cervina ſenectus.*
Ocyus [48] *Archigonem quære, atque eme* [49] *quod Mithridates*
Compoſuit, ſi vis [50] *aliam decerpere ficum ,*
Atq; [51] *alias tractare roſas, medicamen habendum eſt,*
Sorbere ante cibum quod debeat aut [52] *pater , aut* [53] *Rex.*
Monſtro voluptatem egregiam, cui nulla [54] *theatra*
Nulla æquare queas prætoris [54] *pulpita lauti :*

32 *Reſpondet Poëta.*
33 Iniquo, inhoneſto.
34 Etiam ultra patris præcepta peccandi licentiam ſibi arrogabunt.
35 Eum eſſe ſtultum qui donet amico.
36 Fraude excipere.
37 Quas divitias tu amas , quantum Decii pater & filius patriam, qui ſe pro legionibus Roman. devoverunt. Satyr. 8. v. 258.
38 Satyr. 10. v. 174.
39 Qui oraculi monitu edoctus Thebas non capi poſſe ſi ſe devoveret , gladio ſe transfixit. Papin. 10. lib. Thebaidos. & Philoſtratus l. Icon. 1. λόγιον γάρ τι ὁ Τειρεσίας λέγει. &c.
40 Hanc de Cadmo fabulam , vide in *Metamorph. Ovid.* 2. lib.

41 Avaritiæ flammam. 42 Filius te patrem tollet, ut leo magiſtrum ſuum Domitiani tempore. Martial. lib. Spectaculorum. 10 epigrammate. 43 Ætatis tuæ longitudo ex horoſcopo nativitatis tuæ inquiratur à filio. *Patrios inquiret in annos Filius.* Ovid. 44 Grave erit filio tuo expectare fatum tuum. 45 Parcarum. 46 Naturalis vitæ modo. 47 Longæva ut cervi ; filio nimis longa viſa. 48 Medicum. 49 Antidorum, Sat. 6. ultima linea. 50 Alium videre autumnum. 51 Aliud videre ver. i. in alium annum vivere. 52 Qui malos habet filios. 53 Qui malos habet ſubditos. 54 Ludos ſcenicos.

Si ſpectas quanto capitis diſcrimine conſtant
Incrementa domus, ærata multus in arca
Fiſcus, & [55] *ad vigilem ponendi Caſtora nummi,*
[56] *Ex quo Mars ultor galeam quoque perdidit, & res*
Non potuit ſervare ſuas. ergo [57] *omnia Floræ*
Et [58] *Cereris licet &* [59] *Cybeles* [60] *aulæa relinquas,*
[61] *Tanto majores humana negotia ludi.*
An magis oblectant animum jactata [62] *petauro*
Corpora? [63] *quique ſolent rectum deſcendere funem?*
Quam tu, [64] *Corycia ſemper qui puppe moraris,*
Atque habitas Coro ſemper tollendus, & Auſtro
Perditus * *ac vilis ſacci mercator* [65] *olentis?*
Qui gaudes pingui antiqua de litore Cretæ
[66] *Paſſum &* [67] *municipes Jovis advexiſſe lagenas?*
[68] *Hic tamen ancipiti figens veſtigia planta*
Victum illa mercede parat, [69] *brumamque famemque*
Illa reſte cavet: tu propter mille talenta,
Et centum villas temerarius. aſpice portus,
Et plenum magnis trabibus mare: [70] *plus hominum eſt jam*
In pelago: veniet claſſis quocunque vocarit
Spes lucri, nec [71] *Carpathium,* [72] *Getulaque tantum*
Æquora tranſiliet, ſed longe [73] *Calpe relicta*
Audiet Herculeo [74] *ſtridentem gurgite ſolem.*
Grande operæ pretium eſt, tu tenſo [75] *folle reverti*
Inde domum poſſis, tumidaque ſuperbus aluta,

55 Ad templum Caſtoris, ex more divitum qui theſauros in templis deponere ſoliti erant, quaſi jam ſecuri de iis quæ Deorum tutelæ credidiſſent. ἔθος γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὰ χρήματα ἐν τοῖς ἱεροῖς ταμιεύειν. Thucydidis ſcholiaſtes.
56 Ex quo in templo Martis compilatæ fuerunt arcæ, ipſiusque Dei galea furto ſurrepta. vide Martialis epigr. 72. l. 6. & Anthologiæ lib. 2. c. 25. de Eutychida.
57 Floralia. Perſ. Sat. 5. 178.
58 Ludos Cereales, vide Ang. Politiani miſc. c. 85. 59 Megaleſia. 60 Sat. 6. v. 69. 61 Hæc avarorum hominum negotia, & immodici labores ad augendam omni modo rem, in tantum ſuperant omnia ludorum genera. 62 Rota vel circulo ligneo per quem ſaltando ſe jactabant Petauriſtæ. Manilius lib. 3. ibique Scalig. 63 Funambuli. 64 E Cilicia. Corycus autem promontorium ſeu mons Ciliciæ, in quo antrum Corycæum, ubi optimum naſcitur crocum. Eſt & nomen promontorii Cretæ. * Alii legunt *à Siculis*. 65 Olentis mercem aliquam fœtidam. 66 Liquorem ex uvis ad ſolem paſſis. *Columella* 32. l. c. 39. 67 Vinum Cretenſe in lagenis. Jupiter enim in Creta natus eſt, ita Sat. 4. v. 33. ſiluros appellavit *Criſpini municipes*. 68 Funambuli tamen & petauriſtæ hos ſubeunt labores & pericula, quo ſibi ad vitam neceſſaria acquirant: tu, ut immodica & ſuperflua, tanto iis inſanior es & dementior. 69 Frigus brumæ. 70 Plures navigant jam quam terram colunt. 71 Extremum maris mediterranei à Carpatho inſula denominatum. 72 Lybica. 73 Altera ex Herculis columnis in Hiſpania ſita, *Gibraltar*. Altera in Africa ſita, Abyla, hoc eſt, Nautæ, qui longe poſt ſe reliquerunt Herculis columnas, audient in mari Atlantico, &c. 74 Quem Poſidonius Philoſophus atque è poëtis nonnulli finxerunt occidentem in æquore ſtridere uti candens ferrum in aqua. 75 Sacculo è corio nummis pleno.

[76] *Oceani monſtra, & [77] juvenes vidiſſe marinos.*
Non unus mentes agitat furor. [78] *ille [79] ſororis*
In manibus vultu [80] Eumenidum terretur, & [81] igni:
[82] *Hic ove percuſſo mugire Agamemnona credit,*
Aut Ithacum. [83] parcat tunicis licet, atque lacernis,
[84] Curatoris eget, qui navem mercibus implet
Ad ſummum latus, & [85] tabula diſtinguitur unda,
Cum ſit cauſa mali tanti, & diſcriminis hujus
[86] *Conciſum argentum in titulos, facieſque minutas.*
Occurrunt nubes, & fulgura: ſolvite funem
[87] *Frumenti dominus clamat, piperiſque coëmptor;*
Nil color hic cœli, nil [88] faſcia nigra minatur,
[89] *Æſtivum tonat. infelix, ac forſitan ipſa*
Nocte cadet fractis trabibus, fluctuque premetur
Obrutus, & [90] zonam læva morſuque tenebit.
Sed cujus votis modo non ſuffecerat aurum
Quod [91] Tagus, & rutila volvit [92] Pactolus arena,
Frigida [93] ſufficient velantes inguina panni,
Exiguuſque cibus, merſa rate naufragus aſſem
Dum rogat, & [94] picta ſe tempeſtate tuetur.
Tantis parta malis, cura majore, metuque
Servantur: miſera eſt magni cuſtodia cenſus.
Diſpoſitis prædives [95] hamis vigilare cohortem
Servorum noctu [96] Licinus jubet, attonitus pro
[97] *Electro, [98] ſigniſque ſuis, Phrygiaque columna,*
Atque [99] ebore, & [1] lata teſtudine. [2] *dolia nudi*
Non ardent [3] Cynici: ſi fregeris, altera fiet
Cras domus, aut eadem [4] plumbo commiſſa manebit.
Senſit Alexander, teſta cum vidit in illa

76 Monſtra natanria, Horat. 1. l. Od. 3. cere, balænas.
77 Tritonas & Sirenas.
78 Oreſtes, ut eſt apud Euripidem.
79 Electræ.
80 Furiarum, quas ubi Oreſtes placaſſet, nominavit Eumenidas à benevolentia. Sophoc. in Oedipode in Colono.
81 Facibus.
82 Ajax apud Sophoc. mente captus duos boves pro Agamemnone & Ulyſſe flagellat.
83 Etſi non laceret veſtes more furioſorum mercator.
84 Tamen inſanus eſt. hominibus vero nequam & male ſanis interdici bonis ſolebat, curatore dato.
85 Satyr. 12. verſ. 58.

86 Nummi titulis & imaginibus principum ſignati. 87 Mercator. 88 Atræ nubis circulus. 89 Brevis temporis eſt hoc tonitru, quale æſtivum ſolet è calore. 90 Cingulum, in quo nummi reconditi, læva manu vel ore tenebit mordicus, dum dextra dirigit tabulam, cui innititur. 91 Auriferi fluvii in Luſitania ——— 92 ——— & Lydia. 93 Poſt naufragium. 94 Sat. 12. v. 28. & Perſ. Satyr. 1. v. 82. 95 Uncis ferreis. Turneb. 19.23. vaſa aquaria intelligit in promptu ad extinguenda incendia. ab hama, cum hamus penultimam habeat longam. ἄμαις ϰ̀ σκάφαις, &c. Plutarch. de animalium induſtria. & Plin. Ju. l. ep. 10. L. nam ſalutem. parag. ut curam II. de off. Præf. vigilum. Ut curam adhibeant omnes inquilinos admonere, ne negligentia aliqua incendii caſus oriatur; prætterea ut aquam unuſquiſque in cœnaculo habeat, jubetur admonere. 96 Dives. Sat. 2 Perſ. 97 Poculis ex electro. 98 Statuis. 99 Sat. 11. v. 123. 1 Eadem Satyr. v. 93. 2 Dolia fictilia. Plin. 31. l. 12. c. 3 Diogenis & aliorum Cynicorum. 4 Per ferruminationem, aut plumbationem, μολυβδῶσαι. erat ergo fictilis.

Magnum

[5] *Magnum habitatorem*, quanto [6] felicior hic, qui
Nil cuperet, quam qui [7] totum ſibi poſceret (orbem,
Paſſurus geſtis æquanda pericula rebus.
[8] Nullum numen abeſt ſi ſit prudentia, ſed te
Nos facimus Fortuna deã, menſura tamen quæ
Sufficiat cenſus, ſi quis me conſulat, edam:
In quantum ſitis, atq; fames & frigora poſcunt,
Quantum [9] Epicure tibi parvis ſuffecit in hortis,
Quantum [10] Socratici ceperunt [11] ante penates.
Numquã aliud natura, aliud ſapientia dicit.
[12] *Acribus exemplis videor te claudere. miſce*
Ergo aliquid [13] noſtris de moribus, effice [14] ſummam
Bis ſeptem ordinibus, quam lex dignatur Othonis,
Hoc quoque ſi [15] rugam trahit, extenditque labellum:
Sume [16] duos equites, fac tertia quadringenta:
Si nondum implevi gremium, ſi penditur ultra:
Nec Crœſi fortuna unquam, nec Perſica regna
Sufficient animo, nec divitiæ [17] Narciſſi,
Indulſit Cæſar cui Claudius omnia, [18] cujus
Paruit imperiis uxorem occidere juſſus.

5 Diogenem affectibus majorem. 9 Alludit ad illud. *Alexander niſi eſſem, Diogenes eſſe velim.* 7 Imo plures, Sat. 10. v. 168. 8 Eadem, Sat. 10. v. 363. 9 Qui hortum colens olere, polenta & aqua contentus cum ipſo Jove de felicitate contenderit. 10 Frugalis Socratis domus. 11 Ante Epicurum. 12 Si te intra horum frugalitatis terminos coanguſtem. 13 Liberius indulge opibus accumulandis & velificare divitiis, quod nos hodie facimus. 14 Sat. 3. v. 154. 15 Non tibi arrideat, ſed te cogat, quod dicitur Anglice, *to bend the brow, and hang the lip.* 16 Duorum equitum cenſus octingenta H. S. noſtræ monetæ 6250. lib. 17 Liberti Claudii ditiſſimi. Sueton. Claud. 28. c. 18 Neque enim Claudius Meſſalinam uxorem quæ nupſit Silio, Satyr. 10. v. 330. interfeciſſet; niſi properaſſet index, delatorque adulterii, & quodam modo imperator cædis Narciſſus. Tacit. Annal. 18.

SATYRA XV.

Ægyptiorum ſuperſtitionem ridet. mox crudelitatem eorum execratus narrat, quam avide quidam ex Ægyptiis hoſtem captum diſcerpſerint crudumque voraverint.

*Quis neſcit Voluſi Bithynice, * qualia demens*
Ægyptus portenta colat? Crocodilon adorat
Pars hæc: illa [1] pavet ſaturam ſerpentibus [2] Ibin.

* Σέβουσι μὲν τοὶ κροκοδείλους, κύνας, αἰλούρους, λύκους, πτηνῶν ἴβιδας καὶ ἱέρακας, ἰχθύων, &c. Philo. Jud. lib. de decalogo. rationem vide apud Lucianum περὶ ἀστρολογίας. τὸν ἆπιν ἐν Μέμφει, &c. τὸν τράγον ἐν Μένδητι. τὸν κροκόδειλον ἐν τῇ Μοίριδος λίμνῃ. Diod. Sic. l. 1. Οἱ μὲν ναοὶ καλλιστοι, &c. οἷον δ' ἢν ζητῇς τὸν θεὸν, ἢ πίθηκός ἐστιν, ἢ ἶβις, ἢ τράγος, ἢ αἴλουρος. Lucian. εἰκόσι. & Pomp. Mela. 1. 1 Superſtitioſe veneratur. vide Diod. Sic. l. 1. 2 Avem Ciconiæ ſimilem, quæ angues & locuſtas vorat, atque hinc Ægyptiis numinis loco eſt. Plin. 28. cap. 10. lib.

Effigies

Effigies [3] *ſacri nitet aurea* [3] *Cercopitheci,*
[4] *Dimidio magicæ reſonant ubi Memnone chordæ,*
Atque [5] *vetus Thebe centum jacet obruta portis.*
Illic [6] *cæruleos, hic piſcem fluminis, illic*
Oppida tota [7] *canem venerantur, nemo* [8] *Dianam:*
[9] *Porrum & cepe nefas violare, ac frangere morſu.*
O ſanctas gentes, quibus hæc naſcuntur in hortis
Numina! [10] *lanatis animalibus abſtinet omnis*
Menſa: nefas illic [11] *fœtum jugulare capellæ.*
Carnibus humanis veſci licet. attonito cum
Tale ſuper cœnam facinus narraret Ulyſſes
[12] *Alcinoo, bilem aut riſum fortaſſe* [13] *quibusdam*
Moverat ut mendax [14] *aretalogus,* [15] *in mare nemo*
Hunc abicit, ſæva dignum [16] *veraque Charybdi,*
Fingentem [17] *immanes Læſtrygonas, & Cyclopas?*
Nam [18] *citius Scyllam, vel* [19] *concurrentia ſaxa*
Cyanes, [20] *plenos & tempeſtatibus utres*
Crediderim, aut tenui [21] *percuſſum verbere Circes:*
Et cum remigibus gruniſſe Elpenora porcis.
[22] *Tam vani capitis populum Phæaca putavit?*
Sic aliquis merito nondum ebrius, & minimum qui
De [23] *Corcyræa temetum deduxerat urna:*
Solus enim hoc Ithacus [24] *nullo ſub teſte canebat.*
Nos miranda quidem, ſed nuper conſule * *Iunio*

3 Simiæ caudatæ, ſacræ & pro Deo habitæ.

4 Ubi dimidia pars Coloſſi ſaxei Memnonis (altera n. pars motu terræ corruerat) ſolis Orientis radiis icta ſonum vocalem citharæ edebat, magica (ut creditum) arte. ἀκοῦσαι τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο τὸ Μέμνονα ἠχῆσαι πρὸς ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον. Lucian. φιλοψευδ. & idem in τόξαρι. Pauſan. in Atticis. Philoſtratus in Iconibus. Plin. 36. l. 7. c. Strabo 17. lib.

5 A Buſiride condita in Ægypto, ἑκατόμπυλος. vide & Sat. 13. 17. 6 Piſces maris cœrulei. vel lege *Æluros*, qui ſunt è felium genere πρὸς τὰς ἀσπίδας θανάσιμον δάκνουσας ἔυθετοι. Diod. Sic. 2. lib. & Herodot. lib. 2. & ſupra ex Luciano & Philone. 7 Anubin. Satyr. 6. 533. 8 Quæ tamen canum & venationis præſes eſt. in urbe tamen Bupaſti coli eam tradit Herodot. 2 l. 9 Quod creſcendi & minuendi vices habeat Lunæ contrarias. & alias abſtinentiæ & conſecrationis fructuum rationes, vide apud Sicul. 1. lib. 10 Ovid. 11 Hædum. 12 Regi Phæacum in Corcyra, apud quem labores ſuos narrantem facit Ulyſſem Homerus Odyſſ. 7, 8, 9. 13 E Phæacibus accumbentibus. 14 Placentia narrans. ab ἀρετὸς, gratus, λέγω. & Turneb. 10 12 Caſaubonus tamen ad Suetonii Auguſt. cap. 74. *aretalogos* exponit, *paraſitos philoſophos*, & quos Seneca epiſt. 29. vocavit *circulatores Philoſophos* qui in conviviis lautiorum, quæ frequentabant, de virtutibus & vitiis diſceptabant, qualem Antidoti refert Athenæus lib. 6. c. 9. vide etiam quæ Joſ. Scal. ad Auſon. lib. 2. c. 5. 15 *Quaſi dicat, Phæacum quiſpiam indignatus Ulyſſem.* 16 Non qualem iſte fingit, voragine naves abſorbentem, ſed vera immergendum. 17 Formiis in Italia & in Sicilia eſſe qui carnibus humanis veſcuntur. 18 Citius hæc crediderim quam eſſe ἀνθρωποφάγους. 19 Scopulos ſub Thracio Boſphoro, qui non multum a ſe invicem diſtantes navigantibus concurrere videntur, dicuntur & Symphlegades. 20 Ventos in utre incluſos Ulyſſi ab Æolo datos. 21 Elpenorum cum aliis remigibus Circes virga tactos, in porcos & alias pecudes mutatos. 22 Tam nullius cerebri craſſique ingenii eſſe nos? 23 Vinum Corcyræ inſulæ Phæacum in mari Ionio *Corfu.* 24 Ut qui ſolus enataverit. * Junio Sabino, qui Cos. cum Domitiano A. V. 836. *Synecphoneſis.*

Geſta ſuper [25] calidæ referemus mœnia [26] Copti;
Nos vulgi ſcelus, & cunctis graviora [27] cothurnis.
Nam ſcelus [28] à Pyrrha quanquam omnia [29] ſyrmata volvas,
Nullus apud tragicos populus facit. accipe noſtro
Dira quod exemplum feritas produxerit ævo.
Inter finitimos vetus, atque antiqua ſimultas,
Immortale odium, & nunquam ſanabile vulnus
Ardet adhuc [30] Ombos, & [31] Tentyra. ſummus utrinque
Inde furor vulgo, quod numina vicinorum
Odit uterque locus, quum ſolos credat habendos
Eſſe deos, quos ipſe colit: ſed tempore feſto
[32] Alterius populi rapienda [33] occaſio cunctis
Viſa [34] inimicorum primoribus, ac ducibus, ne
[35] Lætum hilaremque diem, ne magnæ gaudia cœnæ
Sentiret poſitis ad templa, & compita menſis,
[36] Pervigilique thoro, quem nocte ac luce jacentem
Septimus interea ſol invenit. horrida ſane
[37] Ægyptus! ſed luxuria, quantum ipſe notavi,
Barbara famoſo non cedit turba [38] Canopo.
Adde quod & facilis victoria de [39] madidis, &
Blæſis atque mero titubantibus, inde virorum
Saltatus [40] nigro tibicine, qualiacunque
Unguenta, & flores multæque in fronte coronæ:
[41] Hinc jejunum odium. ſed jurgia prima ſonare
Incipiunt animis ardentibus: [42] hæc tuba rixæ,
Dehinc clamore pari concurritur, & vice teli
Sævit nuda manus, paucæ ſine vulnere malæ,
Vix cuiquam aut nulli toto certamine naſus
Integer, aſpiceres jam cuncta per agmina vultus
*Dimidios *, alias facies, & hiantia ruptis*
Oſſa genis, plenos oculorum ſanguine pugnos.
Ludere ſe credunt ipſi tamen, & pueriles
Exercere acies, [43] quod nulla cadavera calcent.
Et ſane [44] quo tot rixantis millia turbæ,
Si vivunt omnes? ergo acrior impetus, & jam

25 Quæ Tropico jubjacet.
26 Communis Arabum & Ægyptiorum emporii.
27 Tragœdiis cothurnatis.
28 A diluvio.
29 Tragœdias, Satyr. 8. 229.
30 Immortale odium ardet inter finitimas Ægypti urbes *Ombos* (ſic enim malo legere cum Ortelio) cujus urbis incolæ crocodilum colunt. & --31-- Tentyra civitatem Ægypti, ubi Crocodilus interficitur Accipiter colitur.
32 Omborum.
33 Aggrediendi & deprehendendi.
34 Tentyritarum.
35 Feſtum.
36 Septem dierum ac noctium epulis ac vigiliis celebrato.
37 Hæc pars Ægypti, in qua ego ſum, *vel*, in qua Ombus & Tentyra ſita ſunt. 38 Nequiſſimæ civitati, in qua Serapidis templum. vide Sat. 1.v.26. 39 De Ombi incolis ebriis. 40 Arabe, Æthiope. 41 A Tentyritis. 42 Jurgia pro tubis ſunt, quæ animos utrinque acuant. * Facies truncatas, cruore & vulneribus ita immutatas, ut non agnoſcas easdem eſſe. 43 Quamdiu neminem interfectum perſpiciunt. 44 Quorſum vero hæc pugna ſine cæde?

Saxa inclinatis per humum quæſita lacertis
Incipiunt torquere, [45] *domeſtica ſeditione*
Tela: nec [46] *hunc lapidem, quali* [47] *ſe Turnus* [48] *&*
Ajax,
Et quo [49] *Tydides percuſſit pondere coxam*
Æneæ. ſed quem valeant emittere dextræ,
Illis diſſimiles, & noſtro tempore natæ.
[50] *Nam genus hoc vivo jam decreſcebat Homero.*
Terra malos homines nunc educat, atque puſillos.
Ergo deus quicunque aſpexit, [51] *ridet, & odit.*
[52] *A diverticulo repetatur fabula: poſtquam*
Subſidiis aucti, [53] *pars altera promere ferrum*
Audet, & infeſtis pugnam inſtaurare ſagittis,
Terga fugæ celeri præſtantibus omnibus inſtant,
[53] *Qui vicina colunt umbroſæ* [54] *Tentyra palmæ.*
Labitur hic quidam, nimia formidine curſum
Præcipitans, capiturque: aſt illum in plurima ſectum
Fruſta, ac particulas, ut multis mortuus unus
Sufficeret, totum corroſis oſſibus edit
Victrix turba: nec ardenti decoxit aheno,
Aut verubus: longum usque adeo tardumque putavit
Expectare focos, contenta cadavere crudo:
Hinc gaudere libet, quod non violaverit ignem,
Quem ſumma cœli [55] *raptum de parte Prometheus*
Donavit terris. elemento gratulor, [56] *& te*
Exultare reor: ſed qui mordere cadaver
Suſtinuit, nihil unquam hac carne libentius edit.
Nam ſcelere in tanto ne quæras & dubites an
Prima voluptatem gula ſenſerit, ultimus autem
Qui ſtetit abſumpto jam toto corpore, ductis
Per terram digitis, aliquid de ſanguine guſtat.
[57] *Vaſcones, ut fama eſt, alimentis talibus uſi*
Produxere animas. ſed res diverſa, ſed illic
[58] *Fortunæ invidia eſt, bellorumque ultima, caſus*
Extremi, longæ dira obſidionis egeſtas.

45 Seditioſi ad manum. *Jamque faces & ſaxa volant.* Æneid. Virg. 1.
46 Non quantum olim.
47 Æneid. 12. *Saxum circumſpicit ingens, &c.*
48 Iliad. 5. λίθον μέλανα, τρηχύν τε, μέγαν τε.
49 Iliad. 7. ὁ δ' χερμάδιον λάβε χειρὶ Τυδείδης, μέγα ἔργον.
50 Quod & ipſe Homerus de ſuo tempore fatetur. οἷ' δύο ἄνδρες φέροιεν Οἷοι νῦν βροτοί εἰσιν. ibid. meminit & Plin. 7. l. 16. c.
51 Ridet puſillos, oditque malos.
52 A digreſſiuncula revertamur ad hiſtoriam pugnæ.
53 Tentyritæ.
54 Accuſativo plurali.
55 Surreptum Jovi à Prometheo in concava ferula.
56 Te ô ignis, tibi *vel*, te ô Voluſi igni gratulari credo, qui tam infandi ſceleris officio non fuerit violatus. μηδὲ μιήνῃς Πῦρ ἐπ' ἐμοί inquit Perſa ille in epig. Dioſcorid. Anthol. l. 3. c. 13. Perſæ & Chaldæi ignem venerabantur inter ſumma numina, ut & aquam, tanquam rerum principia. Ab his per Trojanos, perpetuus ille ignis Veſtæ ſacer fluxit ad Romanos. 57 Calaguris urbs Vaſconum pop. Hiſpaniæ citerioris ad Gallicum & Britannicum Oceanum à Pompejo & Metello obſeſſa, nihil non durum & in fame miſerum experta eſt. Luc. Flor. 3. lib. 22. c. Val. Max. 7. l. 6. c. Oroſ. 5. l. 23. c. 58 Non naturæ aut morum.

Hujus

Hujus enim, quod nunc agitur, miſerabile debet
Exemplum eſſe cibi. ſicut [59] *modo dicta mihi gens*
Poſt omnes herbas, poſt cuncta animalia, quicquid
Cogebat [60] *vacui ventris furor, hoſtibus ipſis*
Pallorem, ac maciem, & [61] *tenues miſerantibus artus,*
Membra aliena fame lacerabant, [62] *eſſe parati*
Et ſua, quisnam hominum veniam dare, quisve deorū
[63] *Viribus abnuerit dira atque immania paſſis,*
Et quibus ipſorum poterant ignoſcere manes,
Quorum corporibus veſcebantur? melius nos
[64] *Zenonis præcepta monent,* nec enim omnia quædam
Pro vita facienda putat. [65] *ſed Cantaber unde*
Stoicus, antiqui præſertim ætate [66] *Metelli?*
Nunc totus [67] *Grajas, noſtasq; habet orbis* [67] *Athenas.*
[68] *Gallia cauſidicos docuit facunda Britannos,*
De conducendo loquitur jam rhetore [69] *Thule.*
Nobilis ille tamen [70] *populus quem diximus, & par*
Virtute atque fide: ſed major clade [71] *Saguntus*
[72] *Tale quid excuſat.* [73] *Mæotide ſævior ara*
Ægyptus: quippe illa nefandi Taurica ſacri
Inventrix, homines [74] *(ut jam quæ carmina tradunt*
Digna fide credas) tamen immolat, [75] *ulterius nil*
Aut gravius cultro timet hoſtia, quis modo caſus
Impulit hos? quæ tanta fames, infeſtaque [76] *vallo*
Arma coëgerunt, tam deteſtabile monſtrum
Audere? an ne aliam terra [77] *Memphitide ſicca*
[78] *Invidiam facerent nolenti ſurgere Nilo?*
Qua nec terribiles, [79] *Cimbri, nec* [80] *Brittones unquam*
[81] *Sauromatæque truces, aut immanes* [82] *Agathyrſi,*
Hæc ſævit rabies, imbelle, & inutile [83] *vulgus*

59 Vaſcones.
60 Fames.
61 Ex inedia.
62 Edere.
63 Viris tam fortibus, *legitur* & urbibus.
64 Stoicæ diſciplinæ patris, qui docet omnia pro vita non eſſe facienda.
65 Unde vero Stoicum hoc notum haberent rudes illi Cantabri? *Biſcayners. Hinc autem ſe in Galliam tranſtulere Vaſcones, qui hodie Gaſcons.*
66 Q. Metelli Pii à Sulla dictatore contra Sertorium in Luſitaniam & Celtiberiam miſſi, cui poſtea additus à Senatu fuit Pompejus. Luc. Florus 3. l. 22. c.
67 Græcas & Romanas literas atque Philoſophiam.
68 Satyr. 1. v 45.

69 Oceani ſeptentrionalis inſula ſupra Orcadas. nonnullis *Schetlandt*. Orte-
lio *Tilemarke* qui Norvegiæ tractus. 70 Vaſcones. 71 Civitas ultra Iberum
in Hiſpania Rom. ſocia, ab Annibale expugnata, *Morvedre*. 72 Cujus
cives ſi humanis veſcerentur carnibus excuſandi ſunt: hac obſidione, conſtan-
tia, fide adducti, ſed Ægypt. &c. 73 Ara Tauricæ Dianæ in Scythia ad
Mœotim lacum, in qua vivi immolabantur hoſpites. Diod. Sic. 4. lib. 3. c.
74 Illa à Poëtis decantata poſſe vera eſſe, cum multa videamus immaniora
fieri in Ægypto. 75 Non timet ne edatur qui immolatur. 76 Obſidione.
77 Ægyptia. Memphis enim nobilis Ægypti civitas, *Gran Cairo*. 78 Poſ-
ſentne facinore crudeliore irritare Nilum, non inundantem ſiccam Ægy-
ptum, quam hoc quod ſuaſit Buſiridi Thraſſus? 79 Sat. 8. v. 249. 80 Pop.
Galliæ Celticæ, Armorici, *Britons*. 81 Sat. 2. v. 1. 82 Pop. Scythiæ,
Virg. Pictique Agathyrſi. 83 Tentyritarum, Ægyptiorum.

Parvu-

Parvula [84] *fictilibus ſolitum dare vela phaſelis,*
Et brevibus picta remis incumbere teſta.
Nec pœnam ſceleri invenies, nec digna parabis
Supplicia his populis, in quorum mente pares ſunt
Et ſimiles, ira atque fames. Molliſſima corda
Humano generi dare ſe natura fatetur,
Quæ lacrymas dedit, [85] hæc noſtri pars optima ſenſus.
Plorare ergo jubet cauſam lugentis amici,
Squaloremque rei, pupillum ad jura vocantem
[86] *Circumſcriptorem, cujus manantia fletu*
[87] *Ora puellares faciunt incerta capilli.*
Naturæ imperio gemimus, cum funus adultæ
Virginis occurrit, vel terra clauditur infans,
[88] *Et minor igne rogi.* [89] quis enim bonus, aut [90] face dignus
Arcana, qualem Cereris vult eſſe ſacerdos,
Ulla aliena ſibi credat mala? ſeparat hæc nos
A grege mutorum, atque ideo venerabile ſoli
Sortiti ingenium, divinorumque capaces,
Atque exercendis capiendiſque artibus apti
Senſum à cœleſti demiſſum traximus arce,
Cujus egent [91] prona & terrã ſpectantia. mundi
Principio indulſit communis conditor illis
Tantum [92] animas, nobis [93] animum quoque, *mutuus ut nos*
Affectus petere auxilium, & præſtare juberet,
Disperſos trahere in populum, [94] *migrare vetuſto*
De nemore, & [94] *proavis habitatas linquere ſylvas,*
Ædificare domos, laribus conjungere noſtris
Tectum aliud, tutos vicino limine ſomnos
Ut collata daret fiducia, protegere armis
Lapſum, aut ingenti nutantem vulnere civem,
Communi dare ſigna tuba, defendier iiſdem
Turribus, atque una portarum clave teneri.
Sed jam ſerpentum major concordia. *parcit*
[95] *Cognatis maculis ſimilis fera. quando leoni*
Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam

84 Teſtaceis naviculis. 85 Miſericordia. 86 Tutorem qui decepit pupillum. 87 Ambiguum vultum, puerne ſit, an puella. 88 Infantes ante natos dentes defuncti, non comburebantur. *Plutarch. in conſolatoria ad uxorem.* ſed recondebantur in ſuggrundario. 89 Quis bonus non cogitet ſibi accidere poſſe quod alteri accidit. 90 Caſtus & pius, qui enim currentes facem inextinctam tenebant, eligebantur, ut integerrimi ad ſacra Cereris. Sat. 6. v. 50. qualem ſe vel ſuos eſſe vult Cereris ſacerdos. 91 Pecudes. 92 Vegetativam & ſenſitivam. 93 Rationem, mentem. 94 Relinquere ſylvas in quibus primi homines vivebant, atque domos & oppida condere. Hæc omnia quæ Ariſtot. Cicero, Horatius, aliique accepta referunt orationi & eloquio, coquus Athenionis tribuit coquinariæ, referente Athenæo. lib. 14. c. 23. nec ab arte ſua receſſit, ut ajunt. 95 Pardus & Lynx parcit pardis & lyncibus.

Google

Expiravit aper majoris dentibus apri?
Indica Tigris agit rabida cum Tigride pacem
Perpetuam; ſævis inter ſe convenit urſis.
Aſt homini ferrum lethale incude nefanda
Produxiſſe parum eſt, cum [96] *raſtra & ſarcula tantum*
Aſſueti coquere, & [96] *marris, ac* [96] *vomere laſſi*
Neſcierint primi gladios excudere fabri
Aſpicimus [97] *populos, quorum non ſufficit iræ*
Occidiſſe aliquem, ſed pectora, brachia, vultum
Crediderint genus eſſe cibi: quid diceret ergo
Vel [98] *quo non fugeret, ſi nunc hæc monſtra videret*
Pythagoras? [99] *cunctis animalibus abſtinuit qui*
Tanquam homine, & ventri indulſit [1] *non omne legumen.*

96 Inſtrumenta ruſtica. 97 Tentyritas. 98 Ne videret. 99 Ne injuriam faceret humanæ animæ, quæ per μετεμψύχωσιν, quam ille ſomniavit, in bruta migraſſe poſſet. 1 Fabis quippe abſtinuiſſe fertur. ἱερούς ἐισι, καὶ θαυμαστὴ αὐτῶν ἡ φύσις. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ πᾶν γονή εἰσι. καὶ ἢν ἀποδύσῃς κύαμον ἔτι χλωρὸν ἐόντα, ὄψεαι τοῖσιν ἀνδρηΐοισι μορίοισιν ἐμφερέα τὴν φυήν. ἑψηθέντα δ' ἢν ἀφῇς ἐς τὴν σεληναίην νυξὶ μεμετρημένῃσιν, αἷμα ποιήσεις. Pythag apud Luc. βίων πρᾶσις. iis tamen uſum eſſe Ariſtoxenus ſcripſit, ut refertur Gellio.

SATYRA XVI.

Militiæ commoda & privilegia dum ironice laudat, nimiam militum inſolentiam taxat.
Satyram hanc plerique Juvenali abjudicant.

Quis numerare queat felicis præmia, Galle,
Militiæ? nam [1] *ſi ſubeantur proſpera caſtra,*
Me pavidum excipiet tyronem porta ſecundo
Sidere. plus etenim fati valet hora benigni, (ti,
Quam ſi nos[2] Veneris commendet epiſtola Mar-
Et[3] Samia genitrix quæ delectatur arena.
Commoda tractemus primum communia, quorum
Haud minimum illud erit, ne te pulſare [4] *togatus*
Audeat: imo & ſi pulſetur, diſſimulet, nec
Audeat [5] *excuſſos prætori oſtendere dentes,*
Et [6] *nigram in facie tumidis livoribus offam,*
Atque oculos medico [7] *nil promittente relictos.*
[8] *Bardiacus judex datur hæc punire* [9] *volenti,*

1 Si mihi militiæ ſtipendia auſpicanti benigna affulſerit conſtellatio, non dubitem etiam à puero omnem in caſtris ætatem degere. 2 Marti dilectæ. 3 Juno Martis mater, quæ gaudet Samo inſula arenoſa maris Ionii. 4 Immunis à militia. 5 A te per rixam. 6 Vibicem & lividum ex ictu tumorem. 7 Nil ſalutis aut remedii. 8 Centurio, Bardiaco. i. cilicio ſago indutus, *vel*, militaris, barbarus, à Bardæis Illyrici pop. Turneb 23. 25. *Mærent captivæ pellito judice leges.* Claudian. in Rufinum 1. l. Βαρδιαίων meminit Plutar. in Mario. [illegible] tino Græc. Prol. βάρδοι. 9 Illi togato.

Calceu

Calceus & grandes magna [10] *ad ſubſellia* [11] *ſuræ,*
Legibus antiquis caſtrorum, & [12] *more Camilli*
Servato, miles ne vallum litiget extra,
Et procul à ſignis. juſtiſſima Centurionum
Cognitio eſt igitur de milite, nec mihi deerit
Ultio, [13] *ſi juſtæ defertur cauſa querelæ.*
Tota cohors tamen eſt inimica, omneſq; [14] *manipli*
Conſenſu magno [15] *officiunt.* [16] *curabitis, ut ſit*
[17] *Vindicta gravior, quam* [18] *injuria?* [19] *dignum erit ergo*
Declamatoris Mutinenſis corde Vagelli,
Cum [20] *duo crura habeas, offendere tot caligatos,*
[21] *Millia clavorum.* [22] *quis tam procul abſit ab urbe?*
Præterea quis tam [23] *Pylades,* [24] *molem aggeris ultra*
Ut veniat? lacrymæ ſiccentur protinus, & ſe
[25] *Excuſaturos non ſolicitemus amicos.*
Da teſtem, judex quem dixerit, audeat ille
[26] *Neſcio quis,* [27] *pugnos vidit qui, dicere, vidi,*
Et [28] *credam dignum barba. dignumque capillis*
Majorum, citius falſum producere teſtem
Contra [29] *paganum poſſis, quam vera loquentem*
Contra fortunam armati, contraque pudorem.
Præmia nunc alia, atque alia emolumenta notemus
[30] *Sacramentorum. convallem ruris aviti*
Improbus aut campum [31] *mihi ſi vicinus ademit,*
Aut [31] *ſacrum effodit medio de limite* [32] *ſaxum,*
[33] *Quod mea cum vetulo coluit puls annua libo:*
Debitor aut ſumptos pergit non reddere nummos,
[34] *Vana ſupervacui dicens chirographa ligni,*
Expectandus erit, qui lites inchoet [35] *annus*
Totius populi: ſed tunc quoque mille ferenda
Tædia, mille moræ, toties, [36] *ſubſellia tantum*
Sternuntur, jam facundo [37] *ponente lacernas*

10 Cujus ad ſubſellia pendent caligæ, Sat. 3. v. 322. 11 Tibialia. ocreæ. 12 Ex inſtituto Camilli in obſidione Vejorum. 13 Etiamſi juſta cauſa me deferat. 14 Milites manipulares qui ſignum ſequuntur. 15 Querelam deferenti. 16 O togati. 17 Petita. 18 Jam accepta. 19 Opus eſt audacia Vagellii è Mutina cujuſdam temerarii cauſidici. 20 In quibus tot militum clavi hæreant Sat. 3. 248. 21 *Appoſitive.* 22 Quis tam civium inter milites injurias neſcit? 23 Tam fidus amicus tibi (qualis erat Pylades Oreſti.) 24 Qui veniat in caſtra teſtis contra militem. 25 Ne veniant teſtatum, quo non audent. 26 Si quis ſit, vel nemo opinor. 27 Qui vidit rixam & verbera, teſtari ſe vidiſſe. 28 Judicabo illum antiquæ illius incomptæ & incorruptæ gravitatis & fidei eſſe. 29 Ruſticum, militiæ non adſcriptum. 30 Militum jurejurando adſtrictorum. 31 Togato. 32 Agri limitem, quem loco movere execrandum erat, Jovi ſcilicet Terminali ſacrum, nec ipſi Jovi cedentem. 33 Supra quod quotannis Jovi Terminali pultes & liba ſacrificabam. 34 Sat. 13. 137. *Idem verſus.* 35 Anni certum tempus quo conveniant judices, & totius populi cauſæ agi incipiant. vide Pithæi Adverſar. cap 20. 36 Subſellia tribunorum & quæſtorum ad judicia ſternuntur: & moventur cauſæ, ſed nihil promoventur. 37 Agendo, vel exſpectando defatigato.

Cæditio, & Fuſco jam[38] *micturiente, parati*
[39] *Digredimur, lentaque fori pugnamus*[40] *arena,*
Aſt[41] *illis, quos arma tegunt, & balteus ambit,*
Quod placitum eſt illis præſtatur tempus agendi,
Nec res atteritur longo[42] *ſufflamine litis.*
Solis præterea[43] *teſtandi militibus jus*
Vivo patre datur: nam quæ ſunt parta labore
Militiæ, placuit non eſſe in corpore cenſus,
Omne tenet cujus regimen pater. ergo[44] *Coranum*
Signorum comitem, caſtrorumque[45] *æra merentem,*
Quamvis jam tremulus[46] *captat pater,*[47] *hunc labor æquus*
Provehit, & pulchro reddit ſua dona labori.
[48] *Ipſius certe ducis hoc referre videtur,*
Ut qui fortis erit, ſit feliciſſimus idem,
Ut læti phaleris omnes, &[49] *torquibus omnes.*

38 Mictum exeunte ut fiat mora vide Macrob. 3. Saturnal. 16. cap. *Judex teſtes poſcit, ipſus it mictum &c.*
39 Ita actio ut prælium nocte interveniente dirimitur. *Actionem meam, ut prælia ſolet, nox diremit*, Plin. epiſt. 29. l. 7.
40 *Metaph.*
41 Militibus.
42 Litis mora & oppoſitione. Sat. 4. 148.
43 Teſtamenta condendi.
44 Militem ſtrenuum Imperatoris vexilla ſequentem.
45 Stipendium.
46 Ut ab eo ſcribatur hæres.
47 Ex æquo & merito redditur honos labori.
48 Imo è re & dignitate Imperatoris eſt virtutem militis præmiis honorare.
49 Aureis, militaribus donis. Sen. de Benef. 1. lib. 5. cap.

JUNII JUVENALIS

FINIS.

D. JU-

D. JUNII JUVENALIS VITA.

D. Junius Juvenalis liberti locupletis incertum filius an alumnus, oriundus ex Aquino Volſcorum oppido, ad mediam fere ætatem declamavit, mox Poëtices ſtudio ſe ad Satyras ſcribendas contulit, quas non ſine ſummo frequentis auditorii applauſu recitavit. Inter alia vero indigna & præpoſtera urbis, quæ exagitavit, ſcelera, quum & Paridis hiſtrionis gratiam nimiam & potentiam apud Domitianum carperet Satyra ſeptima illis verſibus:

Ille & militiæ multis largitur honorem, &c.

à Domitiano inſtigante Paride per honorem militiæ urbe ſummotus eſt, & ad præfecturam cohortis (in jocularem ejus quod Paridi exprobrarat ultionem) miſſus ad Pentapolin in extremis Ægypti & Libyæ finibus. Ubi licet alii tradant ipſum jam octogenarium angore & tædio vitam cum morte commutaſſe: vero tamen ſimilius eſt, imo conſtat, eum, poſt mortem Domitiani Romam reverſum, quaſdam ex his Satyris ſcripſiſſe. Vide Lipſ. Epiſtolic. Quæſt. 4. lib. 20. epiſtol.

THO.

Carminibus tibi verba dedi, vel carmina verbis:
Carmina ſed mallem, quam tibi verba dare.
Tu mihi das ſenſus, ego do tibi verba Poëta.
Meque ama, amaque mea; ut teque amo, amoque tua.

[1] *Vates.* [2] *Hypocrita.* [3] *Roma urbs.* [4] *Rhombus.* [5] *paraſitus.*
[6] Nupta. [7] *ars ſordet.* [8] *nobilitas vera.* [9] *impia.* [10] *vota.*
[11] *Cana.* [12] *redux.* [13] *depoſta.* [14] *parens.* [15] *Ægyptia.* [16] *miles.*

Tuus,

Rudolphus Gittins.

Temporibus lux magna fuit Juvenalis avitis,
Moribus, ingeniis, divitiis, vitiis.
Tu lux es luci Farnabi: operiſque fugaſti
Temporis & tenebras, ingenii radiis.
Lux tua parva quidem mole eſt, ſed magna rigore,
Senſibus & docti pondere judicii.
Macte: tuo ſcriptores, lectoresque labore
Per te alii vigeant, per te alii videant.

Ben. Jonſonius.

AULI PERSII FLACCI SATYRÆ SEX.

[1] *Vates.* [2] *vota.* [3] *ignavus.* [4] *princeps.* [5] *liber.* [6] *avarus.*

AMSTELÆDAMI,
Ex Officina BOMIANA.
MDCLXX.

A U L I
PERSII FLACCI
V I T A.

AUlus Perſius Flaccus pridie Nonas Decembris, Fabio Priſco, Lucio Vitellio conſulibus, anno Tiberii viceſimo, natus eſt Volaterris Etruriæ civitate; qui, à patre equite pupillus relictus, bonis literis operam dedit ad duodecimum ætatis annum Volaterris. deinde Romæ apud Rhemnium Palæmonem Grammaticum & Virginium Flavium Rhetorem. annorum vero ſedecim tradidit ſe Annæo Cornuto, qui Romæ, Stoicam profeſſus philoſophiam, juventuti ad ſapientiæ ſtudium præibat. deceſſit ſtomachi vitio, ad octavum in via Appia milliarium in ſuis prædiis, octavo Cal. Decembris, Rubrio Mario, Aſinio Gallio coſſ. anno Neronis octavo, cum vixiſſet annos viginti octo.

Cum Juvenale tuo, Farnabi, Perſius exit,
Atque affectatis eruitur tenebris.
Quem legat, & quondam neglectum intelligat ille
Qui Stridone ſatus, nomine ſanctus erat.

B. K.

A U-

AULI PERSII FLACCI SATYRÆ SEX.

PROLOGUS.

Scribunt epica, dramatica, lyrica, & id genus poëmata alii ex ἐνθουσιασμοῦ opinione, gloriolæ fumo, victus egeſtate, lucri ſpe poëtæ facti: ego autem ſatyras, non tam ad poëſin ingenio natus, quam temporum corruptione huc adductus.

NEc fonte labra [1] *prolui* [2] *Caballino:*
Nec in [3] *bicipiti* [4] *ſomniaſſe* [5] *Parnaſſo*
Memini, ut repente [6] *ſic poëta prodirem.*
(renen
[7] *Heliconidasque,* [8] *pallidamque* [9] *Pi-*
[10] *Illis remitto, quorum imagines lambunt*
Hederæ [11] *ſequaces: ipſe* [12] *ſemipaganus,*
Ad [13] *ſacra vatum carmen affero noſtrum.*
[14] *Quis expedivit pſittaco ſuum* χαῖρε,
Picasque docuit verba noſtra [15] *conari?*
[16] *Magiſter artis, ingenîque largitor*
Venter, [17] *negatas* [18] *artifex ſequi voces.*

1 Non aurium tenus ingurgitando immerſi, non plane hauſi Muſarum fontes. Atque hic perſtringi Heſiodum volunt, qui ſe quondam à muſis doctum canit in Theogonia Hippocrenen hauſiſſe, quod nuſquam reperio, hoc tamē ipſis, quibus hic utitur Perſius, verbis attribuit Heſiodo Aſclepiades l.4. Anthologiæ c.27. & Antipater l. 2. Anthol. c 47. verum hoc de Ennio refert Propert. 3.l.2. el. 2 Equino, quem ungula Pegaſum aperuiſſe fabulantur, hinc Hippocrenen dictum. *Bellerophontel qua fluit humor equi.* Propert. 3.l.2.el. 3 Duos habente vertices, Tithorea ſc.& Hyampeum. 4 Ut Ennius, qui Homeri animam in ſe migraſſe ſomniavit. Ipſe in Annalibus & Epicharmo. 5 Monte Phocidos Baccho & Appollini ſacro. 6 Afflatu divino ex hauſtu fontis ſacri & quaſi per ſomnium. 7 Grandiſonum hunc faſtum, *vel*, ipſas Muſas ab Helicone Bœotio monte dictas. 8 A luctu Pirenes, cujus ex lacrymis manavit ille fons. *vel*, ab effectu. pallorem innuit è ſtudio diuturno contractum. 9 Fontem in Acrocorintho Muſis ſacrum. 10 Poëtis, quorum ſtatuas in bibliothecam Apollinis receptas hederæ cingunt. 11 Errantes, adhærentes, *vel* ultro delatæ, ut Fannio, *Horat. Sat.* 4 *lib.*1. 12 Subruſticus, ſemipoëta, *al* Satyricus, utpote agreſtis. 13 In ædem Camœnarum & Apollinis ab Auguſto in Palatio extructam, ubi poëtarum opera aſſervabantur. *vel*, ad conventicula ſacrorum vatum privata ſub Nerone. 14 Unde vero tot ubique Poëtæ? *vide argumentum prologi ſupra:* & de pſittaco, pica & corvo reducis Auguſti ſalutatore, quæ nos ad Martial. l.14.epigr.74 & 76 Aquilas vero, à muſis alienos, nec ad Poëſin natos (Gallos item, Hiſpanos, atque Italo cœlo non natos hic taxare videtur) egeſtate tamen adactos vel lucro allectos ad ſcribendum comparat avibus, quæ blandiente cibo ſolent —— 15 —— eniti ut humanas voces aſſequantur & exprimant. 16 Novorum ſcilicet artificiorum magiſtra & inventrix inopia. *Paupertas impulit audax, Ut verſus facerem.* Horat. 2. epiſt. 1. 17 A natura. 18 Quæ facit ſequi. *Helleniſm.*

18 Quod

19 Quod ſi cui ulterioris præmii ſpes affulſerit, quam quæ

[19] *Quod ſi doloſi ſpes refulſerit nummi,*
[20] *Corvos poëtas, & poëtrias picas*
Cantare credas Pegaſeium [21] melos.

ineptos pleroſque ad poëſin excitat egeſtas, & quæ paraſiticos alios poëtaſtros famelici ventris ſagina ——— 20 ——— Videbis hiantes corvos factos poëtas, & loquaces picas audies poëtrias jam factas carmen tentare Pierium, fonte Muſarum, quem Pegaſi aperuit ungula, dignum. 21 Choliambo huic ἔσχατον πόδα χωλῶν manum porrigunt non pauci: atque σκάζοντα volunt ſublevatum, alii geminando l. in *melos*, alii loco ejus ſubſtituendo *nectar*. Irata, credo, hiſce pocillatoribus critica, qui auribus nectareum præbent ſcyphum. vide Ang. Politiani Miſcell. c. 14. Sed & Scoppæ Collectan. c. 34. ubi ex autoritate Homeri & Martiani Capellæ aſſeritur priorem τοῦ *melos* produci poſſe.

SATYRA I.

Reprehendit in nobilibus, ipſoque imprimis Nerone ambitioſam in poëmatis ſcribendis vanitatem, in quibus ut & in cauſis forenſibus ad voluptatem & oſtentationem, neglecto vero & honeſto, obſoleta verba, figurarum pigmenta & rhythmicos numeros affectabant. Perſtricta itaque tum auditorum, tum recitantium mollitie; qualem ſuarum ſatyrarum lectorem velit, docet.

1 O Quanta eſt hominum ubique in ſtudiis, votis, & actionibus vanitas. Abruptum initium & plane Satyricum, videtur autem imitatus illud Lucretii ex principio 2. l.

P.[1] *O Curas hominum! ô quantum eſt in rebus inane!*
[2] (M. *Quis leget* [3] *hæc*? P. *min' tu iſtud ais*?
M. *nemo hercule*. P. *nemo*? (*quare*?
M. [4] *Vel duo, vel nemo, turpe &* [5] *miſerabile*. P.
[6] *Ne mihi Polydamas, & Troiades* [7] *Labeonem*
Prætulerint? [8] *nugæ. non, ſi quid* [9] *turbida Roma*
[10] *Elevet,* [11] *accedas, examenve improbum in illa*
Caſtiges trutina: [12] *nec te quæſiveris extra.*
Nam Romæ [13] *quis non? ah, ſi fas dicere! ſed fas.*

O miſeras hominum mentes, O pectora cæca. 2 Progreſſurum in Satyra poëtam (introductus ex Horatiana imitatione 1. Sat. 2. l.) monitor interpellat, eum à ſcribenda Satyra dehortatus, M. itaque monitorem deſignabit, P. Poëtam. 3 Has Satyras. 4 Pauci adeo. 5 Miſere tibi peribit poëma quod autori, nemine legente, nihil allaturum ſit gloriæ. 6 Hoccine adeo miſerum eſt, ſi ut Hector quondam verebatur ne Polydamas filius Antenoris, Troes & Trojanæ mulieres ἑλκεσιπέπλοι (Homer. Il. Χ) ipſum Achille inferiorem cenſerent, ſi ſe reciperet intra muros cum cæteris Trojanis, ego itidem vererer, ne Nero & molles atque effœminati Trojugenæ prætulerint mihi ——— 7 ——— Actium Labeonem, qui Iliada Homeri inepte tranſtulit? 8 Nugæ mihi ſunt imperitorum judicia. 9 Præcipitis & corrupti ſenſus. 10 Pro vili & levi habeat, vel contra ad ſidera tollat. 11 Aſſentiaris, nec te iniquo Romanorum judicio cenſendum ſubjicias. 12 Tu te judica, tibi ſano & ſapienti place, neque te ex opinione vulgi æſtima. 13 Quis non ſe extra quæſit? nisi, cui non eſt iniqui judicii?

Tunc,

Tunc,[14] *cum ad canitiem, & noſtrum*[15] *iſtud vivere triſte*
Aſpexi, &[16] *nucibus facimus quæcunque relictis,*
Cum[17] *ſapimus patruos: tunc, tunc,*[18] *ignoſcite.* M. [19] *nolo:*
P. *Quid faciã? ſed ſum petulanti*[20] *ſplene*[21] *cachinno.*
Scribimus[22] *incluſi,*[23] *numeros ille,*[24] *hic pede liber,*
Grande aliquid,[25] *quod pulmo animæ prælargus an-(helet.*
[26] *Scilicet hæc populo,* **pexuſque togaq; recenti,*
Et[27] *natalitia tandem cum*[28] *ſardonyche*[29] *albus,*
Sede leges celſa, liquido cum[30] *plaſmate guttur*
Mobile collueris,[31] *patranti*[32] *fractus ocello.*
Heic, neque more probo videas,[33] *neque voce ſerena*
Ingentes[34] *trepidare*[35] *Titos, cum carmina*[36] *lumbum*
Intrant, & tremulo[37] *ſcalpuntur ubi intima verſu.*
[38] *Tun' vetule auriculis alienis colligis eſcas?*
Auriculis, quibus & dicas[39] *cute perditus,*[40] *ohe!*
[41] *Quo didiciſſe, niſi hoc*[42] *fermẽtũ & quæ ſemel intus*
Innata eſt, rupto[43] *jecore exierit*[44] *caprificus?*

14 Cum videam eos improbe agere qui nucibus & puerilibus nugis relictis virilem ſum. ſerint togam. 15 —— quos jam canos exiſtentes ſapuiſſe oportuit, nec carminibus, qui juvenum luſus ſunt, immorari. Vetulos verſibus vacãtes exagitat infra v. 22. & Neroni hinc fuiſſe doctrinæ elementa autumat Tacitus 13. An. —— 16 —— Qui vita ſeveri volunt videri, *Hellenismus* vivere pro vita —— 17 —— Et rigidi aliorum cenſores ſunt, ut patrui nepotum. *ſubtimida autem eſt reprehenſio in prima perſona.* videntur item hæc omnia abuſque *ſed fas Tunc* non inepte dici poſſe ex perſona Monitoris poëtam monentis, ne ſibi juvenis cenſoriam arripiat virgam; majoris fore autoritatis & ponderis ſi quando canorum & annorum gravitate ſpectabilis & verendus in vitia invehatur. 18 Si urbem Satyrico perfundam aceto. 19 Hoc etiam ex poëtæ perſona poteſt intelligi fluctuantis & nolentis quidem, ut præ ſe fert, ſcribere, tandem vero victi vitiis Romanorum, atque natura ſua in riſum & rigidum cachinnum proclivi. 20 Qui æquo major intemperantiam riſus ciet. ſum itaque natura —— 21 —— irriſor, Satyricus. 22 Incluſi Muſeo receſſu. *Qui facis in parva ſublimia carmina cella.* Juvenal 5. Sat. 28. v. 23. Carmina poëtæ. 24 Orator proſa. 25 Quod non ſine anhelitu recitet, etiam cui pulmones validi, quæ ſpirandi inſtrumenta & officina. 26 Scilicet is ſtudiorum finis ut lauderis, ut recites, crines vel toga pexa indutus. * vide Martial. epigr. 58 l. 2. 27 Natali die vel muneri miſſa vel geſtari ſolita. 28 Annulo cui includitur Sardonyx. 29 Veſte candida indutus. 30 Potione ad leniendam vocem. 31 Libidinanti & in laſciviam profuſo, vel quales Juvenalis dixit, *oculoſque in fine trementes.* Sat. 7. v. 240. 32 Solutus. 33 Turbida & confuſa acclamatione. 34 Geſtire, exilire. 35 Nobiles Romanos Titi & Marci prænomine inſignes, vel Auguſtanos ſatellites à Nerone delectos. 36 Sedem libidinis, renes. 37 In libidinem excitata pruriunt, & titillantur præcordia obſcœno verſu tremula voce recitato. 38 Quem ſibi ſolide ſapere oportuit. tu aliis voluptatem carminum paris? 39 Perfrictus frontem. Impudens, *vel,* ſtudio aut etiam ſenio cutem contractus. 40 Vox ſenis juveniliter exultantis, & ſibi in obſcœno teneroque carmine applaudentis. *& inducit quæ ſequuntur.* 41 Quid mihi profuerit didiciſſe? niſi hæc —— 42 —— Scientia quæ me fervefacit & attollit, non ſecus ac maſſam fermentum, —— 43 —— E ſede ſcientiæ prodierit tandem in aliorum uſum in meam laudem? 44 Gloriæ cupiditas. caprificus vero è muris erumpens ſaxa disjicit. Plin. 16. l. 19. [illegible] l. 2 epigr. Juven. Sat. 10. v. 145.

[45] *En pallor, ſeniumque. ô mores! uſque adeône*
Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter?
[46] *At pulchrum eſt digito monſtrari, & dicier, hic eſt.*
Tun' [47] *cirratorum centum dictata fuiſſe*
Pro nihilo pendas? [48] *Ecce inter pocula quærunt*
[49] *Romulidæ ſaturi,* [50] *quid dia poëmata narrent.*
Heic aliquis, cui circum humeros hyacinthina [51] *læna*
eſt,
Rancidulum quiddam [52] *balba de nare locutus,*
[53] *Phyllidas, Hipſipylas, vatum &* [54] *plorabile ſi quid*
[55] *Eliquat, & tenero* [56] *ſupplantat verba palato.*
[57] *Aſſenſere viri,* [58] *nunc non cinis ille poëtæ*
Felix? non [58] *levior cippus nunc imprimit oſſa?*
Laudant convivæ, nunc non è [59] *manibus illis,*
Nunc non è tumulo, fortunataque favilla
Naſcentur [60] *violæ? Rides (*[61] *ait) & nimis* [62] *uncis*
Naribus indulges. an erit qui velle recuſet
[63] *Os populi meruiſſe: &* [64] *cedro digna locutus,*
Linquere [65] *nec ſcombros metuentia carmina, nec thus?*
[66] *Quiſquis es, ô modo quem ex adverſo dicere feci,*
Non ego, cum ſcribo, ſi forte quid aptius exit,
[67] *Quando hæc rara avis eſt, ſi quid tamen aptius*
exit, *(eſt:*
Laudari metuam. [68] *neque enim mihi cornea fibra*

45 Ingenii hæc oſtentatio, *inquit Poëta Iron* ampla ſatis merces eſt palloris ex ſtudio & perditæ ſenio cutis.
46 Inſtar curæ perditus poëtaſter, inquiens, Dulcis tamen eſt fama & populi præconium, ubi prætereuntium digito monſtror, atque puerorum manibus in ſcholis teror. Nero a. carmina ſua publice in ſcholis prælegi imperabat.
47 Puerorum nobilium illa in ſcholis edi ſcentium cirros. i. cincinnos alentium, qui iis grandioribus tondebantur. 48 Laudem, *Reſpondet Poëta*, volo, ſed ſobriam, non inter pocula & epulas à temulentis. Mart. l. 4. 49 Romani proceres, Romulo oriundi. 50 Anſam fabulandi. 51 Cui hyacinthina veſtis, quâ in convivio & triclinio uti licebat, non in foro, accubitoria, à χλαῖνα. *nobilem autem & divitem innuit.* 52 Emiſſo per nares ſpiritu. 53 Fabulas è trivio amatorias. Phyllidos amantis Theſea, & Hypſipyles Iaſonem. 54 Elegiacum. 55 Liquida voce pronunciat. 56 Palato illidit & infringit *trippeth out*, ut blæſe & dulcius ſonent, non viriliter. *Metaphora à luctatoribus.* 57 *Iron.* molles auditores adclamarunt. vide quæ ad Martial. epigramma 4. l. 1. th. 58 Poſt illorum aſſentationes, annon illi mortuo oſſa molliter quieſcunt ſub tenui & ſine pondere terra? *Ironice*, vide quæ adnotavi ad ultimum verſ. Hippolyti Senec. 59 Sepulchris. 60 Flores *Juven. Sat. 7. & in urna perpetuum ver.* quos è ſepulchro natos, pacatæ & felicis defunctorum conditionis argumentum credebat ſuperſtitioſum vulgus. 61 *Ait monitor.* 62 Criſpanti naſo nimis ſatyrice irrides, naſo ſuſpendis ut lance. Turn. 4. 9. 63 Famam, laudem. 64 Carmina diuturnitatem & immortalitatem promerita. cedri autem ſucco peruncta tineas & cariem non ſentiunt. 65 Non metuentia ne aromatis & ſalſamentis, garo è ſcombris vel ipſis ſcombris *ancharas* involvendis mandentur, ineptas enim chartas manet hoc fatum, ut thuris piperiſque fiant cuculli. Mart. epigr. 2. & 49. l. 3. 66 Quiſquis es, *inquit Poeta*, quem induxi modo me monentem & mihi objicientem, cape jam animi mei ſententiam manifeſtam. 67 Licet concinnum poëma rara avis ſit, & Phœnix alter. 68 Neque enim mihi eſt cor durum, inſenſum, ἀπαθής.

[69] *Sed recti finemque extremumque eſſe recuſo*
Euge *tuum &* Belle. [70] *nam belle hoc excute totum,*
[71] *Quid non intus habet?* [72] *Non heic eſt Ilias* [73] *Actii*
[74] *Ebria* [75] *veratro, non ſi qua elegidia* [76] *crudi*
Dictarunt proceres, non quicquid denique lectis
Scribitur in [77] *citreis,* [78] *calidum ſcis ponere ſumen,*
[79] *Scis comitem horridulum trita donare lacerna:*
Et, verum, inquis, amo, verum mihi dicito, de me.
*([80] *Qui pote?* [81] *Vis dicam? nugaris,* [82] *cum tibe calve*
Pinguis aqualiculus propenſo ſeſquipede extet.
[83] *O Iane, à tergo quem* [84] *nulla ciconia pinſit,*
Nec [85] *manus auriculas imitata eſt mobilis albas,*
Nec linguæ, quantum [86] *ſitiat canis* [87] *Apula, tantum.*
Vos ô [88] *patricius ſanguis, quos vivere fas eſt*
[89] *Occipiti cæco,* [90] *poſticæ occurrite ſannæ)*
Quis populi ſermo eſt? [91] *quis enim? niſi carmina molli*
Nunc demum numero fluere, [92] *ut per læve ſeveros*
Effundat junctura ungues. ſcit tendere verſum
Non ſecus ac [93] *ſi oculo rubricam dirigat uno:*

69 Sed nego adclamationes tuas, *Euge belle*, &c de quibus vide quæ ad Mart. epigr. 4. l. 1. ib. nego inquam laudationem tuam eſſe finem & ſcopum ſtudiorum & actionum. 70 Si enim velis examinare & perpendere has adulatorum & ſportula conductorum clientum acclamationes. 71 Quid non habet adulationis & vanitatis? 72 Verum hoc meum carmen non pro fine habet laudem ſed honeſtum & bonum, non itaque eſt Ilias ———— 73 ———— Labeonis, verſ. 4. ſupra. 74 Digna elleboro, quod Labeonis inſaniam & phreneſim purget, *vel*, Ad quam ſcribendam Labeo tardum ingenium excitavit & coëgit, ſumpto ———— 75 ———— Elleboro albo, quod cerebrum purgat acuitque, quod ſumtitaſſe fertur Carneades adverſus Zenonis libros ſcripturus. 76 Guloſi, temulenti, à cœna & poculis crudi ſtomacho. 77 Divitum è citro factis tricliniaribus, *aut* etiam lucubratoriis. vide quæ ad Juven. 7. Sat. 104. v. 78 Dare cœnam lautam. (de ſumine vide quæ ad Mart. 13. 44. vide & epigr. Ὁμοβείϐμος παραθεὶς τ' ὅμον. Anthol. l. 2. c. 10.) & ———— 79 ———— Veſtes depexas clienti tenuiori. * *Septem lineas ſequentes interrupte interſeri Poeta.* 80 Qui fieri poteſt ut donis corrogatus verum dicat? 81 Vin' ut ego tuis largitionibus non corruptus verum dicam? 82 Cum tibi (ô calve & inſulſe) venter obeſus inſtar aqualiculi prominens arguat ingenium obtuſum fieri poteſt ut ſubtile quid à te aut acutum expectemus 83 Bifrons, id eſt ſapiens qui vid ἐςπρόσω καὶ ὀπίσω, ô te beatum. 84 Nullus digitus in formam roſtri ciconiæ incitat, *pecketh.* à tergo extentus deridet. 85 Aſini aures intus albis pilis hirſutas, eaſdemque mobiles, quas exprimunt duo digiti extenti & moti. 86 Nec tantum linguæ quantum ſitiens canis exerit. 87 Apuliæ enim intenſus calor exiccat. 88 Senatorum filii, nobiles. 89 Abſque oculis ab occipitio. 90 Deriſioni à tergo obviam ite, ab adulatore vobis cavete. 91 *Reſpondet aſſentator muneribus corruptus.* Quis enim alius populi de te ſermo eſt, quam te eſſe exactiſſimum poëtam, omnibus numeris abſolutum atque extra judicii aleam poſitum? 92 Metaph. à marmorariis ducta qui inter expoliendum juncturæ lævitatem ungue explorant, ne qua ſit ſcabrities vel aſperitas. 93 Metaphora à fabris lignariis, qui ad amuſſim creta vel rubrica notant quod fabrefactum & politum velint, idque clauſo altero oculo, ne diſtracti radii male colliment.

Sive opus in [94] mores, in [95] luxum, in [96] prandia
Regum
Dicere, res grandes noſtro dat muſa poëta.
[97] *Ecce modo heroas ſenſus afferre videmus*
Nugari ſolitos Græce, [98] *nec ponere lucum*
Artifices, nec rus ſaturum laudare, ubi corbes,
Et focus, & porci, & [99] *fumoſa Palilia fœno:*
Unde [1] *Remus, ſulcoque terens dentalia,* [2] *Quinti,*
Quem [3] *trepida ante boves Dictatorem induit uxor:*
Et tua aratra domum lictor tulit. [4] *euge poëta.*
* *Eſt nunc* [5] *Briſæi quem* [6] *venoſus liber Acci,*
Sunt quos Pacuviusque, & [7] *verrucoſa* [8] *moretur*
[9] *Antiopa,* [10] *ærumnis cor luctificabile fulta.*
Hos pueris monitus patres infundere * *lippos*
Cum videas, quæriſne, unde hæc [11] *ſartago loquendi*
Venerit in linguas? unde iſtud dedecus, in quo
[12] *Troſſulus exultat tibi per ſubſellia lævis?*
[13] *Nilne pudet, capiti non poſſe pericula cano*

94 Sive opus ſit ſcribere Comœdiam quæ morum & vitæ humanæ ſpeculum: ſive --- 95 --- Satyram, quæ luxum, delicias aliaque vitia carpit: ſive --- 96 -- Tragœdias, quarum argumenta prandia Regum impia, ut Atrei, Thyeſtæ, Terei, imo grande & grave epicum carmen ſumma dexteritate, & arte ſcribere novit noſter poëta. 97 Videmus Neronem & alios, *inquit poëta*, qui ſolebant è Græcis transferre, & certamina artium in ludis Græcis inire; modo audere & proferre heroica argumenta, cujusmodi ſunt Troica Neronis & Ilias Labeonis. 98 Qui ne lucum quidem, cucurbitam cupreſſumve ſimulare ſciant, imo ne rus quidem laudare: quæ poëtices tyrunculis progymnasmata ſunt. 99 Feſta in honorem Palis deæ paſtorum 11. Kal. Majas, qui dies natalis fuit urbis Romæ: quibus ruſtici conjectis in ignem fœno & ſtipula fumum & flammam tranſilientes ſe expiari credebant. Victorino autem Parilia dicuntur, quod illo anni tempore omnia ſata parturiant, pariantque, & Athenæo, 8. lib. 16. c. παρίλια. 1 Unde frater Romuli ortum habuit. i. *unde authores Romani generis ortum habuerunt.* 2 Et tu ô Quinti Cincinnate, quem arantem miſſus à S. P. Q. R. viator Dictatorem ſalutavit. Plin. 8. l. 3. c. 1. *unde & nobiles & patres prodierunt.* 3 Racilia, feſtiva vel perterrita toga induit maritum Dictatorem jam ſalutatum, & viator te dictatorem ſalutatum miſſus aratrum tuum portavit domum. 4 *Scoptice.* Egregius ſane poëta, qui alta illa & ſublimia aggrediatur, præludiis hiſce poëticis non exercitatus. * *Alius eſt qui aſpera & obſoleta veterum poetarum verba affectat.* 5 Bacchici, & Baccho qui Briſæus dictus, quod Accius ſcripſit Bacchas Tragœdiam: & legi poteſt *Briſæis*, ut ſit nomen tragœdiæ ſcriptæ ab Accio, ut Antiopa tragœdia ſcripta à Pacuvio, veteri item tragœdiographo. 6 Turgens & ſufflatus. 7 Salebroſa & aſpera. 8 Delectet. 9 Tragœdia de Antiopa uxore Luci Regis Thebarum, qui eam à Jove ſub ſpecie Satyri compreſſam repudiavit, ſuperinducta Dirce, à qua multis modis cruciata eſt Antiopa. 10 *Citat hæc ex Pacuvio ut impropria, audacia, & affectati ſoni.* * Vide Sat. 2. v. 72. 11 Locutio confuſa, aſpera, & odioſa inſtar ſtrepitus ſartaginis. 12 Troſſuli dicti equites Romani, quod Troſſulum oppidum ſine peditum auxilio ceperint; *vel* læves i. delicati & molles auditores exultant & applaudunt tibi. 13 Tu autem patrone. *hic a. obiter perſtringit Oratorum vanitatem, qui laudi & famæ artificii ſui ſtudent magis quam clientum capiti & vitæ.* cur non potius à ſene ac miſero reo capitale periculum avertis, quam laudem eloquentiæ affectas? *Cupit ſe approbare, non cauſam, lenocinia & flores artis conquiris, &c.* de Montano Seneca pr[illegible] l. Controverſ.

Pellere,

Pellere, quin [14] *tepidum hoc optes audire:* decenter!
[15] *Fur es,* [16] *ait Pedio:* [17] *Pedius quid? crimina* [18] *raſis*
[19] *Librat in antithetis.* [20] *doctas poſuiſſe figuras*
Laudatur, [21] *bellum hoc.* [22] *hoc bellum? an Romule ceves?*
[23] *Men' moveat quippe, & cantet ſi naufragus, aſſem*
Protulerim? cantas cum fracta re in trabe pictum
Ex humero portes? verum [24] *nec nocte paratum*
Plorabit, qui me volet [25] *incurvaſſe querela.*
[26] *Sed* [27] *numeris decor eſt, & unctura addita* [27] *crudis:*
Claudere ſic verſũ didicit, [28] Berecyntius [29] Attin,
Et, qui cœruleum dirimebat [30] Nerea [31] delphin,
[32] Sic. *coſtam longo ſubduximus Apennino.*
[33] Arma virum, *nonne hoc* [33] *ſpumoſum & cortice pingui?*
[35] *Ut ramale vetus prægrandi ſubere coctum.*
[36] *Quidnam igitur tenerum, & laxa cervice legendum?*

14 Tepidam & modicam laudationem.
15 Expilaſti fanum Æſculapii.
16 Ait accuſator Pedii, patronus Cyrenenſum.
17 Quid contra refert Pedius, *vel* Podii patronus? non diluit crimina laceriis argumentorum, ſed ſententiis & figurarum floſculis uſus, Neroni vel judicibus placere ſtuder.
18 Nimium politis.
19. Expendi ut ſint invicem pariſa & iſocola. 20 Alii legunt, *doctus ut ſit qui ſciat poſuiſſe figuras.* Helleniſmus. 21 hoc, *inquiunt Auditores*, pulchre & belle dictum eſt. 22 Hoccine bellum? *repetit cum indignatione poeta.* Heu quantum degeneraſtis à maſcula & Romana virtute, qui verboſo & λογοδαιδάλῳ rabulæ applaudatis, adulatorie & quaſi canum more clunes agitantes? 23 Ego certe non magis moveor hujuſmodi oratione præpoſtera, quæ cauſa deſerta lenociniis artis ſe venditat: quam ſi quis tabulam naufragii ſui (pro more naufragorum) pictam ex humero portans cantaret, cum fletu eum & voce lamentabili me ad miſericordiam moviſſe oportuiſſet, quo illi aſſem darem. 24 Non meditarum & effictum. 25 Flectere, & movere ad miſericordiam. 26 Redit poëta ad ſui temporis poëtaſtros, & ut ita dicam, carminifices qui omnem carminis laudem in concinna verſus ſtructura & rhythmo poſitam credebant ——— 27 ——— Verſibus ipſis, utcunque rerum pondere & ſoliditate deſtitutis, nec ad judicii ſolem excoctis, figuratis nimium & audacibus, atque compoſitione teſſerulata ſcrupuloſis. 28 *Videntur iſta citari ex Attine Neronis, de quo Dio: in his autem poeta rhythmum improbat.* 29 Puer adamatus Cybele dictæ Berecynthiæ a monte Phrygiæ Berecyntho, ubi colebatur. 30 Mare. *Metonym.* deum ſcilicet maris. 31 Vehens Ariona. 32 *Et hic verſus, de Pœnis partem Apennini diſrumpentibus, ineptus eſt; habet enim ultimam Penthemimeri ſimiliter cadentem, & in quinto affectatum ſpondæum quem coſtam ſubductam quidam exponunt.* 33 Siquidem (objicit turgidorum verſuum affectator) grandia carmina & ſublimia non probas: quid tibi videtur Virgilii Æneis? annon & hæc ——— 34 ——— turgeſcens charactere inflato? 35 Eſt ſane, *reſpondet Perſius*, ramus vel arbor grandis corticis, ſed cujus humorem decoxit ætas. i. ſublime carmen & ſolidum eſt. 36 Quodnam igitur carmen eſt minus aſperum elegantia geſtus & molliter flexa cervice inter pronunciandum?

37 Ton

37 Resp. Poëta Ironice: hæc è Bacchis Neronis, quarum meminit Xiphilin. in Nerone, quoad verba tumida, quoad materiam elumbia, juncturaporro tenera, quorum duo clausum habent Penthemimeri consonum, & quæ alternatim rhythmica sunt, tertio similiter cadēti primo, quarto vero secundo.

37 Torva 38 Mimalloneis implerunt cornua 39 bombis 99
Et raptum 40 vitulo caput ablatura 41 superbo
42 Baſſaris, & 43 lyncem 44 Mænas flexura 45 corymbis
46 Evion ingeminat, 47 reparabilis adſonat Echo.
48 *Hæc fierent, ſi 49 teſticuli vena ulla paterni*
Viveret in nobis? ſumma 50 delumbe ſaliva
Hoc natat in labris: & in 51 udo eſt Mænas, & Attis,
52 *Nec pluteum cadit, nec demorſos ſapit ungues.* 106
M. * *Sed quid opus teneras mordaci radere vero*
Auriculas? 53 vide ſis ne majorum tibi forte
Limina 54 frigeſcant: 55 ſonat heic de nare canina
Litera. P. Per me equidē ſint omnia protinus 56 alba.
Nil moror. euge. omnes, omnes bene miræ eritis res.
Hoc juvat: 57 heic, inquis, veto quiſquam faxit oletū.

38 Mimallones dicuntur Bacchæ à Mimante Ioniæ monte, Baccho ſacro. vel à *μιμεῖσθαι*. 39 Proprie apum ſono, hic tubarum & cornuum. 40 Pentheo, quem mater aliæque Bacchides furore correptæ vitulum eſſe putantes diſcerpſerunt. 41 Bacchi & Orgiorum contemptori. 42 Agave mater Penthei. Baſſaris vero eſt Bacchi miniſtra, dicta à Baſſareus, quod nomen Bacchi eſt, à *βάζειν*. i. vociferando, *al.* à pelle vel genere veſtis, qua induebantur Bacchi ſacerdotes. *lateri cervina ſiniſtro Vellera dependent.* Ovid. 6. Metam. de Progne habitum Bacchæ ſumente. 43 Qui currum Bacchi trahit. 44 Baccha à *μαίνεσθαι*. furere 45 Fræno ex hederis ſeu corymbis intortis ornato, *vel* virga è thyrſo. 46 Bacchum à voce bacchantium *εὐοῖ*. vel à Jove ſalutatum *εὖ υἱός*, ob res ſtrenue geſtas in bello adverſus gigantes. 47 Repercuſſa reſonans. 48 *Hujusmodi carmina.* 49 Priſcæ & maſculæ virtutis. 50 Hæc enervia non petuntur ex imo pectore, blæſe tantum & tenere formantur in extremis labris, & primore lingua, quæ ſaliva ſcatet. 51 Liquida & molli voce recitantur illæ fabulæ Neronis, Bacchis & Attis. 52 Non ſapit intenti ſtudii notas, ubi poëta cogitabundus *Sæpe caput ſcaberet, vivos & roderet ungues.* Horat. Sat. 10. lib. 1. * Sint hæc ita ſane, quid ad te? tun' ſolus contra ibis & irritabis nobiles mordaci tua reprehendendi libertate offenſos? 53 Vide ſi vis: de autem corripitur, tanquam à vido, olim 3. conjug. ut cave, vale, fervere. 54 Ne potentum fores, ſportulæ & menſæ frigide minusque grate te excipiant. Juven. 3. Satyr. *Limine ſubmoveor.* Alii exponunt, Ne quis potentiorum tibi mortem frigidam inferat, alluſumque volunt ad illud Horatii. Sat. 1. lib. 2. *O puer ut ſis Vitalis metuo, majorum ne quis amicus Frigore te feriat.* nec male. 55 In his enim potentiorum liminibus facilis eſt ira. *vel,* In his Satyris tuis nimium eſt mordacitatis & caninæ facundiæ. R. enim litera eſt irritati & hirrientis canis. 56 Quando ita vis: ſint quidem per me omnia, quæ faciunt, ſcribunt, dicunt, pulchra, honeſta, proba. *Conceſſio Ironica*, hoc nimirum te alioſque Romanos delectat, ut laudemini, ut approbemini ubique. 57 Ut nefas ducitur in ſacro loco alvum exonerare vel mejere, ejusque religionis ſymbolum appinguntur angues tanquam genii loci, & qui inde terreant & ſubmoveant pueros: ita (inquis) ſacroſancta ſint Neronis & nobilium carmina: cautum ſit ne quis ea Satyrico aſpergat aceto vel urina [illegible]do itaque.

Pinge duos angues; pueri, ſacer eſt locus: extra
Mejite, diſcedo. [58] *Secuit* [59] *Lucilius* [60] *urbem,*
[61] *Te Lupe, te Muti, &* [62] *genuinum fregit in illis.* 115
Omne vafer vitium [63] *ridenti* [64] *Flaccus amico*
Tangit, & admiſſus circum præcordia ludit,
Callidus [65] *excuſſo populum ſuſpendere naſo:*
Men' mutire nefas, nec clam, nec [66] *cum ſcrobe?* M.
Nuſquam. 119
P. [67] *Heic tamen infodiam. Vidi vidi ipſe, libelle:*
[68] Auriculas aſini quis non habet? [69] *Hoc ego opertum,*
[70] *Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo*
[71] *Iliade.* [72] *Audaci quicunque afflate Cratino,*
[73] *Iratum* [74] *Eupolide* [75] *prægrandi cum ſene* [76] *palles.*
Adſpice & [77] *hæc, ſi forte aliquid decoctius audis,*
[78] *Inde* [79] *vaporata lector mihi ferveat aure.* 126
[80] *Non hic,* [81] *qui in crepidas Grajorum ludere geſtit*
Sordidus, & [82] *luſco qui poſcit dicere, luſce:*
Seſe aliquem credens, Italo quod honore [83] *ſupinus*
Fregerit [84] *heminas* [85] *Areti* [86] *ædilis iniquas:* 130
Nec qui [87] *abaco numero, &* [88] *ſecto in pulvere metas*
Scit riſiſſe vafer, multum gaudere paratus,
Si [89] *Cynico barbam petulans* [90] *Nonaria vellat.*
[91] *His mane* [92] *edictum, poſt prandia* [93] *Callirhoën do.*

58 Cur autem diſcedam, cum Lucilius urbem libere notarit? 59 Qui primus Latinorum Satyram ſcripſit Juven. Sat. 1. v. 20. 60 Mores Romanæ urbis. 61 Etiam nobiles nominatim: Rutilium Lupum Cos. & Murium Albutium. 62 Mordicus carpendo. 63 Non indignanti. 64 Horatius, mirus artifex per jocum & amicitiam, civium Rom. vitia Satyris & epiſtolis perſtringere. 65 Salſe deridere & recte, naſo in iras & irriſiones non rugato, vide ſupra verſ. 40. 66 Ut Midæ tonſor, *fab. nota.* 67 Huic libro inſuſurrabo, ut ille tonſor ſcrobi. 68 Omnes perverſe judicant de carminibus, ut Midas de muſicis: ſonora modulatis præferunt. 69 Hoc allegoria tectum, ut illud ſcrobe. 70 Satyricam hanc ridendi libertatem tibi tam pro levi habitam. 71 Illius Labeonis, ſupra. v. 4. & v. 50. 72 Quicunq; afflatus es legendo Cratino, qui maxima veteris comœdiæ libertate Athenienſium vitia carpebat. 73 Infeſtum vitiis. 74 Priſcæ comœdiæ ſcriptorem. 75 Ariſtophane item comico. 76 Studioſe ſeu 'ιμπαθ..ς legendo hos. 77 Mea. 78 Ab iis tribus Poëtis Comicis eorumque lectione. 79 Calefacta, præparata. 80 Non hic mihi lector ſit. 81 Qui Græcorum cultus elegantiam, inſtituta & ſtudia ſpernit. 82 Qui corporis virium alteri exprobrare gaudet. Naturalia vero corporis vitia non ſunt in aliis reprehendenda. Plato in Protagora commiſeratione potius digna. Ariſtot. Ethic. Nicom. 3. lib. cap. 5. 83 Vultu elatus, inflatus, quod in municipio aliquo obſcuro Italiæ magiſtratu functus ſit, utcunque imo. Ædilatu ſcilicet. 84 Ab ἡμίσυ, dimidios ſextarios, hic pro omni menſura. 85 Oppidi in Tuſcia. Alii legunt *Eretis* quod Sabinorum oppidum. Stephano ἤρητος. 86 Ædilium inter alia munera erat iniquas menſuras frangere. 87 Arithmeticorum tabula. 88 Figuras, quas Geometræ virga in pulvere depingunt. hoc autem extremæ eſt dementiæ & impudentiæ, res per ſe laudatas deridere velle, artibus & Philoſophis illudere. 89 Alludit ad Diogenem, cui barbam vellebat Lais. 90 Meretrix, quæ à nona hora proſtat. 91 Hujuſmodi auditoribus, & lectoribus vanis atque ineptis. 92 Edictum prætoris & forum, ad avaritiam. 93 Scortum, ad libidinem.

SATYRA II.

Gratulatus Macrino ſapientiam, quæ ſola recte orare docet; *a* aliorum impia, ſtulta & inutilia vota damnat. *b* Illos deinde taxat, qui aliud voto velle, aliud re agere videntur. *c* Eos denique ridet, qui deos, cupiditatis ſuæ modulo eos metientes, opimis hoſtiis & muneribus colunt: cum revera dii non munus ſed mentem, non plenas ſed puras reſpiciant manus.

Hunc, Macrine, [1] *diem numera* [2] *meliore lapillo,*
Qui tibi labentes apponit [3] *candidus annos.*
Funde merum [4] *Genio. non tu prece poſcis* [5] *emaci,*
Quæ [6] *niſi ſeductis nequeas committere divis,*
At [7] *bona pars procerum* [8] *tacita libabit* [9] *acerra.*
Haud cuivis promptum eſt, [10] murmurque humileſque ſuſurros
Tollere de templis, & [11] aperto vivere voto.
[12] *Mens bona, fama, fides, hæc* [13] *clare, & ut audiat hoſpes:*
Illa ſibi introrſum, & ſub lingua immurmurat: ô ſi
[14] *Ebullit patrui præclarum funus! & ô ſi*
Sub raſtro [15] *crepet argenti mihi ſeria* [16] *dextro*
[17] *Hercule! pupillumve utinam, quem proximus hæres*
[18] *Impello,* [19] *expungam: namque eſt* [20] *ſcabioſus, & acri*
Bile tumet, Nerio jam tertia [21] *ducitur uxor.*
Hæc ſancte ut poſcat, [22] *Tiberino in gurgite mergis*

1 Natalem. 2 Niveo, albo: à Thracum more, qui fauſtos dies albis calculis, infelices nigris computarunt. 3 Felix ipſe & fauſtus. 4 Angelo, quem credebat antiquitas una genitum, pædagogum cuſtodemque datum, cui Iaurius indulto natali quoque die ſacra fiebant, preces ac vota concipiebantur, hunc itaque quum qui injuſta & impia precantur, cæſis victimis ſibi propitium imo obſequentem reddere volunt, tu juſta & pia precatus, vino & thure placa. 5 Conditionali, ἐμπορικῇ. Horat. 29. od. 3. lib. *Votis Paciſci.* 6 Niſi ſemotis ab arbitris, ne audiant homines quæ tu à diis poſcis. 7 Magna. 8 Ipſi taciti, ſubmiſſa voce & ore arcano. 9 Thuribulo. 10 Tacitas preces. 11 Nihil deum rogare quod non palam liceat, Martial. epig. 40. l. 1. 12 Contingat mihi. 13 Scilicet precatur. 14 Pro Ebullierit, ut dedim pro dederim; Caſaub. Metaph. ab aqua ebulliente. O utinam patruus meus dives efferatur, funalibus ſeu funebri pompa ſplendidus, mihi relicturus præclaram hæreditatem! 15 Inventa mihi fodienti arantive. 16 Propitio, favente. 17 Operrorum theſaurorum præſide, vel πλουτοδότῃ, cui eo nomine decimæ penduntur. 18 Subſequor, in ſecunda cera ſubſtitutus hæres. 19 Ex tabulis teſtamenti, *rectius* de medio tollam, i. ex vita. 20 Namque & ſpem & rationem voti facit ipſius κακεξία: ex ſuffuſa enim bile eſt valetudinarius. 21 Ad ſepulchrum, *vel* in matrimonium, fœneratori illi tertia ducitur uxor. mea tamen vivit. 22 Vota aut ſacra facturis mos erat ſe viva aqua purificare. Juven. Sat. 6. verſ. 524.

Mane

Mane caput bis, terque, & [23] *noctem flumine purgas.*
Heus age, reſponde, (minimum eſt quod ſcire laboro:)
De Jove quid ſentis? [24] *eſtne ut præponere cures*
Hunc cuiquam? cuinam? vis Stajo? an ſcilicet hæres?
Quis potior judex, puerisve quis aptior orbis?
[25] *Hoc igitur quo tu Jovis aurem impellere tentas,*
Dic agedum Stajo: pro Juppiter ô bone clamet,
Juppiter! at ſeſe non clamet Juppiter ipſe?
[26] *Ignoviſſe putas, quia cum tonat, ocyus ilex*
[27] *Sulfure diſcutitur* [27] *ſacro, quam tuque domusque?*
[28] *An quia non fibris ovium,* [29] *Ergennaque jubente,*
Triſte jaces [30] *lucis,* [31] *evitandumque* [32] *bidental.*
[33] *Idcirco ſtolidam præbet tibi vellere barbam*
Juppiter? aut quidnam eſt qua tu mercede deorum
[34] *Emeris auriculas?* [35] *pulmone, & lactibus unctis?*
* *Ecce avia, aut* [36] *metuens divum matertera, cunis*
Exemit puerum, frontemque atque uda labella
[37] *Infami digito, &* [38] *luſtralibus ante ſalivis*
Expiat, [39] *urentes oculos inhibere perita,* (to
Tunc manibus quatit, & ſpem [40] *macram ſupplice vo-*
Nunc [41] *Licini in campos, nunc Craſſi* [42] *mittit in ædes.*
Nunc optent generum Rex & Regina; puella

23 Noctis Veneream pollutionem, aut inſomnia. 24 An cenſes Jovem juſtiorem eſſe aliquo homine? quo? an Stajo Albio Oppianico judice corruptiſſimo? an dubitas præferre Jovem Stajo? quis aut juſtior aut melior tutor Jove? 25 Audiat tamen ſceleratiſſimus ille veneficus & corruptiſſimus Judex Stajus vota hæc impia, quæ tu ad Jovem concipis, ille ſtatim exclamabit indignabundus, O Juppiter! quanto magis ipſe Juppiter fulmine vindicabit impias has preces? 26 Tu tamen credis Jovem tibi veniam ad omnia indulgere, quia vides arbores fulguritas te ſoſpite, tuisque ſalvis. 27 Fulmine, quod θειῶδες i. ſulfureum. 28 An quia tu non fulguritus taces & expiandus conſultis ovium extis à —— 29 —— Fulguritorum procuratore & expiatore Etruſco —— 30 —— Ut ilex fulmine icta in lucis parum caſtis, *vel* in bidentali quod æque ac lucus eſt colliculus ſepimine conſeratus & —— 31 —— ſacrum, quod qui calcarit inceſtatur —— 32 —— cui fulgurito conſecratur bidental, hoc eſt, locus in quem decidit fulmen circumſeptus adjecta ara in qua bidentibus expiatur —— 33 —— An ideo credis Jovem ſe tibi præbere ludibrio & contemptui habendum? alludit ad Dionyſium, qui auream Æſculapio barbam detraxit. 34 Stipulatus tibi obnoxios reddidiſti? 35 An forte pinguibus extis? * *Ab impiis avarorum precibus deſcendit poeta ad ſuperſtitioſa mulierculorum vota.* 36 Superſtitioſa. Pulchra eſt hæc diei luſtrici hypotypoſis, qui puellarum octavus eſt, puerorum nonus, quo die puerum luſtrabant, votis pro eo conceptis & nomine illi indito, unde & Nominalis dictus. 37 Medio, qui cæteris contractis extendi ſolet in cinædorum & mollium notam, quod penem repræſentet. 38 Saliva purgatoriam vim habere credebatur, & ad faſcina inhibenda valere. Bona vero ſcævæ cauſæ & ad placandam Nemeſim, quam enormiori gloriæ invidere credebant, ſaliva, infamis digitus, & τῶν αἰδοίων effigies adhibebantur quaſi præfiſcinia. Plin. lib. 28. c. 2. & 4. 39 Faſcinantium oculorum, qui intuendo enecant, perniciem amoliri perita. 40 Ancipitem, lentam, *vel* ipſum puerum teneſlum, de quo ſpes nondum magna. 41 Licinii Stolonis. *alii intell.* Licinium Auguſti libertum & tonſorem, & M. Craſſi divitis. 42 Votis illi optat latifundia Licinii & ædes Craſſi, in quorum quaſi poſſeſſionem mittit puellum votis ſuis ſuperſtitioſa mulier.

Hunc rapiant: quicquid calcaverit hic, roſa fiat,
Aſt ego nutrici non mando [41] *vota; negato*
Juppiter hæc illi, quamvis te [44] *albata rogarit.*
[45] *Poſcis opem nervis,* [46] *corpuſque fidele ſenectæ:*
Eſto, age: ſed [47] *grandes patinæ,* [48] *tucetaque craſſa*
[49] *Annuere his ſuperos vetuere,* [50] *Jovemq; morantur,*
[51] *Rem ſtruere exoptas cæſo bove,* [52] *Mercuriumque*
[53] *Arceſſis fibra:* [54] *da fortunare penates,*
Da pecus, & gregibus fœtum. [55] *quo peſſime pacto*
Tot tibi cum in flammis junicum omenta liqueſcant?
Et tamen hic extis, & optimo vincere [56] *farto*
Intendit: [57] *jam creſcit ager, jam creſcit ovile,*
Jam dabitur jamjam: donec deceptus, & exſpes
Nequicquam fundo [58] *ſuſpiret nummus in imo.*
Si tibi crateras argenti, [59] *incuſaque* [60] *pingui*
Auro dona feram, [61] *ſudes & pectore* [62] *lævo*
Excutias [63] *guttas,* [64] *lætari prætrepidum cor;*
[64] *Hinc illud ſubiit, auro ſacras quod* [65] *ovato*
[66] *Perducis* [67] *facies. nam* [68] *fratres inter aënos,*
Somnia [69] *pituita qui purgatiſſima mittunt.*
Præcipui ſunto, ſitque illis aurea barba.
Aurum, [70] *vaſa Numæ,* [71] *Saturniaq;* [72] *impulit æra.*

43 Hæc impia, ſtulta, noxia vota.
44 Candida & pura veſte amicta.
45 Precaris à Diis robur, vires, & —
46 — Validum, quod ſuſtentet ſenectutem, corpus, —
47 — Immodicus tamen cibus tuus, & —
48 — Multiplex, variæ concoctionis, cujuſmodi ſuut tucetum & minutal è ſuillis carnibus minutim conciſis —
49 — Votis hiſce tuis reſpondere non patiuntur deos — 50 — Jovisque hac in re indulgentiam vel retardat, vel irritam facit. 51 Rem familiarem ἐπιτροπεύειν, augere exoptas, prodige interim boves mactans, ſuperſtitioſe ſc. proventum è crebris victimis ſperans, tanquam apes ſeu Phœnices è cinere & rogo. 52 Deum Lucrium. 53 Jugibus vocas victimis. 54 Da, *inquis*, ut fortunet res familiaris. 55 *Reſpondet Mercurius, vel Poeta.* Quo pacto forrunet & creſcat tibi pecus, cum tu inſanis ſacrificiis tot pecudes abſumas? peculii tui proprius carnifex & lupus. 56 Vel libo è farre, vino, melle, &c. 57 *Et falſa ſpe lactans, ſibi dicit*, Jam. &c. 58 Tinniat jam rarior in fundo crumena prope exhauſta ſacrificiis vel, *Pathos numo attributum.* 59 Cælata. 60 Solido. *vel*, craſſa lamina. 61 Præ gaudio. 62 Perverſo, vel ſiniſtro à vehementiori cordis commotione. 63 Sudoris, vel lachrymarum, quæ repentino ſæpe gaudio oboriuntur. 64 Quia tibi cordi eſt aurum, diis etiam credis eſſe, vitiis tuis illos æſtimans: & hinc, &c. *vel*, Credis ſuperſtitioſus tibi eveniſſe hoc aurum à Diis miſſum, quorum facies & femora auro illinis. 65 Triumphato & ex hoſtibus prædato. 66 Illinis. 67 Statuarum in Pantheo Romæ. 68 Stabant in Apollinis Palatini porticu effigies æneæ quinquaginta filiorum Ægypti, quibus ut & Apollini, Æſculapio, Iſidi, &c. attribuit vetuſtatis ſuperſtitio vim in ſomnis indicandi curationes & remedia morborum. Quod ſi cui perſuaſum eſſet ſe ab his vel illis iſtorum fratrum certius ac verius ſomnium accepiſſe, eos præ cæteris coluit & inauravit. Alii ad Caſtorem & Pollucem referunt. 69 Pituita defæcata, diſcuſſiſque humoribus vitioſis, certiora ſunt ſomnia. 70 Et quoniam nobis homunculis aurum in deliciis & votorum ſumma eſt, hoc diis æque gratum opinamur: atque hinc aurea jam omnia in templis, atque aurum per ſcelus, & nefas conflatum expulit è templis ſimplicitatem fictilium, qualia Numa in ſacris adhibebat Juven. Sat. 1. v. 116. 71 Priſcis in uſu & in Saturni æde condita. 72 [illegible] io movit.

[73] *Veſtaleſque urnas, & [74] Thuſcum fictile mutat.*
O [75] curvæ in terras animæ, & cœleſtium inanes!
Quid juvat hoc, templis [76] noſtros immittere mores,
Et [77] bona diis ex hac ſcelerata ducere pulpa?
[78] *Hæc ſibi [79] corrupto [80] caſiam diſſolvit olivo:*
Et [81] calabrum [82] coxit [83] vitiato murice vellus;
Hæc [84] baccam [85] conchæ raſiſſe, & [86] ſtringere venas
Ferventis [87] maſſæ [88] crudo de pulvere juſſit.
[89] *Peccat & hæc, peccat: vitio tamen utitur; at vos*
Dicite Pontifices, [90] in ſancto quid facit aurum?
Nempe hoc, quod [91] Veneri donatæ à virgine pupæ,
Quin damus id ſuperis de magna quod dare [92] lance
Non poſſit magni [93] Meſſalæ [94] lippa propago?
Compoſitum [95] jus [96] faſque [97] animo, ſanctoſque receſſus
Mentis, & [98] incoctum generoſo pectus honeſto.
Hæc cedo ut admoveam templis, & [99] farre litabo.

73 Capedines & lavacra Veſtæ.
74 Teſtas, vaſa ex Etruria Romam allata, *vel* religionem ſimplicem ab Etruſcis ductam.
75 Cernuæ & pronæ velut pecudes.
76 Inducere cupiditates & alia vitia noſtra.
77 Exiſtimare quæ diis bona ſint, ex affectu noſtro carnali.
78 *Hæc pulpa, i. carnalis corruptio, nõ contenta naturali rerum ſimplicitate, miſcet & vitiat omnia. his tamen ita vitiatis utitur, ſaltem fruitur: diis tamen nulli ſunt uſui. Quorſum itaque diis hæc dicamus? emaci nempe nundinatione ut meliora ab iis accipiamus.* 79 Dum unguentum conficit & caſiam & oleum perdit. 80 Satyr. 6. verſ. 36. 81 Tarentinam lanam, quæ optima. 82 Coquendo infecit, tinxit. 83 Liquore è conchylio muricis, qui & ipſe periit. 84 Margaritam. *Pearle.* 85 E concha radere, conchæ enim adhæreſcunt, neque avelli queunt, niſi lima. Plin. 9. lib. 35. cap. 86 Conflare. 87 Metalli. 88 Ramentis, & baleucis quæ è fodinis eruuntur. *Care.* 89 Vitioſa eſt hæc luxuria. *vide ſupra 78 notam.* uſus tamen aliquis ex his vitiis, ſed auri in templis nullus. 90 Templis vel Deorum ſacris. 91 Ut ephebi bullas penatibus, ſic pauperes virgines Veneri pupas conſecrabant, à qua pro pupis, Angel. *Babies*, veros infantes precabantur: haud ſecus faciunt qui aurum diis offerunt. 92 Patella. divites è lance pauperes ex acerra libabant. 93 M. Val. Corvini Meſſalæ, *vel* Aurelii Meſſ. *ſynecd.* pro quovis divite & nobili. 94 Qui animo & oculis erat vitioſis, guloſus quippe & majoribus indignus. 95 Quoad legem humanam. 96 Quoad divinam legem. 97 Intima animi penetralia & cogitationes. 98 Animum penitus imbutum. 99 Mola ſalſa. Horat. 23. Od. lib. 3. *Farre pio ſaliente mica.* i. ipſe ſi purum & ſimplicem attulero animum, pareo ac ſimplici ſacrificio deum placabo.

SATYRA III.

Sub perſona Stoici philoſophi monet juvenes, ne deſidiæ & mollitiei indulgentes, nedum patrimoniis & natalibus freti, philoſophiæ ſtudia negligant: Quæ vitiorum morbis medetur, virtutem & honeſta officia docet, animum bene conſcium, & vitæ felicitatem largitur.

[1] *NEmpe hæc aſſidue? jam clarum mane feneſtras*
Intrat, & anguſtas [2] *extendit lumine rimas:*
[3] *Stertimus* [4] *indomitum quod* [5] *deſpumare Falernum*
Sufficiat, [6] *quinta dum* [7] *linea tangitur* [7] *umbra.*
En quid agis? ſiccas [8] *inſana* [9] *canicula meſſes*
Jamdudum coquit, & patula pecus omne ſub ulmo eſt,
[10] *Unus ait comitum. verumne? itane? ocyus adſit*
Huc [11] *aliquis. nemon'? turgeſcit* [12] *vitrea bilis:*
[13] *Findor.* [14] *ut Arcadiæ,* [15] *pecuaria rudere credas.*
Jam liber: & [16] *bicolor* [17] *poſitis membrana capillis*
Inque manus chartæ, [18] *nodoſaque venit* [19] *arundo.*
Tunc [20] *queritur, craſſus calamo quod pendeat humor,*
[21] *Nigra quod infuſa vaneſcat ſepia limpha:*
Dilutas queritur [22] *geminet quod* [23] *fiſtula guttas.*
[24] *O miſer. inque dies ultra miſer, huccine rerum*
Venimus? at cur non [25] *potius,* [26] *teneroque columbo*

1 *Inclamat dormientes diſcipulos philoſophus, vel qui nobili juveni additur comes pædagogus.* infra not. 10. Nunc autem inquit Taurus apud A.Gell. l. 6. c. 10. expectant philoſophi ad fores juvenum, donec heſternam edormierint crapulam. 2 Latiores apparere facit, *vel* extendere videtur, cum ſol per rimas lumen transmittat. 3 O juvenes, diſcipuli mei: & eſt ſubtimida reprehenſio, in prima perſona. 4 Durum, concoctu difficile, *vel* non dilutum, quod vix plurima aqua temperari poſſit. 5 Decoquere, edormiſcere. 6 Solaris horologii, inæqualis planetarii ad diem civilem. 7 Gnomonis quinta umbra meridionali proxima. *Hypallage.* Dum quinta linea tangitur umbra. 8 Quæ inſanos i. morbidos reddat homines, *vel* quæ in rabiem agat canes. 9 Sol in Cancro, cujus indicium eſt ortus ſtellæ Canicularis. 10 Pædagogus, ut ſupra not. 1 vel, *Juvenum, condiſcipulorum, expergefactus: ait unus* verumne? Itane? 11 E famulis. 12 A calore vel effectu. Horat. lib. 1. Sat 3. *Splendida.* quæ ſe è ſplendore prodit. 13 Ita cogor in vociferationem. 14 *Reſp. Philoſophus cum indignatione.* vel lege. *Finditur Arcadiæ pecus* ex perſona poëtæ vel philoſophi dicentis: Juvenis indignatur & diſcruciatur vociſerans inſtar aſini rudentis. 15 Aſinos, quos Arcadia habet maximos. 16 Introrſum candida, extrorſum crocea. 17 Ubi ipſi juvenis compſit capillos, *vel* membrana pumice lævigata demptis capillis, καταχρηστικῶς pro pilis. 18 Interſtitiis & geniculis. 19 Calamus ſcriptorius, *Metonym.* 20 Cauſatur atramentum ſpiſſum nimis lentum eſſe, hærere calamo, non fluere. 21 Infuſa mox aqua, prætendit nimis liquidum fieri atramentum è ſucco ſepiæ, atque vaneſcere. 22 Liquidius fluat & maculet. 23 Calamus ſcriptorius. 24 O miſer adoleſcens, futureque indies miſerior: hiccine tandem laboris ac ſpei fructus, ut, ridiculas ignaviæ prætendens cauſas, ſtudium fictis excuſationibus ſupplere velis? 25 Quam [illegible]ophiæ operam des. 26 Quem ſua mater vel puella delicatè alit.

Et

Et ſimilis regum pueris, [27] *pappare minutum*
Poſcis, & iratus mamma [28] *lallare recuſas?*
[29] *An taliſtudeam calamo?* [30] *cui* [31] *verba? quid iſtas*
Succinis [32] *ambages?* [33] *tibi luditur:* [34] *effluis amens:*
Contemnêre, [35] *ſonat vitium percuſſa,* [36] *maligne*
[37] *Reſpondet* [38] *viridi non cocta fidelia* [38] *limo.*
[39] *Udum & molle lutum es,* [40] *nunc nunc properandus, &* [41] *acri*
Fingendus [42] *ſine ſine* [42] *rota.* [43] *ſed rure paterno*
Eſt tibi [44] *far modicum,* [45] *purum & ſine labe ſalinum.*
Quid metuas? [46] *cultrixque foci* [47] *ſecura patella eſt.*
Hoc ſatis? an deceat [48] *pulmonem rumpere ventis,*
[49] *Stemmate quod* [50] *Tuſco* [51] *ramum milleſime ducis,*
Cenſoremve [52] *tuum vel quod* [53] *trabeate ſalutas?*
Ad populum [54] phaleras. ego te intus, & in cute novi.
Non pudet ad morem diſcincti vivere [55] *Nattæ?*
Sed ſtupet hic vitio, & fibris increvit [56] *opimum*
Pingue, [57] *caret culpa: neſcit quid perdat: & alto*
Demerſus [58] *ſumma rurſus non bullit in unda.*
Magne pater divum ſævos punire tyrannos

27 Pappam & buam, cibum præmanſum, minutum.
28 Dormire ad lallum. i. nutricis occinentis nænias καταβαυκαλήσεις, Athen. 14 *Auſon. epiſt.* 17. *Lalli ſomniferos modos.*
29 *Verba juvenis.*
30 *Refert Philoſ.*
31 Sup. *das?*
32 Cauſationes & tergiverſationes.
33 Tu te ipſe ludis, tuo damno, de te.
34 Effluit & perit tibi tempus, *vel* Diffluis mollitie & voluptatibus ut vitiatum vas. 35 *Ut fictile vas ex argilla non probe cocta digito tactum & exploratum, tinnitu rauco vitium, rimas & crudam materiam prodit: ita tu futili & rudi ſermone ignorantiam tuam.* 36 Raucum, non acutum & tinnulum. 37 Reſonat. 38 Vas fictile ex argilla cruda, nec bene cocta *Metaph.* 39 Rudis es materia, capax tamen formæ ſi te ſubmiſeris figulo. i. magiſtro. 40 In juventute. 41 Accurata & ſeveriori diſciplina. 42 Sine intermiſſione aut mora. 43 *Tu vero objicies, tibi non tam artibus opus eſſe, cui ſit à patre domus & res mediocris.* 44 Cenſus ἀντάξιος. 45 A majoribus non fraude quæſitum, vel ex argento puro. i. non celato. *vel mundum*, ut ſit ſupellex lauta & nitida, ſalinum autem ſacram menſam facit, ut quo primitiæ cum ſale diis offerebantur. *Lipſ. Saturnal.* 12. 46 Qua libationes ad focum feruntur. 47 Quæ te ſecurum reddat. 48 Inflari & oſtentare te. 49 Generis ordine, ſtirpe. Juv. Sat. 8. verſ. 1. 50 Nobiliſſimæ & antiquiſſimæ Romanorum familiæ ex Etruria ortum habuere. 51 Succeſſionis lineam. vide quæ ad Sat. 8. Juven. verſ. 1. 52 E tua familia. 53 In atrio inter imagines majorum. *vel* in recognitione equitum, tu eques trabeatus. vide Juv. Sat. 8. v. 259. 54 Inſignia equeſtria, *vel* ornamenta externa fortunæ, quæ te non magis reddunt nobilem, quam phaleræ equum. 55 Diſſoluti cujuſdam, intemperantis, perditi, qui obduruit in vitiorum callum, & quaſi habitum malitiæ, ita ut ſe peccare non ſentiat, Sordidi Nattæ meminit Horat. 6. Sat. lib. 1. Turneb. 23. lib. 33. c. legit *Nactæ.* i. fullonis. 56 Quod ſenſum ademit *Metaph. à corpore.* 57 Excuſandus & aliqua dignus venia ob ſtuporem & callum vitiorum. perditæ jam & profligatæ nequitiæ. 58 Non emergit è barathro vitiorum. nec tangitur conſcientia ſcelerum, *tum tamen te atque alios qui per incontinentiam prudentes ſcientesque virtutem deſerueritis, graves maneant conſcientiæ cruciatus.* Atque huc ſpectat digreſſio inſequens poëtæ docentis non eſſe aliam pœnam graviorem atque ipſis tyrannis digniorem, quam deſertæ virtutis conſcientiam; & *pœnam* (ut ita dicam) *damni.*

Haud

Haud alia ratione velis, cum dira libido
Moverit ingenium ferventi tincta [59] *veneno:*
[60] Virtutem videant, [61] intabeſcantque relicta
Anne magis Siculi gemuerunt æra [62] *juvenci,*
Et magis auratis pendens laquearibus enſis
Purpureas ſubter [63] *cervices terruit,* [64] *Imus,*
Imus præcipites, quam ſi ſibi dicat, & intus
Palleat infelix, quod proxima neſciat uxor?
Sæpe oculos memini tangebam [65] *parvus* [66] *olivo*
Grandia ſi nollem morituri [67] *verba* [68] *Catonis*
Diſcere, ab [69] *inſano multum laudanda magiſtro,*
Quæ pater adductis [70] *ſudans audiret amicis.*
[71] *Jure etenim id ſummum, quid dexter* [72] *ſenio ferre*
Scire, erat in voto; damnoſa [73] *canicula quantum*
[74] *Raderet, anguſtæ collo non* [75] *fallier* [76] *orcæ:*
Neu quis callidior [77] *buxum torquere flagello.*
Haud [78] *tibi inexpertum* [79] *curvos dependere mores,*
[80] *Quaque docet ſapiens* [81] *braccatis* [82] *illita Medi*
[83] *Porticus,* [84] *inſomnis quibus &* [85] *detonſa juventu*
Invigilat, [86] *ſiliquis & grandi paſta polenta*

59 Crudelitatis & vitiorum. 60 Quam ut videant virtutem. alii legunt *virtuti invideant,* quam ſcilicet ab aliis cultam ipſi deſeruerint. 61 Diſcrucientur, quod eam reliquerint. 62 Miſeri homines incluſi in tauro illo aheneo, quem Phalaridi tyranno Siculo Perillus inventum, dedit. 63 Damoclis unius ex aſſentatoribus Dionyſii. vide hiſt. in 5. Tuſculan. quæſt. à Cic. plenius expoſitam. 64 Ordo, *quam ſi ſibi dicat: Imus, imus præcipites* in vitia & exitium nulla virtute ſufflaminandi, omni ſalutis ſpe deſtituti. 65 *Fecimus & nos Hæc juvenes.* Sat. 8. Juvenal. Ego quidem hoc puer, &c. *tu autem juvenis es.* verſ. 52. infra. 66 Ad ſimulandam lippitudinem, ut à recitatione eximeret. 67 Deliberativa, moriatur necne, vel Ethopœia. 68 Uticenſis, devicto Pompejo morituri. 69 Clamoſo. *al.* vehementi & acri, unde & Domitio Grammatico Inſani cognomen inditum. A. Gell. 7. 18. 70 Labore corrogandi amicos ad filium audiendum, *aut* lætitia. 71 Convenienter puerilibus annis. 72 Jactus teſſerarum ſeu talorum ſummus. fauſtiſſimus vero qui omne tollebat depoſitum, quod erat *Venus.* vide quæ ad Martial. epig. 14. lib. 14. *the fice.* 73 Canis, unio, jactus damnoſus. 74 Quantum mihi detraheret, *vel* ex reliquo talorum numero demeret, quod erat quinque. 75 Non errare. 76 Vaſis, in quod nuces pueri conjiciebant. Ovid. de Nuce, *Vas quoque ſæpe cavum ſpatio diſtante locatur, In quod miſſa levi nux cadit una manu.* alii de pyrgo intelligunt, non recte. Quorſum enim ars, ne fallaris ad conjiciendas in turriculam ſeu fritillum aleas, de quo puerum fuiſſe ſolicitum dicit hic poëta ſeu philoſophus? de Fritillo vide quæ nos ad Mart. epigr. 14 lib. 4. 1. 77 Trochum, *vel* turbinem è buxo. 78 Jam juveni, relictis nucibus, atque liberaliter hactenus in ſtudiis philoſophiæ educato. 79 Pravos à rectis diſtinguere. 80 Et præcepta quæ docentur in ϛοᾷ porticu Athenis, in qua Zeno & alii Philoſophi (inde Stoici dicti) docebant diſputabantque. 81 Indutis braccis. i. femoralibus, à ῥάκος. Æolice adjecto β. 82 In qua picti erant Perſæ à Miltiade, Themiſtocle, & Athenienſibus devicti. 83 ϛοὰ ποικίλη. 84 In qua juvenes ſtudiis invigilant. 85 Stoici tondebantur ad cutem, cum vero hic agatur omnino de porticu Stoica, male ab aliis ingeritur lectio *quibus intonſa,* quod de Romanis cirratis intelligi volunt. 86 Victu tenui, leguminibus & craſſa pulte ex farina & lacte.

87 *Et*

[87] *Et tibi quæ Samios deduxit* [88] *litera ramos,*
Surgentem dextro monſtravit lumine [89] *callem.*
Stertis adhuc? laxumque caput compage ſoluta
[90] *Oſcitat heſternum,* [91] *diſſutis undique malis,*
[92] *Eſt aliquid quo tendis, & in quod dirigis* [93] *arcum?*
[94] *An paſſim ſequeris corvos,* [95] *teſtaque lutoque,*
Securus quo pes ferat, atque [96] *ex tempore vivis?*
[97] Helleborum fruſtra, cum jam cutis ægra tumebit,
Poſcentes videas. venienti occurrite morbo.
[98] *Et quid opus Cratero magnos promittere* [99] *montes?*
Diſciteq; o miſeri & [1] cauſas cognoſcite rerum,
[2] *Quid ſumus, &* [3] *quidnam victuri gignimur,* [4] *ordo*
Quid datus, aut [5] *metæ* [6] *quam mollis flexus, &* [7] *unde*
Quis modus [8] *argento,* [9] *quid fas optare, quid* [10] *aſper*
[11] *Utile nummus habet: patriæ cariſque propinquis*
Quantum [12] *elargiri deceat:* [13] *quem te deus eſſe*
Juſſit & [14] *humana qua parte locatus es in re.*
[15] *Diſce: nec invideas.* [16] *quod multa fidelia putet*
In locuplete penu, [17] *defenſis pinguibus Umbris,*
Et piper & pernæ Marſi [18] *monumenta clientis?*
[19] *Mænaque quod prima nondum defecerit orca:*
[20] *Heic aliquis de gente* [21] *hircoſa Centurionum*

87 Nec tibi inaudita aut incognita eſt virtutis via, quam Pythagoras Samius indigitare voluit expreſſam in bicorni litera —

88 — Y. quæ in duos ramos ſe dividens bivium vitæ monſtrat; arduam & anguſtam virtutis viam extendens à dextra, mollem & latam vitii à ſiniſtra.

89 Virtutis crebris actionibus & laboribus tritum.

90 Heſternam evaporat crapulam.

91 Scilicet oſcitatione.

92 Eſtne ſcopus vel finis aliquis vitæ tibi propoſitus? 93 Actiones. 94 Vagus erras pueri more qui corvos teſta lutoque petit. 95 Temere, nec viarum nec conſiliorum ratione habita. 96 In diem ſine propoſito. 97 Pharmaca vitioſos humores purgantia ſero poſcas, ubi jam invaluit hydrops, Sat. 4. v. 16. 98 Et quid opus medico inſigni, qualis fuit Craterus tempore Auguſti, ad reſtituendam ſanitatem, cum in manu tua ſit præcavere morbum qui premit? *Metaph. à corpore ad animum.* 99 Aureos nummorum. 1 Rerum expetendarum & fugiendarum ad felicitatem aſſequendam. *Juven. vivendi cauſas*, vel etiam, *cauſas naturales.* 2 Quæ hominis ſit natura. 3 In quem finem. 4 Fatorum certa lex, qua fieri omnia aſſeruere Stoici. *vel* gubernatio divina. 5 Felicitatis, *aliis* vitæ quam breve ſit ſpatium, & unde mors immineat. *Metaph. à meta Circenſi, quam in flexu evitare periti aurigæ erat.* 6 Quantæ ſit artis & operæ regere. 7 Undæ, ut ſit quaſi meta ad quam circumflectenda eſt remigatio in navali certamine. alii leg. *unde*, ut ſupra, nota 5. 8 Quærendo, & erogando. 9 Quæ vota. 10 Signatus recens. 11 Utilitatem, uſum. 12 Ex officio debeas. 13 Cujus qualitatis, ποίως. 14 Quæ pars ſit univerſi. 15 Hanc ſapientiam ediſce. nec invidendo doleas, ſi advocatis & patronis Romanis uberior munerum copia ſuppetat quam tibi. 16 Quod vaſa præ copia & affluentia pateant advocatis in cella penuaria. 17 Divitibus, uberis ſoli dominis Umbris, *Italiæ populis* quos ille in judicio defenderit. 18 Miſſa à clientibus donaria. 19 Et quod ſalſamentum illud ſuperſit è prima orca vel prima ſeria ac parte orcæ, nec deficiat, pluribus à clientibus indies donatis. 20 *Neque movearis, quod indocti milites aſpernentur philoſophos.* 21 Quorum alæ hircum olent. al. *hirtoſa.*

Dicat, Quod ſapio, ſatis eſt mihi, non ego curo
Eſſe quod [22] *Arceſilas* [23] *ærumnoſique Solones,*
[24] *Obſtipo capite, &* [24] *figentes lumine terram,* 80
Murmura cum ſecum, & [25] *rabioſa ſilentia rodunt.*
Atque exporrecto trutinantur verba labello,
Ægroti veteris meditantes ſomnia, [26] Gigni
De nihilo nihil, in nihilum nil poſſe reverti. 84
[27] *Hoc eſt, quod palles? cur quis non prandeat, hoc eſt?*
[28] *His populus ridet multumque* [29] *toroſa juventus*
Ingeminat tremulos naſo [30] *criſpante cachinnos.*
* *Inſpice:* [31] *neſcio quid* [32] *trepidat mihi pectus, & ægris*
Faucibus exſuperat gravis halitus, inſpice, ſodes,
Qui dicit medico, [33] *juſſus requieſcere,* [34] *poſtquam*
Tertia compoſitas vidit nox currere [35] *venas* 91
[36] *De majore domo* [37] *modice ſitiente lagena,*
[38] *Lenia* [39] *loturo ſibi* [40] *Surrentina rogavit.*
[41] *Heus bone, tu palles:* [42] *Nihil eſt.* [41] *Videas tamen iſtud*
Quicquid id eſt: ſurgit tacite tibi [43] *lutea pellis.* 95
[44] *At tu deterius palles: ne ſis mihi tutor:*
[45] *Jampridem hunc ſepeli:* [46] *tu reſtas.* [47] *perge, tacebo.*

22 Ego non ſtudeo eſſe philoſophus, qualis fuit ille Arceſilas, qui cum nihil ſciri affirmaret, dictus eſt *philoſophiæ everſor*. neque eſſe volo ſapientum unus ut --- 23 --- Solon legiſlator Athenienſis, qui me vigiliis, ſtudiiſque macerem, ærumnoſus deinde futurus. 24 Quod attenti & cogitabundi ſignum eſt. 25 Quæ furorem ſapiunt. rabidi autem canes non latrant. 26 Meditantes nugamenta philoſophica, quale hoc eſt, *Ex nihilo nihil, &c.* 27 Hoc tanti eſt, *inquit Centurio*, ut ad pallorem ſtudeas? 28 Philoſophiæ placitis. Alii legunt, *Hos.* i. philoſophos. 29 Robuſta, militaris? 30 In rugas præ effuſo riſu contracto. * *Ut vero æger*, reſpondet philoſophus, *neglecto medico perit: ita vitioſi iſti, qui philoſophos animi medicos ludibrio & contemptui habent, miſere peribunt.* 31 Ordo eſt; Qui dicit medico, inſpice: neſcio quid ſibi velint hæc--- 32 Febris ſymptomata & gravis morbi indicia, cordis palpitatio, reſpiratio ægra, & ſpiritus graveolentia: juſſus requieſcere ad quartum diem non abſtinet, ſed in gravem morbum labitur. 33 Ut ex requie & abſtinentia convaleſcat, quod fit inter initia morborum. 34 Ubi æger videt nocte tertia moderate & ἐυξύγως convenienter fluere --- 35 --- arteriarum pulſum, *vel*, venas ſimpliciter. 36 Ibi neglecto medici conſilio, tanquam de morbo ſecurus, poſcit, *vel* deficiente ſua è domo divitis cujuſdam amici. --- 37 --- in lagena non admodum capaci vel deficiente ſua --- 38 --- Vina quorum auſteritatem decoxit ætas --- 39 --- Sibi balneum ingreſſuro --- 40 --- è Surrento Campaniæ oppido. 41 *Medici intervenientis viſentiſque ægrum verba.* 42 *Æger reſpondet morbum vel diſſimulans, vel non ſentiens.* 43 Pallida cutis ab aqua intercuti intumeſcit. 44 Tu potius ô medice, *inquit deplorata ſpei æger*, mihi pallere & ægrotare videris, quin me mittis, & te curas? mihi te tutore nihil eſt opus, *idem faciunt perditi, qui correpti maledicta ingerunt.* 45 Hunc, *ait Philoſophus*, incontinentem ægrum, medicos contemnentem jamdudum ſepelii, efferetur mox mortuus, tam ſcio quam ſi jam extuliſſem. 46 Tu contemptor philoſophorum reſtas efferendus. Poſſunt & hæc eſſe verba ægroti dicentis; unde novus hic mihi tutor? priorem illum qui eadem quæ tu uſque canebat, meque monendo inhibebat ne viverem meo arbitrio, jamdudum extuli, ſpero & te propediem. *Omnes compoſui felices. Nunc ego reſto*, inquit Horat. 9. Serm. 1. I. 47 Deride, vive *inquit Medicus* tuis moribus, ede, bibe, lava, animo tuo morem gere. Quantum ad me, taceo, & abeo.

[48]*Turgidus hic epulis, atque* [49]*albo ventre,* [50]*lavatur,*
Gutture ſulfureas lente exhalante [51] *mephites.*
Sed tremor inter vina ſubit, calidumque [52] *trienta*l
Excutit è manibus: [53] *dentes crepuere retecti,*
Uncta cadunt laxis tunc [54] *pulmentaria labris.*
Hinc [55] *tuba, candelæ: tandemque beatulus alto*
Compoſitus [56] *lecto, craſſisque* [57] *lutatus amomis,*
In [58] *portam rigidos calces extendit: at illum*
[59] *Heſterni* [60] *capite induto* [61] *ſubiere* [62] *Quirites.*
[63] *Tange miſer* [65] *venas, & pone in pectore dextram.*
Nil [65] *calet hic: ſummosque pedes attinge, manusque.*
Non [66] *frigent.* [67] *Viſa eſt ſi forte* [a] *pecunia, ſive*
[b] *Candida vicini ſubriſit molle puella,*
[68] *Cor tibi rite ſalit?* [c] *Poſitum eſt* [69] *algente catino*
Durum olus & [70] *populi cribro decuſſa* [71] *farina.*
[72] *Tentemus fauces: tenero latet* [73] *ulcus in ore*
Putre, quod haud deceat plebeja [74] *radere beta.*
[d] *Alges, cum* [75] *excuſſit membris timor albus ariſtas:*
[e] *Nunc* [76] *face ſuppoſita ferveſcit ſanguis, & ira*
Scintillant oculi: dicisque facisque quod ipſe
Non ſani eſſe hominis, [77] *non ſanus juret Oreſtes.*

48 *Ille quidem æger ſpreto medico interiit, & hic etiam qui medici conſilium, i. philoſophiam contemnit, peribit.*
49 Pallido vel cibis diſtento.
50 Balnea intrat, quod ægrotis periculoſum.
51 Graveolentes à cruditate ſpiritus. Mephitis proprie eſt terreus putor ex ſulfureis & corruptis aquis aſcendens.
52 Calicem capientem tertiam ſextarii partem.
53 Ex tremore capitis, & totius ſoluta compage dentes retecti labiis retractis ſtrident. 54 Cibi lauti evomuntur. 55 Mox illi mortuo apparantur quæ ad funeris ſolennitatem ſpectant, tubæ, tibiæ, faces, &c. 56 Ferali. 57 Unctus & pollinctus, ut Sat. 6. v. 35. 58 Καταχεντικῶς pro janua. verſis in januam pedibus pro more componendi mortuos in feretro, qui cum ut plurimum in caput nati fuerint in vitam, ita in pedes rurſus efferuntur ad ſepulturam, *vel* naturam civitatis extra quam efferebantur, ſepeliebantur, urebantur. 59 Recens manumiſſi ex teſtamento defuncti. 60 Pileo donati. 61 Feretro, præſtituri patrono ſupremum hoc officium. 62 Cives Romani à Quirino. i. Romulo. 63 *Inquit medicinæ. i. philoſophiæ contemptor.* Quo mihi hæc de febre & morte? ego pulchre valeo, tange arteriam, explora ſi mihi quis morbus. 64 Arteriam. 65 Non arguit calorem è febri. 66 Nec frigent extremæ partes. 67 *Reſp. philoſophus, Immo gravioribus laboras morbis* a *avaritia*, b *libidine*, c *mollitie*, d *timore*, e *iracundia*. 68 Annon cordis abdito motu prodis animi morbum? 69 Olus ipſum in catino algens. i. frigidum. 70 Non pollinario & ſubtili. 71 Panis cibarius. 72 Si poſſis his veſci. 73 Ulcus delicatæ gulæ. 74 Exaſperare vili cibo, & fabrorum prandio, beta. Martial. 13. l. 13. epigr. 75 Negabas te pallere aut algere, exanguis tamen timor te horrere facit, erexitque tibi pilos, ariſtarum more. 76 Dicebas modo nil caluiſſe, ecce autem bile ſuffuſus ſanguis circa cor ebullit velut igne ſuppoſito, & ira ſcintillant oculi. 77 Exagitatus furiis matris Clytemneſtræ, quam patris necem ultus, cum adultero Ægiſto occiderat, hoc eſt, *ipſi inſani te inſanum judicabunt.*

SATYRA IV.

Sub perſona Socratis Alcibiadem objurgantis, invehitur in Neronem, qui nobilitatis ſuæ oſtentatione & populi aſſentatione inflatus Remp. eſt aggreſſus: ad cujus adminiſtrationem (bene licet ad tempus diſſimulet) nullis prudentiæ civilis, ne ſcientiæ quidem moralis ſit remis inſtructus.

[1] *Rem populi tractas?* [2] *(barbatum hæc crede* [3] *magiſtrum*
Dicere, [4] *ſorbitio tollit* [5] *quem dira cicutæ)*
[6] *Quo fretus? Dic hoc magni* [7] *pupille Pericli,*
Scilicet [8] *ingenium, &* [9] *rerum prudentia* [10] *velox*
Ante pilos venit, dicenda tacendaque calles.
Ergo cum mota [11] *fervet plebecula* [12] *bile,*
Fert animus calidæ feciſſe ſilentia turbæ
Majeſtate [13] *manus: quid deinde loquêre? Quirites,*
Hoc, puto, non juſtum eſt, illud male, rectius illud.
[14] *Scis etenim juſtum gemina ſuſpendere lance*
Ancipitis libræ: rectum diſcernis, ubi [15] *inter*
Curva ſubit; vel [16] *cum fallit* [17] *pede regula varo:*
Et potis es nigrum [18] *vitio præfigere* [19] *theta.*
Quin tu igitur ſumma nequicquam [20] *pelle decorus*
Ante diem blando [21] *caudam jactare popello*
Deſinis, [22] *Anticyras* [23] *melior ſorbere meracas?*

1 Tune rempublicam adminiſtras? 2 Barbas alebant philoſophi promiſſas ad gravitatem. 3 Socratem magiſtrum tuum ô Alcibiades, *vel*, magiſtrum cujus è ſchola tanquam ex equo Trojano prodierunt Philoſophorum ſectæ: Socratem autem inducit monentem & corripientem Alcibiadem, quo à ſe amoveat periculum & ſuſpicionem taxati Neronis Imperatoris. 4 Hauſtus cicutæ, pœna capitalis apud Athenienſes. 5 Fraude & invidia circumventum, quaſi de diis male ſentiret, &c. Xenoph. ἀπομνημ. 6 Qua arte? 7 Alcibiadis tutela avunculi tui Periclis inſignis & jactabunde: *Et Neronem Poppæa pupillum vocavit, ut cui tutores eſſent Burrhus & Seneca.* 8 *Ironice.* Tibi procul dubio contigerunt artes & ſcientiæ ——— 9 τέχνη πολιτική, & experientia rerum ——— 10 ——— Præcox, ante barbam & annorum maturitatem. 11 Seditioſa ſævit. 12 Ira & tumultu. 13 Porrectæ vel motæ, in ſignum ſilentii. 14 *Quatuor ſequentes verſus lege Ironice, vel interrogatorie.* 15 Inter duo extrema vitia injuſta. 16 Ubi legis norma varianda eſt propter variam circumſtantiæ alicujus exceptionem, vel, ubi lex ipſa non recta ſit: poteris tu vitioſam regulam coarguere. 17 Crure regulæ intorto. *Metaph. à fabrili arte.* 18 Vitiorum reis & convictis. 19 Θ literam condemnatoriam, notam mortis, θάνατος. 20 Alcibiades forma: Nero triumphali veſte, vel ſimulata probitate, vultu etiam pulchro. 21 Pavonum more expanſa cauda te venditare, vel inſtar canis mota cauda adulari, & captare auram popularem. 22 Elleborum in inſula Anticyra copioſe natum, optam ex melancholia inſaniam purgans. 23 Aptior, cui ipſi magis opus erat dementia & vitiis purgari, quam curam aliorum ſuſcipere, regi quam regere.

[24] *Quæ tibi* [25] *ſumma boni eſt?* [26] *uncta vixiſſe patella*
Semper, & aſſiduo [27] *curata cuticula* [28] *ſole.*
[29] *Expecta: haud aliud reſpondeat hæc anus, I nunc,*
[30] *Dinomaches ego ſum:* [31] *ſuffla, ſum* [32] *candidus.* [33] *Eſto*
Dum ne deterius ſapiat pannucia [34] *Baucis,*
Cum bene [35] *diſcincto* [36] *cantaverit* [37] *ocima vernæ.*
[38] Ut nemo in ſeſe tentat deſcendere, nemo:
[39] Sed præcedenti ſpectatur mantica tergo.
[40] *Quæſieris: Noſtin' Vectidi prædia?* [41] *cujus?*
Dives [42] *arat* [43] *Curibus quantum non milvus* [44] *oberret:*
Hunc ais? [45] *hunc diis iratis,* [46] *genioque ſiniſtro:*
Qui [47] *quandoq; jugum* [48] *pertuſa* [49] *ad compita figit,*
Seriolæ veterem metuens deradere [50] *limum,*
[51] *Ingemit,* Hoc bene ſit: *tunicatũ cum ſale mordens*
[52] *Cæpe, &* [53] *farratam* [54] *pueris plaudentibus ollam,*
[55] *Pannoſam fæcem morientis ſorbet aceti?*
[56] *At ſi unctus ceſſes, &* [56] *figas in cute ſolem,*
Eſt prope te [58] *ignotus,* [59] *cubito qui tangat, &* [60] *acre*

24 *Tantum habes à prudentia civili, qui finis eſt, ut ne moralium quidem ſcientiam ullam habeas.*
25 Quidnam enim tibi ſummum bonum eſt?
26 *Reſpondet ex perſona Alcibiadis ſeu Neronis,* Gula & luxus.
27 Libido, & mollis, imo fœda corporis cura.
28 Inſolatio cutis ad acquirendam corporis ſiccitatem, vide verſ. 33. ſeq.

29 Recte attende parumper, *inquit Poëta.* Tu princeps (ſi diis placet) nihilo ſanius ſtatuis de ſummo bono, quam muliercula hæc in tranſitu, quæ olera venalia clamitat. 30 Nobiliſſimæ fœminæ filium te jacta ô Alcibiades, ſic Nero Agrippæ. 31 Hoc ſolum habes quod glorieris tumidus, & opponas. 32 Speciosſus & pelle decorus. 33 Quid hoc? ſi nihilo plus ſapias quam Baucis pannoſa. *Donatus.* multis conglobata pannis, *aliis* rugoſa, ut Plin. 15. 14. pannucea mala. 34 A Poëtis uſurpatum nomen vetulæ olitricis. 35 Diſſoluto. 36 Promercalia clamitaverit. 37 *Βασιλικὸν* pro quovis olere poſitum, *vel* cantando ocimum quod Græci etiam [illegible] appellant, ſervis exprobrat conditionem ſuam. 38 Vide quam nemo ſe noſſe laboret, alium omnis. *Tu princeps aliorum vitia inquiris, reprehendis, damnas: ad tua interim connives, ac illa putas latere, nec tamen latent, dum enim tu de noſtris moribus cognoſcis, & nos de tuis.* 39 Ex apologo Æſopi præcedentium vitia cernuntur à ſequentibus. 40 *Tu quæris.* an norim divitis illius prædia, *cujus avaritiam inſectari vis.* 41 *Ego requiro.* cujus? an illius qui ——— 42 ——— Poſſidet. *vel ſimpliciter* arat? 43 In Sabinis. 44 Circumvolando non emetiatur. 45 *Tu refers.* Dico illum Ipſum Vectidium, natum, *vel* viventem diis, hominibus atque ſibi male. 46 Quem defraudat. 47 Quandocunque, ſi quando ——— 48 ——— Ad pervia, ramoſa, hinc inde patentia compita ——— 49 ——— ſuſpenſo jugo compitalia celebrat, *vel* ipſo die feſto vix ſolvat jugum. 50 Picem. i. relinere. vide Juven. Sat. 6. 533. 51 Cum gemitu fauſtum hoc verbum *Bene ſit* pronunciat, quod Virgilio 8. eclog. *bonum ſit.* 52 Non purgatum. 53 Pultem è farre in olla coctam. 54 Familia, libertis ſuis & ſervis exultantibus, ac ſi laute tractentur. 55 *In hoc verſu quævis dictio eſt emphatica.* Vappam cui inſunt floces, flocci quidam & panniculi. 56 *Tuam vero, qui in alienam avaritiam & ſordes paratus es dicere, probroſam libidinem eſt qui videat & reprehendat.* 57 Ad ſolem te ungas, ut oleum imbibitum cutim reddat nitidam. 58 Quem tu non cogitas. 59 Animadvertat & arguat. *Nonne vides, aliquis cubito* [illegible] *prope tangit.* Horat. 60 Acriter execretur.

Deſpuat in mores: penemque arcanaque lumbi
[61] *Runcantem populo marcentes* [62] *pandere vulvas.*
[63] *Tu cum* [64] *maxillis* [65] *balanatum* [66] *gauſape pectas,*
Inguinibus quare detonſus [67] *curgulio extat;*
Quinque [68] *palæſtritæ licet hæc* [69] *plantaria vellant,*
[70] *Elixasque nates labefactent forcipe adunca.*
Non tamen iſta [71] *filix ullo manſueſcit aratro.*
[72] *Cædimus, inque vicem præbemus crura ſagittis.*
Vivitur hoc pacto: [73] *ſic novimus. ilia ſubter*
[74] *Cæcum vulnus habes; ſed lato* [75] *balteus auro*
Prætegit: [76] *ut mavis, da verba, &* [77] *decipe nervos.*
Si potes. [78] *Egregium cum me vicinia dicat,*
Non credam? [79] *viſo ſi* [80] *palles improbe* [a] *nummo,*
[b] *Si facis, in penem quicquid tibi venit* [81] *amarum,*
[82] *Si* [83] *Puteal multa* [c] *cautus vibice flagellas:*
Nequicquam populo [84] *bibulas donaveris aures.*
[85] Reſpice quod non es. [86] tollat ſua munera cerdo:
[87] Tecum habita, & noris quam ſit tibi curta ſupellex.

61 Radicitus evellentem, depilantem.
62 Ut patiaris muliebria.
63 *Cur capillos & barbam alens depilas pudenda? ut ſc. ----* τί σοι βούλεται πεττεῦσθαι καθαρά; τὰ δ᾽, λεῖα καὶ ὀλισθηρὰ ἐργάζεσθαι ἃ μηδ᾽ ὁρᾶσθαι θέμις. Lucian. in Ψευδολογιστῇ.
64 Pectine dentato inſtar maxill. *alii* cum maxillis. i. *& maxillas*, hoc eſt, mentum & genas.
65 Balanino unctum.

66 Capillitium, inſtar gauſapis villoſi, *alii* barbam. 67 Muto à ſimilitudine curgulionis, vel columellæ, vel vermiculi. 68 Depilatores robuſti, velut palæſtritæ. 69 Pilos. 70 Aſſiduis balneis, *vel* ad δρωπακισμὸν lotas. 71 Illi pili nullo pſilothro vel forcipe penitus evelluntur. 72 Ut gladiatores dum adverſarium petunt ſe telo exponunt: ita & nos aliorum vitia inquirendo præbemus iis occaſionem de noſtris cognoſcendi. 73 Ex tua in aliis vitiis acri diſquiſitione. 74 Libidinem diſſimulatam. 75 Potentia tua & imperium tua vitia tegunt. 76 Sed te non latent, quin te decipe ſi potes, & ——— 77 ——— Finge te ſanum, *vel* imperii onus ſuſcipe ultra vires. 78 *Inquit Alcibiades aut Nero.* 79 *Si ſis* a *avarus, inquit Poeta,* b *libidinoſus,* c *Injuſtus, rejecta popelli aſſentatione, ne affectes Remp. tibi conſcius quam prudentia ſis deſtitutus.* 80 Deſiderio nummi. 81 Γλυκύπικρον, libidini enim non raro acerbi exitus. 82 Si delatorum litigiis forum vexari patiaris, *vel*, ſi primos urbis vicos noctu cum gladiatoribus pererrans, obvios cædis, *vel*, ſi puteal graviſſimæ fœneratorum uſuræ, te permittente, vexent. 83 Puteo labrum magnificum impoſitum juxta Fabianum arcum, in porticu Juliana, ubi fœneratores verſari, & judices jurare ſoliti, ibidemque tribunal. 84 Laudis ſitibundas, credulas. 85 Noli tibi arrogare & ſumere, quod non habes. 86 Ne crede aſſentationibus, ſed ſibi habeat vanas ſuas laudes levis & vilis populus. 87 Tu te examina, & comperto quantula ſit tibi prudentiæ civilis ad remp. adminiſtrandam vis, intra pelliculam tuam te contine.

SATYRA V.

Gratum erga Cornutum Præceptorem ſuum teſtatur animum. Deinde quæ ſit vera libertas oſtendit, idque juxta Stoicorum paradoxon: *ſolum ſapientem liberum eſſe.*

[1] *VAtibus hic mos eſt, centum ſibi poſcere voces,*
Centum ora, & linguas optare in carmina centum:
b *Fabula ſeu mœſto*[2] *ponatur*[3] *hianda tragœdo,*
c [4] *Vulnera ſeu Parthi*[5] *ducentis ab inguine ferrum.*
[6] *Quorſum hæc? aut quantas*[7] *robuſti carminis offas*
[8] *Ingeris, ut par ſit centeno gutture niti?*
Grande locuturi[9] *nebulas*[10] *Helicone legunto:*
[11] *Si quibus aut*[12] *Prognes, aut ſi quibus olla*[13] *Thyeſtæ*
[14] *Fervebit, ſæpe inſulſo*[15] *cœnanda*[16] *Glyconi.*
[17] *Tu neque anhelanti,*[18] *coquitur dum maſſa camino,*
Folle premis ventos: nec clauſo murmure raucus
Neſcio quid tecum grave cornicaris inepte,
Nec[20] *ſcloppo tumidas intendis rumpere buccas.*
[21] *Verba togæ ſequeris,*[22] *junctura callidus acri,*

1 Hujus temporis Poëtie - qui ---- *b* - - - tragœdias & (Neroni adulantes) ---- *c* ---- Parthica ſcribunt bella, mos eſt centum poſcere voces. *in imitationem Homer. 2. Iliad. Virg. 6. Æn. Ovid. 12. Met.* 2 A Poëta Tragico ſcribatur. ---- 3 ----- Summa vocis contentione pronuncianda à mœſtitiam præ ſe ferente Tragœdo. i. actore ſeu hiſtrione. 4 Data, *vel* accepta. 5 E vulnerato inguine extrahentis. *vel* Parthi, dum fugere ſe ſimulat, ſagittas mittentis in hoſtes ab inguine ductas, ut aliis jaculandi mos ab auricula, mamma, *vel* humero. *Virgatis jaculantis ab inguine braccis*, Propert. 4. l. ubi Joſ. Scal. Jaculari ab inguine barbarum eſt: ut à capite Græcum. 6 Fingit Cornutum quaſi præſentem quærere, *In quem finem linguas & voces iſtas poſcat Satyricus?* 7 Fortis epici carminis ampullas & globulos verborum. *Metaph. durior.* 8 Intendis, objicis, ut opus ſit centeno gutture niti? 9 Timida figmenta ſpecie magna, nugas ſonoras. 10 Vide Prologi verſ. 4. 11 Quicunque ſcripturi ſunt tragœdias, quarum argumenta ſunt filii olla cocti & appoſiti patribus Tereo & Thyeſtæ. 12 Qui Ityn filium Tereo marito coctum appoſuit, ulta vim ejus & ſtuprum Philomelæ illatum. 13 Cujus filios decoctos Atreus frater illi appoſuit cœnandos in ultionem inceſtus cum Europa uxore. vide quæ nos ad Senecæ Thyeſten. 14 Maxima animi concitatione & acri ſtudio deſcribenda ſervabit. *continuata allegoria ab olla, ut &* ——— 15 ——— cœn. i. agenda & repræſentanda. 16 Tragœdiarum illi actori inſulſo, ut cui crambe toties repetita non pariat nauſeam. 17 Tu non ſcribis argumenta inflata & verſus ampulloſos, quibus meditandis pronunciandisque anhelantes opus ſit agitare pulmones, non ſecus ac concluſæ auræ follibus vexantur, dum igni mollitur ingens ferri maſſa. 18 Imitatio Horat. Sat. 4. l. 1. 19 Nec alte cogitabundus inepte vel expatiaris, vel rauca & compreſſa voce more cornicum tibi obmurmuras. 20 Sonantiore inter recitandum emiſſo ſpiritu, ex aëre buccis incluſo. 21 In communi uſu poſita. *alii* Satyram intelligunt, quæ tota Romana eſt, ut & toga. 22 Compoſitione accurata. Sat. 1. verſ. 65.

Ore [23] *teres modico,* [24] *pallentes* [25] *radere mores*
[26] *Doctus &* [27] *ingenuo culpam defigere ludo.* (*nis,*
[28] *Hinc trahe quæ dicas;* [29] *menſasq; relinque* [30] *Myce-*
Cum [31] *capite & pedibus:* [32] *plebejaque prandia noris.*
[33] *Non equidem hoc ſtudeo,* [34] *bullatis ut mihi* [35] *nugis*
Pagina turgeſcat, [36] *dare pondus idonea fumo.*
[37] *Secreti loquimur: tibi nunc hortante* [38] *Camœnæ*
Excutienda damus præcordia: [39] *quantaque noſtræ*
Pars tua ſit Cornute animæ, tibi dulcis amice,
Oſtendiſſe juvat, [40] *pulſa, dignoſcere cautus*
[41] *Quid ſolidum crepet, & pictæ* [42] *tectoria linguæ.*
[43] *His ego centenas auſim depoſcere voces,*
Ut quantum mihi te [44] *ſinuoſo in pectore fixi*
[45] *Voce traham pura: totumque hoc verba* [46] *reſignem*
Quod latet [47] *arcana non enarrabile fibra.* (*ſit,*
Cum primum [48] *pavido* [49] *cuſtos mihi* [50] *purpura* [51] *ceſ-*
[52] *Bullaque* [53] *ſuccinctis laribus* [54] *donata pependit:*
Cum [55] *blandi comites, totaque impune* [56] *Suburra*
Permiſit ſparſiſſe oculos jam [57] *candidus umbo:*

23 Concinnus, ſtylo modeſto, non hianti & turgido ore, alii legunt *teris*. i. explicas, expolis.
24 Quos quis malè conſcius horret, erubeſcendos mores, quorum mentione & conſcientia pallet aut ruber, *Changeth colour. auditor cui frigida mens eſt.* Juven. 1.
25 Reprehendere, carpere, perſtringere.
26 Sciens.
27 Urbanis & ſalſis jocis. 28 Ex eadem mente, eodem ſtylo & ſubjecto. 29 Tragica illa argumenta relinque ——— 30 ——— Græcis tragicis atque iis, qui grande & tumidum carmen affectant. 31 Capite, pedibus & manibus Pliſthenis & aliorum filiorum Thyeſtæ, quæ reſervavit Atreus inſpicienda fratri. vide Sen. Thyeſt. 32 Tu mores populi Satyrico ſale frica. 33 *Reſp. Perſius:* Non poſco centenas voces ad turgida illa atque Tragica, ſed quibus ſufficiam tuis erga me meritis ô Cornute, tibique gratiis agendis. 34 Ampulloſis, vanis. 35 Specioſis pigmentis. 36 Carmine gravi argumentum leve exornare, atque extollere. 37 Ingenue, ſincere, perinde ac ſi ſecreti loqueremur. 38 Grata ac ſimplici muſa, *vel* verſu. 39 Quam pars melior & major ſis animæ noſtræ. i. meæ. 40 Tange, pulſa digito, ut qui fictilia explorant. 41 Quid integrum & verum ſonet ——— 42 ——— quid ſimulatum & fucatum. *Metaphora à parietum incruſtationibus.* 43 Ad animum ſincere gratum exprimendum, non ad ſonoras fabulas & inflatas nugas. 44 Intimis penetralibus, & ipſis animi mei latebris. 45 Ingenue proferam. 46 Una mea lingua. 47 In imo cordis receſſu.. 48 Sub præceptoris imperio. *vel* vim timendi aliunde 49 Pudicitiæ & verecundiæ, cujus tinctura & ſymbolum purpura. 50 Toga, cui prætexitur purpura: qua Romanorum filii ad pubertatem ætatis ſc. annum xvj. amiciebantur. 51 Reliquit me, ſumpta jam virili toga. 52 Cordis figuram habens, ante pectus ingenuis annexa nobilium filiis aurea, tenuiorum filiis coriacea, Juven. Sat. 5. v. 163. 53 Gabino cinctu, *vel* habitu peregrinantium formatis, & caninis pellibus amictis. 54 Pueris, cum ex ephebis excederent, bullas & prætextas laribꝰ conſecratas ad ſuam cujusque effigiem appendere mos erat. 55 Aſſentantes, non rigidi ut pædagogi. 56 Vico Romano quod ſub urbe antiqua eſſet dicto, infami & lubrico, in quo habitabant meretrices. vide quæ ad Mart. ep. 35. l. 1 e. 57 Clypeus qui mihi, pro more Romano in viros jam tranſcripto, mei juris facto, & tyroni datus eſt *albus*. i. inſigni vacuus, ſtipendiis & rebus pulchre geſtis poſtmodo inſigniendus: *vel* centum plicarum togæ virilis albæ in umbonis formam corrugatum. Caſaub.

Cumque [58] *iter ambiguum eſt, & vitæ neſcius error*
Diducit [59] *trepidas* [60] *ramoſa in compita mentes,*
Me tibi ſuppoſui; teneros tu ſuſcipis annos
[61] *Socratico Cornute ſinu, tunc* [62] *fallere ſolers*
Appoſita [63] *intortos* [63] *extendit* [63] *regula mores:*
Et premitur ratione [64] *animus, vincique* [65] *laborat,*
[66] *Artificemque tuo ducit ſub pollice vultum.*
Tecum etenim longos memini conſumere [67] *ſoles:*
Et tecum [68] *primas epulis decerpere noctes.*
Unum opus, & requiem pariter diſponimus ambo,
Atque [69] *verecunda laxamus ſeria* [69] *menſa.*
Non equidem hoc dubites, amborum [70] *fœdere certo*
Conſentire [71] *dies, & ab uno ſidere duci.*
* *Noſtra vel æquali ſuſpendit tempora* [72] *libra*
Parca [73] *tenax veri, ſeu* [74] *nata* [75] *fidelibus hora*
Dividit in Geminos concordia fata duorum:
[76] *Saturnumque gravem noſtro* [77] *Jove* [78] *frangimus una,*
[79] *Neſcio quod, certe eſt quod me tibi temperat, aſtrum.*
[80] Mille hominum ſpecies, & rerum diſcolor uſus:
[81] Velle ſuum cuique eſt, nec voto vivitur uno.
a *Mercibus hic Italis mutat* [82] *ſub ſole recenti*
Rugoſum piper, & [83] *pallentis grana cumini:*
b *Hic ſatur* [84] *irriguo mavult* [85] *turgeſcere ſomno,*
Hic campo indulget: hunc alea [86] *decoquit: ille*

58 Alludit ad bivium Herculis Prodici apud Xenoph. 2. Apomn. 59 Anxie dubias. 60 Alludit ad litteram Pythagoræ Y. *ubi ſe via findit in ambas.* ſup. Sat. 3. v. 56. 61 Inſtitutione Stoica è Socratis ſcholâ. 62 Abſque tædio aut rigore flectere & emendare. *vel lege* oſtendit: *& ordinato*, ſolers regula oppoſita oſtendit intortos mores fallere. i. quod pravi mores in errores exitiumque trahunt. 63 Intortos extendit reg. *tranſlata à fabrili arte.* 64 Appetitus & mollior pars irrationalis animi ſubjugatur, & docetur parere rationis imperio. 65 Ægre, nec ſine lucta vincitur. 66 Pollice artifici. *Hypallage, vel rectius*, induit, ſumit inſtitutionis formam ante laboratam. *à figulis tranſlatio.* Juven. Sat. 7. v. 236. 67 Dies. 68 Primas partes noctium. 69 Refectione, *vel* facetiis & ſalibus modeſtis. 70 Situ & conſenſu ſiderum, qui plurimum valet ad ſimilitudinem morum, unde amicitia. 71 Nativitates *ſeu* vitas. * Sive utriusque noſtrum nativitatibus præfuerit Libra, vel Gemini, ſeu alia quævis conſtellatio, ex cujus influentia nobis iidem mores, eædem diſpoſitiones, eadem ſtudia. 72 Sub Geminis, Libra, & Aquario nati, *Unum pectus habent, fideique immobile vinclum.* Manil. 1. lib. 73 Veritatis & Juſtitiæ, ut quæ ſub Libra. *vel non mendax*, ut Horat. Od. 10. lib. 2. *immutabilis.* 74 Horoſcopus. 75 Qua naſcuntur fideles. *Hypallage.* 76 Saturni inimici ſideris malignitatem. 77 Clementia benigni Jovis qui nos naſcentes aſpexit. 78 Temperamus, mitigamus, impedimus. Horat. od. 17. lib. 2. *Seu libra, ſeu me, &c.* 79 Vel aliud quod ſidus nos inclinat ut amice conſpiremus. 80 *Et cum varia ſint vitæ inſtituta: a alii divitias, b voluptates ſibi proponunt alii, tu Sapientiæ antiſtes præis juventuti Rom. ad artes & mores.* 81 Voluntas, vitæ inſtitutum. 82 In regionibus Orientalibus *hic mutat merces ſurgente à ſole*, Horat. lib. 1. ſer. 4. 83 Quod petum gignit pallorem. *vel ſimpliciter* pallentis. 84 Sublati à ſtomacho vapores & à frigore cerebri in humores reſoluti irrigant ſenſoria, obſtruuntque meatus, unde ſomnus. 85 Saginat enim ſomnus. 86 C

In[87] *Venerem eſt putris: ſed cum* [88] *lapidoſa chiragra*
Fregerit articulos veteris [89] *ramalia fagi,* 59
Tunc [90] *craſſos tranſiſſe dies, lucemque* [91] *paluſtrem,*
Et ſibi jam ſeri vitam ingemuere [92] *relictam.*
At te nocturnis juvat [93] *impalleſcere chartis,*
Cultor enim juvenum [94] *purgatas inſeris* [95] *aures* 63
[96] *Fruge Cleanthea.* Petite [97] hinc juveneſque ſeneſque
([1] canis.
[98] Finem animo certum, [99] miſeriſque viatica
[2] *Cras hoc fiet.* [3] *Idem cras fiet:* [4] *quid? quaſi magnum*
Nempe diem donas? [5] *ſed cum lux altera venit,* 67
Jam cras heſternum conſumſimus: ecce aliud cras
[6] *Egerit hos annos, & ſemper paulum erit ultra.*
[7] *Nam quamvis prope te, quamvis temone ſub uno*
Vertentem ſeſe, fruſtra ſectabere [8] *canthum,* 71
Cum rota poſterior curras, & in axe ſecundo.
* *Libertate opus eſt: non* [9] *hac, ut quiſque* [10] *Velina*
[11] *Publius* [12] *emeruit,* [13] *ſcabioſum* [14] *teſſerula far* 74
Poſſidet. [15] *Heu ſteriles veri, quibus una* [16] *Quiritem*

87 In Venerem ſolutus, & exhauſtus ad putredinem uſque. 88 Propter lapillos qui arthriticis in articulis concreſcunt, materiam ſcilicet calculoſam, quæ Tartarus dicitur à ſimilitudine. 89 Manus & pedes, homo enim aſſimilatur arbori inverſæ. 90 In luxu, & ignorantia caliginoſa actos. 91 In voluptatum cœno & impuritate.

92 Vide Sat. 3. 38. 93 Ex ſtudio pallorem contrahere. 94 Purg. à vitiis. *vel* præparatas, dociles. 95 Animum, & *eſt Hypallage, pro,* auribus frugem Cleanthis inſeris. *Metaphora.* 96 Diſciplina Ethica, Stoica. Cleanthes enim Zenonis fuit diſcipulus & ſucceſſor. 97 Ex hac diſciplina, & philoſophia. 98 Qui finis eſt virtus & honeſtum. 99 Præſidia adverſus miſerias, quas fert ſenectus, è mente Biantis, qui filio ſuaſit utiliſſimum ſenectuti comparare viaticum Virtutem & Sapientiam. 1 Capillis, canitiei, ſenectuti. 2 *Hic autem ignavus juvenis procraſtinabit ſtudia dicetque:* Cras vacabo philoſophiæ. 3 Imo *inquit Poeta,* idem cras facies quod hodie, & differes uſque. 4 Quid, *inquit Juvenis?* Adeone magna res eſt una ad voluptatem diecula conceſſa mihi cras aliam vivendi rationem inituro? 5 Sane, *reſpondet poeta,* non ita gravis eſt unius diei jactura, ſi modo unius tantum eſſet; verum ubi periit heſternus ille, quem tibi indultum fore petebas, neque hic dies videt te ſaniorem, quin & alterum petis cras: ecce prorogatum hoc indies cras aliud protrudit aliud: abſumitque totos annos, atque ita in æternum comperendinabitur. vide Martial. epigr. 59. lib. 5. 6 Pellit, trudit, proterit. ab *Egero, egeſſi.* 7 Quamvis enim tu ut poſterior rota in axe ſecundo curras: priorem rotam, *craſtinum diem* prope te videas, & mox te poſſe aſſequi putes, cum tamen illa ſub eodem temone. i. *eodem tenore & curſu* aufugiat, fruſtra attingere conaris. 8 Ferrum quo rota munitur *pro rota.* * *Qui igitur felicitatem tibi proponis. Philoſophiæ abſque mora vaca. huic inſervias oportet, ut vera tibi contingat libertas. Non differtur in diem qui ſe illi ſubjecit, ſtatim circumagitur,* inquit Seneca. *Quæ tamen non eſt hæc civilis, &c.* 9 Non hac civili, qua ut quiſque ſervus ——— 10 ——— in tribum aliquam relatus. Velina autem nomen tribus, quæ numero aliarum acceſſit. 11 Nomine patroni aſſumpto, qui libertis mos erat. 12 Cui jam emerito & manumiſſo præbetur frumentum. 13 Corruptum, *alii legunt* Scabroſum. 14 Teſſera eſt ſignum quod accipiebant cives à curatore annonæ, à quo frumentum publice erogabatur ad pauperes cives ſublevandos. 15 Quam falluntur? 16 Civem Romanum.

[17] *Vertigo facit!* [18] *hic Dama eſt non* [19] *treſſis agaſo?*
[20] *Vappa,* [21] *& lippus &* [22] *in tenui farragine mendax.*
[23] *Verterit hunc dominus, momento* [24] *turbinis* [25] *exit*
a *Marcus Dama. papa! Marco* b *ſpondente recuſas*
Credere tu nummos? Marco ſub c *judice palles?*
Marcus d *dixit: ita eſt.* e *adſigna Marce tabellas.*
Hæc mera libertas, hanc nobis [26] *pilea donant.*
[27] *An quiſquam eſt alius liber, niſi ducere vitam*
Cui licet, ut voluit? licet, ut volo, vivere: non ſim
Liberior [28] *Bruto?* [29] *Mendoſe colligis, inquit*
Stoicus hic, aurem mordaci lotus aceto.
[30] *Hoc reliquum accipio,* [31] Licet *illud &* Ut Volo *tolle,*
[32] *Vindicta poſtquam* [33] *meus à Prætore receſſi,*
Cur mihi non liceat juſſit quocunque voluntas,
[34] *Excepto ſi quid* [35] *Maſuri* [36] *rubrica vetavit?*
[37] *Diſce: ſed* [38] *ira cadat naſo, rugoſaque ſanna,*
Dum [39] *veteres avias tibi de* [40] *pulmone revello.*
[41] *Non Prætoris erat ſtultis dare* [42] *tenuia rerum*
Officia, atque uſum rapidæ permittere vitæ.
[43] *Sambucam citius caloni aptaveris alto.*
*Stat contra ratio, & ſecretam * garrit in aurem,*
Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.
Publica lex hominum, naturaque continet hoc fas,

17 Circumactio, manu mittendum dominus coram prætore dextra prehenſum in orbem rotabat & è manu mittebat, u ſuæ eſſet poteſtatis, quaſi ſignificans licere jam illi ire in quamcumque partem vellet. 18 Nuper Dama ſervus, nunc Marcus Dama liber & civis. 19 Vix triobolaris mulio, i. ſervus infimæ conditionis. 20 Moribus nequam, inſulſus ut vappa, i. vinum inſipidum & corruptum per interitum caloris vitalis. 21 Scientiæ rudis. *Tranſlatio à corpore in animum.* 22 In rebus viliſſimis, etiam jumentorum cibariis fallax & fraudulentus. 23 Poſtquam tamen verterit hunc dominus. 24 Circumactionis. 25 Factus eſt, *a* civis & liber, *b* ſponſor, *c* judex, *d* teſtis, *e* teſtator. *& hæc dicit recens manumiſſus Dama, ſeu fautor ejus, vel etiam Poeta Ironice.* 26 Servi manu emiſſi raſo capite à dominis pileum libertatis inſigne ſumebant. 27 *Etiam ſyllogizat M. Dama.* 28 M. Junio Bruto qui Regibus exactis libertatis auctor fuit. 29 Hic philoſophus Stoicus acutus & acrimonia judicii, Dialectica autem inſtructus reſpondet: Falſo argumentaris. 30 Majorem propoſitionem probe intellectam accipio. 31 Minorem nego. 32 *Dama aſſumptionem probatum iturus inquit:* Poſtquam virga Prætoris (qua manumiſſis caput tangit jubens eos, *Liberos eſſe*) pronuntiatus ſum liber. 33 Mei juris & arbitrii. i. liber. 34 Præterquam quod legibus cautum eſt. 35 Maſurii Sabini Juriſconſulti celeberrimi tempore Tiberii Imp. 36 Legum tituli minio notati. 37 *Reſp. Stoicus vel Poeta.* 38 Nec iraſcere, neque irride, quod te doceam. 39 Inveteratas opiniones & aniles de libertate, dum civilis iſta pro vera illa animi ab imperitis habetur. 40 Imo pectore. 41 Non in manu Prætoris, ſed Philoſophi erat. 42 Subtilia per differentias & circumſtantias officia. 43 Æque exigas à ſtupido puero militis (qui quod κα'λα, i. ligna bajulabat, *vel* quod clavam ligneam gerebat, Calo dictus eſt) ut lyram ſcite tangat, *aliis ut machinam illam poliorceticam intendat ac tractet*, atque ab hoc Dama, quem Prætor civili donavit libertate, ut libere & ſecundum rationem agat. * Alii *gannit.*

44 *Ut teneat vetitos inſcitia debilis actus.*
45 *Diluis helleborum* 46 *certo compeſcere puncto*
Neſcius examen? vetat hoc 47 *natura medendi.*
48 *Navem ſi poſcat ſibi peronatus arator*
49 *Luciferi rudis, exclamet* 50 *melicerta periſſe*
51 *Frontem de rebus.* 52 *Tibi* 53 *recto vivere talo*
54 *Ars dedit? &* 55 *veri ſpeciem dignoſcere calles,*
56 *Ne qua ſubærato mendoſum tinniat auro?*
57 *Quæque ſequenda forent,* 58 *quæque evitanda viciſſim,*
Illa prius 58 *creta, mox* 58 *hæc carbone notaſti?*
Et modicus voti, 59 *preſſo lare dulcis amicis?*
60 *Jam nunc aſtringas, jam nunc granaria laxes:*
Inque luto 61 *fixum poſſis tranſcendere nummum:*
Nec 62 *glutto ſorbere ſalivam* 63 *Mercurialem?*
64 *Hæc mea ſunt, teneo, cum vere dixeris; eſto*
65 *Liberque ac ſapiens,* 66 *Prætoribus ac Jove dextro.*
67 *Sin tu cum fueris noſtræ paulo ante farinæ,*
68 *Pelliculam veterem retines, & fronte politus*
69 *Aſtutam vapido ſervas ſub pectore* 69 *vulpem:*

44 Ut pro vetitis habeat ea quæ quis non didicit. ut tanquam prohibitis abſtineat, neque profiteatur exerceatve artem quam non novit. 45 Medicam artem exerces? de elleboro Satyr. 4. verſ. 16. 46 Nec certa habita cognitione pharmaci diluendi & præparandi, nec morbi, tempeſtatis anni, ægroti conſtitutionis, virium, &c. 47 Ars quæ naturam imitatur, Medicina. 48 Gubernandam. 49 Stellarum etiam mediocri cuivis gubernatori notarum. 50 Deus marinus qui Palæmon, & Portumnus. i. *quivis exclamet.* 51 Pudorem, cujus ſedes frons eſt. 52 Quod ſi philoſophia te docuerit hæc officia ſequenda. 53 Ὀρθοποδεῖν, *to walke uprightly.* 54 Philoſophia, recte vivendi ars. 55 Quod verum eſſe videtur, nec eſt: apparens bonum à vero bono diſcernere. 56 Ne qua ſimulata hypocriſis, *vel* ſpecies veri aut boni, velut numus ſubæratus & adulterinus, qui raucum & ſurdum ſonat, te fallat. 57 Approbas bona. 58 Damnas mala, à more illorum qui bona lapillo albo, mala nigro ſignabant Satyr. 2. v. 1. Creta an carbone notandi? Horat. lib. 2. 3. Serm. 59 Frugalis, modico contentus cum lare fundo. 60 Prout occaſio poſtulat liberalitatem exercere. 61 Si potes præterire nummum à pueris in via vel clavo fixum, vel funiculo adſtrictum & projectum, quo tentent prætereuntes avaros, quos ſimulac inclinarint ſe ad tollendum nummum, retracto eo pueri derideant. *In triviis fixum qui ſe demittit ob aſſem.* Horat. 16. epiſt. lib. 1. 62 Illa colli parte, *vel* ipſe gluto. i. helluo qui deglutias ſalivam tuam ex ſpe lucri velut ex edendi appetitu natam. ubi enim quid palato gratum occurrit, affluit ſaliva quaſi linguæ & guſtatus miniſtra. 63 Lucroſam. Mercurius enim lucri præſes credebatur. 64 *Ordo eſt*, cum vere dixeris, hæc mea ſunt, teneo. i. hæc jura & officia vere colo. 65 Corpore & animo te liberum pronuncio. 66 Prætore te civili, Jove liberatore te philoſophica libertate donante. 67 Sin tu dudum noſtræ. i. ſervilis conditionis & vitiorum, civili tantum libertate donatus veterem retines nequitiam, nego te liberum eſſe & ſervum pronuncio. 68 *Alludit ad Leberidem*, ſi antiquos mores obtines. 69 Fallaciam & fraudes callide tegis corde corrupto.

70 Qu

[70] *Quæ dederam ſupra repeto,* [71] *funemque reduco.*
[72] *Nil tibi conceſſit ratio,* [73] *digitum exere, peccas.*
[74] *Et quid tam parvum eſt?* [75] *ſed nullo thure litabis.*
[76] *Hæreat in ſtultis brevis ut* [77] *Semuncia recti.* 121
[78] *Hæc miſcere nefas:* [79] *nec cum ſis* [80] *cætera foſſor,*
[81] *Treis tantum ad numeros ſatyri moveare Bathylli*
[82] *Liber ego.* [83] *unde datum hoc ſumis tot ſubdite rebus?* 124
[84] *An dominũ ignoras, niſi quem* [85] *vindicta relaxat?*
[86] *I puer, &* [87] *ſtrigiles Criſpini ad balnea defer;*
[88] *Si increpuit, ceſſas nugator?* [89] *ſervitium acre*
Te nihil impellit, [90] *nec quicquam extrinſecus intrat*
Quod nervos agitet? [91] *ſed ſi intus, & jecore ægro*
Naſcantur [92] *domini,* [93] *qui tu impunitior exis,* 130
Atque hic, quem ad ſtrigiles ſcutica & metus egit herilis?
[94] *Mane* [a] *piger ſtertis:* [95] *Surge, inquit* [b] *Avaritia: Eja*
Surge. Negas, inſtat, Surge, inquit. Non queo. Surge.
Et quid agam? rogitas: [96] *ſaperdas advehe Ponto.*

70 Liber... & ſapien... quæ ſupr... conceſſe... à te repe... 71 Tibi ... injicio f... num fe... tis. *vel*, a... ad pueri... luſum ... *ςιτδαν.* ... funem u... que attr... ctum. ... ep. 10. li... *Tortum d...* *ſequi fort...* *quam duc...* *funem.* re... hens fune... & tibi neg... quam mo... dederam l... bertatem. 72 Philoſ... phia *Stoica*

minimam quidem tibi veræ libertatis particulam dedit. 73 Ne digit... quidem movere potes quin pecces, *Stoice ſatis.* 74 Quid autem tam p... vum eſt, *inquit Dama*, quam movere digitum? 75 *Stoicus reſpondet* nu... tamen victimis Impetrabis à Deo ——— 76 ——— ut qui perfecte n... ſapit, aliquid ſapiat: æque enim peccatum eſt digitum ac corpus move... male. *Stoice.* 77 Vel minima etiam ſapientiæ mica aut particula. 78 S... virtutem ac libertatem: ſapientiam ac ſtultitiam. 79 Nec poteris, ſtul... cum ſis, etiam in minimis ex ſapientia agere: non magis quam qui ——
80 —— *cætera Helleniſm. ſup.* κατὰ. i. quoad cætera ruſticus eſt ——
81 ——— poterit ſaltare tres ſtaticulos ex arte Bathylli Alexandrei Pa... tomimi, Satyram ſaltantis. vide Juv. Sat. 6. v. 64. *legas itaque* Satyram. ... Horat. epiſt. 2. lib 2. *Nunc Satyram nunc agreſtem Cyclopa moveu...*
82 *Inſtat Dama, ſe liberum eſſe clamitans.* 83 *Refert Stoic.* unde tibi libe... nomen uſurpas, cum tot vitiorum imperiis ſubditus ſis? 84 Nullum ti... credis eſſe dominum præter externum illum corporis? 85 Prætoris virg... *ſupra verſ.* 83. 86 *Diſtinguit libertatem philoſophus.* Tibi quidem concedo... *inquiens*, te liberum eſſe corpore ex jure civili, ſed liberum eſſe animo e... Philoſophiæ regula nego. Si quis enim herus jubeat: *I puer, &c.* 87 A... ſudorem in balneis detergendum. ςλιγγίδας. 88 Et his verbis te increpe... ceſſas nugator? 89 Civile illud ſervitium acre te nihil impellit, qui jam... corpore liber es. 90 Neque extrinſecus habes dominum aut motorem, qu... te impellat & cogat. 91 Sed ſi naſcuntur tibi in jecore quod concupiſcenti... ſedes eſt (ut volunt medicorum filii) vel in corde affectuum ſede ——
92 —— Affectus mali qui tibi dominantur ——— 93 ——— Quan... to minores pœnas & cruciatus pateris, quam ſervus ille quem ad ſtrigilem... &c. 94 *Nec unum intus habes dominum, ſed plures eoſque diverſa imp...* *rantes, ſc.* a *Pigritiam*, b *Avaritiam*, c *Luxuriam*, d *Libidinem*, e *Am...* *bitionem*, f *Superſtitionem.* 95 *Dialogiſmus, inter pigrum Damam, Ava...* *ritiam & Luxuriam.* 96 Quæ ad victum conducunt, ut ſaperdas, piſc... genus, quæ capiuntur in Ponto ſeu Mæotide, *Synecdoche.*

97 Ca...

[97] Caſtoreum, [98] ſtupas, [99] hebenum, [1] thus, [2] lubrica
[3] Coa:
Tolle [4] recens, [5] primus piper [6] è ſitiente camelo:
[7] Verte aliquid, [8] jura. [9] Sed Jupiter audiet: eheu!
[10] Varo, [11] reguſtatum digito terebrare Falernum
Contentus perages, [12] ſi vivere cum Jove tendis.
Jam pueris [13] pellem ſuccinctus & œnophorum [14] aptas
Ocyus ad navem: nil obſtat, quin trabe vaſta
[15] Ægeum raptas, niſi [16] ſolers [c] luxuria ante
Seductum moneat: Quo deinde inſane ruis? quo?
Quid tibi vis? [17] calido ſub pectore maſcula bilis
Intumuit, quam non extinxerit [18] urna cicutæ.
Tun' mare tranſilias? tibi [19] torta cannabe fulto.
Cœna ſit in tranſtro, [20] Vejentanumque rubellum
Exhalet vapida [21] læſum pice [22] ſeſſilis obba?
Quid petis? ut nummi, quos hic [23] quincunce modeſto
[24] Nutrieras, pergant avidos [25] ſudare [26] deunces?
Indulge [27] genio, carpamus dulcia, [28] Noſtrum eſt
Quod vivis: [29] cinis & manes & fabula fies:
Vive memor leti: [30] fugit hora: hoc quod loquor, inde eſt.
[31] En quid agis? [32] duplici in diverſum ſcinderis hamo:
Hunccine, an hunc ſequeris? ſubeas [33] alternus oportet
[34] Ancipiti obſequio dominos, alternus oberres.

97 ---- Pharmaca ad medicinam, cujus generis ſunt teſtes caſtoris ----. 98 ---- Ad veſtium, è ſtupa vili lini genere -- 99 -- Ad ædificia, ligna; --- 1 --- Ad ſacra; ---- 2 ---- Ad voluptatem, vina & aromata, mollia ſcil. & lenia --- 3 --- Vina ex Coa inſula. 4 In emporiis Orientalibus, ita *ſub ſole recenti*, v. 54 *vel* novum, ſeu modo advectum. 5 Præoccupa alios mercatores. 6 Sitis tolerantiſſimo, ad quartum usque diem. 7 Commuta merces, negotiare. 8 Et pejera. 9 *Inquit Dama.* 10 *Reſp. Avaritia.* heu Stolide? *Varones* autem fuerunt militum ſervi, calones ſeu caculæ grandes & ſtupidi. 11 *Reguſtatum digito terebrare* (i. ſaltem lingere) *contentus perages.* i. vives, *quævis dictio eſt emphatica.* 12 Si intendis vivere juſte & ſancte, Jovem veritus. 13 Scorteam manticam, vidulum, vel ſegeſtre. 14 Imponis ſervis ſarcinas deferendas ad navim. 15 Mare rapidè ſeces, naviges. 16 Ad corrumpendum ingenioſa. 17 Unde tibi excrevit, *inquit luxuria*, atra hæc bilis ad inſaniam usque? *vel* maſcula. i. quam ego effœminatam malim. 18 Largiter epota cicuta herba frigidiſſima. 19 Tibine in fune nautico ſedenti tranſtrum pro menſa erit? 20 Vinum viliſſimum rubei coloris & ſaporis ingrati ex agro Vejano, qui eſt in Campania. 21 Corruptum, & olens picem vaſis ac navis. 22 Latum habens ventrem ſeu fundum. 23 Uſura modica, intra ſemiſſem, quinque per duodecim. *five in the twelfth.* 24 Auxeras. 25 Cum ſudore, moleſtia & periculo lucrifacere & parere --- 26 --- Undecim per duodecim uncias. i. aſſem. 27 Feſtis & voluptati. 28 Vita hilariter acta, ea denique vita eſt, & muneris mei. 29 Morieris deſcendesque ad inferos, de quibus tam multa ſomniant & fabulantur cum poëtæ tum philoſophi, Horat. 4. od. 1. lib. *Jam te premet nox fabulæque manes.* Vita igitur, quæ datur, utere. 30 Ibidem 21. od. *dum loquimur fugerit invida Ætas.* 31 *Stoici verba vel Poëtæ.* 32 Avaritiæ ſimul atque luxuriæ. 33 Alternis vicibus, & ——— 34 ——— Incerto ſervitio ſubeas oportet Avaritiæ & Luxuriæ dominum.

Nec

Nec tu, cum obſtiteris ſemel, inſtantique negaris
Parere imperio, Rupi jam [35] *vincula dicas.*
Nam & luctata canis [36] *nodum abripit: attamen illi*
Cum fugit, à collo trahitur [37] *pars longa catenæ.*
[31] *Dave, cito, hoc credas jubeo, finire* [39] d *dolores*
Præteritos meditor: ([40] *crudum Chæreſtratus unguem*
Abrodens ait hæc) an [41] *ſiccis dedecus obſtem*
Cognatis? [42] *an rem patriam rumore ſiniſtro*
Limen ad obſcœnum [43] *frangam, dum Chryſidis* [44] *udas*
Ebrius ante fores [45] *extincta cum face canto?*
[46] *Euge puer,* [47] *ſapias,* [48] *diis depellentibus agnam*
[49] *Percute.* [50] *ſed cenſen'* [51] *plorabit Dave relicta?*
[52] *Nugaris.* [53] *ſolea, puer, objurgabere rubra*
[54] *Ne trepidare velis atque arctos rodere caſſes. (cas.*
[55] *Nunc ferus, & violens: aut ſi vocet. Haud mora di-*
Quidnam igitur faciam? ne nunc, cum accerſat, & ultro
Supplicet, accedam? [56] *Si totus & integer illinc*
Exieras, nec nunc. [57] *hic hic quem quærimus, hic eſt,*
Non in [57] *feſtuca,* [58] *lictor quam jactat ineptus.*
Jus habet ille ſui [59] *palpo quem ducit* [60] *hiantem*

plum adducit Chæreſtrati, è Menandro, cum Davo ſervo de Chryſide de-
renda deliberantis, nec tamen gnaviter perficientis. vide Eunuch. Tere-
tii, & Hor. 2 lib. 3. ſerm. 39 Meretricii amoris moleſtias quas tuli. Sup
not. 94. 40 Ad vivum rodens, ſerio cogitabundus. 41 Sobriis, fru
42 Egon' per infamiam & nominis jacturam ad obſcœnam meretricis
mum patrimonium ——— 43 ——— Imminuam, perdam? 44 Unguen
ſeu vino ex profuſione Græcorum amatorum: æqua, quam fallendis mari
mulierculæ januæ cardinibus affundebant. vel lacrymas miſeri amatoris.
vide Lipſ. epiſt. quæſt. 22. ep. 4. lib. 45 Juvenes commeſſatum euntes
amicas, faces præferebant, quibus, cum ad fores ventum eſſet, ne à præte
euntibus agnoſcerentur, extinctis cantabant. 46 *Ait Davus, qui Teren*
Parmeno, herum collaudans, quod ad ſaniorem mentem rediiſſe videtu
47 Sapere aude, *vel* ſapias tandem. 48 Caſtori & Polluci, ſeu aliis diis ave
runcis, ſtultitiam tuam amoventibus. 49 Macta. 50 *Dicit Chæreſtratus ſib*
non conſtans. 51 Chryſis plorabit relicta? 52 Nugaris, *inquit Davus,* qu
labaſcis & ad miſeriam redis. 53 Vapulabis. ſic Juven. Sat. 6. verſ. 61. i
Solea pulſare nates. vel commitigabitur tibi caput aurato ſeu purpureo mere-
tricis ſandalio ——— 54 ——— Ne vacilles in poſterum & dubius relu-
cteris: neque audeas ſubtrahere collum jugo, aut tentare effugium arroden-
do laqueos, quod irretitæ ſolent feræ. 55 *Et quod nunc tute tecum iratus*
cogitas, Egone, &c. ut Phædria ille Terentianus. 56 Quod ſi te plene &
conſtanter aſſereres in libertatem, neque nunc labaſceres redireſque victus,
Apoſiopeſis. Aliis placet lectio *nunc, nunc* i. in ipſo hoc nunc, hoc temporis
articulo, abſque mora. 57 Hic vere liber & ſapiens eſt. 58 Non quem
feſtuca. i. vindicta & virga prætoris factum manumiſſumque liberum pro-
nunciarit vox lictoris, unius è ſex miniſtris qui prætori apparebant 6. &
lege Quem. 59 Adulator populi ambitioſus. *ordo eſt,* habet ille palpo jus
ſui? palpare eſt manu mulcere. 60 Honoribus inhiantem, magiſtratus &
honores ambientem.

[61] *Cretata* [e] *ambitio?* [62] *Vigila, &* [63] *cicer ingere large*
[64] *Rixanti populo,* [65] *noſtra ut Floralia poſſint*
[66] *Aprici meminiſſe ſenes. quid pulchrius?* [f] *at cum*
[67] *Herodis venere dies, unctaque feneſtra*
Diſpoſitæ [68] *pinguem nebulam vomuere* [g] *lucernæ*
[69] *Portantes* [h] *violas,* [70] *rubrumque amplexa catinum*
[i] *Cauda natat* [71] *thynni,* [72] *tumet alba fidelia* [k] *vino:*
[73] [l] *Labra moves tacitus.* [74] *recutitaque ſabbata*
[75] *palles.*
[76] *Tunc nigri lemures,* [77] *ovoque pericula rupto:*
Hinc [78] *grandes* [79] *Galli, & cum* [80] *ſiſtro* [81] *luſca*
ſacerdos:
Incuſſere [82] *deos inflantes corpora,* [83] *ſi non*
Prædictum ter mane caput guſtaveris ali,
Dixeris [84] *hæc inter* [85] *varicoſos* [86] *centuriones,*
Continuo [87] *craſſum ridet* [88] *Vulfenius ingens,*
Et [89] *centum Græcos curto centuſſe licetur.*

61 Candidati (inquit Lipſius Elect. lib. 1. c. 13.) & Petitores magiſtratuum non contenti inſito lanæ candore, cretam addebant in veftem ut ſplenderet. e vid. not. 94. ad verſ. 132. ſupra. 62 Et jubet vigilare ad ſalutationes antelucanas. 63 Miſſilia ſparge in Ǽdilatu. Ædiles vero, quo ſibi viam ſternerent ad cæteros honores, ut populi promererentur ſuffragia, fabam & cicer in vulgus ſpargebant. 64 Inter captandum & legendum miſſilia. 65 Munificentiam noſtram in Floræ ex meretrice deæ factæ ludis, quorum celebratio ad Ædiles ſpectabat. 66 Inter apricandum. f *vide not. 94. ad verſ. 132. ſupra.* 67 Quos colit populus, qui Herodi paret, ſc. Judæi. *vel*, Herodis Aſcalonitæ natalis, ſeu ſuſcepti regni dies *celebratus*, g *lucernis*, h *floribus*, i *conviviis*, k *vino*, l *precibus*, *&c.* 68 Fuliginem. 69 Coronatæ ſeu ornatæ floribus. 70 Fictile miniatum, vel è terra rubra. 71 Hinc amplitudo thynni colligitur. *vel Hypallage* catinum amplexum caudam thynni, Synecdochice pro thynno vel qua vis parte, vel in contemptum Judæorum, viliſſimam thynni partem ponit. 72 Plena eſt. 73 Concipls vota tacito murmure. 74 Recutitorum. i. circumciſorum Judæorum ſabbata. 75 Superſtitioſo metu, *vel* ex jejunio, *vel* cinere & luto conſperſus colis ſabbata. 76 Adde his inania terriculamenta, quæ ſuperſtitioſis hiſce objiciuntur: qualia ſunt, quæ timentur umbræ nocturnæ, & ——— 77 ——— pericula quæ portendi creduntur ſi ovum igni impoſitum rumpatur. 78 Ingentes ſemiviri, ut qui caſtrati in altum creſcant, *vel* veneratione ingentes. 79 Sacerdotes Cybeles. 80 Iſiaci ſiſtrum, crepitaculum ex ære aut argento tinnulum ferebant in ſacris, ut Gallici cymbalum. Apul. 11. 81 Cui Iſis irato percuſſit lumina ſiſtro. Juven Sat. 13. verſ. 73. *vel* ad mores poteſt referri, ut *Lippus*. 82 Metum dearum Cybeles & Iſidos: quarum illa furore, hæc Syriis tumoribus, ulceribus, & morbis inſtat. 83 Niſi expient & amoliantur inflationem amuleto, quod & magis inſtat, quodque Ægyptiorum religione in diis numeratur. Juven. Sat. 15. verſ. 9. 84 Hæc Stoicorum ſcita de vera libertate utcunque deriſuri ſunt ſtupidi milites, vera tamen ſunt. 85 Labore militiæ varicoſos, *vel*, ut corpore ita animo tumidos. 86 Ignaros literarum oſores, cujusmodi ſunt militares. 87 Ruſtice aut militariter. 88 Miles procerus, robuſtus, ut in prima Sat. *Ingentes Titos.* 89 Centum philoſophos totidem aſſibus ii·que curtatis æſtimat, *A.* ſingulos philoſophos vix ſingulis aſſibus.

SARYRA VI.

In avaros, qui parce & ſordide vivunt, ut relinquant hæredibus quod nequiter profundant.

Exordium ſumit à ſtatu Baſſi, ad quem ſcribit, quærens ubinam locorum ſit, quid agat, quibus ſtudiis intendat animum, quam ſuo contentus vivat. Mox vitæ ſuæ rationem exponit illi poëta, & mentem æquam. Denique inſurgit in eos, quibus non idem animi & vitæ inſtitutum.

[1] *Admovit jam bruma foco te,* [2] *Baſſe, Sabino?*
Jamne lyra, & [3] *tetrico vivunt tibi pectine chordæ?*
[4] *Mire opifex numeris* [5] *veterum primordia vocum,*
Atque [6] *marem ſtrepitum fidis intendiſſe Latinæ,*
Mox [7] *juvenes agitare jocos, & pollice honeſto*
[8] *Egregios luſiſſe ſenes? Mihi nunc* [9] *Ligus ora*
[10] *Intepet,* [11] *hybernatque* [12] *meum mare, qua latus ingens*
Dant ſcopuli, & multa litus ſe [13] *valle receptat.*
[14] *Lunai portum eſt operæ cognoſcere, cives;*
[15] *Cor jubet hoc Enni, poſtquam* [16] *deſtertuit eſſe*
[17] *Mæonides* [18] *Quintus, pavone ex Pythagoræo.*

1 Ecquid in agro Sabino, quo ſeceſſiſti hiematurus, lyricis usque vacas carminibus, & ——— 2 ——— graviore atque ſeveriore, quam Horatius plectro. i. argumento (ut mox *marem ſtrepitum*) pulſas fides lyræ? 3 Cæſ. Baſſus Lyricus Poëta fuit, de quo Priſcianus & Fabius lib. 10. 4 Mire & perite artifex ad aptanda citharæ numeris argumenta ſeria & gravia. *Helleniſm.* 5 Forte idem eſt, quem A. Gellius lib. 3. c. 19 & 5. 7. & 11. 17. ſcripſiſſe de originibus teſtatur. ſin minus intellige μυθιστορίαν & θεογονίαν. alii legunt *primordia rerum*: ut canat, *unde hominum genus & pecudes, &c.* quod Virg. 1 Æneid. de Jopa Lyrico. 6 Carminibus lyricis Latinis adaptare ſeveram poëſin. *vel* fortem, qualis fuit Pindari, qui cecinit *divos pueroſque deorum.* i. heroas, *& pugilem victorem, &c* Horat. ad Piſones. *vel* Alcæi, qui *ſonuit plenius aureo plectro dura navis, dura fugæ, mala, dura belli*, Od. 13. lib. 2. Horat. 7 Juvenum amores & convivia referre. 8 Senum bene de republica meritorum laudes honeſto carmine celebrare. 9 Liguſtica. 10 A tepore maris exagitati, vel ſitu inter montes mitior eſt. 11 Sævit. *vel* pro hybernis eſt mihi. 12 Hetruſcum. Perſius enim patriam habuit Volaterras in Hetruria. 13 Sinu vel curvatura portus Lunæ, primi oppidi in Hetruria, dicti quod Lunæ formam litus referret. 14 Ennius in Annal. ab hoc verſu incipit deſcribere lunæ portum. *Eſt operæ precium, O cives cognoſcere portum Lunæ.* 15 Ipſe Ennius, alludit ad tria corda quæ ſe habere dixit Ennius, quod Græce, Oſce, & Latine ſciret. 16 Poſtquam deſiit ſtertere. i. ſomniare. *Helleniſm.* poſtquam deſtertuit ſe eſſe Mæoniden, hoc eſt, Statim à principio Annalium, in quo expoſuit ſomnium ſuum, quo ſomniarat animam Homeri in ſe transmigraſſe per μετεμψύχωσιν ſeu παλιγγενεσίαν Pythagoricam quæ eadem in Pavonem tranſierat ex Pythagora. 17 Homerus, à patre Mæone, vel patria Mæonia. vide Plutarch. de Homero lib. 18 1 Euphorbus. 2 Pythagoras. 3 Panus. 4 Homerus. 5 Ennius *vel* poſtquam deſiit ſomniare ſe fuiſſe Homerum, agnovitque ſe eſſe Quinctum Ennium, ut Quinctus ſit prænomen Ennii.

Heic ago [19] ſecurus vulgi, & quid præparet Auſter
[20] Infelix pecori, [21] ſecurus, & angulus ille
Vicini noſtro quia pinguior: & ſi adeo omnes
Diteſcant [22] orti pejoribus, [23] usque recuſem
Curvus ob id minui ſenio, aut cœnare ſine uncto,
Et [24] ſignum in vapida naſo tetigiſſe lagena.
[25] Diſcrepet his alius, [26] Geminos [27] horoſcope varo
Producis genio: [28] Solis natalibus, eſt a qui
Tingat olus ſiccum [29] muria vafer [30] in calice empta,
Ipſe [31] ſacrum inrorans patina piper b [32] hic bona [33] dente
Grandia magnanimus [34] peragit puer. [35] utar ego,
Nec [36] rhombos ideo libertis ponere [37] lautus, (utar,
Nec tenuem ſolers turdorum noſſe [38] ſalivam.
[39] Meſſe tenus propria vive: & granaria (fas eſt)
[40] Emole. quid metuas? [41] occa. & ſeges altera in herba
[42] Aſt vocat officiũ: trabe rupta, [43] Bruttia ſaxa (eſt.
Prendit amicus inops: rem q; omnem, [44] ſurdaque vota
Condidit: Ionio jacet ipſe in littore, & una
Ingentes de puppe [45] dei: jamque obvia [46] mergis
Coſta ratis laceræ, nunc & [47] de ceſpite vivo
Frange aliquid: largire inopi, [48] ne pictus oberret
Cærulea in tabula. [49] Sed [50] cœnam funeris hæres

19 Non ſolicitus, quid de me dicat vulgus ſentiatve. 20 Noxius, morbos inferens. 21 Non curans, non invidens ſi vicini fundus meo ſit fertilior. 22 Inferiori quam ego loco, *vel* homines peſſimi. 23 Nolim tamen ob iſta demiſſo eſſe vultu, atque per invidiam ſenium præproperum acceſſere, dum ſordido victu eorum divitias æmulor. 24 Admoto naſo obſervare an læſa ſint ſigna lagenæ, quæ etiam vappam habet, *vel* non reſignare & depromere, ſed admotis labris & naſo vappam ebibere. 25 Nec tamen cuivis hæc liberalis mens, quæ mihi. 26 Fratres iisdem parentibus ortos. 27 Vario ingenio profert idem Horoſcopus. i. Aſtrum natale, ſeu horæ inſpectio, qua quis naſcitur. *Apoſtrophe.* 28 Quorum *a* alter triparcus. *Omnia heic emphatica & ſignata.* 29 Aqua ſalſa, *vel* liquamine ex thynnorum ſanie. 30 Quod ſolent parci & ſordidi. 31 Cui parcit tanquam rei ſacræ. *b* 32 Hic magnanimus puer, *the youth that beareth a brave minde.* 33 Gula, luxu. 34 Abſumit. 35 Mihi, *inquit poeta,* κτήματα erunt χρήματα. utar iis, non abutar per miſeras ſordes, aut effuſam prodigalitatem. 36 Lautus ponere. *Helleniſm.* ut & ſolers noſſe. 37 Piſces in deliciis habitos. [illegible] pro lautis epulis. 38 Subtilem guſtum & ſaporem diſcernere. 39 Nihil ex annuo proventu reliquum facias. 40 Molendo conſume. 41 Glebas frange, agrum occa. 42 *Facerem,* inquit avarus prætexens avaritiæ ſuæ cauſam, *quod manes, laxarem granaria, & viverem meſſe tenus, I would make even with the yeares end. Sed me jubent charitatis atque humanitatis officia, ut ex proventibus meis aliquid reponam quo ſuccurram miſeris amicis laborantibus eorumque damna reſarciam.* 43 Pulchre dicis, *inquit Poëta.* Sed ecce amicus tuus fracta navi & univerſa re perdita enatans prendit ſcopulos Brutii promontorii Italiæ Siciliam verſus, &c. cur non illum relevas & ſuſtentas ne cogatur ſtipem emendicare. 44 Diis non exaudita. 45 Dii tutelares navis, qui in puppi ſacrarium habebant, erepti ſecum è naufragio. 46 Avibus marinis. 47 Non de meſſe tantum, ſed & de fundis aliquid imperti. 48 Ne naufragii pictam tabulam portans hinc inde mendicet. Sat, 1. v. 90. 49 *Sed inquies,* Si quid de fundo aut patrimonio imminuam, hæres meus infenſus mihi negabit funebrem apparatum & ſumptum. 50 Feralem, funebrem, quæ cum cadavere ipſo cremetur, ſilicernium.

Negli-

Negliget, iratus quod [51] rem curtaveris; urnæ
[52] Oſſa inodora dabit: ſeu ſpirent cinnama [53] ſurdum,
Seu [54] ceraſo peccent [55] caſiæ, [56] neſcire paratus.
[57] Tune bona incolumis minuas? ſed [58] Beſtius urget
Doctores Grajos: Ita fit poſtquam ſapere urbi
** Cum pipere & palmis venit noſtrum hoc [59] maris expers.*
[60] Fœniſecæ craſſo vitiarunt unguine pultes.
Hæc [61] cinere ulterior metuas? at tu, meus hæres
Quiſquis eris, paulum [62] à turba ſeductior audi.
O bone num ignoras? miſſa eſt à [63] Cæſare [64] laurus
Inſignem ob cladem Germanæ pubis, & [65] aris
[65] Frigidus excutitur cinis: ac jam [66] poſtibus arma,
Jam [67] chlamydes Regum, jam lutea gauſapa captis,
[68] Eſſedaque ingenteſque locat [69] Cæſonia [70] Rhenos:
Diis igitur, genioque ducis [71] centum paria, ob res
Egregie geſtas, induco: quis vetat? [72] aude.
Væ, niſi connives. [73] Oleum, artocreaſque popello
Largior: an prohibes? dic clare: [74] Non adeo, inquis,

51 B[illegible]minueris. 52 Oſſa & cineres aromatis miſta urnæ dari mos erat. *quod ille non faciet, &c.* 53 Non acutum qui vix ſentiatur. *duriuſcula translatio.* 54 Gummi è ceraſo, vel cortice ceraſi adulteratæ ſint caſiæ. 55 Canella Matthiol. in Dioſc. lib. 1. c. 11. & 13. 56 Negligens. 57 *Dicet mihi hæres.* Tune ipſe ſalvus, cum opus ſit, in neſcio quos tua profundas, quæ mihi hæredi potius debentur? 58 Imperitus aliquis hæredipera crimini dabit hanc officioſam largitionem ut & lautiorem victum Græcis philoſophis: clamitans hæc non prius ſolita fieri quam ſapere i. ſapientia Græca cum mercibus peregrinis (quæ mentem effœminant) è Græcia in urbem noſtram mari adveniſſent. * Sic Juv. Sat. 3. v. 83. *Advectus Romam quo pruna & coctana vento.* 59 Nihil maſculi habens, *vel* mari advecta: ut expers ſignificet ἄπειρος & ἔμπειρος. Caſaub. *alii* poſtquam rigide noſtra ciſmarina philoſophia corrupta ſit molli & transmarina Græcorum. *ſapere* pro *ſapientia*, Enallage. 60 Ipſi ruſtici cibos prius ſimplices corrumpunt & condiunt lautius. 61 Hæredem, *inquit Poeta*, mortuus metuas? Hor. epiſt. 2. l. 2. *Nec metuam quid de me judicet hæres, Quod non plura datis invenerit.* 62 A vulgi ignorantia & odio. 63 Claudio Caligula. 64 Litteræ laureatæ, quæ tanquam victoriæ indices triumphum imperent, cum tamen nihil dignum eo feciſſet. 65 Ex priore ſacrificio derelictus amovetur, & nova ſacra parantur. 66 Templorum poſtibus ſpolia hoſtium affigenda curat. 67 Parat coccinea paludamenta, quibus amicti Reges Germanorum, & crocei coloris gauſapa, quæ villoſæ militares veſtes ſunt, quibus induti milites Germanorum ducantur in triumpho. 68 Germanorum vehicula, *Coaches.* 69 Caligulæ uxor per procuratores. 70 Rhenanos Rheni accolas, è quibus proceriſſimum quemque ad pompam elegit Suet. Calig. c. 47. 71 Diis igitur victoriæ auſpicibus, & Imperatoris Genio induco C. paria gladiatorum, qui ad buſtum dimicantes ſe invicem immolent, ad placandas defunctorum animas, quas humano ſanguine propitiandas credebant, vide Lipſ. Saturn. 18. 71 Vetare aude ô hæres, ſi ita viſum eſt tibi. *Epitrope.* Sed væ tibi niſi adſentiaris. 73 Quinetiam congiarium & epulum populo largior, tune illud fieri vetas? noli muſſare, dic clare. 74 Neque enim contradico aut prohibeo, inquis. *poteſt etiam nulla interpoſita diſtinctione poſt*, inquis, *continuari, ut hic ſenſus ſit:* Agellus tuus, inquis ô hæres, ſuburbanus non adeo cultus aut fertilis eſt, ut ſufficiat huic profuſioni, vel ut ego ita curem tibi hæres eſſe. *Alii ex perſona poetæ intelligunt quæ ſequuntur, dicentis:* Supereſt mihi ſuburbanus fundus probe cultus & ſaxis expurgatus. *al.* jugi [illegible] exhauſtus.

Exoſ-

Exoſſatus ager juxta eſt. Age, [75] ſi mihi nulla
Jam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
Nulla manet patrui, ſterilis matertera vixit,
Deque avia nihilum ſupereſt: accedo [76] Bovillas,
Clivumque ad Virbî: [77] præſto eſt mihi Manius hæres.
[78] Progenies terræ? quære ex me quis mihi [79] quartus
Sit pater: haud prompte, dicam tamen. adde etiam [80] unum,
[81] Unum etiam terræ eſt jam filius, & mihi [82] ritu
[83] Manius hic generis prope major avunculus exit.
[84] Qui prior es, cur me in decurſu lampada poſcas?
[85] Sum tibi Mercurius: venio deus [86] huc ego, [87] ut ille
Pingitur. an renuis? vin' tu gaudere [88] relictis? (eſt,
[89] Deeſt aliquid ſummæ [90] minui mihi: ſed tibi totum
Quicquid id eſt. [91] Ubi ſit, fuge quærere, quod mihi quondam
Legarat Tadius: [92] neu dicta repone paterna:
Fœnoris accedat merces: [93] hinc exime ſumptus.
[94] Quid reliquum eſt? [95] reliquum? [96] nunc nunc impenſius unge,
Unge puer caules. [97] Mihi feſta luce coquatur
[98] Urtica, & [99] fiſſa fumoſum ſinciput aure;
*Ut tuus iſte * nepos olim ſatur [1] anſeris extis,*

75 S[illegible]ihi nullus cognatus ſit, nec affinis quem hæredem instituam. 76 Vicum inter Romam & Ariciam in via Appia, ubi ſedebant mendici, ut & prope nemus Dianæ, ubi Hippolytus colebatur. 77 Mendicus quispiam (vide infra not. 83.) ſcribetur mihi hæres, facilis inventu. 78 Itane? *refert hæres.* ſcribesne hæredem hominem obſcuro loco natum, terræ filium, familia tua non oriundum? 79 Sit ita ſane. Quod ſi ex me quæras, quis fuerlt mlhi abavus? ——— 80 ——— quis Atavus ——— 81 ——— quis tritavus, fuit ille æque ignotus atque obſcurus, & proinde ——— 82 ——— ratione generis & ſtemmate ——— 83 ——— Aliquis mendicorum ex Aricino colle & luco, quem Dianæ conſecrarat Manius, mihi major avunculus vel cognatus eſt. 84 Tu autem qui mihi propior es, & cui lege naturali conſanguinitatis prius ventura eſſet hæreditas, cur me vivo illam exigis: *alii referunt ad λαμπαδηδρομίας certamen.* in quo ſtadiodromo Prometheo ſacrato currebant facem quatientes, primus autem defatigatus rradidit facem ſecundo, ſecundus tertio, & ita deinceps. vide lib. 4. Rhet. ad Herennium. *quaſi dicat,* cûr tu natu major mei junioris hæreditatem poſceres? 85 Mea hæreditas ribi eſt lucrum inſperatum & ἕρμαιον, perinde ac ſi in via inventum. 86 Ad te. 87 Mercurius qui pingitur marſupium dextra tenens, quod tibi advolans gratuitum & præter expectationem atque merirum adfero. 88 Tibi à me. 89 *Verba hæredis.* 90 *Cui teſtator.* Meo damno periit, non tuo ô hæres. 91 Noli impudenter à me exigere rationem, quid factum ſit de bonis, quæ mihi teſtamento legarat hic vel ille. 92 Neque ingere mihi verba, quæ patres liberis ſuis præcipiunt, cujusmodi ſunt hæc, Fœnoris accedat merces: hinc exime ſumptus. 93 Ex fœnore. 94 *Dicit hæres.* 95 *Teſtator indignanter refert.* 96 Quando iniquo & ingrato animo accepturus es, quæ reliquero, lautius & largius inſumam: appara itaque ô famule lautiorem menſam. 97 Egone meis ſordide parcam, ut ille hæc nepotum more prodigat? 98 Durum & agreſte olus. 99 Porcini capitis in fumo, per aurem perforatam ſuſpenſi pars. * Ex cognatione hæres idemque luxurioſus, *ambigue & acute.* 1 Jecore anſerino quod Romanis in deliciis.

Cum

*Cum * moroſa* [2] *vago* [3] *ſingultiet inguine * vena,*
+ Patriciæ immejat vulvæ? [5] *mihi trama figuræ*
Sit reliqua: aſt illi tremat omento [6] *popa venter?*
[7] *Vende animam lucro, mercare, atque excute ſolers*
Omne latus mundi, ne ſit [8] *præſtantior alter*
[9] *Cappadocas rigida* [10] *pingues* [11] *plauſiſſe* [12] *cataſta,*
Rem duplica, Feci: jam triplex, jam mihi quarto,
Jam decies [13] *redit in rugam.* [14] *Depunge, ubi ſiſtam,*
Inventus, [15] *Chryſippe, tui finitor acervi.*

2 Vari[...]el conceſſa & licita Venere. 3 Copiam faſtidiet. *al.* palpitabit. + Muto faſtidiens plebejam Venerem. 4 Rem habeat cum nobili fœmina. 5 Egone m

macerem inſtar decotis & defloccatæ veſtis, cui detritis villis & ſubtegmin modo apparet trama: ita in corpore meo oſſa & nervi? *vel*, Mihin' ſit cor pus tenue & gracilentum inſtar ſtaminis tramæ? vel lineæ picturæ, qua depingunt homines monogrammos, quaſi procul apparentes? 6 Pingui obeſus ut popa i. victimarius miniſter hoſtiarum, viſceribus probe ſagina tus. 7 *I nunc, & nihil non turpe, ſceleratum, ſordidum facito, ut hære placeas.* Epitrope. 8 Mangonii peritior. 9 Servos è Cappadocia. 10 B ne habitos, nitidos cute. 11 Palpo vel plana manu ferire, ut oſtentes co poris eorum habitudinem, *vel* apud empturientes laudare. vide Juve Satyr. 11. quæ adnotata ad verſ. 163. An *plauſiſſe* quoniam venales (ut a vetus interpres) antequam in cataſta imponantur, cantant univerſi parit more gentis ſuæ, alii legunt *paviſſe*, alii *clauſiſſe*. 12 Pegmate ligne in quo venales exponebantur ſervi. 13 Decuplatur, *à veſtibus* metap quaſi multiplicatur. 14 Alii *Depinge*, ſtatue, præſcribe, quem modu ponam multiplicandæ rei familiaris meæ immenſæ tanquam ſorita ·15 Stoicorum acutiſſime (qui argumentationis acervalis in infinitum pr gredientis finem inveniſti, jubendo ἡσυχιάζειν priusquam ad multa ventu eſſet) dic ubi ego ſiſtam, modumque ponam in congerendis opibus. A que ſimul alluſum credo ad τοὺς τῶν τόκων τόκους, quos ſapienti licere acc pere exiſtimavit Chryſippus. Audi quid ipſe dicat apud Lucianum, in v tarum auctione: τὸ δ' γνυπῶνα εἶναι, τὸ δ' τοκογλύφον; &c. *Latine ſic.* E vero (inquit Mercator) voracem & avarum fœneratorem, an & hoc dice mus eſſe viri, qui helleborum biberit, & qui jam ad virtutem ſit idoneus Certe: (reſpondet Chryſippus) ſolum enim ſapientem fœnerari dece Quoniam enim illius eſt proprium, ſyllogiſmis concludere: fœnerari cert uſuramque computare, atque colligere. Namque hæc parum differre vi dentur, ſtudioſi quippe quod hoc ſit æque ac illud. Neque decet illam ſimplicem exercere uſuram, quemadmodum ſolent alii, verum & alteriu fœnoris accipere fœnus, &c.

A. PERSII FINIS.

Digitized by Google